

Publicatieblad

van de Europese Gemeenschappen

ISSN 0378-7079

C 235

41e jaargang

27 juli 1998

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	I <i>Mededelingen</i>	
	
	II <i>Vorbereidende besluiten</i>	
	Economisch en Sociaal Comité	
	Zitting van mei 1998	
98/C 235/01	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie over milieu en werkgelegenheid (Bouwen aan een duurzaam Europa)”	1
98/C 235/02	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité inzake de controle en inspectie op voedsel-, veterinaire en fytosanitaire gebied”	6
98/C 235/03	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over „De vrijheid van vestiging in de interne markt (Waarnemingspost voor de interne markt)”	10
98/C 235/04	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie ‘Europese kapitaalmarkten voor het midden- en kleinbedrijf: vooruitzichten en potentiële hinderpalen voor de vooruitgang”	13
98/C 235/05	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Richtlijn 92/23/EEG van de Raad betreffende banden voor motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan alsmede de montage ervan”	24

Prijs: 19,50 ecu

(Vervolg z.o.z.)

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
98/C 235/06	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot onderlinge aanpassing van het recht inzake gebruiksmodellen”	26
98/C 235/07	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de fiscale behandeling van personenauto's die definitief naar een andere lid-staat worden overgebracht in verband met een verandering van verblijfplaats, of tijdelijk worden gebruikt in een andere lid-staat dan die waar zij zijn geregistreerd”	31
98/C 235/08	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Achtste jaarverslag over de Structuurfondsen 1996”	34
98/C 235/09	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie 'De nieuwe regionale programma's voor de periode 1997-1999 in het kader van doelstelling 2 van het structuurbeleid van de Gemeenschap: toegespitst op banengroei'”	38
98/C 235/10	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie over de tenuitvoerlegging van het Eerste actieplan voor innovatie in Europa — Innovatie ter bevordering van groei en werkgelegenheid”	46
98/C 235/11	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 89/48/EEG en 92/51/EEG betreffende het algemeen stelsel van erkenning van beroepskwalificaties en tot aanvulling van de Richtlijnen 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG en 93/16/EEG betreffende de beroepen van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, beoefenaar der tandheelkunde, dierenarts, verloskundige, architect, apotheker en arts”	53
98/C 235/12	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — De toekomst van de markt voor visserijproducten in de Europese Unie: verantwoordelijkheid, partnerschap, concurrentievermogen”	56
98/C 235/13	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 64/432/EEG inzake veterinairerechtelijke vraagstukken op het gebied van het intracommunautaire handelsverkeer in runderen en varkens”	59
98/C 235/14	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een beschikking van de Raad over het communautair statistisch programma”	60
98/C 235/15	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 404/93 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector bananen”	63
98/C 235/16	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad over bevordering van het ondernemerschap in Europa: Prioriteiten voor de toekomst”	69

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
98/C 235/17	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een algemeen kader voor de communautaire activiteiten ten behoeve van de consumenten”	72
98/C 235/18	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening nr. 136/66/EEG houdende de totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector oliën en vetten”	78
98/C 235/19	Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie getiteld ‘Een actieplan voor het vrij verkeer van werknemers’” . .	82

II

(Vorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie over milieu en werkgelegenheid (Bouwen aan een duurzaam Europa)”

(98/C 235/01)

De Commissie heeft op 24 november 1997 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pellarini.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 28 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. In de preambule van het Verdrag van Amsterdam is het beginsel van duurzame ontwikkeling opgenomen, en onder de doelstellingen van de Unie worden in artikel B achter hetzelfde streepje een „evenwichtige en duurzame ontwikkeling” en „een hoog werkgelegenheidsniveau” nauw aan elkaar gekoppeld.

1.2. De Mededeling van de Commissie waarover dit advies gaat, vormt een eerste stap op weg naar koppeling van milieu- en werkgelegenheidseisen. Verwacht wordt dat deze benadering vruchten zal afwerpen en dat hieruit conclusies worden getrokken voor de verdere vormgeving van het communautaire beleid.

1.3. Het ESC heeft zich al verscheidene keren over dit onderwerp gebogen, met name in het advies over „Economische groei en milieu”⁽¹⁾, waarvan een hoofdstuk gewijd is aan „De overgang naar duurzame groei”. Daarin wordt het volgende opgemerkt: „Zoals de zaken er nu voorstaan, ontkomt de Unie noch aan de doelstelling van duurzame ontwikkeling, noch aan die van

uitbreiding van de werkgelegenheid. Die twee met elkaar laten rijmen, vergt een doortastende politieke inzet en van alle deelnemende partijen verantwoordelijkheidsbesef bij de inspraak.”

1.4. Hiermee zijn we weer terug bij het uitgangspunt. Thans moet er echter ook rekening mee worden gehouden dat de Europese Raad van Luxemburg in december 1997 de Commissie heeft verzocht, een strategie uit te werken voor het integreren van de milieu-beschermingseisen in het beleid en de maatregelen van de Gemeenschap, en dat deze strategie tijdens de komende Top in Cardiff zal worden bestudeerd.

2. Opmerkingen over de relatie tussen milieu en werkgelegenheid (hoofdstuk 2)

2.1. Het Comité stelt tot zijn tevredenheid vast dat de Commissie met name in het hoofdstuk „De overschakeling in goede banen geleid” de aanpak volgt die het in zijn eerdere adviezen heeft bepleit, en dat zij in hoofdstuk 3 een reeks specifieke ondersteunende beleidsmaatregelen voor de verschillende sectoren formuleert.

⁽¹⁾ PB C 155 van 21.6.1995.

2.2. Het Comité is er verder van overtuigd dat van een aantal in het Verdrag opgenomen beginselverklaringen in de praktijk niets terecht zal komen als er geen krachtig politiek signaal wordt afgegeven om het beleid op communautair, nationaal, regionaal en lokaal niveau in de richting van duurzame ontwikkeling te sturen. Het heeft hier al op gewezen in zijn advies over het vijfde milieuoactieprogramma, dat zijns inziens slechts kans van slagen heeft „indien op politiek niveau — in de Gemeenschap en in de lid-staten — prioriteiten worden vastgelegd”⁽¹⁾.

2.3. De EU heeft zich er ook op internationaal niveau — in 1992 in Rio m.b.t. het milieu in de wereld en in 1997 in Kyoto m.b.t. klimaatverandering — toe verbonden om via nieuwe parameters voor het behoud van natuurlijke hulpbronnen de groei in goede banen te leiden. Deze verbintenis moet daadwerkelijk worden nagekomen en in de verschillende maatregelen worden geïntegreerd. In de huidige fase kan hiervoor gezorgd worden door gebruik te maken van alle praktijken waarmee milieubescherming en werkgelegenheids groei geoptimaliseerd kunnen worden. Daarbij dient men wel te bedenken dat de resultaten niet zijn terug te voeren op afzonderlijke maatregelen, maar in een ruimere context tot uiting komen en alleen verder kunnen worden uitgebreid als er vastberaden een „duurzame-ontwikkelingsstrategie” wordt gevolgd.

2.4. Gezien het bovenstaande vindt het Comité dat bepaalde basisbegrippen in de Mededeling onvoldoende uit de verf komen en dat er geen volledig beeld wordt gegeven van wat tot dusverre via programma's en politieke initiatieven tot stand is gebracht.

2.5. De titel doet reeds een te oppervlakkige koppeling vermoeden tussen de begrippen milieu, werkgelegenheid en ontwikkeling; vooral de ondertitel „Bouwen aan een duurzaam Europa” heeft letterlijk genomen geen enkele betekenis, of is op zijn minst zeer duister.

2.5.1. Ter wille van de duidelijkheid was het beter geweest begrippen te gebruiken waarvan de betekenis vastligt, zoals bv. „Bouwen aan een concurrerend Europa in het kader van duurzame ontwikkeling”.

2.6. Gezien het belang en de omvang van de werkloosheid in Europa is het bovendien riskant milieubescherming automatisch aan werkgelegenheid te koppelen, zoals in de Mededeling de bedoeling lijkt. Het gaat hierbij weliswaar om twee doelstellingen die beide in alle communautaire beleidsmaatregelen moeten worden geïntegreerd, maar de bestrijding van de werkloosheid kan alleen maar het resultaat zijn van de tenuitvoerlegging van al deze beleidsmaatregelen samen.

2.6.1. Het mag niet worden vergeten dat bescherming en instandhouding van het milieu een beleidsterrein op

zich is, waar bovendien horizontale aspecten aan zitten. Het kan zinvol zijn, de milieueffectrapportage van projecten en programma's ter informatie te voorzien van een fiche met een beoordeling van de werkgelegenheidseffecten, teneinde de synergieën tussen verschillende beleidsterreinen op een rijtje te zetten. Hiermee mag echter niet worden vooruitgelopen op de desbetreffende besluiten, die louter op milieuoverwegingen gebaseerd dienen te zijn.

2.7. De Mededeling begint met de volgende opmerking (paragraaf 1.1): „Onze EU-economieën ontwikkelen zich niet op duurzame wijze.” Het hierop volgende betoog leidt echter niet tot de logische conclusie dat het sociaal-economische ontwikkelingsmodel moet worden aangepast en dat er behoefte is aan een nieuwe beleidsvisie waarin nieuwe knowhow en nieuwe vaardigheden van ondernemers tot hun recht kunnen komen, zoals in het Witboek van Delors (zie hieronder) werd bepleit en in het Vijfde programma voor duurzame ontwikkeling nader werd uitgewerkt.

2.7.1. Door zich te beperken tot het voorstellen van mogelijke sectorale maatregelen en acties binnen het bestaande kader, lijkt het alsof de Commissie opzettelijk de ogen sluit voor het feit dat het huidige groeiemodel geen recepten biedt voor een radicale oplossing van het vraagstuk, maar uitsluitend voor cosmetische ingrepen, waardoor de te verwachten schadelijke effecten zich in een later stadium zullen manifesteren.

2.8. Dit vermoeden wordt bevestigd wanneer men vaststelt dat in de Mededeling nergens dieper en met inachtneming van de huidige situatie wordt ingegaan op ten minste drie cruciale punten:

- de werkloosheid in Europa is niet van conjuncturele, maar van structurele aard;
- technologische ontwikkeling is weliswaar van fundamenteel belang om het concurrentievermogen van de Europese economie op te voeren, maar er kan niet met zekerheid worden beweerd dat met technologische innovatie meer arbeidsplaatsen kunnen worden geschapen dan er vervangen worden, met name wat traditionele arbeidsplaatsen van werknemers in loondienst betreft;
- het is een illusie te denken dat er nog steeds een automatisch causaal verband bestaat tussen het economische groeicijfer en de vermindering van de werkloosheid.

2.9. Uit bovenstaande overwegingen moge duidelijk zijn dat werkloosheidsbestrijding pas effect kan sorteren als er een alomvattend, op duurzame ontwikkeling gericht beleid wordt uitgewerkt waarbij gebruik wordt gemaakt van een hele reeks van instrumenten, dat het

⁽¹⁾ PB C 287 van 4.11.1992.

beginsel „de vervuiler betaalt” in acht neemt en dat aansluit bij een normatieve formalisering van het begrip „aansprakelijkheid voor milieuschade” (1).

2.10. Wanneer ervan wordt uitgegaan dat de analyse van de betekenis van het begrip duurzame ontwikkeling correct is (een analyse waar ook de Commissie in haar Mededeling mee instemt), dan is het duidelijk dat er om dit doel te verwezenlijken opnieuw moet worden nagedacht over de sociaal-economische mechanismen die momenteel aan productie en consumptie van goederen en diensten ten grondslag liggen. Alleen dan kan de koppeling milieu/werkgelegenheid, die in het werkgelegenheidsbeleid van de lid-staten weerspiegeld moet worden, maximaal resultaat opleveren.

2.11. In dit verband vindt het Comité het jammer dat de in hoofdstuk 10 van het Witboek van Delors geformuleerde gedachten over de onderbenutting van arbeid en de overbenutting van natuurlijke hulpbronnen en over de noodzaak van fiscale maatregelen om hier meer evenwicht in te brengen, in de Mededeling niet voldoende uitgewerkt worden (2).

2.11.1. Alleen als van deze zienswijze wordt uitgegaan, kunnen beide prioritaire doelstellingen (het beschermen van het milieu en het scheppen van werkgelegenheid) op zinvolle wijze aan elkaar gekoppeld worden, waarbij niet alleen op fiscaal gebied actie ondernomen, maar een dusdanig pakket van maatregelen getroffen dient te worden dat het beginsel van fiscale neutraliteit in acht wordt genomen.

2.12. Er dient een dynamische aanpak te worden ontwikkeld waarin rekening wordt gehouden met nieuwe behoeften op het gebied van milieupreventie en -bescherming, nieuwe productiemethoden en nieuwe visies op milieubeheer, alsmede met de nieuwe technologieën en diensten inzake voorlichting en opleiding die met de overgang naar „duurzame ontwikkeling” samenhangen. Alleen dan is het mogelijk vast te stellen welke nieuwe beroepsprofielen en nieuwe arbeidsplaatsen geschapen kunnen worden, en tevens profijt te trekken van de specifieke rol die het midden- en kleinbedrijf kan vervullen.

2.12.1. Bij het scheppen van deze nieuwe beroepsprofielen en nieuwe arbeidsplaatsen dient bijzondere aandacht te worden geschonken aan de voorschriften inzake veiligheid en gezondheid op de werkplek.

2.13. Voorts mogen de overwegingen niet beperkt blijven tot werknemers in de industrie; op grond van de nieuwe vormen van zelfstandige beroepsuitoefening en van tijdelijke en deeltijdarbeid, die vooral opgang

maken in voorlichtings- en adviseringsberoepen in de dienstensector, moet veeleer op een toename van atypische arbeid gerekend worden.

2.14. In het reeds genoemde ESC-advies over „Economische groei en milieu” werd opgemerkt dat milieubeschermingsmaatregelen niet automatisch tot een toename van de werkgelegenheid leiden. Dit wordt bevestigd in de uitgebreide documentatie die de diensten van de Commissie hebben verschaft over studies die de afgelopen jaren terzake zijn verricht. Uit deze studies blijkt evenwel dat milieubeschermingsmaatregelen waarbij gebruik wordt gemaakt van de beste technologie die voorhanden is, over het algemeen een positief, zij het slechts bescheiden, effect op de werkgelegenheid hebben, en dikwijls gecombineerd worden met op technologische innovatie en rationalisering van productieprocessen gerichte maatregelen die ervoor zorgen dat de bedrijven in kwestie concurrerend blijven, zodat op zijn minst tot het behoud van werkgelegenheid wordt bijgedragen.

2.14.1. Bij de ontwikkeling van nieuwe productieprocessen, producten en diensten die inspelen op een nieuwe vraag van industrie, overheid of consument, kunnen positieve synergieën worden geschapen. Daarvoor is echter wel een aanzienlijke investeringsinspanning vereist.

2.15. Afgezien van de „eco-industrie”, die speciaal tegemoet komt aan de vraag naar milieubeschermingstechnologieën en -diensten en die een nieuwe groeisector vormt, moet meer in algemene zin onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds maatregelen om milieuverontreiniging terug te dringen en te voorkomen, die bijkomende investeringskosten met zich meebrengen maar zich op den duur vertalen in een besparing van grondstoffen en energie en aldus bijdragen tot een toename van de productiviteit en tot een vermindering van de maatschappelijke kosten van milieuschade op lange termijn, en anderzijds maatregelen inzake behoud en herstel van het natuurlijk en stedelijk milieu, die nieuwe, zowel traditionele als innovatieve, banen opleveren.

2.15.1. In dit verband moet tevens onderscheid worden gemaakt tussen de methoden die gehanteerd worden om de maatregelen te financieren. Bij de eerstgenoemde soort maatregelen gaat het om winstgevendende sectoren met een hoofdzakelijk particulier karakter (be- en verwerkende industrie, energieproductie, vervoer), terwijl de tweede soort maatregelen enorme overheidsinvesteringen vergen.

2.16. Kiezen voor een dynamische en alomvattende aanpak betekent echter ook dat er voor de verschillende soorten maatregelen nieuwe knowhow, vaardigheden en consultancydiensten nodig zijn. Hier kan niet alleen voor gezorgd worden door de overheid en door openbare instanties — die hiertoe de nodige voorzieningen moeten treffen —, maar ook door nieuwe dienstverlenende bedrijven, die belangrijke werkgelegenheidsmogelijkhe-

(1) Zie het ESC-advies over de „Mededeling aan de Raad en het Europese Parlement en het Economisch en Sociaal Comité: Groenboek inzake herstel van milieuschade” — PB C 133 van 16.5.1994.

(2) Zie het ESC-advies over het Witboek — PB C 295 van 22.10.1994.

den kunnen bieden. De werkgelegenheidseffecten hiervan moeten over de gehele linie en op middellange termijn berekend worden, waarbij de noodzakelijke herstructureringen in aanmerking dienen te worden genomen.

2.17. Daar „duurzame ontwikkeling” als doelstelling op internationaal niveau wordt nagestreefd, kan Europa ook profijt trekken van de uitvoer van schone technologieën en producten en van de export van knowhow, mits het hier in versneld tempo werk van maakt. Ook op dit terrein zijn positieve werkgelegenheidseffecten mogelijk.

2.18. Ook de rol van de centrale, regionale en lokale overheden moet grondiger worden bestudeerd, omdat deze met behulp van voorschriften of stimulerende maatregelen kunnen bereiken dat een regeling die in het algemeen belang is, ook voor particulieren interessant wordt. Zo kunnen zij ertoe bijdragen dat het huidige model geleidelijk wordt bijgestuurd in de richting van een economische groei die het milieu ontziet en verenigbaar is met het beginsel van duurzame ontwikkeling.

2.19. De verschillende sociaal-economische actoren kunnen in het kader van „gedeelde verantwoordelijkheid” een stimulerende rol spelen en de burgers bewust maken van en informeren over „duurzame” ontwikkeling en „duurzaam” consumeren, en daarbij gebruik maken van hun organisatorische middelen en hun contacten met het maatschappelijk middenveld. Vooral interessant in dit verband zijn reeds lopende experimenten inzake — óók grensoverschrijdende — samenwerking tussen verschillende maatschappelijke, beroeps-, vakbonds- en milieuorganisaties.

2.20. Naast bewustmaking en voorlichting op horizontaal niveau, die nieuwe banen kunnen opleveren in de zgn. tertiaire sector waar vrijwilligersorganisaties werkzaam zijn wier activiteiten erkenning en waardering verdienen, moet het accent ook gelegd worden op een beter milieubeheer door ondernemingen in het kader van het milieu-auditsysteem. Er staat een herziening van dit systeem op stapel om het op ruimere schaal ingang te doen vinden, maar ook om het beter te doen aansluiten bij de behoeften van het MKB, en dan met name bij die van ambachtelijke en micro-ondernemingen. Wat de deelname aan het milieu-auditsysteem op EU-niveau betreft, is de situatie namelijk nogal onevenwichtig en de lid-staten zouden dan ook meer moeten doen om voor een evenwichtiger spreiding te zorgen.

2.21. Wat kleine en ambachtelijke bedrijven betreft, wijst het Comité op de noodzaak wettelijke en fiscale maatregelen uit te werken die op hun specifieke situatie zijn afgestemd, teneinde hen bij het invoeren van de milieunormen te helpen. Met name benadrukt het Comité dat de rol en de werkzaamheden van belangenbehartigingsorganisaties ondersteund en verlicht moeten worden.

2.22. In het licht van bovengenoemde opmerkingen moet het Commissiedocument als overdreven voorzich-

tig gekenschetst worden. Het zet niet aan tot nieuwe gedachtevorming, maar biedt slechts een opsomming van mogelijke maatregelen in het kader van bestaand beleid.

3. Opmerkingen over ondersteunend beleid en kernactiviteiten (hoofdstukken 3 en 4)

3.1. In de Mededeling wordt een overzicht gegeven van in de verschillende sectoren reeds lopende acties en bestaande ondersteunende beleidsmaatregelen. Ook wordt een aantal kernactiviteiten voor de toekomst voorgesteld. Het hoofdstuk waarin dit laatste gebeurt (hoofdstuk 4) is het vaagste deel van het document en zou daarom inhoudelijk moeten worden aangevuld met concrete voorstellen die aansluiten bij de in hoofdstuk 3 gemaakte sectorale analyse.

3.2. Op basis van de ontvangen documentatie en van de initiatieven die in de lid-staten in overleg en samenwerking met de maatschappelijke en beroepskringen en de milieu- en consumentenorganisaties zijn ontplooid, stelt het Comité een aantal onderwerpen voor waarop dieper zou moeten worden ingegaan.

3.2.1. Nationale werkgelegenheidsmaatregelen

3.2.1.1. Het is belangrijk dat de duurzame-ontwikkelingsdimensie wordt ingebouwd in de richtsnoeren voor de uitwerking van het werkgelegenheidsbeleid van de lid-staten, teneinde een impuls te geven aan territoriale pacts van de lid-staten waarmee milieuhulpbronnen worden benut, innovatie en kennis worden bevorderd en passende instrumenten worden verschaft voor opleiding en verspreiding van knowhow, met name ten behoeve van het MKB. Dergelijke pacts zouden niet beperkt mogen blijven tot proefprojecten, maar moeten worden opgenomen in het toepassingsgebied van de Structuurfondsen.

3.2.2. Steden en stadsvernieuwingsbeleid als proefterreinen voor innovatieve maatregelen waarmee zowel aan milieu- als aan werkgelegenheidseisen kan worden voldaan

3.2.2.1. Het begrip „stedelijke ruimte” heeft de laatste jaren een steeds duidelijker betekenis gekregen. Helaas wordt deze echter steeds meer geassocieerd met het verval van stedelijke gebieden, waarin een aantal problemen spelen die met name van invloed zijn op het milieu. Oude beleidsschema's worden terzijde geschoven en het concept „stedelijke groei” wordt geleidelijk door het concept „stadsbehoud” vervangen. De noodzaak om alle door de stad veroorzaakte milieuproblemen op te lossen, staat tevens aan de wieg van een nieuwe

benadering, waarbij de stad niet langer simpelweg een ruimte is waarin mensen leven, zich verplaatsen en werken, maar een territoriale eenheid die functioneert als een stelsel van stromen en cycli waarvan het milieu-efficiënte en milieuvriendelijke beheer het welzijn van de burgers waarborgt ⁽¹⁾.

3.2.2.2. Het staat thans buiten kijf dat het stadsbeleid, d.w.z. de planning, de vormgeving en het in de gaten houden van de ontwikkeling van de stedelijke omgeving, bv. op het gebied van regelgeving, hergebruik, verkeer, afvalstoffen en energie, grote invloed heeft op de manier waarop het ecosysteem van stedelijke gebieden wordt beschermd en het verbruik van de daar aanwezige milieu- en territoriale hulpbronnen wordt teruggedrongen. Het staat niet alleen vast dat er voor de behoeften op het gebied van stadsontwikkeling milieuvriendelijke oplossingen kunnen worden bedacht, maar ook dat zij in overeenstemming kunnen worden gebracht met de noodzaak, nieuwe en duurzame werkgelegenheid te scheppen ⁽²⁾.

3.2.2.3. Wat de bouw- en huisvestingssector betreft, wordt vastgesteld dat de voorzieningen en stimulerende maatregelen die getroffen zijn om het woningbestand in stand te houden en te herstructureren, van gunstige invloed kunnen zijn op de kwaliteit van het stadsmilieu. Initiatieven in deze sector zijn complex en onderling nauw met elkaar verweven, omdat zij een groot aantal terreinen en vakgebieden omvatten, zoals de stadsvernieuwingcultuur, maatregelen ter sanering van historische centra of buitenwijken, instandhouding en herinrichting van terreinen in stedelijke gebieden, en algemene verbetering van de milieu-omstandigheden in de steden.

3.2.2.4. Bij de sanering van gebouwen moet gestreefd worden naar een zuinig gebruik van energie. Hiertoe dient tevens een actief beleid te worden gevoerd om de gebruikers bij energiebesparing te betrekken, waarbij ook gedacht kan worden aan gepaste stimulerende maatregelen. De praktijk heeft uitgewezen dat dit niet alleen goed is voor het milieu, maar ook bijdraagt tot een toename van de werkgelegenheidsmogelijkheden.

3.2.3. Afvalbeheer

3.2.3.1. Zoals het Comité reeds in zijn adviezen ter zake ⁽³⁾ heeft opgemerkt, ontstaan er in het kader van het preventieve beleid om de hoeveelheid afval aan de bron te beperken, het afval gescheiden op te halen en het te verwerken met het oog op hergebruik en recycling, nieuwe beroepsprofielen en nieuwe werkgelegenheidskansen, die verder kunnen worden gestimuleerd.

3.2.4. Vervoer

3.2.4.1. Het ESC heeft er in verscheidene adviezen ⁽⁴⁾ op gewezen dat de openbaarvervoersystemen — met name die in de steden — herzien en gerationaliseerd moeten worden, en dat milieuoverwegingen een plaats moeten krijgen in de plannen om de nationale en trans-Europese vervoernetwerken uit te breiden. Secundaire spoorlijnen moeten worden opgewaarderd en het lokale vervoer moet worden versterkt.

3.2.4.2. Zoals in het ESC-advies over het Groenboek inzake de vervoersimpact op het milieu ⁽⁵⁾ is benadrukt, is het van essentieel belang dat uitbreiding van het openbaar vervoer wordt aangemoedigd.

3.2.5. Plattelandsontwikkeling en Agenda 2000

3.2.5.1. Er is weinig reden tot optimisme over de werkgelegenheidseffecten van Agenda 2000 voor de landbouw. Daarom moeten prioritaire maatregelen worden uitgewerkt waardoor optimaal gebruik wordt gemaakt van de rol die landbouwers spelen bij de instandhouding van het milieu, met name op het stuk van bodemgebruik, landschapsbescherming, herbebossing, bestrijding van verwoestijning, behoud van de biodiversiteit en instandhouding van berggebieden, alsmede bij nieuwe initiatieven, zoals plattelandstoerisme en biologische productiemethoden.

3.2.5.2. Als onderdeel van de GLB-hervorming zou in het kader van de Structuurfondsenregeling de overschakeling op ecologisch duurzame landbouw moeten worden aangemoedigd en zou de aandacht moeten worden gevestigd op nieuwe beroepsprofielen die voor jonge mensen aantrekkelijk zijn.

3.2.5.3. Echte kansen om tot nieuwe werkgelegenheid, technologische innovatie en modernisering te komen en de economische bedrijvigheid in rurale gebieden in haar geheel aan te zwengelen, ontstaan echter vooral uit een coherent en doortastend plattelandsontwikkelingsbeleid waarin erkend wordt dat de landbouw de spil vormt van de plattelandseconomie en waarin tevens gepoogd wordt, ieder dienstig initiatief in aanverwante sectoren (levensmiddelenindustrie, toerisme, ambacht, vervoer, communicatie, enz.) te stimuleren.

3.2.5.4. Om bovengenoemde aanzwengeling van de economie van plattelandsgebieden een impuls te geven, zou het nuttig kunnen zijn een koppeling tot stand te brengen tussen het netwerk Natura 2000 (Habitatrichtlijn) en de Structuurfondsen, door de natuurgebieden van het netwerk bij de doelstellingen 1 en 2 onder te brengen.

⁽¹⁾ Zie het ESC-advies over het „Groenboek over het stadsmilieu” — PB C 269 van 14.10.1991.

⁽²⁾ Zie het ESC-advies over „Duurzame ontwikkeling — Bouwen en wonen in Europa” — PB C 355 van 21.11.1997.

⁽³⁾ Zie met name het advies over de actualisering van de communautaire strategie voor het afvalbeheer — PB C 89 van 19.3.1997.

⁽⁴⁾ Zie het ESC-advies over het thema „Het ‘Citizens Network’ — De verwezenlijking van de mogelijkheden van het openbaar personenvervoer in Europa — Groenboek van de Commissie” — PB C 212 van 22.7.1996; zie ook het ESC-advies over het thema „Naar een eerlijke en doelmatige prijsstelling in het vervoer — mogelijke beleidskeuzen voor het internaliseren van de externe kosten van vervoer in de Europese Unie — Groenboek” — PB C 56 van 24.2.1997.

⁽⁵⁾ PB C 313 van 30.11.1992.

3.2.5.5. Het waterbeheer door waterhuishoudingsinstanties, zoals dat wordt bevorderd in de Kaderrichtlijn over water, kan bijvoorbeeld een belangrijk instrument vormen in een nieuwe benadering op het gebied van landinrichting.

3.2.6. Opleiding en voorlichting op milieugebied in onderwijs en beroepswereld

3.2.6.1. De grootste inspanningen moeten geleverd worden op het gebied van opleiding en voorlichting, teneinde werknemers te winnen voor nieuwe beroepsactiviteiten, jongeren warm te maken voor nieuwe beroepen en vaardigheden, en overheden, maatschappelijke en beroepsorganisaties en kleine zelfstandigen voor te lichten over nieuwe technologieën en milieuvriendelijke managementmethoden.

3.2.6.2. In dit verband moeten niet alleen onderwijs- en opleidingsstructuren worden verbeterd, maar moet ook het milieu-auditsysteem worden versterkt, dat van gunstige invloed is op de manier waarop ondernemingen

met het milieu omgaan en een onderdeel bevat dat op „permanente scholing” en bijscholing van werkgevers en hun personeel is gericht.

3.2.6.3. Op het gebied van opleiding en voorlichting kunnen maatschappelijke en beroepsorganisaties en verenigingen een belangrijke rol spelen door als doorgeefluik te fungeren om kennis op grotere schaal te verspreiden.

3.2.7. Onderzoek en ontwikkeling

3.2.7.1. Met het nieuwe O&TO-kaderprogramma moeten impulsen worden gegeven aan het onderzoek naar en de ontwikkeling van schone technologieën en saneringstechnieken, maar ook — in het licht van duurzame groei en een duurzaam verbruik — aan de verschillende aspecten van nieuwe opvattingen over producten en productiemethoden. Het Europese concurrentievermogen en de daarmee samenhangende groei hangen af van de vraag in hoeverre er op de uitdagingen van milieubescherming adequate antwoorden kunnen worden gevonden en de natuurlijke hulpbronnen optimaal benut en behouden kunnen worden.

Brussel, 28 mei 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité inzake de controle en inspectie op voedsel-, veterinair en fytosanitair gebied”

(98/C 235/02)

Op 30 januari 1998 heeft de Europese Commissie besloten het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 198 van het EG-Verdrag te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 mei 1998 goedgekeurd; rapporteur was de heer L. Nielsen en corapporteurs waren de heren Colombo en Verhaeghe.

Tijdens zijn op 27 en 28 mei 1998 gehouden 355e Zitting (vergadering van 27 mei) heeft het Economisch en Sociaal Comité het volgende advies uitgebracht, dat met 81 stemmen vóór, bij 3 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. In onderhavige mededeling, die volgt op de mededeling van april 1997⁽¹⁾ inzake de gezondheid van de consument en voedselveiligheid, zet de Commissie uiteen welke maatregelen m.b.t. het opzetten van haar inspectiediensten op voedsel-, veterinair en fytosanitair gebied zijn genomen.

⁽¹⁾ COM(97) 183 van 30 april 1997.

1.2. Verder beschrijft de Commissie welke activiteiten zij op het vlak van controle wil ontplooiën op basis van de studie en de aanbevelingen van de Algemene inspectiediensten (IGS) inzake voedselveiligheid (IGS-verslag)⁽²⁾.

⁽²⁾ „Een studie van de controlerende instanties voor voedselveiligheid”, Algemene inspectiediensten (IGS) van 13 oktober 1997.

1.3. In zijn advies van 1996 geeft het ESC te kennen, er niet van overtuigd te zijn dat het bestaande bureau in een agentschap moet worden omgezet⁽¹⁾. Onder verwijzing naar o.m. dit advies heeft de Commissie haar voorstel tot oprichting van een Europees Agentschap voor Veterinaire en Fytosanitaire Inspectie⁽²⁾ ingetrokken en concludeert zij dat controle en inspectie onder de verantwoordelijkheid zullen blijven vallen van het Voedsel- en Veterinair Bureau (VVB) in Ierland, dat ressorteert onder D-G XXIV, waarbij de Commissie de uiteindelijke verantwoordelijkheid draagt.

1.4. De Commissie is er nog steeds van overtuigd dat voedselveiligheid en de bescherming van de gezondheid van de consument doelen zijn die het best kunnen worden bereikt door een functionele samenwerking tussen de levensmiddelenindustrie, de nationale inspectiediensten en de Commissie binnen een doeltreffend wettelijk kader. De levensmiddelenindustrie dient systemen voor toezicht en zelfcontrole te ontwikkelen om ervoor te zorgen dat de voedingswaren in alle fasen van de productieketen aan de EU-eisen voldoen. De centrale verantwoordelijkheid blijft in handen van de nationale autoriteiten, die gecoördineerde controleprogramma's en op audits gebaseerde controlesystemen dienen toe te passen. De Commissie wil verder de doeltreffendheid van de nationale inspectiediensten in het oog houden met op audits gebaseerde controlesystemen.

1.5. In dit licht onderschrijft de Commissie de aanbevelingen in het IGS-verslag inzake uitbreiding van de controle-activiteiten, de mogelijkheid van de gemeenschappelijke inspectiediensten om onpartijdig en objectief te werken en het geven van een juridische en officiële status aan de inspectiediensten, waarbij hun taken, de verantwoordelijkheden van het personeel, de procedures, werkmethoden, enz. duidelijk worden vastgelegd.

1.6. Het „Van-grond-tot-mond-controle”-concept houdt in dat er kleine multidisciplinaire inspectieteams worden opgezet, die alle aspecten van de voedselproductieketen kunnen dekken, variërend van de verwerking van veevoer en gezondheids- en welzijnsnormen op de boerderij, op de markt en tijdens het transport tot de verwerking, opslag, distributie en detailverkoop van de betrokken voedingswaren. Daarnaast wordt voorgesteld een klein aantal noodteams op te richten die onmiddellijk in actie moeten kunnen komen zodra zich in de lid-staten of in derde landen een crisis voordoet die van invloed is op de volksgezondheids-, veterinaire of fytosanitaire toestand in de EU.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het ESC staat volledig achter het streven van de Commissie om de gezondheid van de consument en voedselveiligheid een grotere prioriteit toe te kennen. Het kan zich vinden in de beschreven opzet van de controle- en inspectie-activiteiten, zij het met de volgende kanttekeningen en aanbevelingen.

2.2. Zoals hieronder wordt benadrukt, is het van het grootste belang dat er d.m.v. het wettelijk kader en d.m.v. relevante en adequate procedures voor samenwerking tussen het Voedsel- en Veterinair Bureau en andere organen op interinstitutioneel en nationaal niveau voor wordt gezorgd dat de middelen van Commissie en lid-staten voor controle en inspectie optimaal worden ingezet. Daartoe moeten de controleprocedures zoveel mogelijk moeten worden vereenvoudigd en de activiteiten in verregaande mate worden gecoördineerd. Een systeem dat alleen in theorie maar niet in de praktijk werkt, kan leiden tot bureaucratie en inefficiëntie, alsmede een gebrek aan steun en vertrouwen. Het Comité verwelkomt dan ook ieder initiatief om de werkzaamheden van de nationale instanties op dit vlak te coördineren.

2.3. Volgens de Commissie bestonden er in 1997 76 richtlijnen van de Raad met bepalingen inzake toezicht of controle van de Commissie op de handhaving van de regels in lid-staten of derde landen (57 op veterinair gebied, 16 op fytosanitair gebied en 3 inzake de overheidscontrole op voedsel en voedselhygiëne)⁽³⁾.

2.4. Hoewel verdere vereenvoudiging van de regels geboden is, bestaat er op bepaalde onderdelen van de voedsel-, veterinaire en fytosanitaire sector waarschijnlijk behoefte aan nadere regels en maatregelen. Toenemende problemen op microbiologisch gebied bijvoorbeeld zullen naar verwachting een verdere uitbreiding van de EU-wetgeving vereisen.

2.5. Dat de EU door de uitbreiding met de landen van Midden- en Oost-Europa nieuwe grenzen en buurlanden zal krijgen, zal bovendien op zich al leiden tot een aanzienlijk grotere behoefte aan en omvang van controle en toezicht door de Commissie, zeker op veterinair gebied. Het is dan ook van belang dat de kandidaat-lid-staten de EU-wetgeving zo snel mogelijk overnemen, zodat eventuele uitzonderingen in een overgangperiode zo kort mogelijk van kracht zijn.

2.6. Een daadkrachtige, doeltreffende controle en inspectie door de EU is daarom absoluut noodzakelijk om de wetgeving te handhaven en een hoog niveau van veiligheid en gezondheid op voedsel-, veterinair en fytosanitair gebied te bereiken. Een correcte en uniforme

(1) ESC-advies van 27 november 1996 over de oprichting van een Europees Agentschap voor Veterinaire en Fytosanitaire Inspectie — PB C 66 van 3.3.1997, blz. 43.

(2) COM(96) 223 — PB C 239 van 17.8.1996, blz. 9.

(3) COM(97) 183, bijlage II.

toepassing van de bepalingen alsmede geharmoniseerde regels voor de financiering van de controle-uitgaven zijn bovendien een sine qua non voor een goed functioneren van de interne markt en het waarborgen van eerlijke concurrentievoorwaarden. Het Comité verwelkomt het Forum van Edinburgh inzake handhaving van de wetgeving inzake consumentenbescherming (11-12 juni 1998), dat een precedent schept voor samenwerking, en pleit voor een follow-up in de levensmiddelensector met regelmatig overleg tussen de nationale keuringsdiensten van waren om samenhang te garanderen.

2.7. Het Comité steunt dan ook de voorstellen van de Commissie inzake het opstellen van richtsnoeren t.b.v. een uniforme toepassing van de regels, inzake gecoördineerde nationale controleprogramma's die de gehele voedselproductieketen omvatten en inzake het invoeren van op audits gebaseerde controlesystemen.

2.8. Het Comité steunt de voorgestelde maatregelen inzake de toegang van het publiek tot informatie. De werkmethodes van het Bureau moeten, zoals de Commissie voorstelt, door derden kunnen worden gecontroleerd en er dient een effectieve interne managementcontrole te worden opgezet om erop toe te zien dat de aanbevelingen in het IGS-verslag in acht worden genomen (zie paragraaf 3.5).

2.9. De meest recente besluiten van de Commissie inzake veterinaire controles ter plaatse⁽¹⁾ moeten, zoals de Commissie ook zelf stelt, worden aangevuld met een snelle behandeling. Het Comité kan zich erin vinden dat de bevindingen van controlebezoeken, in de vorm van inlichtingen over lacunes in de controlesystemen van de lid-staten openbaar worden gemaakt via Internet, jaarverslagen en regelmatig overleg met consumenten- en producentenorganisaties. Wel dient de betrokken lid-staat eerst de mogelijkheid te krijgen om te reageren en misverstanden uit de weg te ruimen. Daarentegen is publicatie van inlichtingen die al dan niet rechtstreeks betrekking hebben op ondernemingen, in strijd met de in artikel 214 van het Verdrag opgenomen bepalingen inzake vertrouwelijke informatie over bedrijven⁽²⁾.

(1) Beschikkingen 98/139/EG en 98/140/EG van de Commissie van 4 februari 1998 inzake de door deskundigen van de Commissie in derde landen op veterinair gebied verrichte controles ter plaatse — PB L 38 van 12.2.1998.

(2) Overeenkomstig artikel 214 van het Verdrag zijn personeelsleden van de Gemeenschap gehouden „de inlichtingen die naar hun aard vallen onder de geheimhoudingsplicht en met name de inlichtingen betreffende de ondernemingen en hun handelsbetrekkingen of de bestanddelen van hun kostprijzen, niet openbaar te maken”.

2.10. Het Comité schaart zich eveneens achter het voornemen van de Commissie om onderzoek te doen naar de noodzaak van aanvullende nationale controles i.v.m. de voedselveiligheidsnormen voor voedingswaren van niet-dierlijke oorsprong, b.v. groente en fruit, om te beoordelen of in dit verband aanvullende actie op nationaal of EU-niveau nodig is. Het is echter essentieel dat daaraan ook werkelijk behoefte bestaat, zodat dergelijke inspanningen niet alleen maar tot hogere uitgaven leiden zonder dat dit voldoende gerechtvaardigd is.

2.11. Los van het feit dat de voedselveiligheid een grotere prioriteit toegekend moet worden, blijft het voor een goed functioneren van de interne markt essentieel dat de EU-regelgeving inzake de gezondheid en het welzijn van vee in acht wordt genomen, zoals ook blijkt uit de vele besluiten op dit vlak.

2.12. Zo heeft de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) gewaarschuwd dat opnieuw ernstig besmettelijke veeziekten kunnen uitbreken als gevolg van concentratie van de veeteelt, meer lange veetransporten, nieuwe handelswegen naar het Midden-Oosten en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS), alsmede de instabiele omstandigheden en het gebrek aan controle en toezicht op besmettelijke veeziekten in o.m. de Balkan. Dit geldt niet alleen voor de klassieke besmettelijke ziekten, maar ook voor de nieuwe soorten, zoals BSE. De FAO wijst in dit verband op het belang van een effectieve veterinaire administratie in de Europese landen.

2.13. I.v.m. de onderhandelingen binnen de Wereldhandelsorganisatie over de manieren om het vrij verkeer van goederen op internationaal niveau te verenigen met overwegingen op gebieden als gezondheid en veiligheid, dringt het Comité er bij de Commissie en de Raad op aan, alles in het werk te stellen om ervoor te zorgen dat het controlebeleid van de EU door andere landen wordt aanvaard, om zo problemen op voedsel-, veterinair en fytosanitair gebied a.g.v. de liberalisering van de handel tegen te gaan.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Tot dusver werd het werk van het Voedsel- en Veterinair Bureau bemoeilijkt door een fors personeelstekort. Het valt te betwijfelen of de geleidelijke uitbreiding van het personeelsbestand overeenkomstig de aanbeveling in het IGS-verslag, waardoor er over enkele jaren in totaal 202 posten, waarvan 127 A-posten, zullen zijn, voldoende is om te beantwoorden aan de hierboven beschreven toekomstige eisen.

3.2. Zonder te willen tornen aan de eis om personeel in dienst te nemen dat over de juiste opleiding en ervaring beschikt, acht het Comité het noodzakelijk dat de

ingewikkelde en tijdrovende aanstellingsprocedure van de Commissie wordt versneld, zodat het Bureau zo snel mogelijk volledig operabel is. Gebeurt dit niet, dan zal het Bureau niet binnen afzienbare tijd kunnen beantwoorden aan de verwachtingen van de industrie en de politiek. Het gevaar bestaat dan dat het project in frustraties en terugslag uitmondt.

3.3. Het besluit om het Voedsel- en Veterinair Bureau naar Ierland te verplaatsen, werd genomen door de regeringsleiders en de staatshoofden tijdens de top van november 1993 en staat daarom niet ter discussie. Dat het Bureau in de landelijke omgeving van Grange, 40 km. ten noorden van Dublin, ligt, levert echter in meerdere opzichten problemen op m.b.t. de aanwerving van personeel en de praktische uitvoering van de taken. In het kader van de aanstaande uitbreiding van het Bureau zou de Commissie daarom zorgvuldig moeten nagaan, in hoeverre een meer centrale ligging in Dublin het Bureau beter in staat zou stellen, effectief te functioneren.

3.4. Tevens moet worden voorkomen dat met de vestiging van het Bureau in Ierland een dubbele administratie in Brussel en dus onduidelijkheid over de bevoegdheden ontstaat. Dat de taken over meerdere directoraten-generaal zijn verdeeld en informatieverstrekking en coördinatie dus noodzakelijk zijn, zal ondanks de interne

richtsnoeren van de Commissie op zich al tot de nodige kosten leiden ⁽¹⁾.

3.5. Het Comité steunt de plannen van de Commissie inzake een strenge interne managementcontrole, in het kader waarvan binnen het Voedsel- en Veterinair Bureau een intern kwaliteitsteam zal worden opgericht dat onafhankelijk is van de interne managementstructuur, zoals bij dergelijke structuren is vereist overeenkomstig de beginselen inzake de rol van inspectiediensten.

3.6. Het Comité, waarin alle schakels in de keten — van de primaire productie tot de consumptie — vertegenwoordigd zijn, hecht grote waarde aan de verdere inspanningen van de Commissie op het vlak van controle en toezicht en zal de ontwikkelingen met aandacht volgen. Het Comité verwacht op de hoogte te worden gehouden van de ontwikkelingen en te worden geraadpleegd over verdere initiatieven ter zake.

⁽¹⁾ De beginselen voor de verdeling van de bevoegdheden, waaronder de interne informatie- en raadplegingsprocedures, zijn vastgelegd in het interne handboek van de Commissie van 4 juli 1997. De verantwoordelijkheid voor de wetenschappelijke comités en de controletaken ligt bij D-G XXIV. D-G III (levensmiddelen), D-G V (met voedsel verband houdende ziektes en zoönoses) en D-G VI (veterinair en fytosanitair gebied) zijn verantwoordelijk voor de uitwerking, invoering en handhaving van de wetgeving.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over „De vrijheid van vestiging in de interne markt (Waarnemingspost voor de interne markt)”

(98/C 235/03)

Op 18 maart 1997 heeft het Economisch en Sociaal Comité besloten, overeenkomstig artikel 23, lid 3, van zijn Reglement van Orde, een advies op te stellen over „De vrijheid van vestiging in de interne markt (Waarnemingspost voor de interne markt)”.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Folias.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 88 stemmen vóór, bij 1 onthouding, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Tijdens haar onderzoek naar de werking van de interne markt heeft de vaste studiegroep de laatste maanden herhaaldelijk problemen vastgesteld i.v.m. de vrije vestiging of bij de activiteiten van een filiaal van een bestaande onderneming in een andere lid-staat van de Europese Unie.

1.2. Het staat buiten kijf dat er tot op heden grote vorderingen zijn gemaakt in de totstandbrenging van de interne markt door de vele nieuwe mogelijkheden die worden geboden aan het MKB en zelfstandigen om in een andere dan hun eigen lid-staat bedrijvig te zijn.

Niemand kan evenmin ontkennen dat er nog steeds niet geringe belemmeringen bestaan voor de vrije vestiging van ondernemingen in een andere lid-staat.

1.3. Volledigheidshalve zij eraan toegevoegd dat wat voor de 15 lid-staten geldt, ook geldt voor de drie EVA/EER-landen (Noorwegen, IJsland, Liechtenstein), die op grond van de EER-overeenkomst als gelijkwaardige partners op de interne markt kunnen worden beschouwd.

1.4. Dit advies heeft tot doel aan te tonen dat er nog een lange weg moet worden afgelegd naar de voltooiing van de interne markt; het houdt een oproep in tot alle betrokken partijen om stappen in de goede richting te zetten, specifieke voorbeelden van echte of kunstmatig in het leven geroepen belemmeringen te leveren en voorstellen voor te leggen om deze obstakels gemakkelijker weg te nemen.

1.5. Hierbij zal gebruik worden gemaakt van de informatie die is gehaald uit de antwoorden op het rondgestuurde enquêteformulier, uit de te Nice (Frankrijk) gehouden hoorzitting, en uit een aantal specifieke

obstakels die geïdentificeerd en aan de kaak gesteld werden.

1.6. Vrije vestiging mag niet worden beschouwd als een middel voor ondernemingen om de regelgeving van het land van vestiging te omzeilen. Het feit dat individuen/ondernemingen zich in een bepaalde lid-staat willen vestigen moet positief worden benaderd: het kan geenszins de bedoeling zijn hen overdreven eisen te stellen of andere dan voor plaatselijke bedrijven geldende voorwaarden op te leggen. „Overdreven eisen” betekent in deze context dat er sprake is van ongelijke behandeling die hinderpalen opwerpt of vrije vestiging verhindert.

1.7. De problematiek van de vestiging van ondernemingen is moeilijk los te koppelen van andere aspecten van de interne markt, zoals het vrij verlenen van diensten. Aangezien het ESC reeds verscheidene adviezen over verschillende soorten belemmeringen voor de werking van de vrije markt heeft uitgebracht⁽¹⁾, spitst het zich in dit geval toe op concrete voorstellen die voor de vestiging van individuen en ondernemingen van nut kunnen zijn.

2. Vaststellingen

2.1. Er blijven nog vele uiteenlopende problemen bestaan bij de vestiging van ondernemingen in andere EU-lid-staten, die voor een hele reeks belemmeringen voor de vrije vestiging zorgen. Afgezien daarvan zijn er ook nog problemen waarmee ondernemingen of beoefenaars van vrije beroepen na hun vestiging te

⁽¹⁾ Impact en doeltreffendheid van de interne markt — PB C 206 van 7.7.1997, blz. 65. Problemen van het MKB bij grensoverschrijdende handelsbetrekkingen — PB C 206 van 7.7.1997, blz. 70. Interne markt en milieubescherming: coherentie of conflict — PB C 19 van 21.1.1998, blz. 95. Het voorkomen van nieuwe belemmeringen voor de interne markt — CES 453/98 van 25 maart 1998. Opheffing van bepaalde handelsbelemmeringen — CES 643/98 van 29 april 1998.

kampen hebben, waardoor zij worden belemmerd in het vrij verlenen van diensten.

2.2. Vele nationale beperkingen zijn te verklaren door de bijzondere aandacht die bepaalde lid-staten schenken aan consumentenbescherming. Regeringen die volkomen terecht zorg dragen voor het welzijn van de consument, en daartoe overigens ook de plicht hebben, mogen een en ander evenwel niet als voorwendsel gebruiken om de vestiging van ondernemingen te bemoeilijken.

3. Vastgestelde obstakels

3.1. Vastgesteld werd dat er vele en diverse obstakels voor vrije vestiging bestaan; sommige doen zich voor op nationaal of regionaal niveau, hebben een subjectief of objectief karakter en kunnen worden weggewerkt; andere kunnen niet worden opgeheven zonder persoonlijke of gezamenlijke actie.

3.2. *Obstakels op wetgevingsgebied*

Hieronder volgen in het kort de gebieden waarop het vaakst en in vele landen obstakels worden gesignaleerd:

- erkenning van diploma's;
- erkenning van de voorwaarden voor de uitoefening van het beroep;
- verwerven van de vergunning voor beroepsuitoefening;
- voorwaarden voor vestiging van ondernemingen;
- administratieve procedures;
- toegang tot bepaalde beroepen (apothekers, notarissen, ingenieurs, enz.);
- rechtsvorm van de onderneming.

Waar er een gedecentraliseerd bestuur is, bestaan er naast de nationale ook nog bepaalde regionale voorschriften die voor obstakels zorgen.

3.3. *Subjectieve obstakels*

- Gebrek aan informatie over nationale voorschriften.
- Taalobstakels.
- Gebrek aan informatie over de doelmarkt.
- Gebrek aan kennis van plaatselijke voorschriften en bepalingen.
- Verschillen in cultuur en mentaliteit.
- Verschillend consumentengedrag.

4. Enkele specifieke obstakels

Hieronder wordt een aantal specifieke belemmeringen aangegeven die werden opgespoord of aan de kaak gesteld; zij moeten een duidelijk beeld geven van de problemen waarmee ondernemingen te kampen hebben.

4.1. In de arbeidswetgeving van een lid-staat is voorgeschreven dat plaatselijke modellenbureaus een garantie van minstens 15 000 ecu moeten betalen. Dit betekent dat modellenbureaus van andere lid-staten niet eens tijdelijk bedrijvig kunnen zijn in dat land indien zij niet dezelfde garantie betalen.

4.2. Een andere lid-staat is dan weer weinig aantrekkelijk voor ambachtsslui omdat daar voor de betaling van de indirecte belastingen een beroep moet worden gedaan op een belastingadviseur en aan zijn diensten hoge kosten verbonden zijn.

4.3. In een bepaalde lid-staat hebben 7 000 immobielmakelaars van de overheid een officiële vergunning gekregen omdat zij aan alle noodzakelijke voorwaarden voldoen. Alleen 4 (vier!) niet-plaatselijke makelaars hebben onder dezelfde voorwaarden een vergunning kunnen krijgen.

4.4. Zowel bij het binnenkomen als het verlaten van een bepaalde lid-staat moeten reizigers die meer dan 7 500 ecu contant geld bij zich hebben, daarvan bij de diensten van het ministerie van financiën van de lid-staat schriftelijk aangifte doen. Om een en ander te verifiëren, controleren de bevoegde ambtenaren zelfs de bagage van reizigers, ongeacht hun nationaliteit.

4.5. De belastingdiensten van weer een andere lid-staat reageren al jaren niet op aanvragen van buitenlandse ondernemingen voor terugbetaling van BTW die zij bij hun deelneming aan internationale beurzen in dat land betaald hebben en mogen terugvorderen. De voorwaarden en procedures die daarbij moeten worden gevolgd, zijn overigens van dien aard dat een aanvraag om terugbetaling per slot van rekening weinig oplevert.

4.6. De overheid van een bepaalde lid-staat geeft makelaars die niet in dat land wonen (verzekeraars, immobielmakelaars, enz.) slechts een beperkt recht op commissielonen.

4.7. Ondernemingen die veiligheidsdiensten verlenen, kunnen in een bepaalde lid-staat slechts actief zijn als zij daar ook gevestigd zijn en als de leden van de raad van bestuur en de werknemers van de onderneming ook inwoners zijn van dat land. Hiervoor worden redenen van openbare orde en veiligheid aangevoerd.

4.8. Een onderneming uit een EVA-land kon geen contract sluiten voor bepaalde bouwactiviteiten in een bepaalde lid-staat omdat de overheid aldaar weigerde de betrokken onderneming in te schrijven in het plaatselijke register van bouwondernemingen op grond van het feit dat zij niet uit een EU-lid-staat afkomstig is.

5. Voorstellen

De hieronder geformuleerde voorstellen komen van ondernemingen die de concrete gevolgen van de belemmeringen hebben ondervonden, en zijn de neerslag van debatten over deze problematiek. Ze zijn ook ingegeven door de vaste wil ertoe bij te dragen deze obstakels weg te werken.

5.1. Het ESC wil dat er in de Europese Unie een klimaat tot stand komt dat ervoor zorgt dat de vestiging van ondernemingen of individuen in een andere lid-staat als een kans op werkgelegenheid en economische activiteit wordt aangegrepen. In dit dynamische toekomstperspectief staat bij uitstek culturele uitwisseling centraal. De Commissie moet in deze context werk maken van een bewustmakingscampagne over de rechten waarover ondernemingen en individuen beschikken om zich in het land van hun keuze te vestigen, op voorwaarde dat zij zich naar de aldaar geldende basisvoorschriften schikken.

5.2. Algemene voorstellen

- Opbouw van databanken door overheden en instanties waarbij informatie kan worden opgevraagd.
- Bevordering van optimaal gebruik en ontwikkeling van de Euro Info-centra, die een doorslaggevende rol kunnen spelen in de voorlichting van ondernemingen en bij het organiseren van twee- of meerdaagse ontmoetingen waarbij onderling van gedachten kan worden gewisseld; publicatie van een jaarlijks verslag waarin de meest frequente problemen inzake vestiging van ondernemingen worden aangegeven.
- Oprichting van nationale „one-stop-shops” bij de beroepsorganisaties (Kamers van Koophandel, organisaties van het MKB, enz.) die in de verschillende lid-staten dezelfde diensten verlenen.
- Opmaken van een vergelijkend overzicht per bedrijfstak van de terzake geldende wettelijke bepalingen in de lid-staten.
- Openen van Internet-websites door de lid-staten, in 11 talen, met een volledige handleiding over de in acht te nemen voorschriften en wetgeving die voor vrije vestiging in hun afzetgebieden en per bedrijfstak gelden. Ook de Commissie zou hierover op haar websites (EUROPA, ISPO, enz.) beknopte informatie kunnen verstrekken.
- Nog betere gebruikmaking van de mogelijkheden van het Europartnerschap.
- Optimale toepassing van het nieuwe communautaire programma „Joint European Ventures”.

- Uittrekken van meer middelen voor durfkapitaal en startkapitaal.
- Communautair initiatief tot harmonisatie van wettelijke bepalingen voor bepaalde bedrijfstakken.
- Oprichting van een vorm van „Europese onderneming”, als bekroning van de initiatieven terzake van de Commissie, zodat de ondernemingen de mogelijkheid hebben om een in heel Europa geldende uniforme rechtsvorm te kiezen⁽¹⁾.
- Prioritaire toegang tot financieringsbronnen op zowel Europees („Onderzoek en Ontwikkeling”) als nationaal niveau, ter bevordering van het ondernemingsinitiatief.

5.3. Bijzondere voorstellen

- Rechtstreekse onderhandelingen van betrokkenen met nationale en regionale overheden over het oplossen van specifieke problemen.
- Samenwerking tussen de Kamers van Koophandel voor het uitwisselen van gedachten en ervaringen, die verder ook aan de nationale overheidsdiensten en de bevoegde communautaire instanties moeten worden doorgegeven.
- Het melden van belemmeringen aan en voorlichten van Europese parlementsleden, en eventueel, mede op initiatief van vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, het indienen van voorstellen en/of vragen bij het Europees Parlement.
- Er moet voor worden gezorgd dat vrije vestiging niet afhangt van de grootte van de onderneming.
- Er moeten gelijke kansen worden geboden, ongeacht de grootte van de onderneming.
- Bijzondere aandacht voor non-profit-ondernemingen en humanitaire organisaties.

6. Nawoord

6.1. In dit advies heeft het ESC via de Waarnemingspost voor de interne markt het grote probleem van de belemmeringen voor de vrije vestiging van ondernemingen, dat ook een belangrijke hinderpaal vormt voor de voltooiing van de interne markt, op een concrete en goed gestaafe manier willen aanpakken.

6.2. Om dit doel te bereiken, richt het ESC zich tot de partijen die verantwoordelijk zijn voor het ontstaan van het probleem maar ook duidelijk, de een al meer dan de ander, over de mogelijkheden beschikken om het afdoend te verhelpen.

⁽¹⁾ Statuut van de Europese vennootschap — PB C 129 van 27.4.1998, blz. 1.

6.2.1. Het dringt er aldus bij de Commissie op aan gecoördineerde praktische stappen te ondernemen om over de organisatie van de interne markt toelichting te verstrekken; een en ander moet leiden tot concrete resultaten, gebaseerd op een regelmatige registratie van het reële effect dat de maatregelen van de Europese Unie sorteren.

6.2.2. Ten slotte richt het zich tot de ondernemingen en beroepsbeoefenaars in de lid-staten. Als zij menen dat zij er belang bij hebben zich in een ander afzetgebied te kunnen vestigen en er bedrijvig te zijn, moeten zij van een en ander werk maken en gebruik maken van het dynamisme waarover zij zeer zeker beschikken, alsmede van alle mogelijkheden die zij hebben om op eigen houtje zoveel mogelijk obstakels weg te werken.

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie ‘Europese kapitaalmarkten voor het midden- en kleinbedrijf: vooruitzichten en potentiële hinderpalen voor de vooruitgang’”

(98/C 235/04)

De Europese Commissie heeft op 13 mei 1997 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pezzini.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht dat met 101 stemmen vóór en één stem tegen, bij één onthouding, is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. De Commissie verdient alle lof voor haar positieve en aanhoudende inspanningen om Europese kapitaalmarkten van de grond te krijgen die geschikt zijn voor kleine en middelgrote ondernemingen. Zij heeft haar activiteiten in dit verband beschreven in een al eerder uitgebrachte Mededeling „Verslag over de haalbaarheid van de oprichting van een Europese kapitaalmarkt voor kleinere groeiende bedrijven die met ondernemingszin worden geleid”⁽¹⁾, waarover het Comité geen advies heeft uitgebracht. De Commissie is hiermee tegemoet gekomen aan een dringend verzoek van het Comité om „onderzoek te doen naar de haalbaarheid van een erkende Europese markt, die het Europees bedrijfsleven, vooral de kleine ondernemingen, toegang verschaft tot (risicodragend) vermogen.”

1.2. Onderhavige Mededeling, die daarop een vervolg is, vormt op zich een constructief geheel, maar bepaalde onderdelen ervan (bv. de praktische werking van de EU-wetgeving inzake effecten) hadden diepgaander moe-

ten worden onderzocht. Ook zijn er soms andere factoren significant dan die welke door de Commissie naar voren zijn gebracht.

1.3. Naast een adequate kapitaalverschaffing is er nog een hele reeks andere voorwaarden waarvan afhangt of een onderneming op den duur een omvang van betekenis krijgt. De voornaamste daarvan worden in dit advies aan de orde gesteld. Doel daarvan is, tot een betere globale evaluatie van de bestaande problemen te komen. Enkele van de aanbevelingen in dit advies zijn het resultaat van een bezoek dat vertegenwoordigers van het Comité in november 1997 aan de VS hebben afgelegd om feitenmateriaal te verzamelen. De idee voor dit bezoek was vooral ingegeven door de opmerking die de Commissie in haar Inleiding bij deze mededeling over de Amerikaanse kapitaalmarkten maakt. Een andere reden was de toespraak die de heer Santer, voorzitter van de Commissie, op 28 oktober 1997 ten overstaan van het Comité heeft gehouden en waarin hij aandringt op een onderzoek naar de situatie in de VS. Het gevolg is dat het vraagstuk waaraan dit advies is gewijd, een veel breder gebied beslaat dan deze Mededeling van de Commissie (die immers alleen gaat over kapitaalmarkten voor het MKB).

⁽¹⁾ COM(95) 498 def. van 25 oktober 1995.

1.4. Een andere kritiek op deze Mededeling betreft het verzuim van de Commissie om duidelijk te maken dat de nieuwe Europese kapitaalmarkten alleen interessant zijn voor ondernemingen die, hoewel zij technisch gesproken onder de definitie van het MKB vallen (minder dan 250 werknemers, minder dan 40 miljoen ecu omzet en een balanstotaal van minder dan 27 miljoen ecu), in werkelijkheid middelgrote ondernemingen, starters met uitzonderlijke innoverende capaciteiten of buitengewoon kapitaalintensive bedrijven zijn.

1.5. Ook in de VS komt het percentage ondernemingen dat extern kapitaal aantrekt van niet-officiële, particuliere beleggers („business angels”) of risicokapitaalfondsen, niet hoger dan 2 %, maar daarbij gaat het wel om bedrijven met prognoses voor een bovengemiddelde groei. Volgens de schattingen van de Commissie zouden er in de hele EU wellicht ongeveer 20 000 ondernemingen op termijn tot een beursgang kunnen besluiten. Dit zijn echter wel de ondernemingen met het grootste potentieel aan (banen)groei. Daarom heeft de Commissie dan ook zeer goede redenen om uitvoerig stil te staan bij hun financiële behoeften, waaraan traditioneel in Europa minder is tegemoet gekomen dan in de VS.

2. Hoofdpijnen van de Mededeling van de Commissie

2.1. Doel van onderhavige Mededeling is vooral, uit te zoeken welke belemmeringen kleine en middelgrote ondernemingen bij een eventuele beursgang kunnen ondervinden, een Europa-wijde discussie op gang te brengen over de adequate voorwaarden voor toegang tot aandelenkapitaal, de inventaris op te maken van de vorderingen die met tal van initiatieven tot oprichting van financiële markten in de EU (bv. EASDAQ en Euro-NM) zijn gemaakt en de aandacht daarop te vestigen, alsook een overzicht te geven van de huidige én toekomstige activiteiten van de Commissie die tot doel hebben om oplossingen te vinden voor de problemen die de oprichting van op het MKB toegesneden kapitaalmarkten nog in de weg staan en om de soepele werking van die kapitaalmarkten te garanderen.

2.2. De Commissie geeft twee gebieden aan waar zich vooral belemmeringen voordoen voor een beursgang van MKB's. In de eerste plaats de mentaliteit en capaciteiten van de ondernemers van kleine en middelgrote bedrijven zelf, alsook de beperkingen waarmee dezen worden geconfronteerd. Daarbij wordt met name gedacht aan „de houding van kleine en middelgrote ondernemingen ten aanzien van hun financiering, hun expertise (of gebrek daaraan) op het gebied van financieel beheer en de lasten die een beursnotering voor hen zou meebrengen”.

2.3. De tweede bron van potentiële belemmeringen heeft betrekking op de grensoverschrijdende effectenhandel op de Europese kapitaalmarkten. Daarbij wordt met name gedoeld op valutaproblemen, verschillen op fiscaal vlak en uiteenlopende nationale praktijken op het gebied van financiële verslaggeving, „corporate governance” en institutionele beleggers. De Commissie is ervan overtuigd dat het in een aantal gevallen al zou

helpen als de bestaande EU-wetgeving onverkort zou worden toegepast. Ten slotte houdt de Commissie eraan vast dat zij zich genoodzaakt kan zien om inbreukprocedures te beginnen tegen lid-staten die nalaten om een einde te maken aan discriminatoire maatregelen waarmee de activiteiten van institutionele beleggers en het vrije verkeer van kapitaal aan banden worden gelegd.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Inleiding

Behoudens zijn al in de eerste paragraaf van dit advies geplaatste opmerkingen over de Inleiding van de Mededeling van de Commissie, kan het Comité hiermee instemmen.

3.2. *Vorderingen in de ontwikkeling van MKB-kapitaalmarkten in de Europese Unie en de vooruitzichten ervan*

3.2.1. Europa beschikt momenteel al over enkele markten die beter op de behoeften van innoverende en snelgroeiende ondernemingen inspelen dan de traditionele effectenbeurzen. Twee daarvan, nl. EASDAQ en Euro-NM, hebben pan-Europese ambities; de Londense AIM („Alternative Investment Market”) wekt daarentegen de indruk vooral op het Britse bedrijfsleven te zijn gericht.

3.2.2. De groeipercentages van de ondernemingen die tot die markten willen worden toegelaten, zullen waarschijnlijk ver uitkomen boven de 10 % die door de Commissie wordt genoemd (Hoofdstuk II, tweede alinea). Uit een vergelijking van verkoopcijfers voor 1996 en 1997 wordt duidelijk dat drie kwart van alle ondernemingen wier aandelen op EASDAQ worden verhandeld, een groei van meer dan 25 % hebben gekend. De omzet van bijna een derde van alle ondernemingen op die markt is meer dan verdubbeld.

3.2.3. Voorwaarde voor een duurzaam succes van deze markten is dat voldoende innoverende ondernemingen worden toegelaten, omdat de belangstelling van beleggers kennelijk vooral naar die ondernemingen uitgaat. Initiatieven om het aantal beursnoteringen te vergroten, b.v. van biotechnologiebedrijven, zijn dan ook welkom. Helaas bestaat geen enkele volledig betrouwbare methode waarmee al in een vroeg stadium kan worden bepaald welke ondernemingen het in zich hebben om snel te groeien en een bestendig succes te kennen. De aantrekkingskracht van ondernemingen voor externe beleggers hangt vooral af van de vraag hoe deze de kwaliteit van het management inschatten.

3.2.4. Daarom moeten met name inspanningen worden gedaan om het oprichten van bedrijven te stimuleren, voor die ondernemingen de toegang tot kapitaal te garanderen en erop toe te zien dat deze tijdig van advies worden gediend. Op die manier kan de kwaliteit van de bedrijfsvoering worden vergroot en het huidige hoge percentage faillissementen (volgens de Europese Waarnemingspost voor het midden- en kleinbedrijf gaat ongeveer de helft van alle nieuwe ondernemingen binnen de eerste vijf jaar van hun bestaan weer over de kop) worden teruggedrongen. Er zijn in de EU in dat verband

al goedlopende projecten die als leidraad kunnen dienen bij het uitstippelen van nieuw beleid. Een voorbeeld daarvan is „Artigiancassa”, een financiële faciliteit in Italië.

3.2.4.1. Aangezien onderkapitalisatie vaak samen gaat met het feit dat nieuwe bedrijven geen onderpand voor leningen kunnen verstrekken, zou er:

In alle lid-staten een regeling inzake zekerheidstelling voor leningen ten behoeve van het MKB, met speciale regelingen voor micro-ondernemingen, in het leven moeten worden geroepen. Hoe die zekerheid wordt gesteld (door een overheidsinstantie of anderszins, bijvoorbeeld door een „mutual guarantee system”/ regeling voor onderlinge zekerheidstelling) zou naar gelang van de nationale omstandigheden moeten worden bepaald. Aangezien veel kleine ondernemingen niet kiezen voor de naamloze vennootschap als rechtsvorm, dient met name aandacht te worden geschonken aan hun specifieke behoeften.

Het maximum van die zekerheidstelling hoeft niet zo hoog te zijn als in Amerika, waar het Small Business Administration Scheme voor leningen tot 1 miljoen dollar een maximale garantie van 750 000 dollar biedt, maar zou toch in ieder geval 250 000 ecu moeten bedragen. Als deze regelingen behoorlijk worden beheerd, blijven de gevolgen voor de staatskas beperkt. Wanbetalingen vertegenwoordigen in de VS momenteel minder dan 2,5 % van de totale gegarandeerde bedragen en worden voor een deel gecompenseerd door de provisie die de ondernemingen voor de toekenning van leningen moeten afdragen. De ervaring die met mutual guarantee systems is opgedaan, wijst uit dat het „multipliereffect” het vermogen van consortia om leningen te garanderen, met een factor 22 vergroot. Dat zou betekenen dat er, bij een zekerheidstelling voor de helft van het geleende bedrag en een hypothetisch risicokapitaalfonds van 100 ecu, 4 400 ecu kan worden uitgeleend. In dit becijferde voorbeeld is uitgegaan van 4 % insolvabiliteit en zijn ook de kosten voor het onderzoek naar de kredietwaardigheid van de betrokken bedrijven meegerekend.

3.2.4.2. Een hoofdoorzaak van faillissementen is dat ondernemers niet over de nodige kennis van hun sector en vaardigheden inzake economische en financiële bedrijfsvoering beschikken. Op zich is het meestal niet zo'n probleem om die te verwerven, mits degene die het advies geeft zelf over de nodige ervaring en bekwaamheden beschikt. Helaas zijn het uitgerekend de ondernemers die de adviezen het hardst nodig hebben, die er het minst vaak om vragen.

Iedere lid-staat zou, in samenwerking met de daarvoor in aanmerking komende organisaties van de particuliere sector, erop moeten toezien dat iedere zelfstandige en iedere ondernemer of manager van een klein of middelgroot bedrijf tegen een redelijke vergoeding van de diensten van een bedrijfsconsulent gebruik kan maken. Die consulenten moeten zelf ervaring als ondernemer hebben opgedaan en dienen lid te zijn van beroepsorganisaties (waaronder ook nationale MKB- en ambachtelijke organisaties worden gerekend) die kunnen garanderen dat de consulenten een behoorlijke basis- en voortgezette opleiding krijgen. Overwogen kan worden om voor het verkrijgen van een leningsgarantie als voorwaarde

te stellen dat een onderneming de assistentie van een consulent inroept.

Het opzetten van een dergelijke structuur zal weliswaar minder goedkoop worden dan het SBA SCORE-programma (waarin consulenten alleen hun onkosten vergoed krijgen), maar behoeft ook weer niet overdreven duur uit te vallen. In het laatste volle jaar van de United Kingdom Small Firm's Service (1990) heeft het ongeveer 14 miljoen ecu gekost om 300 consulenten aan het werk te houden. De daarmee gepaard gaande daling van het aantal faillissementen, alsook de consequentie dat minder vaak bedrijven worden opgericht die door gebrek aan goed advies op een verkeerde basis beginnen, maken dat investeringen in dit soort nationale programma's hun geld meer dan waard zijn. Er mag van worden uitgegaan dat het percentage faillissementen door de uitbreiding van dat soort regelingen aanzienlijk — en soms zelfs met 80 % — kan worden teruggebracht.

3.2.4.3. Het is niet zo dat ondernemingen er altijd alleen het bijltje bij neergooien omdat er problemen zijn met de financiering of omdat er fouten zijn gemaakt in de bedrijfsvoering: in een niet te becijferen aantal gevallen geven bedrijven het ook op, omdat de hoeveelheid regels waaraan zij zich moeten houden, hun boven het hoofd groeien. Verder zal het vast ook vaak voorkomen dat ondernemers in spe terugschrikken voor het beginnen van een eigen bedrijf vanwege de daaraan verbonden bureaucratische rompslomp. Commissie en lid-staten hebben dit al wel onderkend, maar er moet meer vaart worden gezet achter maatregelen om dit probleem op te lossen.

In de VS volstaat het als nieuwe bedrijven regelingen treffen voor de afdracht van hun bijdragen voor de sociale zekerheid en zich bij de belastingautoriteiten laten registreren. De lid-staten zouden de door startende bedrijven te vervullen formaliteiten op soortgelijke wijze, maar zonder de verschillende economische en sociale structuren uit het oog te verliezen, tot het strikte minimum moeten beperken. Ook zouden de lid-staten ten behoeve van de allerkleinste bedrijven gebruik moeten maken van de al door de BTW-Richtlijnen geboden mogelijkheid om de drempels voor de BTW-registratie op te trekken.

De administratieve afwikkeling van de BTW-afdrachten van ondernemingen die zeer geringe bedragen afdragen, kost meer dan het opbrengt. De hierboven voorgestelde hervorming heeft dan ook geen begrotingsconsequenties, terwijl beginnende bedrijven op die manier wel een soort adempauze krijgen voordat zij zich de door velen als ingewikkeld ervaren BTW-regeling eigen moeten gaan maken. Daarbij komen dan ook nog de kosten voor de diensten van een externe adviseur, waarop een beroep moet worden gedaan om er zeker van te kunnen zijn dat alle regels worden nageleefd.

3.2.4.4. Behalve bij aanzienlijke geluidshinder of schadelijke emissies is het voor ondernemers in Amerika gemakkelijk om in hun eigen huis een bedrijf te starten. De vraag kan dan ook terecht worden gesteld of ondernemingen als Microsoft en Dell Computers, die allebei in garages het daglicht hebben gezien, ergens in Europa van de grond hadden kunnen komen.

Overheidsinstanties moeten bij het verlenen van vergunningen voor het starten van nieuwe bedrijven meer kijken naar inhoud dan naar vorm en hun procedures voor het verlenen van die vergunningen

stroomlijnen. De huidige beperkingen op de mogelijkheden om een nieuw bedrijf voor bepaalde tijd in het eigen woonhuis te vestigen, moeten worden versoepeld zolang er geen sprake is van hinder of ongemakken voor de omgeving of schadelijke effecten voor het milieu of de eigen werknemers.

3.2.4.5. Aangezien stimulering van de oprichting van innoverende bedrijven één van de voornaamste doelstellingen is, moet hier melding worden gemaakt van de in de VS opgedane ervaring dat dergelijke bedrijven vooral rond de belangrijkste universitaire en onderzoekscentra wortel schieten. Dergelijke centra zijn er in Europa ook wel, maar hun aantal is niet groot genoeg en hun omvang nog te gering.

Prioriteit moet worden gegeven aan de bevordering van de aanbouw van meer high-tech business parks rond universiteiten en andere onderzoekscentra en aan de verbetering van de kwaliteit van de bestaande centra. Op die manier wordt de kans vergroot dat wetenschappelijke ontdekkingen een commerciële toepassing krijgen. Zowel in het geval van nieuw op te richten als van bestaande centra moet dan in ieder geval wel worden gezorgd voor het nodige risicodragend kapitaal.

De Commissie zou onderzoek moeten doen naar de „beste praktijken” die momenteel in de lid-staten worden toegepast en zou de resultaten daarvan moeten verspreiden om hun verdere ontwikkeling te stimuleren.

3.2.4.6. Amerikaanse wetenschappers zijn veel eerder geneigd om een bedrijf te beginnen of daarin een belang te nemen dan hun collegae in Europa. Een verklaring daarvoor kan zijn dat in Amerika gemakkelijker aan begin- en ontwikkelingskapitaal is te komen (sinds de buitengewone Top over werkgelegenheid te Luxemburg wordt hieraan evenwel gewerkt) en dat deskundig advies voorhanden is. Een andere reden zou van culturele aard kunnen zijn, nl. dat in Europa meer waarde wordt gehecht aan academische dan aan commerciële successen.

Er moet onderzoek worden gedaan naar methoden die academici meer bewust moeten maken van de mogelijkheid om voor hun theoretische kennis commerciële toepassingen te vinden, met name in bedrijven waarin zij zelf een zakelijk belang hebben. Mogelijkerwijs moet ook worden nagedacht over stimulerende maatregelen: zo zou meer geld kunnen worden uitgetrokken voor zuiver wetenschappelijk onderzoek van positief reagerende academici uit bepaalde vakgroepen. Daarnaast zouden de lid-staten de beperkende regelingen moeten versoepelen die het wetenschappers van oudsher onmogelijk hebben gemaakt om commerciële activiteiten uit te oefenen.

Daarbij zullen praktische problemen moeten worden opgelost. Niet in de laatste plaats zal er een definitie moeten worden gevonden voor het begrip „houder van intellectuele eigendom”, vooral in het geval van wetenschappelijke centra die volledig door de overheid worden gefinancierd. Dat er moeilijkheden zijn, mag echter niet als excuus worden aangevoerd om alles dan maar bij het oude te laten.

3.2.4.7. Nog een reden waarom wetenschappelijke ontdekkingen in Europa minder vaak in commerciële

successen worden omgezet, kan zijn dat het in Amerika duidelijk gemakkelijker en goedkoper is om voor een ontdekking octrooi aan te vragen.

Het voornemen van de Commissie om binnenkort met conceptwetgeving voor een Europees octrooi te komen, valt in zeer goede aarde. Het Comité dringt er bij de Raad en het Europees Parlement op aan om deze wetgeving, en gelijktijdig daarmee de even belangrijke ontwerprijke gebruiksmodellen, met spoed aan de orde te stellen en goed te keuren.

3.2.4.8. In de gebieden in de VS waar de ondernemingsgeest bloeit, zijn ondernemers die failliet gaan, minder geneigd om bij de pakken neer te gaan zitten. De federale wetgeving biedt hun de gelegenheid om van de gemaakte fouten te leren en hun vroegere activiteiten weer op te vatten of een nieuw bedrijf te beginnen.

De lid-staten zouden zich opnieuw moeten bezinnen op hun faillissementswetgeving met als doel om onnodige faillissementen te voorkomen, maar ook om meer ruimte te scheppen voor bonafide failliete ondernemers die een nieuwe poging willen wagen.

3.2.5. Een andere bepalende factor voor het welslagen van de markten waar dit advies over gaat, is de vraag of er bij de beleggers voldoende interesse bestaat. Tot dusver lijkt de belangstelling van de institutionele beleggers bemoedigend, maar moeten er vooral bij die van de particuliere beleggers vraagtekens worden geplaatst. Een van de oorzaken van het gebrek aan belangstelling voor aandelen van de kant van individuele Europese beleggers (Mededeling van de Commissie, hoofdstuk II, zevende alinea) is zonder twijfel van culturele aard. Europa kent niet dezelfde ondernemingscultuur als de VS. In Europa wordt aan de zekerheid van vastrentende beleggingen van oudsher meer belang gehecht dan aan de potentieel hogere winsten van beleggingen in aandelen. De invoering van de gemeenschappelijke Europese munt zal naar verwachting een tendentiële verandering in de houding van de beleggers teweeg brengen. De opbrengst van staatspapier, alsook de omvang van staatsemissies zullen gaan dalen. De implicatie daarvan is dat beleggers over alternatieven zullen moeten gaan nadenken.

3.2.6. Die mentaliteitsverandering bij de beleggers lijkt al te zijn ingezet: het ogenschijnlijke gebrek aan belangstelling voor aandelen kan ook door een tekort aan mogelijkheden zijn veroorzaakt. Recent bekend geworden feiten, waaronder het succes van aandelenemissies bij privatiseringen, doen namelijk vermoeden dat zich inmiddels een groter vraagpotentieel heeft opgestapeld dan verwacht. Dat neemt niet weg dat de meeste kleine particuliere beleggers indirect, d.w.z. via collectieve beleggingsmaatschappijen of beleggingsfondsen van verzekeringsmaatschappijen en/of pensioenfondsen, in aandelen zullen beleggen. Het komt erop aan dat deze institutionele beleggers in hun beleid niet aan handen en voeten worden gebonden door achterhaalde nationale regels, die bovendien in een zone met één enkele munt steeds minder relevant zullen worden (zie ook paragraaf 4.1.4).

3.2.7. Groeiende bedrijven snakken naar kapitaal en hun groei wordt in Europa maar al te vaak afgeremd doordat daaraan een tekort ontstaat. Dat komt minder vaak voor in Amerika waar de verscheidenheid aan bronnen waaruit kan worden geput, groter is. In Amerika schrikken niet-officiële particuliere beleggers, de zgn. „business angels” (meestal geslaagde zakenlieden) er niet voor terug om naar verhouding hoge bedragen (naar verluidt: 50 000 à 100 000 dollar) te investeren in bedrijven die het potentieel hebben om snel te gaan groeien. Daar komt nog bij dat de adviezen die zij kunnen geven en de contacten die zij inbrengen, even waardevol worden geacht als het geld dat zij investeren. Een stimulans voor „business angels” is dat eventuele verliezen onder bepaalde voorwaarden van hun belastbaar inkomen uit andere activiteiten mogen worden afgetrokken. Soortgelijke beleggers zouden er ook in Europa zijn, maar er is nog niet sprake van een algemeen voorkomend verschijnsel. Bovendien klagen potentiële beleggers erover dat het moeilijk is om geschikte bedrijven op te sporen. De Amerikaanse Small Business Administration heeft onlangs een poging gedaan om het leggen van contacten in de VS te vergemakkelijken door daarvoor een nationale data-base op te zetten.

De lid-staten moeten nagaan hoe niet-officiële particuliere investeringen kunnen worden gestimuleerd, zowel door middel van belastingstimulansen als door het opzetten van netwerken voor het leggen van contacten, althans waar deze nog niet bestaan.

3.2.7.1. Als de niet-officiële particuliere investeringen niet langer volstaan, moet hun taak in theorie voor de al grotere snelgroeiende bedrijven door risicokapitaalfondsen worden overgenomen, waardoor effectief een brug wordt geslagen naar het tijdstip waarop een beursgang tot de mogelijkheden gaat behoren. In de praktijk gebeurt dit, zelfs in de VS, slechts zelden, omdat de hiermee gemoeide bedragen gemiddeld steeds hoger worden. De Amerikaanse Small Business Administration heeft geprobeerd om die lacune enigszins op te heffen door garanties te bieden voor risicokapitaalinvesteringen van geringere omvang.

Nu de Raad eenmaal heeft onderkend dat het probleem bestaat (punt 48 van de Conclusies van de Top van Luxemburg), is de Commissie daaraan tegemoet gekomen met een voorstel voor een beschikking waardoor het voortaan zou worden toegestaan om dergelijke garanties te bieden. Het Comité zal over dat voorstel een afzonderlijk advies uitbrengen.

3.2.8. Opmerkelijk voor de situatie in Amerika is het aantal kleine bedrijven dat bezig is tot middelgrote ondernemingen uit te groeien. Eén van de verklaringen daarvoor kan zijn dat de Amerikaanse vermogensbelasting in de jaren tachtig is verlaagd. Eigenaars van bedrijven zijn eerder geneigd om de risico's van een snelle groei te nemen als zij bij beursgang of verkoop van hun bedrijf een substantieel deel van de resultaten van hun succes mogen behouden. Ook als die twee mogelijkheden niet relevant zijn, kan het voorkomen dat eigenaars hun bedrijf aan jongere leden van de

familie willen overdragen zonder daarvoor successierechten te moeten betalen, omdat die rechten een bedrijf de middelen ontnemen welke het nodig heeft om handel te drijven en verdere uitbreidingen te financieren.

De lid-staten zouden moeten nagaan in hoeverre vermogensbelastingen en successierechten gevolgen hebben voor de groei van MKB's, en zonodig hervormingen moeten doorvoeren. Het Comité heeft hier in het verleden al meerdere malen om gevraagd.

Uiteindelijk zouden de regeringen van de lid-staten meer belang moeten hechten aan de totale belastingontvangsten dan aan de hoogte van de belastingvoet.

3.2.9. Daarnaast moet de informatie die beleggers krijgen, vooral bij emissies van nieuwe aandelen, van hoge kwaliteit zijn. Bij aanbiedingen van aandelen van grote ondernemingen is dat een ingewikkelde, maar in de praktijk wel haalbare aangelegenheid, maar het doen van kleinere aanbiedingen wordt nog eens extra bemoeilijkt als deze in meer dan één land plaatsvindt. Daar zijn twee oorzaken voor aan te wijzen: de EU kent geen gemeenschappelijke definitie van het begrip „openbare aanbidding” én de lid-staten interpreteren de bepalingen inzake wederzijdse erkenning van de Richtlijn inzake het „prospectus”⁽¹⁾ op restrictieve wijze. Zo horen bij de eisen die de lid-staten stellen, maar al te vaak de vertaling van lijvige documenten, de bekendmaking van aanzienlijke hoeveelheden aanvullende gegevens en de verplichting om in de nationale nieuwsbladen dure advertenties te plaatsen. Daarmee gaan de lid-staten weliswaar hun wettelijke boekje niet te buiten, maar dwingen zij MKB-ondernemers die aandelen willen aanbieden, om hun eerste openbare aanbidding van effecten tot één lid-staat te beperken, erop vertrouwend dat zij in andere landen hun aandelen buiten de officiële effectenhandel om bij professionele beleggers kunnen plaatsen. Daar komt nog bij dat de zeer uiteenlopende nationale regels inzake de bekendmaking de facto veel particuliere beleggers uitsluiten, ofwel omdat dezen gewoon niet op de hoogte zijn, ofwel omdat de aandelen in hun land alleen buiten de officiële effectenhandel om worden geplaatst. Het betreurenswaardige gevolg van die twee factoren is dat de liquiditeit van deze aandelen op de aftermarket gering is en dat de prijzen van de aandelen dan laag blijven. Zolang deze moeilijkheden niet worden overwonnen, kunnen de financiële middelen en de belangstelling voor de aandelen van innoverende MKB's die in Europa potentieel wel degelijk aanwezig zijn, in werkelijkheid niet ten nutte worden gemaakt. Bovendien blijft het dan onmogelijk voor de MKB-kapitaalmarkten om, zoals anders wel had gekund, de middelen te verschaffen die ondernemingen nodig hebben om de toekomstige commerciële en industriële „kampioenen” van Europa te kunnen worden.

3.3. *Potentiële belemmeringen voor de beursgang van MKB's*

Onder dit hoofd stelt de Commissie in haar Mededeling vijf vragen, die in dit advies in dezelfde volgorde worden behandeld.

⁽¹⁾ Richtlijn 89/298/EEG van de Raad tot coördinatie van de eisen gesteld aan de opstelling van, het toezicht op de verspreiding van het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij een openbare aanbidding van effecten.

3.3.1. Bestaat er in Europa een voldoende aantal kleine en middelgrote ondernemingen die geschikt en rijp zijn voor een beursnotering en, zo ja, hoe kunnen deze worden geïdentificeerd?

3.3.1.1. Uit de tot dusver uitgevoerde deelstudies die in de Mededeling worden genoemd, kan worden afgeleid dat er in Europa voldoende ondernemingen zijn die hun aandelen op een effectenbeurs zouden willen en ook kunnen laten introduceren, maar of veel van die bedrijven daar echt klaar voor zijn of zelfs maar op de hoogte zijn van de mogelijkheden die een beursgang in zich draagt, is minder zeker. Gezien het feit dat Europese ondernemingen weinig geneigd zijn om buitenstaanders inzage te geven in hun zaken en er over het algemeen in Europa veel minder informatie openbaar wordt gemaakt dan in de VS, is het moeilijk om methoden te bedenken waarmee bedoelde bedrijven kunnen worden geïdentificeerd. Een mogelijkheid zou zijn om personen die beroepsmatig bedrijven adviseren (bankiers, juristen, accountants) en bepaalde organisaties (bv. de Kamers van Koophandel) ertoe te brengen om potentiële kandidaten voor een beursgang te helpen identificeren.

3.3.2. Zijn de eigenaars van kleine en middelgrote ondernemingen die klaar zijn voor beursnotering, bereid om de consequenties te aanvaarden dat de openbare uitgifte van aandelen meestal tot het verlies van een deel van hun zeggenschap leidt?

3.3.2.1. Eigenaars van kleine en middelgrote ondernemingen die niet bereid zijn om bij een beursintroductie een deel van hun zeggenschap op te geven en om rekenschap te moeten gaan afleggen aan een grotere groep betrokkenen, kunnen beter van een beursgang afzien. Nu veel van de ondernemers die hun bedrijf na de Tweede Wereldoorlog zijn begonnen, zich uit de zakenwereld terugtrekken, lijkt het erop dat hun opvolgers veel meer bereid zijn om een deel van hun zeggenschap op te geven in ruil voor externe financiering en de grotere uitbreidingsmogelijkheden die daaruit voortvloeien. Bovendien zijn ondernemers die al met risicokapitaal werken of te maken hebben gehad met niet-officiële beleggers die in hun bedrijf hebben geïnvesteerd, inmiddels gewend geraakt aan de omstandigheid dat buitenstaanders een toezienend oog houden op hun besluiten. De suggestie van de Commissie dat veel meer bedrijven de grote stap zouden wagen als er van overheidswege gesteunde campagnes werden gevoerd om daarvoor in aanmerking komende kleine en middelgrote ondernemingen bewust te maken van de voordelen van beursintroductie, is de moeite van het overwegen waard, ook al behoort het geven van advies over bijvoorbeeld de markten die het meest geschikt zijn voor een bepaald bedrijf, duidelijk tot de taken van een professionele consultant.

3.3.3. Zijn kleine en middelgrote ondernemingen bereid om en beschikken zij over de nodige financiële vaardigheden om aan de door een beursnotering gestelde hoge eisen inzake financiële informatie en transparantie te voldoen?

3.3.3.1. De verplichting om ter voorbereiding van een beursintroductie voor hoogwaardige financiële informa-

tie te zorgen, kan een barrière zijn. Daarin moet nogal wat energie worden gestopt, wat ten koste gaat van de tijd die aan de bedrijfsvoering voor de ontwikkeling van het bedrijf had kunnen worden besteed. Dat neemt niet weg dat deze verplichtingen nu eenmaal onontbeerlijk zijn voor de transparantie waarom zowel beleggers als toezichthouders vragen. Het is moeilijk te begrijpen waarom de Commissie denkt dat dit probleem kan worden opgelost door in het algemeen aan particuliere ondernemingen soortgelijke eisen inzake financiële transparantie te stellen: bedrijven die niet proberen door aandelenemissie extern kapitaal aan te trekken en ook niet van plan zijn om daartoe over te gaan, zouden hierdoor alleen maar onnodig extra worden belast.

3.3.3.2. Bij de andere suggestie van de Commissie, nl. dat voor een financiële opleiding wordt gezorgd voor ondernemingen die een prospectus voorbereiden, dient te worden aangetekend dat de uitgevende instelling, en dus niet het bedrijf zelf, verantwoordelijk is voor de voorbereiding van het prospectus, terwijl erkende accountants erop toe moeten zien dat de daarin opgenomen cijfers kloppen en volgens de regels zijn gepresenteerd. Van bedrijven die dit stadium hebben bereikt, mag evenwel worden verwacht dat zij inmiddels een redelijke mate van financiële vakkundigheid hebben bereikt. Als dat niet zo is, dreigen deze ondernemingen problemen te krijgen bij de nakoming van de verplichtingen waaraan naamloze vennootschappen moeten voldoen.

3.3.4. Hebben kleine en middelgrote ondernemingen toegang tot deskundige adviezen en de steun die nodig zijn om een eerste openbare aanbieding van aandelen voor te bereiden?

3.3.4.1. Ondernemingen die een beursintroductie overwegen, maar waarvan de waarde op minder dan 100 miljoen ecu wordt geschat, zullen de interesse van de grote beleggingsinstellingen nauwelijks weten te wekken. In enkele van de belangrijkste financiële centra zijn wel kleinere ondernemingen voor beleggingsdiensten te vinden die bereid zijn om emissies met een vrij lage waarde op de markt te brengen, maar die vormen de uitzondering op de regel, en problemen i.v.m. het verkrijgen van voldoende steun en assistentie zijn dan ook zeker niet uitgesloten. Die situatie is zorgwekkend, omdat de naam van de uitgevende instelling een belangrijke factor vormt voor de mate waarin een aandelenemissie aantrekkelijk is voor beleggers. Uiteindelijk zijn het deze sponsors die door hun filterende werking de eerste selectie verrichten en vervolgens de kleine en middelgrote ondernemingen die tot beursgang besluiten, met het oog daarop vormen, voorbereiden en begeleiden. Hopelijk zullen de totstandbrenging van de EMU en de toename van de concurrentie op de financiële markten ertoe leiden dat meer beleggingsmaatschappijen zich bereid gaan tonen om kleine emissies te „sponsoren”, mogelijk zelfs in een ander land dan het hoofdland van vestiging.

3.3.5. Zijn kleine en middelgrote ondernemingen bereid en in staat om de hoge kosten te dragen die met het beursnoteringsproces gepaard gaan, zowel wat een eerste aandelenemissie als de permanente kosten van een beursnotering betreft?

3.3.5.1. Aandelenemissies zijn duur, ook al kan het door de Commissie voor de kosten genoemde percentage

van 20 % van het kapitaal alleen maar betrekking hebben op emissies van zeer lage waarde. Volgens NASDAQ variëren de kosten in de regel van 7 tot 9 % van de waarde van de emissie. Het verlenen van speciale hulp als tegemoetkoming in de kosten van MKB's die voor kleine emissies kiezen, biedt echter weinig soelaas, omdat de provisies en kosten van een beursnotering pas behoeven te worden betaald als het nieuwe kapitaal is binnengekomen. Hoe dan ook worden dergelijke emissies op de effectenbeurzen niet met geestdrift ontvangen, omdat deze na beursnotering meestal weinig liquide zijn en de hoge kosten van een beursnotering dan moeilijk te rechtvaardigen vallen.

3.3.5.2. Er wordt een aantal initiatieven genomen om tegemoet te komen aan de behoeften van kleinere MKB's, waarvan slechts een minderheid zal uitgroeien tot high-tech-bedrijven met internationale ambities. Twee voorbeelden lijken de moeite van het vermelden waard:

- de Unie van Kamers van Koophandel van Lombardije (Italië) heeft onlangs een secundaire kapitaalmarkt opgericht voor bedrijven met een aandelenkapitaal van een half miljoen ecu of meer;
- op de Ierse beurs is in januari 1997 een „Developing Companies Market” opgericht. Het gaat hier om een kapitaalmarkt met minder zware toelatingsvoorwaarden dan die van de officiële effectenbeurs, met inbegrip van de eis om de rekeningen te presenteren over één (i.p.v. drie) jaar. Verder behoeft slechts 10 % van de aandelen in de vorm van een openbare emissie te worden uitgegeven.

Het lijkt aanbevelingswaardig dat meer van dit soort initiatieven wordt genomen, waarbij „babybeurzen” in het leven worden geroepen waarop ondernemingen tegen naar verhouding lage kosten worden toegelaten.

3.3.5.3. Naast de twee voorbeelden in paragraaf 3.3.5.2 moet ten slotte nog worden gewezen op het al langer gevestigde Duitse „Freiverkehr”, een over-the-counter-markt waar de aandelen van meer dan 500 ondernemingen worden verhandeld.

3.3.5.4. Vooral voor de aandelen van de kleinere MKB's zou het opzetten van een Internet-markt een te stimuleren oplossing kunnen zijn. De autoriteiten van de effectenbeurs van Australië (AS) hebben in juni 1997 hun plannen bekend gemaakt om in februari 1998 een „alternatieve” kapitaalmarkt te creëren, waarop niet-genoteerde ondernemingen, ongeacht hun omvang, via Internet op zoek kunnen gaan naar potentiële beleggers. Volgens de berekeningen van de AS zijn er in Australië circa 1 miljoen kleine en middelgrote ondernemingen, waarvan 10 % een echt groeipotentieel zou kunnen hebben en waarvan 2 % geïnteresseerd zou zijn in het aantrekken van extern risicodragend kapitaal. Ondernemingen die op die markt willen worden toegelaten, zouden daarvoor van door de AS erkende en onder hun toezicht staande „sponsors” gebruik moeten maken. Die sponsors moeten op hun beurt de informatie die hun klanten/bedrijven op Internet zetten, grondig

onderzoeken. Sommige gegevens zijn verplicht, maar die verplichtingen groeien niet uit tot het complexe geheel van gegevens zoals die voor het prospectus zijn vereist.

3.3.5.5. In de VS komt het al voor dat ondernemingen hun aandelen via Internet aanbieden. Daarvoor moeten deze ondernemingen wel een bij de Securities and Exchange Commission te deponeren prospectus opstellen, maar zij kunnen zelf de prijs van hun aandelen bepalen, met het gevolg dat de aftermarket niet transparant is. Tot dusver lijkt het erop dat het merendeel van de via Internet aangeboden aandelen verkocht zijn aan beleggers die vrij dicht in de buurt van de emittent wonen.

3.3.5.6. Verder bestaat er in de VS nog een andere, meer verfijnde vorm waarin aandelen van middelgrote ondernemingen — óók via Internet — worden aangeboden, nl. de „Public Venture Offerings”. Het gaat daarbij over het algemeen om aandelenkapitalen van 5 tot 10 miljoen dollar. Ook in dit geval moet er bij de Securities and Exchange Commission, maar ook bij de beursautoriteit van iedere staat waar de aandelen worden aangeboden, een prospectus worden gedeponerd. Daarna mag onbeperkt voor de aanbidding worden geadverteerd en kan erop worden ingeschreven door maximaal vijf institutionele en een onbeperkt aantal particuliere beleggers. De aandelen mogen pas achttien maanden na de datum van emissie weer verhandeld worden. Deze bron van financiering komt maar moeizaam op gang, wellicht vanwege de nieuwheid ervan. Alhoewel 2000 ondernemingen interesse hebben getoond, bleek maar één beleggingsonderneming bereid om de emissies van vier ondernemingen te sponsoren. Niettemin lijken deze „Public Venture Offerings” als financieringsinstrument toekomst te hebben.

3.3.5.7. Wil men soortgelijke ontwikkelingen in Europa gaan stimuleren, dan moet er wel een oplossing worden gevonden voor het probleem van een adequate regelgeving en fraudebestendigheid. Zelfs de Amerikaanse Securities and Exchange Commission is nog niet zover dat er al regels kunnen worden uitgevaardigd. Dit betekent dat niet kan worden uitgesloten dat de Commissie de eerste wordt die deze kwestie in zijn totaliteit gaat aanpakken. Gehoopt mag worden dat de Commissie erin slaagt om een regelgeving uit te werken die ruimte schept voor de ontwikkeling van een significante, transparante en bonafide markt voor aandelen van het MKB.

Het Comité onderkent en steunt de positieve inspanningen van de Commissie op het gebied van elektronische handel. In lijn daarmee dringt het er bij Commissie en lid-staten op aan om — bij voorkeur in samenwerking met de Amerikaanse Securities and Exchange Commission — overleg op gang te brengen over een adequate regeling voor via Internet aangeboden effecten.

3.4. *Potentiële hinderpalen voor de grensoverschrijdende effectenhandel op de Europese MKB-kapitaalmarkten*

3.4.1. Kanttekeningen van de Commissie

3.4.1.1. Valutaproblemen

Het Comité is het met de Commissie eens dat de invoering van de euro en de daaruit voortvloeiende stimulans voor de grensoverschrijdende effectenhandel de enig mogelijke oplossing voor de valutaproblemen is. Uiteraard hangt het welslagen daarvan af van het aantal lid-staten dat van meet af aan aan de EMU zal deelnemen, en kan een en ander niet worden losgezien van de algemene resultaten van de EU-economie.

3.4.1.2. De regulering van de effectenhandel op EU-niveau

3.4.1.2.1. De EU telt ongeveer achttien kapitaalmarkten en evenzoveel toezichthouders. In de VS zijn er niet meer dan drie „nationale” effectenmarkten waarvan de werking niets te wensen overlaat en die zonder uitzondering zowel voor de beleggers als voor de ondernemingen zeer nuttig zijn. Sinds 1966 — toen het Amerikaanse congres een wet heeft goedgekeurd waarmee een einde is gemaakt aan de regelgeving van de afzonderlijke staten voor de effectenhandel op deze markten — is er voor die drie markten nog slechts één toezichthouder, nl. de Securities and Exchange Commission. De huidige versnipperde Europese regelgevende structuur met de daarin opererende beleggingsinstellingen kan onmogelijk efficiënt met het Amerikaanse model concurreren.

3.4.1.2.2. Dankzij de huidige EU-regelgeving voor financiële dienstverlening bestaat er in de EU vrij verkeer van kapitaal en recht op vrije vestiging. Waar het nog aan schort, is dat aan die regelgeving door nationale regelgevingsinstanties geen gelijklopende interpretatie wordt gegeven. Daarin ligt, samen met de niet-consequente manier waarop in de lid-staten van de door die regelgeving geboden mogelijkheden gebruik is gemaakt, wellicht nog steeds het grootste knelpunt i.v.m. organisatie en werking van de effectenmarkten in de EU. De gemeenschappelijke munt alléén vormt geen oplossing voor die moeilijkheden, ook al wordt daarmee een eerste stap in de goede richting gedaan. Het is zelfs zo dat de voordelen daarvan niet volledig voor de financiële sector zullen opgaan zolang het huidige wet- en regelgevende stelsel nog van kracht blijft.

3.4.1.2.3. De bepalingen van de Richtlijn over „het prospectus” brengen specifieke problemen met zich mee voor bedrijven die wensen te worden toegelaten tot een effectenbeurs in een andere lid-staat. In de Richtlijn is niet bepaald dat een in overeenstemming met artikel 12 opgesteld prospectus dat bedoeld is om toelating tot een gereguleerde markt te verkrijgen, zonder meer onder de regeling voor wederzijdse erkenning valt, zelfs niet als het door een bevoegde autoriteit is goedgekeurd. Sommige autoriteiten zijn wel bereid zijn om in dat

geval een certificaat af te geven waarin staat dat het prospectus aan een onderzoek is onderworpen, maar andere niet. De huidige lappendeken van nationale regelingen, die het resultaat zijn van de verschillende manieren waarop een aantal van de opties in de artikelen van de Richtlijn volledig volgens het boekje in nationale wetten zijn omgezet, maakt dat het veel moeilijker is om de wederzijdse erkenning van artikel 21, lid 1, in de praktijk te brengen dan eigenlijk zou moeten.

3.4.1.2.4. Zoals al in paragraaf 3.2.9 is uiteengezet, vormen ook de eisen die bepaalde bevoegde autoriteiten stellen met betrekking tot de vertaling van het prospectus en de toevoeging van specifiek op de betrokken lid-staat betrekking hebbende aanvullende informatie inzake de lokale kenmerken van inkomensbelastingen, financiële instellingen die voor de emittent de betalingen verrichten en de wijze van publicatie van berichten t.b.v. de beleggers, een bron van moeilijkheden. De verplichtingen die deze autoriteiten de kleinere emittenten daarmee op de schouders leggen, zijn bijna niet na te komen.

3.4.1.2.5. Dergelijk anomalieën laten voortbestaan, zou betekenen dat een aantal van de voordelen van de gemeenschappelijke munt wordt uitgehold en dat de Europese kapitaalmarkten in vergelijking met die van de VS in een nadelige positie terechtkomen. De Amerikaanse kapitaalmarkten werken niet alleen efficiënt, maar bieden ook een ruime keuze aan ondernemingen en vergroten de investeringsmogelijkheden voor beleggers. De voornaamste reden daarvoor lijkt het in de VS heersende regelgevende klimaat dat transparantie garandeert en de concurrentie bevordert. Het gevolg daarvan is weer dat de markt groter wordt en dat de kosten, zowel voor de beleggers als voor de emittenten, lager worden. Weliswaar beschikt de EU thans over een globaal regelgevingskader voor de financiële markten en dienstverlening, maar de daarin vervatte regels zijn uiterst complex en worden bovendien nog aangevuld met specifieke nationale bepalingen op de naleving waarvan wordt toegezien door nationale toezichthouders.

De Commissie en de lid-staten moeten nagaan of de huidige wet- en regelgeving een stimulans vormt voor de inmiddels hoognodig geworden verdieping van de kapitaalmarkten, en dienen zonodig stappen te ondernemen om het stelsel, en met name de Richtlijn voor het „prospectus”, in die zin aan te passen. Om van dat stelsel een efficiënt instrument te maken, zijn geen drastische wijzigingen nodig, maar moeten sommige lid-staten wel enkele opties opgeven waarvan zij nu nog gebruik mogen maken, omdat het daarbij gaat om wetten die dateren uit een tijd dat financiële markten een veel „nationaler” karakter hadden dan thans het geval is. Ook al zit het er niet in dat er in de nabije toekomst al een Europese regelgevingsinstantie kan worden opgericht naar het voorbeeld van de Securities and Exchange Commission, toch is het zaak erop toe te

zien dat de bestaande regelgeving in de lid-staten voortaan op een consequenter wijze wordt gehandhaafd.

3.4.1.3. Verschillen in nationale wetten en praktijken

3.4.1.3.1. Belastingen

De Commissie stelt terecht dat er meestal „dubbele belastingverdragen” zijn, maar dat geldt niet voor alle lid-staten (met name twee daarvan schieten erg tekort op dit gebied). De problemen lijken evenwel niet zozeer te worden veroorzaakt door de verschillen tussen de nationale regelgevingen als wel door het gebrek aan informatie over de specifieke kenmerken daarvan.

De Commissie zou die tekortkoming kunnen verhelpen door zelf een gids uit te geven waarin de regelingen volledig zijn weergegeven of door de uitgave van een dergelijke gids te stimuleren.

3.4.1.3.2. Jaarrekeningen

Het Comité is het met de Commissie eens dat de normen voor de jaarrekeningen geen noemenswaardige problemen opleveren, maar het zou deskundigen die het publiek heel wat informatie over bedrijven verschaffen, wel helpen als jaarrekeningen vaker in overeenstemming met de internationale normen zouden worden gepresenteerd. Die kwestie moet echter niet door de Commissie worden geregeld, maar door de effectenbeurzen zelf die immers interne regels van die strekking kunnen uitvaardigen. In sommige lid-staten kan een dergelijke regeling echter alleen goed werken als (zoals in beginsel al is afgesproken) bepaalde nationale wetten worden gewijzigd, zodat ondernemingen de internationale normen mogen gaan toepassen. Het Comité heeft begrepen dat deze lid-staten zich hiertoe hebben verbonden en het dringt er bij hen op aan om daar niet lang mee te wachten.

3.4.1.3.3. „Corporate governance”

3.4.1.3.3.1. Het Comité acht een pan-Europese discussie over de vraag welk niveau van „corporate governance”-normen vereist is, op zich zinvol, maar plaatst vraagtekens bij oplossingen die op wettelijke voorschriften zijn gebaseerd. De twijfels daarover houden verband met de moeilijkheid om een Richtlijn op te stellen waarover in de Raad overeenstemming kan worden bereikt of om tot nationale regels te komen die een samenhangend geheel vormen.

3.4.1.3.3.2. Een eerste knelpunt is al dat een adequate definitie van het begrip „corporate governance” moet worden gevonden. De definitie die Ernst & Young in een verslag aan de Commissie geven, nl. dat „corporate governance” overeenkomt met „alle regels inzake de wijze van functioneren van een bedrijf en het toezicht daarop in een bepaalde historische en geografische context”, is zeer ruim. Een poging om die definitie in een wet om te zetten, zou — vooral als dat in EU-verband zou gebeuren — wel eens heel erg ingewikkeld kunnen blijken gelet op de achterstand die sommige lid-staten op dit gebied (soms zelfs met betrekking tot de meest fundamentele concepten van „corporate governance”) hebben opgelopen. Ook is het risico niet denkbeeldig dat een dergelijke poging een nodeloze beperking legt op het in een snel veranderende zakenomgeving onont-

beerlijke „flexibility management”, waardoor Europa zou worden opgezadeld met een nieuw obstakel in de concurrentieslag met de rest van de wereld.

3.4.1.3.3.3. Zelfs gedragscodes moeten een zekere mate van flexibiliteit in zich dragen, omdat deze anders aan kleine particuliere ondernemingen een nodeloos zware belasting opleggen. Op één Europese effectenbeurs zijn al enkele grondbeginselen voor „corporate governance” vastgelegd waaraan ondernemingen die tot de effectenhandel willen worden toegelaten, moeten (blijven) beantwoorden, nl.:

- in de Raad van Bestuur moeten ten minste twee onafhankelijke leden zitting hebben (dus met uitsluiting van: leidinggevend of ander personeel van de onderneming of van dochtermaatschappijen daarvan, aandeelhouders met een belang van meer dan 20 % en enige andere persoon die met het bedrijf betrekkingen onderhoudt die de onafhankelijkheid van zijn/haar oordeel zouden kunnen beïnvloeden);
- er dient een „comité voor de bezoldigingen” te worden opgericht, dat volledig uit onafhankelijke directeuren moet zijn samengesteld en waarin bij het bepalen van de hoogte van salarissen en toeslagen voor directeuren en leidinggevend personeel de beste internationale praktijken moeten worden toegepast;
- er dient een „audit-comité” te worden opgericht en in stand gehouden, dat hoofdzakelijk uit onafhankelijke directeuren is samengesteld;
- alle transacties tussen betrokkenen moeten voortdurend worden geëvalueerd door een orgaan dat hoofdzakelijk uit onafhankelijke personen is samengesteld (bv. het „audit-comité”) en dat ook situaties in het oog moeten houden waar mogelijkerwijs belangenconflicten kunnen ontstaan.

3.4.1.3.3.4. Als de andere Europese effectenbeurzen soortgelijke bindende regels zouden uitvaardigen, dan zouden daarmee de problemen met betrekking tot „corporate governance” in naamloze vennootschappen, althans wat het algemene gedrag van bestuursleden betreft, vrijwel zijn overwonnen. Dat sluit niet uit dat zich in de toekomst weer andere problemen kunnen voordoen. Gezien het naar verhouding nieuwe karakter van dit vraagstuk valt wel wat te zeggen voor een stapsgewijze benadering, waarbij alleen stappen worden ondernomen als misbruik is gepleegd, en dan bij voorkeur met andere middelen dan wetgeving.

3.4.1.3.4. Institutionele beleggers

De twee belangrijkste verklaringen voor het feit dat er in Europa minder risicokapitaal voorhanden is, zijn dat er minder pensioenfondsen volgens het kapitaaldekkingstelsel bestaan en dat het beleggingsbeleid van de pensioenfondsen door de overheid van sommige lid-staten behoorlijk aan banden wordt gelegd. De overtuiging is dat er vanwege de voor de komende eeuw verwachte demografische problemen in Europa meer

pensioenfondsen zullen moeten worden opgericht en dat daarmee, teneinde optimale resultaten te kunnen bereiken, het hoge rendement moet worden verwezenlijkt dat met significante risicokapitaalinvesteringen mogelijk is. Het Comité deelt het standpunt van de Commissie dat institutionele beleggingen belangrijk zijn voor het welslagen van deze markten en dat achterhaalde en nodeloos geworden voorschriften die het beleggingsbeleid van pensioenfondsen aan banden leggen, moeten worden ingetrokken.

Pensioenfondsen zouden, onder voorbehoud van de nodige voorzorgsmaatregelen op de toepassing waarvan strikt toezicht moet worden gehouden, de vrijheid moeten hebben om beleggingsstrategieën uit te werken die de belangen van de bij die pensioenfondsen aangesloten leden het beste dienen.

4. Overige aandachtspunten

4.1. *Het beperkte toepassingsgebied van het begrip „gereguleerde markt”*

4.1.1. Het juridische begrip „gereguleerde markt” wordt alleen gebezigd in de Richtlijnen voor beleggingsdiensten en kapitaaltoereikendheid, en dus niet in de overige EU-Richtlijnen betreffende financiële dienstverlening. Hierna volgen de mogelijke consequenties daarvan:

- a) kennelijk kunnen tot de handel toegelaten aandelen momenteel onder bepaalde omstandigheden tot de niet-genoteerde waardepapieren worden gerekend, niettegenstaande het feit dat die aandelen aan normen inzake regulering en transparantie moeten beantwoorden die even streng of zelfs nog strenger zijn dan de normen die voor de „officiële” beursnotering gelden;
- b) als dergelijke aandelen inderdaad tot de niet-genoteerde waardepapieren worden gerekend, dan kan het gebeuren dat financiële dienstverleners hierop een wegingsfactor van nul moeten toepassen bij de bepaling van de solvabiliteit van een bedrijf, met als gevolg dat er minder institutionele beleggingen plaatsvinden;
- c) het kan voorkomen dat instellingen voor collectieve beleggingen in effecten (icbe's) in overeenstemming met de bepalingen van de nationale wet waarin Richtlijn 85/611/EEG is omgezet, een gereguleerde markt moeten toetsen aan de maatstaf van „nodige zorgzaamheid” alvorens in op die markt verhandelde aandelen te mogen beleggen;
- d) Richtlijn 88/627/EEG inzake de gegevens die openbaar moeten worden gemaakt bij de verwerving of de overdracht van een belangrijke deelneming in een ter beurze genoteerde vennootschap, is niet van toepassing. Daardoor kan een situatie ontstaan waarin een belangrijke deelneming wordt verworven in een bedrijf waarvan de aandelen op deze markten worden verhandeld zonder dat de verwerver de verplichting heeft om het bedrijf of de markt daarvan op de hoogte te brengen.

4.1.2. De Commissie lijkt ervan uit te gaan dat het begrip „gereguleerde markt” garant staat voor de

betrouwbaarheid van de betrokken markt. Gezien die garantie, gekoppeld aan de strenge eisen waaraan bedrijven die hun aandelen op deze markt verhandelen, moeten voldoen, kan duidelijk moeilijk worden volgehouden dat de regels die voor deze markten gelden (of volgens de regelgevingsinstanties zouden moeten gelden) strenger moeten zijn dan de regels voor de officiële effectenbeurzen. Het Comité kan de Commissie verzoeken om uit te zoeken hoe aan die anomalie een einde kan worden gemaakt.

4.2. *De situatie in de VS*

4.2.1. Ondanks de aanzienlijke economische en maatschappelijke verschillen tussen de VS en de EU, lijkt Europa de in Amerika opgedane ervaring toch te kunnen gebruiken om de situatie van het Europese MKB — vooral in financieel opzicht, maar ook wat de beschikbaarheid van deskundig advies betreft — te verbeteren en ertoe bij te dragen dat meer nieuwe bedrijven worden opgericht en dus ook meer banen worden gecreëerd.

4.2.2. Van nieuwe initiatieven op dit gebied of aanpassingen van de bestaande structuren in het licht van de lering die uit de situatie in de VS kan worden getrokken, mag evenwel niet worden verwacht dat de bedrijvigheid in de Europese ondernemerswereld tot ongekende hoogten zal toenemen. Een dergelijk opleving hebben tal van gebieden in de VS ook niet gekend. Van groei in innoverende producties of dienstverlening (de scheidslijn tussen die twee vervaagt steeds meer) is vooral sprake in de zgn. „centres of excellence” rond universitaire instellingen en in bepaalde gebieden, zoals de zone ten westen van Washington DC.

4.2.3. Dat er in de VS zoveel nieuwe bedrijven worden opgericht, heeft deels een culturele oorzaak: ondernemingsgeest, onafhankelijkheid en flexibiliteit wortelen dieper in de Amerikaanse samenleving. De oplossing die erin bestaat om via het onderwijs de ondernemingsgeest in Europa te versterken (en dat is wat de Commissie kennelijk van plan is te bevorderen), kost tijd: dan is Europa in ieder geval al een generatie verder.

4.2.4. Het doel van het overheidsbeleid in Europa moet zijn dat er in Europa meer nieuwe bedrijven worden opgericht, dat er minder bedrijven failliet gaan in de eerste vijf jaar van hun bestaan dan in de VS en dat meer nieuwe bedrijven de kans krijgen om tot middelgrote bedrijven uit te groeien.

4.2.5. De doelstelling moet zijn dat MKB's, en dan met name nieuw opgerichte ondernemingen, toegang krijgen tot steun. Hoe die assistentie wordt verleend (via instanties van de overheid, door bedrijfsconsulenten of anderszins) moet door de lid-staten zelf worden bepaald, bij voorkeur in overleg met de sociale partners. Daarbij zouden de lid-staten er echter wel op moeten toezien dat het „verplaatsingseffect” tot een minimum wordt beperkt. Dit laatste impliceert dat de steun niet mag worden verleend in een vorm die tot gevolg heeft dat de begunstigde bedrijven op korte termijn een oneerlijk concurrentievoordeel genieten.

5. Analyse van de conclusies van de Commissie

5.1. Tegen de conclusies waarmee de Commissie haar Mededeling afsluit, kan niets worden ingebracht, behalve dan dat de totstandbrenging in het Europese MKB van een ware aandelencultuur wel eens een langdurig proces zou kunnen worden. Een nieuwe en positieve inzet van de kant van de wetgevers en nationale regelgevingsinstanties om nodeloze belemmeringen op te heffen, brengt al verlichting. Zo is het met name belangrijk dat innovatie op de effectenmarkten niet wordt afgeremd of zelfs onmogelijk gemaakt door problemen als gevolg van de regelgeving. Nooit mag uit het oog worden verloren dat wetten op de effectenhandel, alsook de bemoeienissen van de wetgever op de volgende doelstellingen moeten zijn gericht:

— regulering van de betrekkingen tussen effectenhandelaars en hun klanten om te voorkomen dat die laatsten oneerlijk worden behandeld en aan het risico van fraude worden blootgesteld;

— meer in het algemeen: bescherming van beleggers tegen fraude en marktmanipulatie.

5.2. Het doel mag dus niet zijn, beleggers tegen marktrisico's te vrijwaren of specifieke belangen van de nationale markt te beschermen. Overigens zal het in de toekomst gezien de huidige globaliserende financiële markt steeds moeilijker worden om een dergelijk doel te verwezenlijken.

5.3. De economische functie van aandelenbeurzen bestaat er voornamelijk in, „passieve” spaartegoeden in „productieve” investeringen om te zetten. Beleggingsondernemingen slagen er momenteel niet in om een optimale liquiditeit van de markt te bereiken vanwege de restrictieve houding van nationale regulerende en wetgevende autoriteiten t.a.v. de goedkeuring van het prospectus, de definitie van het begrip „openbare aanbieding” en de voorwaarden waaraan Euro-effecten krachtens artikel 3 f) van Richtlijn 89/298/EEG over „het prospectus” moeten voldoen. De Commissie zou erop moeten toezien dat dit laatste artikel in de lid-staten naar behoren wordt toegepast.

5.4. Om tot een optimale groei van het aantal nieuwe bedrijven en banen te komen, met een ondersteuning door financiële markten die even efficiënt werken als die van de VS en zonder aantasting van het voor Europa kenmerkende sociale model, moet de EU aan de volgende voorwaarden voldoen:

— vergroting van het aantal geschikte bedrijven dat om toelating tot effectenbeurzen vraagt. Dit impliceert

een vergroting van het totale bedrijfsaanbod, de garantie dat nieuwe bedrijven over voldoende kapitaal en deskundig advies kunnen beschikken, de zekerheid dat hun vooruitgang niet door nodeloze regelgeving wordt vertraagd en de toezegging dat het gemakkelijker wordt gemaakt om voor innovaties rechtsbescherming te verkrijgen;

— stimulering van de beleggingsstroom in aandelenkapitaal in alle stadia van de ontwikkeling van een bedrijf;

— oprichting van — meestal regionale — „babybeurzen”, van waaruit bedrijven die daarvoor de vereiste ontwikkeling hebben bereikt, op grotere nationale en Europese markten kunnen overstappen, en benutting van de door Internet geboden mogelijkheden;

— hervorming van de EU-regelgeving voor de effectenhandel teneinde de transparantie van de markten te vergroten, de mededinging te versterken en tot een efficiënt werkende ware pan-Europese financiële dienstverlening te komen.

5.5. Het Comité ziet in dat er nu al lid-staten kunnen zijn die volledig adequate regelingen hebben getroffen om de gerezen problemen op te lossen, terwijl de kans groot is dat andere lid-staten hun voorbeeld zullen volgen vanwege de buitengewone Top over werkgelegenheid in november 1997. Doel van deze aanbevelingen is, te bevorderen dat er algemene randvoorwaarden worden geschapen waardoor het gemakkelijker wordt om nieuwe kleine en middelgrote ondernemingen op te zetten en om overal in de EU nieuwe arbeidsplaatsen te scheppen. Daarvoor dienen de resterende lacunes in het ondersteunende kader te worden ingevuld. De verbeteringen die in dat opzicht worden aangebracht, zullen op hun beurt de algemene welvaart in de EU vergroten, omdat het Europese bedrijfsleven voor het merendeel uit MKB's bestaat. Hoe de vereiste maatregelen gestalte moeten krijgen, hangt af van de tradities en structuren van iedere lid-staat.

6. Aanvullende opmerkingen

6.1. Het Comité is ingenomen met de positieve beleidslijnen zoals die in de Mededeling van de Commissie „Risicodragend kapitaal, sleutelfactor voor banengroei in de EU”⁽¹⁾ zijn uitgestippeld, temeer daar de meeste voorstellen daarin aansluiten op de in dit advies bepleite aanpak. Gezien zijn instemming met de in die Mededeling vervatte denkbeelden, dringt het Comité erop aan dat het wordt geraadpleegd over de verdere uitbouw van het beleid op dit gebied.

⁽¹⁾ COM(98) 522 def.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Richtlijn 92/23/EEG van de Raad betreffende banden voor motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan alsmede de montage ervan”⁽¹⁾

(98/C 235/05)

De Raad heeft op 6 januari 1998 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Bagliano.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat zonder stemmen tegen (101 stemmen vóór en 2 onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Met dit Commissievoorstel wordt een lacune opgevuld in het geheel van maatregelen die tot dusver zijn genomen ter bestrijding van door het wegverkeer veroorzaakte geluidshinder.

1.2. Richtlijn 70/157/EEG betreffende het toegestane geluidsniveau van motorvoertuigen heeft namelijk alleen betrekking op geluidshinder door uitlaatpijpen en de mechanische delen van motorvoertuigen en de terugdringing daarvan. Dat waren destijds ontegenzeggelijk de voornaamste oorzaken van geluidshinder.

1.2.1. Nu de in dat opzicht aan motorvoertuigen gestelde technische eisen door de opeenvolgende wijzigingen van die Richtlijn steeds strenger zijn geworden, is de in paragraaf 1.2 bedoelde geluidshinder beduidend afgenomen. Daarentegen is het probleem van geluidshinder door het contact van de banden met het wegdek (hierna: het rolgeluid) steeds meer op de voorgrond getreden.

1.3. Dat blijkt ook uit artikel 4 van de laatste wijziging van Richtlijn 70/157/EEG (Richtlijn 92/97/EEG van 19 december 1992), waarin is bepaald dat de Raad op grond van een „door de Commissie in te dienen voorstel” over verdere maatregelen moet besluiten die „met name ten doel hebben de veiligheidseisen in overeenstemming te brengen met de noodzaak het geluid veroorzaakt door het contact van de luchtbanden met het wegdek te beperken”. Het onderhavige richtlijnvoorstel is het antwoord daarop.

1.3.1. Het betreft hier een wijziging op Richtlijn 92/93/EEG van de Raad betreffende banden voor motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan alsmede de montage ervan, waarin nog geen gewag wordt gemaakt van het geluidsprobleem. De voorgestelde wijziging behelst de bepaling van een methode om het rolgeluid te meten en van het maximale rolgeluid dat voor de diverse soorten banden is toegestaan.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Dit richtlijnvoorstel is van toepassing op alle soorten banden die zijn gemonteerd op motorvoertuigen van categorie M1 en op (lichte en zware) bedrijfsvoertuigen van de categorieën M2, M3, N1, N2 en N3, alsmede op de aanhangwagens daarvan. Uitgesloten zijn

motorvoertuigen die een andere gebruiksbestemming hebben dan het vervoer van personen of goederen, maar die toch af en toe op de weg komen (bv. landbouwtrekkers).

2.1.1. Ook vanwege dit ruime toepassingsgebied heeft de Commissie een gemeenschappelijke meetmethode uitgewerkt, waarbij echter voor de bepaling van de maximale geluidsniveaus onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende categorieën motorvoertuigen. In iedere categorie vindt dan ook nog een differentiatie plaats:

- op grond van de nominale velgdiameter van de band, in het geval van personenwagens (waardoor rekening wordt gehouden met beperkingen in verband met de wegligging en het gebruik voor speciale doeleinden);
- op grond van het specifieke gebruik van de banden (normaal, winter of speciaal), in het geval van bedrijfsvoertuigen.

2.1.2. Zo is geprobeerd om technische eisen vast te leggen ter vermindering van het rolgeluid van een band, zonder afbreuk te doen aan de veiligheid.

2.1.3. De diverse rolgeluidsniveaus van dezelfde banden, maar bij verschillende soorten wegdek (of uiteenlopende weersomstandigheden), vallen echter niet onder het toepassingsgebied van deze richtlijn. In verband daarmee wijst het Comité erop dat in de twaalfde overweging van Richtlijn 92/97/EEG van 19 december 1992 uitdrukkelijk wordt gesteld dat de studies van en het onderzoek naar numerieke waarden moeten worden voortgezet om voor de gelijkvormigheid van wegen objectieve criteria te kunnen vaststellen.

3. Tijdschema

3.1. Krachtens dit richtlijnvoorstel worden deze voorschriften met ingang van 1 oktober 2001 van kracht. Dat geldt zowel voor alle nieuwe soorten banden die in de handel worden gebracht als voor nieuwe personenwagens, waarop alleen banden mogen worden gemonteerd die aan deze voorschriften beantwoorden.

3.2. Vanaf 1 oktober 2005 moeten alle banden die in de handel worden gebracht, aan de voorschriften van deze richtlijn beantwoorden.

⁽¹⁾ PB C 30 van 28.1.1998, blz. 8.

3.3. De volgende banden vallen niet onder het toepassingsgebied van deze richtlijn:

- banden die bestemd zijn om te worden gemonteerd op voertuigen die voor het eerst vóór 1 oktober 1980 zijn geregistreerd;
- reservebanden voor tijdelijk gebruik, banden van de snelheidscategorie kleiner dan 80 km/u of banden met een nominale velgdiameter kleiner dan of gelijk aan 254 mm.

4. Opmerkingen

4.1. Volgens de voorgestelde methode wordt het rolgeluid gemeten van de banden van een voertuig dat met een normale snelheid van 80 km/u, een uitgeschakelde motor en de versnellingspook in de vrijstand, over een genormaliseerd wegdek rijdt.

4.1.1. De maatregelen die worden genomen om deze voorschriften na te leven, zullen dus een optimaal effect qua vermindering van de geluidshinder van het wegverkeer sorteren buiten stedelijke agglomeraties en op wegen waar vlot kan worden doorgereden.

4.1.2. Daarentegen wordt het rolgeluid van de banden van voertuigen niet gemeten op het ogenblik waarop gas wordt gegeven of wordt afgeremd, d.w.z. onder de omstandigheden die zich het meest voordoen in stadsverkeer of bij files en/of opstoppingen. Het Comité ziet in dat er momenteel voor dergelijke, *in se* belangrijke metingen nog geen methode voorhanden is.

4.2. Technische oplossingen die nodig zijn om ook onder speciale omstandigheden (bv. op besneeuwde of onverharde wegen) de goede werking van banden te garanderen, rechtvaardigen de hoge grenswaarden van dit richtlijnvoorstel.

4.2.1. Voorts is het ook legitiem, gedifferentieerde grenswaarden vast te leggen voor banden (van personenwagens) waarvan de kenmerken afgestemd moeten zijn op de prestaties van de personenwagens waarop zij zijn gemonteerd, teneinde een optimale rijveiligheid te garanderen. Het Comité stemt met die aanpak in.

4.3. De voorgestelde geluidsniveaus zijn evenwichtig, omdat deze van de bandenindustrie dan wel een grote inspanning vragen, maar toch vanuit industrieel oogpunt binnen de gestelde termijnen kunnen worden bereikt.

4.3.1. Bovendien komen deze geluidsniveaus tegemoet aan de vraag van het publiek naar maatregelen ter vermindering van de geluidshinder van het autoverkeer. Tevens vormen zij opnieuw een bijdrage aan de verbetering

ringen die de automobielenindustrie in dat opzicht al heeft doorgevoerd.

4.4. De in dit richtlijnvoorstel vastgelegde data voor de inwerkingtreding ervan bieden de bandenindustrie voldoende tijd om zich aan de nieuwe voorschriften aan te passen.

4.4.1. De Raad zal echter in overleg met de industrie moeten nagaan in hoeverre er al soorten banden beschikbaar zijn die voldoen aan de voorschriften die zullen gaan gelden voor alle modellen voertuigen die in 2001 worden geproduceerd, omdat vanaf dat jaar alleen nog maar banden op voertuigen mogen worden gemonteerd die aan de grenswaarden van dit richtlijnvoorstel beantwoorden.

4.4.2. Het Comité acht het realistisch om voor nieuw geregistreerde voertuigen (oude modellen) twee jaar langer de tijd te geven (dus tot 2003), zodat 2001 alleen het referentiejaar blijft voor voertuigen met een nieuwe typegoedkeuring (nieuwe modellen).

4.5. Van belang is de opmerking van de Commissie dat deze voorschriften een eerste stap zijn in de strijd tegen door het rolgeluid van banden veroorzaakte geluidshinder en dat de effecten daarvan zowel op de bandenmarkt als op het milieu in een later stadium opnieuw moeten worden geëvalueerd.

4.5.1. De desbetreffende zin in de Toelichting op het richtlijnvoorstel (punt 5, blz. 3) zou bijgevolg — in aangepast vorm — als zesde „Overweging” in de tekst van de richtlijn zelf moeten worden opgenomen:

„Overwegende dat deze voorschriften ter beperking van het rolgeluid een eerste stap vormen in de strijd tegen deze geluidsbron en dat deze voorschriften in een later stadium moeten worden geëvalueerd in het licht van de gevolgen ervan op de markt en de omgeving, gezien ook het steeds groter belang dat zal worden gehecht aan het soort wegdek als bron van geluidshinder;”

Dit voorstel voor een overweging moet in samenhang worden gezien met de in paragraaf 2.1.3 geciteerde twaalfde overweging van Richtlijn 92/97/EEG.

5. Conclusies

Het Comité stemt in met de doelstellingen achter dit richtlijnvoorstel en dringt er met name op aan dat:

- rekening wordt gehouden met zijn opmerking in paragraaf 4.4 van dit advies;
- in een „Overweging” duidelijker wordt gewezen op de noodzaak van een evaluatie in een later stadium van de efficiëntie van deze maatregelen.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot onderlinge aanpassing van het recht inzake gebruiksmodellen”⁽¹⁾

(98/C 235/06)

De Raad heeft op 13 januari 1998 besloten, overeenkomstig artikel 100 A van het EG-Verdrag, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Ataíde Ferreira.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 102 stemmen voor en 2 tegen, bij 3 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Toelichting

1.1. Onderhavig advies heeft betrekking op het door de Commissie ingediende voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot onderlinge aanpassing van het recht inzake gebruiksmodellen⁽²⁾.

1.2. Dit voorstel sluit aan bij het „Groenboek inzake gebruiksmodellenbescherming in de interne markt”⁽³⁾ en bij het ESC-advies over voornoemd Groenboek⁽⁴⁾.

1.3. Het is dus duidelijk dat de Commissie bij de uitwerking van de desbetreffende wetgeving niet over één nacht ijs is gegaan, en het oor te luisteren heeft gelegd bij de verschillende bevoegde instanties en betrokken organisaties.

1.4. Tenslotte wil het Comité niet nalaten nu reeds te hameren op het belang van de regeling voor gebruiksmodellen voor de technische en industriële innovatie, waarvan met name het MKB, en zodoende ook de Unie, de vruchten kan plukken.

2. Het Commissievoorstel — Algemene opmerkingen

2.1. Naast een aantal algemene uitgangspunten behelst het voorstel van de Commissie de resultaten van haar onderzoek naar de huidige situatie inzake bescherming van gebruiksmodellen in een aantal lidstaten.

2.2. De Commissie vangt haar algemene opmerkingen aan met de vaststelling dat „de door de lidstaten verleende intellectuele eigendomsrechten (...) kunnen worden gebruikt om de verwezenlijking van het vrije verkeer van goederen te dwarsbomen”⁽³⁾. Het antwoord hierop is te vinden in artikel 3, sub f) en h), van het Verdrag, waarin de grondslag wordt gelegd voor de

door de Commissie beoogde onderlinge aanpassing van de wetgevingen.

2.3. Vanuit het oogpunt van de Gemeenschapswetgeving heeft de Commissie er dan ook goed aan gedaan artikel 100 A van het Verdrag te kiezen als rechtsgrondslag voor haar voorstel.

2.4. Verder verklaart de Commissie dat maatregelen nodig zijn om „het vrije verkeer in de Gemeenschap van goederen die op kleine technische uitvindingen zijn gebaseerd, doorzichtiger te maken en te vermijden dat de verschillen tussen de nationale wettelijke regelingen of het ontbreken van dergelijke regelingen concurrentie-distorsies veroorzaken”⁽⁵⁾ en merkt zij op dat een dergelijk initiatief „het rechtskader voor de ondernemingen in de Gemeenschap, die voortdurend moeten innoveren en zich aanpassen, (zou) verbeteren en aldus dankzij de bescherming van hun uitvindingen door het gebruiksmodel, dat een bijzonder goed aan de behoeften van het midden- en kleinbedrijf aangepast instrument vormt, hun concurrentiepositie op de wereldmarkt (zou) versterken”⁽⁵⁾.

2.5. Uit het in paragraaf 2.1 vermelde onderzoek trekt de Commissie de conclusie dat „er in de Gemeenschap een reële behoefte aan een gebruiksmodellenbescherming bestaat (...) omdat de octrooibescherming voor bepaalde soorten uitvindingen zoals kleine technische uitvindingen minder geschikt is”⁽⁶⁾.

2.6. Het Comité heeft al eerder voorbehoud gemaakt bij de door de Commissie verrichte studies en onderzoeken, en blijft erbij dat „de betrouwbaarheid daarvan toch niet zo volkomen (is) als de opstellers (...) willen doen geloven”⁽⁷⁾.

2.7. Terugkomend op het voornaamste uitgangspunt dat bij de uitwerking van de wetgeving voor ogen moet worden gehouden — kort gezegd dat de vastlegging van een regeling ter bescherming van de industriële eigendom, die verschilt van de octrooibescherming, absoluut noodzakelijk is — herhaalt het Comité zijn

⁽¹⁾ PB C 36 van 3.2.1998, blz. 13.

⁽²⁾ COM(97) 691 def. — PB C 36 van 3.2.1998.

⁽³⁾ COM(95) 370 def.

⁽⁴⁾ PB C 174 van 17.6.1996.

⁽⁵⁾ COM(97) 691 def. — PB C 36 van 3.2.1998, blz. 3, paragraaf 3.

⁽⁶⁾ COM(97) 691 def. — PB C 36 van 3.2.1998, blz. 4, paragraaf 6.

⁽⁷⁾ PB C 174 van 17.6.1996, blz. 11, paragraaf 5.5.

standpunt dat „de lering die uit het bestaan in een aantal landen van die zgn. ‘korte‘ octrooien moet worden getrokken, (is) dat het er in Europa vooral op aan komt, octrooibeschermering efficiënter (d.w.z. goedkoper en minder tijdrovend) te maken. Dit verdient de voorkeur boven het invoeren op EU-niveau van een aanvullende vorm van bescherming” (1). In dit verband wil het Comité erop wijzen dat de Commissie zich ook bezighoudt met de situatie op het gebied van octrooibeschermering (2) en een mededeling over het communautair octrooi voorbereidt.

2.8. Het Comité herhaalt nog maar eens dat het probleem van de noodzaak van een regeling ter bescherming van technische uitvindingen, die een aanvulling zou vormen op het octrooistelsel, moet worden gezien in het kader van de EU-strategie op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling.

2.8.1. In dit verband zou de Unie zich moeten spiegelen aan haar grote concurrenten, die mijlenver op haar voorliggen.

2.8.1.1. Zo leert de ervaring in Noord-Amerika, waar men het overigens zonder gebruiksmodellenregeling stelt, dat „de huidige octrooibeschermering doeltreffender moet worden gemaakt. Dit laatste zou kunnen worden bereikt door de kennelijke nadelen ervan te ondervangen (met name het feit dat het onderzoek i.v.m. toekenning van een octrooi veel tijd vergt en dat daaraan hoge kosten verbonden zijn)” (3).

2.8.1.2. Anderzijds toont de situatie in Japan duidelijk aan — zoals het Comité ook al heeft onderstreept — dat de regelgeving *sub judice* definitief gekoppeld moet blijven aan de vereiste van driedimensionaliteit, en dat de duur van de bescherming in vergelijking met octrooien aanmerkelijk korter moet zijn (zes in plaats van twintig jaar).

2.9. Het Comité onderstreept dat de initiatieven die gericht zijn op de onderlinge aanpassing van de wetgeving op dit gebied steeds een eigen bestaansreden moeten hebben, en niet bedoeld mogen zijn als remedie tegen de tekortkomingen en tegenstrijdigheden van de octrooiprocedure, die in het kader van de octrooieregeling zelf moeten worden rechtgetrokken en weggevoerd. De Commissie is dit blijkens het Groenboek over het Gemeenschapsoctrooi overigens ook van plan.

2.10. Geldige argumenten zijn bijvoorbeeld de situatie op het gebied van de bescherming van de industriële eigendom, de situatie inzake juridische bescherming tegen namaak of nog, indirect, de bevordering van innovatie en ontwikkeling in de Unie. Het belang van dit laatste punt wordt vooral duidelijk in het licht van

de internationale context, waar de productiecycli steeds korter worden en de uitvindingen een steeds korter leven beschoren is.

2.11. Ook wijst het Comité erop dat voorstellen tot harmonisatie van de regeling in elk geval gepaard moeten gaan met de harmonisatie van de termijnen en procedures, wil een en ander op langere termijn werkbaar blijken.

3. Het voorstel van de Commissie — De keuze van een juridische regeling

3.1. In haar Groenboek inzake de gebruiksmodellenbescherming (4) stelt de Commissie vast dat meer dan één benadering denkbaar is, en beschrijft zij vier interventiemogelijkheden:

3.1.1. de onderlinge aanpassing van de vigerende nationale stelsels en de instelling van een beschermingsstelsel in de landen waar dit nog niet bestaat;

3.1.2. de wederzijdse erkenning — ná de onderlinge aanpassing — van de door de lid-staten verleende bescherming;

3.1.3. de invoering van een bindend communautair beschermingsstelsel, dat boven de nationale stelsels zou staan;

3.1.4. de combinatie van de verschillende mogelijkheden, waarbij met name kan worden gedacht aan een richtlijn voor de harmonisatie van de nationale beschermingsregelingen gekoppeld aan een verordening voor de instelling van een EU-beschermingsrecht.

3.2. Het Comité stelt vast dat de Commissie zich in haar voorstel beperkt tot de eerste van de bovenvermelde doelstellingen (zie 3.1.1). „De harmonisatie zal het mogelijk maken dat gelijkwaardige nationale gebruiksmodellenstelsels naast elkaar bestaan”, en „de aanvrager van een gebruiksmodel zal de zekerheid hebben dat hij in andere lid-staten een gelijkwaardige bescherming kan verkrijgen, en zal niet meer met een hele reeks uiteenlopende regelingen te maken krijgen” (5), zo luidt het. Het Comité wil hierbij toch aanstippen dat de aanvrager dus nog verplicht is in elk land waar hij zijn uitvinding wil doen erkennen als gebruiksmodel, een verzoek in te dienen.

3.3. Volgens het Comité kan deze doelstelling niet worden vervuld indien niet tezelfdertijd een regeling voor de wederzijdse erkenning van de door de lid-staten verleende nationale bescherming wordt vastgelegd. In zijn ogen is het van kapitaal belang dat in het ontwerp voor de harmonisatie van de nationale regelingen wordt voorzien „in een fase ná de feitelijke harmonisatie, waarin de nationale beschermingsrechten wederzijds worden erkend” (6).

(1) PB C 174 van 17.6.1996, paragraaf 5.3.3.

(2) COM(97) 314 def. — „Groenboek over het Gemeenschapsoctrooi en het octrooistelsel in Europa”, en het desbetreffende ESC — PB C 129 van 27.4.1998.

(3) PB C 174 van 17.6.1996, blz. 5, paragraaf 2.8.

(4) COM(95) 370 def., blz. V.

(5) COM(97) 691 def. — PB C 36 van 3.2.1998, blz. 6, paragraaf 10.

(6) PB C 174 van 17.6.1996, blz. 14, paragraaf 6.11.

3.4. Voorts wil het Comité dieper ingaan op twee basisbeginselen uit zijn voorgaande advies over deze kwestie.

3.4.1. Ten eerste is er „het feit dat een aantal nationale regelingen die in het Groenboek als ‘gebruiksmodellen’ onder één noemer worden gebracht, in feite niets anders zijn dan octrooiregelingen ‘zonder voorafgaand onderzoek’ (naar nieuwheid en uitvinderswerkzaamheid), oftewel registratierechten (zonder preventief inhoudelijk onderzoek) waarvan de looptijd korter kan zijn dan die van de gangbare octrooien (bv. in België, Nederland en Frankrijk)”⁽¹⁾, terwijl de eisen waaraan een uitvinding moet voldoen om in aanmerking te komen voor gebruiksmodellenbescherming nagenoeg dezelfde zijn als die voor octrooibescherming.

3.4.1.1. Het Comité wijst er in dit verband ten overvloede op dat een op zichzelf staande regeling voor gebruiksmodellen, die past in het algemene kader van bescherming van de industriële eigendom, in het leven moet worden geroepen, en dat het geenszins de bedoeling is via deze weg eventuele tekortkomingen van de (dure en tijdrovende) octrooibescherming te verhelpen.

3.4.2. Ten tweede beklemtoont het Comité dat dergelijke vrijblijvende maatregelen niet toereikend zijn om de in het onderhavige wetgevingsvoorstel vastgelegde doelstellingen — de interne markt in goede banen leiden en concurrentievervalsing uit de wereld helpen — te bereiken. Daarvoor is immers een diepgaandere en vooral ook uitgebreidere harmonisatie van de wetgeving vereist.

3.4.3. Het herinnert hier daarom aan een aantal essentiële vereisten — op de meest uiteenlopende vlakken — waaraan alle maatregelen zonder uitzondering dienen te voldoen:

3.4.3.1. op het gebied van bescherming: het aanvragen van een gebruiksmodel moet worden beschouwd als de meest geschikte procedure om de eenvoudigste uitvindingen te beschermen;

3.4.3.2. op procedureel gebied: het moet mogelijk zijn de gebruiksmodellenbescherming snel en zonder al te veel kosten te verkrijgen, aangezien de geboden juridische bescherming geen omslachtige en dure procedures rechtvaardigt;

3.4.3.3. op het gebied van de rechtszekerheid: er dient duidelijk te worden aangegeven hoever de bescherming reikt, zowel ten aanzien van makers als ten aanzien van derden die te goeder trouw zijn.

4. Het voorstel van de Commissie — Bijzondere opmerkingen

4.1. Artikel 1

De Commissie begint met een definitie van het gebruiksmodel, dat zij omschrijft als „een ingeschreven recht dat

(...) een uitsluitende bescherming voor een technische uitvinding biedt”⁽²⁾, gevolgd door een opsomming van de benamingen in de diverse lid-staten.

4.1.1. Het Comité wil niet nalaten erop te wijzen dat achter deze schijnbare eenvormigheid zeer uiteenlopende regelingen schuilgaan, die volgens de Commissie zelf in drie verschillende groepen zouden moeten worden opgedeeld. Dit alleen al bewijst dat volledige en heldere definities van de regels in omloop onontbeerlijk zijn. Daarom zouden de in artikel 1 vermelde benamingen opgenomen moeten worden in een verklarende bijlage, aangezien in deze passage een nadere omschrijving van de op elkaar af te stellen nationale stelsels wordt gegeven, en niet een definitie van de regeling voor gebruiksmodellen.

4.1.2. Verder is het Comité van oordeel dat de voorgestelde definitie niet ver genoeg reikt. Indien toch wordt vastgehouden aan de huidige formulering van artikel 1, dient tenminste expliciet te worden verwezen naar „uitvinderswerkzaamheid” en „industriële toepasbaarheid”, aangezien dit de begrippen zijn waar het in de praktijk om draait, zoals de Commissie overigens in artikel 3 van haar voorstel erkent.

4.2. Artikel 4

Het Comité is het oneens met de al te ruime formulering van artikel 4, sub d), en meent dat de uitzonderingen, naar analogie van de voorgestelde regeling voor het Europees octrooi, beperkt zouden moeten worden tot computerprogramma's stricto sensu.

4.3. Artikel 5

Het Comité stelt vast dat de Commissie heeft getracht het begrip „nieuwheid”, een van de vereisten, te koppelen aan de stand van de techniek (absolute nieuwheid) en tot een werkbare formulering te komen die duidelijk en nauwkeurig is.

4.4. Artikel 6

In verband met de vereiste van „uitvinderswerkzaamheid”, een begrip dat eveneens aan de stand van de techniek wordt verbonden, merkt het Comité op dat de Commissie de toekenning van het gebruiksmodel verbindt aan de vereiste dat een uitvinding „bijzonder doeltreffend” moet zijn en „een praktisch voordeel of een voordeel op het gebied van de nijverheid” moet bieden. Er zij dan ook op gewezen dat het op de eerste plaats de bedoeling is uitvindingen te beschermen met een hoge praktische toepasbaarheid, in het bijzonder in de sectoren machinebouw, elektrotechniek, fijnmechanica en optica en in de autoindustrie. De Commissie

⁽¹⁾ PB C 174 van 17.6.1996, blz. 10, paragraaf 5.3.1.

⁽²⁾ COM(97) 691 def. — PB C 36 van 3.2.1998, blz. 3, paragraaf 1.

moet zich beraden op een omschrijving van deze vereiste die de meeste rechtszekerheid biedt voor de aanvrager van de bescherming en voor belanghebbende derden.

4.4.1. Samengevat dient de gebruiksmodellenbescherming gekoppeld te worden aan drie fundamentele vereisten:

4.4.1.1. de vereiste van nieuwigheid, in de zin van absolute nieuwigheid, t.o.v. de stand van de techniek;

4.4.1.2. de vereiste van industriële toepasbaarheid, in de meest ruime zin van het woord;

4.4.1.3. de vereiste van uitvinderswerkzaamheid, wat inhoudt dat de uitvinding hetzij bijzonder doeltreffend is (gemakkelijk toepasbaar of gemakkelijk in het gebruik), hetzij een praktisch of industrieel voordeel biedt.

4.5. Artikel 8

De noodzaak om de betaling van de heffing op de in artikel 19 vermelde verlenging van het gebruiksmodel te regelen, komt in de voorgestelde bepalingen niet uit de verf.

4.6. Artikel 10

In de ogen van het Comité is het van kapitaal belang dat de aanvrager niet alleen verklaart op welke wijze hij het recht op het gebruiksmodel heeft verkregen, maar ook hoelang dat recht — indien dit van tijdelijke aard is — van kracht blijft.

4.7. Artikel 12

Het Comité gaat volmondig akkoord met de vereiste dat de aanvrager van een gebruiksmodel zijn uitvinding tot in het detail moet beschrijven. Het is immers aan de hand daarvan dat de deskundigen (die op de hoogte zijn van de stand van de techniek) indien nodig de praktische toepasbaarheid van de uitvinding in kwestie kunnen natrekken (zie ook artikel 24).

4.8. Artikel 13

Het Comité betreurt dat de Commissie deze kans niet heeft aangegrepen om een „limitering van het aantal conclusies”⁽¹⁾, waarvan zij eerder al zelf de zin heeft erkend, op te leggen. Bovendien zou de Commissie een antwoord moeten bieden op de vraag of de lid-staten het recht hebben het aantal conclusies dat de aanvrager mag opnemen te beperken, dan wel of integendeel verzet van derden tegen buitensporige conclusies de enige mogelijke interpretatie is van de vage formulering van artikel 13: „hetgeen, gelet op de aard van de uitvinding, strikt noodzakelijk is”.

⁽¹⁾ COM(95) 370 def., blz. 61, lid 4.

4.9. Artikel 16

Ook al is de aanvraag om een onderzoeksverslag facultatief, toch zou naar de mening van het Comité nauwkeurig moeten worden aangegeven in welke gevallen een aanvrager een dergelijk verzoek kan indienen, teneinde te voorkomen dat vooral de aanvragers die economisch het sterkst in hun schoenen staan, gebruik zouden maken van deze mogelijkheid. Het opstellen van een onderzoeksverslag dient dus uitzondering te blijven, wil men voorkomen dat de hele regeling op losse schroeven komt te staan.

4.9.1. Daarnaast is het Comité het volmondig eens met het voorstel dat de lid-staten het opstellen van een onderzoeksverslag in hun respectieve nationale bepalingen verplicht kunnen stellen indien een rechtsvordering wordt ingesteld om de door het gebruiksmodel verleende rechten te doen gelden. Meer zelfs, een dergelijke maatregel zou niet louter facultatief, maar verplicht moeten zijn.

4.10. Artikelen 17 en 18

Het Comité wijst erop dat de bepalingen inzake het recht van voorrang en de interne voorrang betrekking hebben op de aanvrager, en niet op de aanvraag zelf, en daarom thuishoren in een aanvullend hoofdstuk, veeleer dan in de hoofdstukken betreffende de aanvraag en de rechtsgevolgen van het model.

4.10.1. De hier omschreven rechtsgevolgen behoren tot de meest belangrijke van de ontwerprichtlijn. Conform deze bepalingen geniet de aanvrager van een gebruiksmodel immers een recht van voorrang bij het indienen van een aanvraag voor een gebruiksmodel voor dezelfde uitvinding in een of meerdere andere lid-staten.

4.11. Artikel 19

In het licht van de gegevens van de Commissie aangaande de levensduur van uitvindingen, lijkt de hier bepleite beschermingsduur overdreven, vooral wanneer deze los wordt gezien van de economische exploitatie van de uitvinding in kwestie. Wel wil het Comité erop wijzen dat de harmonisatie in bepaalde lid-staten een verkorting van de beschermingsduur kan meebrengen.

4.11.1. In dit verband kan het bijzonder verontrustend lijken dat de aanvrager moeiteloos twee opeenvolgende verlengingen met twee jaar kan krijgen, tot een maximale beschermingsduur van tien jaar in totaal. Het Comité verzoekt de Commissie met klem zijn suggestie om de lid-staten ertoe te verplichten de heffing op de verlenging van de beschermingsduur vanaf zes jaar te verhogen, ernstig in overweging te nemen.

4.12. Artikel 20

Wat de verleende rechten aangaat, lijken zowel de uitbreiding daarvan als de opgelegde wettelijke beperkingen zinvol. Wel is het feit dat de lid-staten beschikken

over de mogelijkheid om aanvullende beperkingen in te voeren, tot op zekere hoogte in tegenspraak met de beoogde doelstellingen van het voorstel.

4.13. *Artikel 21*

De hier vastgelegde voorschriften inzake de uitputting van de rechten in de Gemeenschap en het uitsluiten van internationale uitputting zijn in overeenstemming met de Gemeenschapswetgeving ter zake, en behoeven dus geen verder commentaar.

4.14. *Artikel 22*

Het Comité is van oordeel dat de Commissie het recht van de lid-staten om de rechtsgevolgen van een gebruiksmodel op te heffen nadat voor dezelfde uitvinding een octrooi is verleend, in een verplichting dient om te zetten.

4.14.1. Alleen zo zou namelijk de weg worden vrijgemaakt naar een daadwerkelijke harmonisatie, daar de implicaties van een dergelijke benadering van de regelgeving verder reiken dan de gevolgen op het niveau van de dubbele bescherming (zie bv. de regels i.v.m. de prioriteit).

4.14.2. Daarenboven is het aan te raden de aanvrager ertoe te „dwingen” alleen de octrooibescherming te behouden. De specifieke bescherming die het octrooi met name op het gebied van rechtszekerheid biedt, weegt namelijk op tegen de hogere kosten.

4.15. *Artikel 23*

In het licht van het bovenstaande zou het Comité dit artikel, waarin wordt vermeld in welke gevallen het gebruiksmodel komt te vervallen, uitgebreid willen zien met de bepaling dat dit recht eveneens vervalt wanneer voor dezelfde uitvinding ook een octrooi wordt verkregen. Voorts meent het dat het niet betalen van de heffingen niet tot het vervallen van het gebruiksmodel mag leiden, maar eenvoudigweg dient te worden beschouwd als niet-naleving van de voorwaarden. Afgezien daarvan pleit het Comité ervoor de in artikel 8, lid 2, vermelde heffingen uit te breiden met de heffing op de verlenging.

4.16. *Artikel 24*

Hoewel het Comité achter de hier voorgestelde bepalingen staat, zou het de Commissie toch aanbevelen een aantal wijzigingen in de formulering aan te brengen, in het bijzonder in de opsomming van de gronden waarop een verzoek tot nietigverklaring van een gebruiksmodel moet berusten.

4.17. *Artikel 25*

Ten aanzien van de voorgestelde termijn voor de omzetting van de richtlijn wenst het Comité ten slotte nog op te merken dat de omzetting in geen geval los kan worden beschouwd van de harmonisatie op het gebied van de octrooibescherming, die — dat behoeft geen betoog — de toetssteen is voor deze hele problematiek.

5. *Conclusies*

5.1. Gebruiksmodellen zijn bijzonder geschikt om industriële eigendom te beschermen. Aangezien een dergelijke regeling bovendien een gunstig klimaat schept voor investeringen in onderzoek en ontwikkeling, krijgt ook de ontwikkeling van de Europese Unie daarmee een duwtje in de rug.

5.2. Het feit dat op het gebied van de bescherming van de industriële eigendom diverse nationale gebruiksmodellenregelingen naast elkaar bestaan, kan het vrije verkeer van goederen belemmeren en concurrentievervalsing in de hand werken.

5.3. Gebruiksmodellen zijn bij uitstek geschikt om uitvindingen die zich niet lenen voor een octrooi, te beschermen, en vormen daardoor een adequaat juridisch instrument voor het MKB.

5.4. Hoewel het bovenstaande aantoont dat het voorstel van de Commissie nog vatbaar is voor technische verbeteringen, beantwoordt het aan de vooropgestelde doelstellingen.

5.5. Ten slotte zij opgemerkt dat het voorstel niet los mag worden gezien van de initiatieven m.b.t. de regelingen voor octrooibescherming, en dat de raakpunten tussen beide steeds voor ogen moeten worden gehouden.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de fiscale behandeling van personenauto's die definitief naar een andere lid-staat worden overgebracht in verband met een verandering van verblijfplaats, of tijdelijk worden gebruikt in een andere lid-staat dan die waar zij zijn geregistreerd”⁽¹⁾

(98/C 235/07)

De Raad heeft op 6 maart 1998 besloten, overeenkomstig artikel 99 van het EG-Verdrag het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Kubenz.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting van 27 en 28 mei 1998 (vergadering van 27 mei) het volgende advies met 111 stemmen vóór, bij twee onthoudingen goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De voorgestelde richtlijn dient ter vervanging van Richtlijn 83/182/EEG betreffende de belastingvrijstellingen bij de tijdelijke invoer van bepaalde vervoermiddelen binnen de Gemeenschap⁽²⁾ en Richtlijn 83/183/EEG betreffende de belastingvrijstellingen bij de definitieve invoer uit een lid-staat van persoonlijke goederen door particulieren⁽³⁾, zoals gewijzigd bij Richtlijn 89/604/EEG⁽⁴⁾.

1.2. Voorgesteld wordt, deze drie richtlijnen te codificeren en volledig bij te werken. Voorts is het de bedoeling, aan het licht gekomen uitvoeringsproblemen op te lossen en aan de verwachtingen van de burgers met betrekking tot de interne markt en het daarmee samenhangende vrije verkeer te voldoen.

1.3. Krachtens het voorstel heft een lid-staat geen registratie- of soortgelijke belastingen op auto's die in verband met de verandering van de gewone verblijfplaats van een particulier naar die lid-staat worden overgebracht. Voorts hebben particulieren in geval van tijdelijke verhuizing het recht, hun voertuig zes maanden per jaar te gebruiken.

Daarnaast verschaft het voorstel o.a.:

- meer mogelijkheden om een huurauto in een andere lid-staat te gebruiken dan die waar het voertuig is geregistreerd. Het is de bedoeling dat een huurauto opnieuw aan dezelfde persoon mag worden verhuurd

wanneer het in een andere lid-staat gesloten huurcontract afloopt en het voertuig op het grondgebied van die lid-staat blijft;

- de gezinsleden van de eigenaar van het voertuig het recht om de auto in een andere lid-staat dan die van registratie te gebruiken. Ook derden hebben dit recht, mits de eigenaar inzittende is;
- meer flexibiliteit ten aanzien van de rechten van personen die in een andere lid-staat werken dan die waar zij hun verblijfplaats hebben, dezen krijgen het recht om gedurende negen maanden per jaar hun auto te gebruiken in de lid-staat waar zij werken;
- een verbod voor de lid-staten om belastingen op te leggen indien gedurende de periode van toegestaan tijdelijk gebruik een voertuig wordt beschadigd en de reparatiekosten de waarde ervan overtreffen;
- afschaffing van speciale belastingregelingen voor voertuigen die op grond van rechten die aan huwelijk of vererving worden ontleend van de ene naar de andere lid-staat worden overgebracht;
- een vorm van overleg tussen de nationale autoriteiten in geval van geschillen aangaande de beweerde gewone verblijfplaats.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Met de voorgestelde wijzigingen wordt ingespeeld op het feit dat belemmeringen voor het vrije verkeer van particuliere auto's tussen de lid-staten een van de gevoeligste problemen vormen voor particulieren die in de Europese Unie zijn gevestigd. Voor de meeste mensen is de auto het populairste vervoermiddel, en daarom belemmeren dergelijke obstakels, van fiscale of andere aard, het vrije verkeer van personen.

⁽¹⁾ PB C 108 van 7.4.1998, blz. 75.

⁽²⁾ PB L 105 van 23.4.1983, blz. 59 (ESC-advies: PB C 131 van 12.6.1976, blz. 50).

⁽³⁾ PB L 105 van 23.4.1983, blz. 64 (ESC-advies PB C 131 van 12.6.1976, blz. 49).

⁽⁴⁾ PB L 348 van 29.11.1989, blz. 28 (ESC-advies PB L 180 van 8.7.1987, blz. 13).

2.2. Het Comité schaart zich achter het voorstel.

2.3. Het beseft evenwel dat het voorstel in inkomsten-derving kan resulteren voor lid-staten die registratiebelastingen heffen. Gegeven het geringe aantal gevallen lijkt het met de omvang van deze derving echter niet zo'n vaart te lopen. Voorts zouden de desbetreffende lid-staten het verlies b.v. middels verhoging van de belastingen op minerale oliën kunnen compenseren (zie de tabel in de bijlage).

2.4. Het hoopt dat de rechten van de Europese burgers door de nieuwe richtlijn beter uit de verf komen en dat misbruik van fiscale faciliteiten wordt voorkomen.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Artikel 2: „Definities”

3.1.1. In artikel 2, onder f), wordt de term „gezin” gedefinieerd. Het Comité wijst erop dat in sommige lid-staten ruimere definities worden gehanteerd die ook andere samenlevingsvormen omvatten⁽¹⁾.

3.2. Artikel 4: „Voorwaarden waaronder geen belasting verschuldigd is na een verandering van verblijfplaats”

3.2.1. In artikel 4, lid 1, onder b), is sprake van daadwerkelijk gebruik („heeft het voertuig werkelijk gebruikt”). Deze zinsnede werkt onduidelijkheid in de hand, omdat nagenoeg niet valt te staven vanaf welke datum de auto wordt gebruikt. Het is daarom duidelijker, de datum van registratie op de naam van de verhuizende persoon te hanteren.

3.2.2. Voertuigen die zijn geregistreerd op de naam van een gezinslid dat niet meeverhuist, vormen een bijzonder probleem.

3.2.3. Ingevolge artikel 4, lid 1, onder c), mag het voertuig niet langer dan twaalf maanden na verandering van verblijfplaats worden overgebracht.

3.2.4. Deze passage is irrelevant. Beter is, de beperking inzake doorverkoop aan een termijn en het aantal auto's per gezin aan een maximum te binden.

3.3. Artikel 5: „Algemene voorwaarden waaronder geen belasting verschuldigd is wanneer een voertuig tijdelijk wordt gebruikt in een andere lid-staat dan de lid-staat van registratie”

3.3.1. De in artikel 5, lid 2, geregelde materie hoort in artikel 7 thuis. In dat geval hoeft er geen termijn meer

te worden voorgeschreven. Deze wordt in artikel 7 immers niet vereist.

3.3.2. Men moet zich trouwens afvragen in hoeverre het verstrijken van een termijn van negen, of van hoeveel maanden dan ook valt te bewijzen of valt na te gaan wanneer er bij het overschrijden van de binnengrenzen geen controles worden verricht of bewijsstukken moeten worden overgelegd.

3.4. Artikel 6: „Specifieke gevallen van persoonlijk gebruik waarin geen belastingen mogen worden geheven”

3.4.1. Het Comité stelt voor om in artikel 6, onder a), de termijnen voor autoverhuurbedrijven te verlengen.

3.4.2. Het Comité stelt de volgende formulering van artikel 6, onder d), voor:

„een personenvoertuig dat tijdelijk door een in de lid-staat verblijvende persoon wordt gebruikt, op voorwaarde dat degene die het voertuig naar de lid-staat van het tijdelijke gebruik heeft overgebracht, ook inzittende van dat voertuig is;”

3.4.3. Het verdient aanbeveling, dwingend voor te schrijven hoe de in artikel 6, onder f), beschreven situatie moet worden aangetoond, en de desbetreffende stukken dan ook wederzijds door de lid-staten te laten erkennen⁽²⁾.

3.5. Artikel 7: „Gevalen van beroepsmatig gebruik waarin geen belastingen mogen worden geheven”

3.5.1. Ook in dit verband verdient het aanbeveling om, zoals in paragraaf 3.4.3 ten aanzien van artikel 6, onder f), werd opgemerkt, de bewijsstukken dwingend voor te schrijven.

3.6. Artikel 8: „Bepalingen betreffende onherstelbare schade aan voertuigen”

3.6.1. Het Comité wijst erop dat de marktprijs, juist van oudere tweedehandse voertuigen, moeilijk valt te bepalen.

3.7. Artikel 9: „Permanent gebruik in een andere lid-staat dan de lid-staat van de gewone verblijfplaats”

3.7.1. Het in artikel 9, lid 3, opgelegde gebruiksverbod moet worden versoepeld.

⁽¹⁾ Tevens kunnen adoptie- en pleegkinderen in dit verband een specifiek probleem opleveren.

⁽²⁾ In sommige lid-staten is ook voor korte verwisseling van voertuig het invullen van uitgebreide vraagformulieren verplicht.

3.8. *Artikel 12: „Regelingen van geschillen”*

3.8.1. Krachtens artikel 12, lid 3, is de Commissie bevoegd, geschillen tussen lid-staten bij beschikking te regelen. Een dergelijke bevoegdheid komt echter veeleer aan het Hof van Justitie toe.

4. **Conclusies en samenvatting**

4.1. De verwezenlijking van de interne markt vereist een vrij verkeer van personen en goederen, in casu personenauto's voor privé-gebruik. Sommige lid-staten

heffen echter om begrotings- en andere beleidsredenen registratiebelastingen op personenauto's.

4.2. Met de voorgestelde richtlijn en de door het Comité gemaakte opmerkingen worden de rechten van de burgers, vooral van hen die zich in een andere lid-staat vestigen, versterkt en wordt tevens het legitieme belang van de lid-staten om belastingen te heffen, beschermd.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

Opbrengst van met motorvoertuigen verband houdende belastingen,
heffingen en accijnzen — stand 1994

A. Uitgedrukt in percentage van het BNP

	Belasting inschrijving motor- voertuigen	Motor- rijtuigen- belasting	Benzine- accijns	Diesel- accijns	Assurantie- belasting	Wegentol	Totaal
Oostenrijk	0,07	0,20	1,03	0,43	0,34	0,45	2,52
België	0,14	0,42	0,88	0,65	0,12	0,00	2,21
Denemarken	1,43	0,46	0,66	0,31	0,10	0,02	2,99
Finland	0,40	0,29	1,24	0,47	0,13	0,00	2,54
Frankrijk	0,10	0,22	1,04	0,73	0,33	0,00	2,42
Duitsland	0,00	0,43	1,18	0,55	0,17	0,00	2,33
Griekenland	0,52	0,14	1,74	0,77	0,00	0,00	3,17
Ierland	0,78	0,67	1,09	0,68	0,00	0,00	3,22
Italië	0,05	0,08	1,34	0,69	0,00	0,33	2,48
Luxemburg	0,00	0,07	2,12	1,50	0,00	0,00	3,70
Nederland	0,60	0,82	0,95	0,58	0,00	0,00	2,95
Portugal	0,87	0,11	1,53	1,14	0,00	0,24	3,88
Spanje	0,22	0,22	1,02	0,73	0,01	0,20	2,18
Zweden	0,11	0,27	1,44	0,31	0,00	0,00	2,13
Verenigd Koninkrijk	0,00	0,57	1,43	0,64	0,01	0,00	2,65

Bron: Eurostat 1997 en DG XXI.

B. Als percentage van de totale belastingen (m.i.v. bijdragen sociale zekerheid)

	Belasting inschrijving motorvoertuigen	Motorrijtuigenbelasting	Benzineaccijns	Dieselaccijns	Assurantiebelasting	Wegentol	Totaal
België	0,30	0,91	1,88	1,39	0,26	0,00	4,72
Denemarken	2,77	0,89	1,27	0,61	0,19	0,05	5,77
Duitsland	0,00	1,00	2,77	1,29	0,40	0,00	5,46
Finland	0,85	0,60	2,60	0,99	0,28	0,00	5,32
Frankrijk	0,22	0,50	2,36	1,67	0,74	0,00	5,49
Griekenland	1,63	0,45	5,48	2,42	0,00	0,00	9,98
Ierland	2,12	1,83	2,97	1,85	0,00	0,00	8,77
Italië	0,12	0,20	3,29	1,69	0,00	0,81	6,10
Luxemburg	0,00	0,16	4,79	3,40	0,00	0,00	8,35
Nederland	1,28	1,76	2,04	1,25	0,00	0,00	6,33
Oostenrijk	0,15	0,46	2,34	0,98	0,76	1,03	5,73
Portugal	2,45	0,32	4,31	3,22	0,00	0,67	10,96
Spanje	0,59	0,61	2,79	2,02	0,02	0,54	5,98
Zweden	0,22	0,53	2,89	0,62	0,00	0,00	4,27
Verenigd Koninkrijk	0,00	1,69	4,26	1,90	0,02	0,00	7,88

Bron: Eurostat 1997 en DG XXI.

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Achtste jaarverslag over de Structuurfondsen 1996”

(98/C 235/08)

De Commissie heeft op 25 november 1997 besloten om, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het „Achtste jaarverslag over de Structuurfondsen 1996”.

De Afdeling voor regionale ontwikkeling, ruimtelijke ordening en urbanisme, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 21 april 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Little.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 116 stemmen vóór bij 1 onthouding is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het verslag over de tenuitvoerlegging van de Structuurfondsenregeling in 1996 is het achtste jaarverslag dat de Commissie sinds de herziening van de Structuurfondsenverordeningen in 1988 heeft uitgebracht.

1.2. Het is door de Commissie gepubliceerd op grond van de Verordeningen (EEG) van de Raad nrs. 2052/88 en 4253/88 als gewijzigd in 1993, waarin wordt bepaald dat de Commissie jaarlijks verslag dient uit te brengen over de aard en het effect van de steunmaatregelen die in het voorafgaande jaar zijn genomen.

1.3. In november 1996 heeft de Commissie overeenkomstig artikel 130 B van het Verdrag betreffende de Europese Unie haar eerste driejaarlijkse verslag over de economische en sociale cohesie gepubliceerd⁽¹⁾, waarover het Comité op 23 april 1997 advies heeft uitgebracht⁽²⁾. In dit zgn. „cohesieverslag”, dat in het jaarverslag over de structurele steunverlening in 1996 in het kort wordt samengevat, wordt aangegeven in hoeverre de structurele steunverlening de economische en sociale samenhang ten goede is gekomen.

⁽¹⁾ COM(96) 542 def.

⁽²⁾ PB C 206 van 7.7.1997, blz. 78-87.

1.4. Op verzoek van de Europese Raad heeft de Commissie het document „Agenda 2000” uitgebracht, een uitvoerige mededeling waarin zij haar visie op de verdere ontwikkeling van de Unie en het EU-beleid in de volgende eeuw uiteenzet en, met het oog op de komende uitbreiding, voorstellen voor een nieuw financieel kader formuleert. Dit document bevat o.m. algemene suggesties voor een verdere stroomlijning van de Structuurfondsenregeling met als doel overal in de Unie een duurzaam ontwikkelingsproces op gang te brengen en het concurrentievermogen en de werkgelegenheid in alle regio's te bevorderen. Het Comité heeft deze voorstellen in een advies van 30 oktober 1997⁽¹⁾ een eerste maal onder de loep genomen en werkt nu, in het licht van de concrete voorstellen die de Commissie in maart 1998 heeft gepubliceerd⁽²⁾, aan enkele nieuwe adviezen waarin uitvoeriger op een aantal belangrijke aspecten wordt ingegaan (bv. de hervorming van het structuurbeleid).

2. De structurele steunverlening in 1996

2.1. In 1996 zijn de laatste „gecombineerde programmeringsdocumenten” en „communautaire initiatieven” van de huidige financieringsperiode goedgekeurd en was ook de overschakeling op een meerjarenplanning een feit, zodat de structurele steunverlening sindsdien op volle toeren draait. Bovendien was 1996 een uitermate belangrijk jaar voor de nieuwe lid-staten omdat een groot deel van de voor hen bestemde middelen in dat jaar een concrete bestemming heeft gekregen.

2.2. De doelstelling-2-programma's voor de programmeringsfase 1994-1996 werden in 1996 afgerond; een bedrag van 859 miljoen ecu, dat niet was opgebruikt, werd overgedragen naar de programmeringsfase 1997-1999. In deze tweede fase zullen dezelfde regio's — op enkele kleine wijzigingen na — voor steun in aanmerking komen als in de programmeringsfase 1994-1996 en zal de steunverlening in het kader van doelstelling 2 net als in de eerste fase 16,4 % van de EU-bevolking ten goede komen.

2.3. De Commissie heeft ook in 1996 het nodige gedaan om de structurele steunverlening in goede banen te leiden, o.m. door de lid-staten te helpen bij de voorbereiding van tussentijdse evaluaties. Zij heeft ook een aantal thematische evaluaties doorgevoerd (effect van de structurele steunverlening op een aantal belangrijke terreinen, zoals O&TO, MKB, milieu en gelijke kansen). De bedoeling was dat zij tegen eind 1997 de eerste concrete conclusies uit de doorgevoerde evaluaties zou kunnen trekken. Voorts heeft zij in samenwerking met de lid-staten nieuwe richtsnoeren voor een gezond en efficiënt beheer van de beschikbare steun uitgewerkt en heeft zij in vrijwel alle lid-staten zwakke punten en onregelmatigheden aan het licht gebracht.

2.4. De Commissie heeft nauwlettend toegezien op de naleving van de vier grondbeginselen die bij de

hervorming van de Structuurfondsenregeling in 1988 zijn ingevoerd. Zij heeft daarbij vastgesteld dat er in 1996 vooruitgang is geboekt op het stuk van het partnerschapsbeginsel en dat de lid-staten ook heel wat meer informatie hebben verstrekt over de manier waarop zij het additionaliteitsbeginsel in praktijk hebben gebracht.

2.5. In 1996 heeft een duidelijke inhaalbeweging op financieel vlak plaatsgehad. Zo is het Structuurfondsenbudget voor dat jaar vrijwel volledig opgebruikt en zijn bijna alle beschikbare middelen toegewezen (26,1 miljard ecu) of uitgegeven (22,4 miljard ecu).

2.6. Net als in de voorgaande jaren was ook in 1996 de werkgelegenheidssituatie een van de zorgenkinderen van de Unie. Daarom heeft de Commissie er nauwlettend op toegezien dat de Structuurfondsenmiddelen werden gebruikt voor de financiering van maatregelen die tot doel hadden de werkgelegenheidssituatie te verbeteren, momenteel de topprioriteit van de Unie. Het scheppen van nieuwe banen stond dan ook bovenaan op het prioriteitenlijstje in de richtsnoeren die de Commissie met het oog op de voorbereiding van de doelstelling-2-programma's voor de programmeringsfase 1997-1999 heeft uitgebracht. Om dezelfde reden heeft de Commissie besloten financiële steun uit de Structuurfondsen te verlenen voor projecten in het kader van territoriale werkgelegenheidspacten.

2.7. Ten slotte heeft de Commissie in 1996 de zowat 1,7 miljard ecu uit de financiële reserve voor communautaire initiatieven, die zij aan het begin van de programmeringsperiode 1994-1999 had ingesteld, toegevoerd. Zij is daarbij uitgegaan van de volgende prioriteiten: bestrijding van werkloosheid, bevordering van gelijke kansen, bestrijding van uitsluiting, bescherming van het milieu en beklemtoning van de ruimtelijke dimensie van het structuurbeleid.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het achtste jaarverslag is een zeer gedetailleerd en complex document. Het bevat zoveel informatie dat het als een soort referentiewerk kan worden gebruikt. Alleen al om praktische redenen heeft het weinig zin alle aspecten ervan te willen becommentariëren.

3.2. Daarom wordt in dit advies alleen ingegaan op de meest opvallende ontwikkelingen in 1996, op reeds eerder aangekaarte maar nog niet opgeloste problemen en op de verdiensten van het jaarverslag zelf. Om overlappingen te vermijden wordt geen aandacht geschonken aan de voorbereiding van de doelstelling-2-programma's voor de programmeringsfase 1997-1999, waarop in het jaarverslag weliswaar wordt ingegaan maar waarover het Comité een afzonderlijk advies voorbereidt. Er wordt evenmin aandacht besteed aan de concrete voorstellen voor de verdere aanpassing van de Structuurfondsenregeling, omdat ook over deze problematiek in de komende maanden één of meer afzonderlijke adviezen zullen worden uitgebracht.

3.3. De structuur van het jaarverslag over 1996 is grotendeels te vergelijken met die van het vorig verslag.

⁽¹⁾ PB C 19 van 21.1.1998, blz. 111-115.

⁽²⁾ COM(98) 131 def.

Wel wordt nu voor het eerst alle informatie over de structurele steunverlening in het betrokken jaar in één hoofdstuk en per lid-staat samengevat, wat de overzichtelijkheid ten goede komt. Bovendien is, net als in het verslag over 1995, opnieuw een horizontaal thema onder de loep genomen. Dit keer gaat het om de steunverlening ter bevordering van onderzoek en technologische innovatie.

3.4. Het verslag bestaat uit twee grote delen. Het eerste bevat een algemeen overzicht van de steunverlening in 1996 en telt vier hoofdstukken: tenuitvoerlegging van de maatregelen, uitvoering van de begroting, institutionele aspecten en evaluatie. Het tweede bevat nadere informatie over de diverse steunmaatregelen en bestaat uit een samenvatting van de steunverlening per lid-staat en vijf hoofdstukken met tabellen over resp. de vastleggingen en betalingen in 1996, de vastleggingen en betalingen in de programmeringsfase 1994-1996, de vastleggingen en betalingen per regio, de zgn. „grote projecten” en de proefprojecten in het kader van het EFRO en het ESF.

3.5. Het Comité is van oordeel dat de Commissie met dit lijvige, goed doortimmerde en goed gestructureerde jaarverslag puik werk heeft geleverd en bovendien alle lof verdient omdat zij erin is geslaagd dit meer dan 350 bladzijden tellende verslag binnen de gestelde termijn (november) gepubliceerd te krijgen. Niettemin is het de mening toegedaan dat het verslag eigenlijk te laat komt om nog echt zinvol te zijn. Het vindt het dan ook een goede zaak dat de Commissie van plan is om de volgende jaarverslagen vroeger te publiceren.

4. Bijzondere opmerkingen

4.1. *Partnerschap*

4.1.1. Al sinds jaar en dag pleit het Comité voor nauw overleg tussen de Commissie, de nationale overheden en de andere kringen en instanties die bij de voorbereiding, financiering en evaluatie van de structurele steunverlening betrokken zijn. Het heeft dan ook positief gereageerd op de invoering van de nieuwe partnerschapsregeling in 1994 en kan zich er alleen maar over verheugen dat de regeling in 1996 beter is toegepast dan voorheen.

4.1.2. De Commissie maakt in het jaarverslag gewag van een intern discussiestuk met concrete suggesties voor de verdere stroomlijning van de partnerschapsregeling in de periode na 1999. Die suggesties heeft zij nadien

verwerkt in haar Mededeling „Structuurmaatregelen van de Gemeenschap en werkgelegenheid”⁽¹⁾ (waarover het Comité niet is geraadpleegd) en in haar Mededeling „Actie voor de werkgelegenheid in Europa: een vertrouwenspact”⁽²⁾.

4.1.3. Naar aanleiding van het besluit van de Europese Raad van juni 1996 om steun te verlenen voor territoriale werkgelegenheidspacten (in een eerste stadium alleen voor een aantal proefprojecten) heeft de Commissie specifieke richtsnoeren uitgevaardigd omdat zij van oordeel was dat dergelijke initiatieven alleen kans van slagen hebben als de betrokken „partners” nóg nauwer met elkaar samenwerken. Het Comité heeft zich reeds over deze werkgelegenheidspacten uitgesproken en heeft bovendien een informatief rapport laten opstellen om deze pacten mee te helpen promoten.

4.1.4. Het Comité is van oordeel dat uit die nauwere samenwerking in het kader van de territoriale werkgelegenheidspacten heel wat lering zal kunnen worden getrokken, die ook bij de structurele steunverlening van pas zal komen. Door het feit dat de proefprojecten laat van start zijn gegaan, is het echter mogelijk dat de toepassing van de partnerschapsregeling op het vlak van de territoriale werkgelegenheidspacten pas zal kunnen worden geëvalueerd wanneer de Structuurfondsenverordeningen voor de nieuwe programmeringsperiode al zijn vastgesteld. De Commissie rept in het verslag met geen woord over de manier waarop zij de partnerschapsregeling verder vorm wil geven. Het Comité kijkt dan ook met belangstelling uit naar de resultaten van de evaluatie van de partnerschapsregeling die de Commissie in 1997 — in het kader van de jaarlijkse thematische evaluatie — heeft uitgevoerd.

4.1.5. In het kader van de hervorming van de Structuurfondsenregeling heeft de Commissie ook de „spelregels” op het vlak van het partnerschap herzien.

4.2. *Programmering*

4.2.1. De vertraging bij het opstarten en tenuitvoerleggen van de programma's in 1995 en 1996 was eind 1996 grotendeels weggewerkt, wat alleen maar kan worden toegejuicht. Het Comité is echter niet te spreken over het feit dat het na het afsluiten van de programma's uit de vorige programmeringsperiode gemiddeld zo'n anderhalf jaar heeft geduurd voordat de programma's van de nieuwe programmeringsperiode uiteindelijk van start konden gaan. Het grote aantal steunmaatregelen (alleen al voor de steunverlening in het kader van de prioritaire doelstellingen 492!) brengt zóveel administratieve rompslomp met zich mee (voorbereiding, beoordeling, goedkeuring) dat een dergelijke achterstand haast onvermijdelijk is.

4.2.2. In het geval van doelstelling 2 treedt er zelfs extra vertraging op als gevolg van de opsplitsing van de

⁽¹⁾ COM(96) 109 def. (maart 1996).

⁽²⁾ CSE(96) 1 def. (juni 1996).

programmeringsperiode in twee programmeringsfasen. Vóór het van start gaan van de huidige programmeringsperiode heeft het Comité er in zijn advies over de wijziging van de Structuurfondsenverordeningen op aangedrongen dat de nieuwe programmeringsperiode niet zou worden opgesplitst⁽¹⁾. Uiteindelijk werden in de lijst van subsidiabele regio's enkele kleine wijzigingen aangebracht, maar als met de aanbeveling van het Comité rekening was gehouden, hadden de extra vertraging en de bijkomende administratieve rompslomp vermeden kunnen worden.

4.2.3. Het Comité is nog steeds van oordeel dat de programmeringsprocedures vereenvoudigd moeten worden. In zijn recente advies over het cohesieverslag heeft het trouwens concrete voorstellen voor een rationelere aanpak van de steunverlening en een beperking van het aantal doelstellingen, Fondsen en initiatieven geformuleerd.

4.2.4. Het dringt erop aan dat de termijn voor de indiening, beoordeling en goedkeuring van de geplande maatregelen wordt vervroegd, zodat de nieuwe programma's kort na het ingaan van de nieuwe financieringsperiode van start kunnen gaan. Dit betekent evenwel dat de Commissie zo vroeg mogelijk met duidelijke en gedetailleerde richtsnoeren moet komen. Wil men de termijn nog vóór het begin van de programmeringsperiode 2000-2007 inkorten, dan moeten het Europees Parlement en de Raad begin 1999 een besluit in die zin nemen.

4.3. *De Structuurfondsen en het beleid op andere terreinen*

4.3.1. De ontwikkeling van de regio's wordt niet alleen bepaald door regionale steunmaatregelen van de Unie en de lid-staten, maar ook door de algemene economische context in de betrokken regio's en door de gevolgen van maatregelen op andere beleidsterreinen. Bij de vormgeving van het communautaire structuurbeleid moet dan ook met deze twee factoren rekening worden gehouden.

4.3.2. Het Comité heeft er al meermaals op aangedrongen dat de diverse beleidsmaatregelen zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd. Het heeft ook al meerdere malen gepleit voor een onderzoek naar de onderlinge samenhang en wisselwerking tussen het structuurbeleid en het beleid op de andere terreinen.

4.3.3. Mede daarom staat het volledig achter het reeds genoemde cohesieverslag, waarin ook wordt aangegeven in hoeverre het communautaire en het nationale beleid op de andere terreinen de economische en sociale samenhang ten goede is gekomen en op die manier heeft bijgedragen tot de verwezenlijking van het uiteindelijke doel van de structurele steunverlening. In zijn advies over dit verslag verklaart het in dit verband dat „het grote pluspunt van dit eerste verslag over de samenhang is dat de fondsen worden gezien tegen de achtergrond van het communautaire beleid op andere terreinen”⁽²⁾.

4.3.4. Hoeveel aandacht het streven naar een betere samenhang ook krijgt, de gevolgen van het beleid op andere terreinen zullen onvermijdelijk variëren naar gelang van de regio, wat trouwens ook geldt voor de voordelen van het economische integratieproces in het algemeen. Het beleid op andere terreinen zal altijd „tegenkrachten” oproepen, die mede de bestaansreden van de Structuurfondsen vormen en waarmee terdege rekening moet worden gehouden bij het uitwerken van de concrete doelstellingen van de structurele steunverlening. In hoofdstuk II D van het jaarverslag wijst de Commissie op het gunstige effect van de structurele steunverlening op een aantal andere beleidsterreinen, maar gaat zij nauwelijks in op de positieve gevolgen van maatregelen op andere beleidsterreinen voor de samenhang. Het Comité begrijpt dat een jaarverslag niet de geschikte plaats is om uitvoerig op dergelijke „tegenkrachten” in te gaan (terwijl een verslag over de samenhang zich daar wél toe leent), maar is niettemin van oordeel dat dergelijke krachten niet genegeerd mogen worden.

4.3.5. Het Comité vindt de kop van hoofdstuk II D misleidend omdat de term „complementariteit” impliceert dat het communautaire beleid op de verschillende terreinen zonder meer complementair is (twee zaken kunnen niet tot op zekere hoogte complementair zijn). De woordkeuze van de Commissie is een ongelukkig voorbeeld van EU-jargon en is op zijn zachtst gezegd onduidelijk. De Commissie zou er beter aan doen de kop van hoofdstuk II D te veranderen in „compatibiliteit met het communautaire beleid op andere terreinen”.

5. Onderzoek en technologische innovatie

Het Comité vindt het een goede zaak dat de Commissie de steunverlening ter bevordering van de technologische ontwikkeling van de regio's als „horizontaal thema” heeft gekozen en dat zij zo veel belang blijkt te hechten aan de ontwikkeling van innovatieve producten en diensten. De Commissie wijst in dit verband op de aanzienlijke regionale verschillen op het stuk van de O&TO-uitgaven, het aantal onderzoekers en de toegang tot telecommunicatienetwerken. De toenemende aandacht voor de structurele steun ten behoeve van O&TO-activiteiten in de programmeringsperiode 1994-1999, met name in doelstelling-1-regio's, kan dan ook alleen maar worden toegejuicht. Opmerkelijk is ook dat de verleende steun steeds specifiekere wordt (bv. steun ter bevordering van de informatie- en adviesverstrekking aan bedrijven, ter verbetering van onderwijs en opleiding, ten behoeve van de exploitatie van de telecommunicatie-infrastructuur en ter bevordering van de overdracht van technologie), dat de particuliere sector een alsmaar belangrijker rol gaat spelen en dat steeds meer geld wordt uitgetrokken voor de ontwikkeling van complementaire regionale strategieën voor informatie en technologieoverdracht met als doel te komen tot een meer analytische en strategische aanpak van de O&TO-problematiek. In de volgende jaarverslagen en bij de volgende evaluaties moet worden nagegaan

⁽¹⁾ PB C 201 van 26.7.1993, blz. 52-58.

⁽²⁾ PB C 206 van 7.7.1997, blz. 78-87, paragraaf 1.10.

in hoeverre een en ander concrete resultaten heeft opgeleverd. Ten slotte stelt het Comité nog tot zijn voldoening vast dat de Commissie begin 1998 een

afzonderlijk verslag over de plaats van O&TO in het kader van de Structuurfondsenproblematiek gaat uitbrengen.

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie ‘De nieuwe regionale programma’s voor de periode 1997-1999 in het kader van doelstelling 2 van het structuurbeleid van de Gemeenschap: toegespitst op banengroei’”

(98/C 235/09)

De Commissie heeft op 17 november 1997 besloten om, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor regionale ontwikkeling, ruimtelijke ordening en urbanisme, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 21 april 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Masucci.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 114 stemmen vóór bij 1 onthouding is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De Commissie heeft in november 1997 een Mededeling uitgebracht waarin de nieuwe regionale programma’s in het kader van doelstelling 2 worden toegelicht. Met deze programma’s gaat de Gemeenschap in de tweede helft van de huidige programmeringsperiode, d.w.z. tussen nu en eind 1999, steun verlenen aan achteropgeraakte industriegebieden.

De Mededeling is gebaseerd op een analyse van 65 „gecombineerde programmeringsdocumenten” (GPD’s) en één „communautair bestek” (CB). Het geanalyseerde CB had betrekking op Spanje.

De GPD’s voor Oostenrijk en Zweden worden in de Mededeling niet behandeld omdat deze twee lid-staten voor een vijfjarige programmeringsperiode hebben gekozen⁽¹⁾.

1.2. De Commissie geeft in de Mededeling o.m. aan welke gevolgen de steunverlening in het kader van doelstelling 2 zal hebben voor de economische ontwikkeling en de werkgelegenheid.

Volgens de door de lid-staten verstrekte informatie zullen dankzij de nieuwe programma’s ongeveer 880 000 arbeidsplaatsen worden gecreëerd of in stand worden gehouden, waarvan 801 000 (90 %) in Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië en Spanje.

1.3. De geplande maatregelen kunnen grosso modo in vier categorieën worden ingedeeld:

- maatregelen ter bevordering van de groei en het concurrentievermogen van industrie en handel, met speciale aandacht voor kleine en middelgrote ondernemingen (47,4 % van de geplande uitgaven);
- programma’s ter bevordering van de opleiding en de bij- en herscholing van werknemers, met speciale aandacht voor nieuwe technologieën (33,8 % van de uitgaven);
- maatregelen die tot doel hebben achteropgeraakte stedelijke en industriegebieden nieuw leven in te blazen (12,3 % van de uitgaven);
- milieubescherming, bevordering van de toepassing van schone technologieën en stimulering van „groen” toerisme (5,2 % van de uitgaven).

⁽¹⁾ In de Mededeling van de Commissie over de tenuitvoerlegging van het regionale beleid van de Europese Unie in Oostenrijk, Finland en Zweden is een samenvatting van de Oostenrijkse en Zweedse programma’s opgenomen (COM(96) 316 def. van 3 juli 1996).

Volgens de richtsnoeren die de Commissie op 30 april 1996 aan de lid-staten heeft gestuurd⁽¹⁾, moesten de programma's voor de periode 1997-1999 er in de allereerste plaats op gericht zijn nieuwe banen te scheppen. Dit doel moest worden nagestreefd door de productiestructuur en het opleidingsniveau van de arbeidskrachten te verbeteren.

1.4. In het licht van deze doelstellingen heeft de Commissie alle ingediende plannen aan de volgende criteria getoetst: samenhang met de vastgestelde doelstellingen en prioriteiten, aard van de betrokken sector, samenhang tussen doelstellingen en ingezette middelen, verwachte aantal nieuwe arbeidsplaatsen en milieueffect van de uitgestippelde strategie en de geplande maatregelen.

1.4.1. Verder heeft zij ook naar de toepassing van het partnerschaps- en het additionaliteitsbeginsel gekeken.

Zo moest uit de voorgelegde plannen duidelijk blijken dat ernaar was gestreefd de sociaal-economische kringen zo nauw mogelijk bij een en ander te betrekken en dat de programma's in het kader van doelstelling 2 aansluiten bij andere initiatieven ter bevordering van de economische ontwikkeling in de betrokken regio.

Wat het additionaliteitsbeginsel betreft moest iedere lid-staat garanderen dat de totale uitgaven in de nieuwe programmeringsfase op het zelfde niveau zouden liggen als in de programmeringsfase 1994-1996.

1.5. Op de lijst van subsidiabele regio's staan grosso modo dezelfde regio's als op de lijst voor de programmeringsfase 1994-1996. Ook het bevolkingspercentage is ongewijzigd gebleven (16,4 %).

Voor een en ander is een bedrag van 8 288 miljoen ecu uitgetrokken (in prijzen van 1997), wat neerkomt op een reële stijging van 13,8 % ten opzichte van de vorige programmeringsfase. Bij dit bedrag komen nog 859 miljoen ecu aan niet-opgebruikte middelen uit de vorige programmeringsfase, wat het totale budget op 9 147 miljoen ecu brengt.

2. Problemen

2.1. De Commissie stelt vast dat bij het uitwerken van de nieuwe GPD's lering is getrokken uit de ervaringen die in de vorige programmeringsfase zijn opgedaan.

Ook blijkt dat de gekozen strategieën grotendeels in de lijn liggen van die uit de vorige fase.

De doelstellingen worden over het geheel genomen op een duidelijke en gedetailleerde manier aangegeven. Doorgaans worden in de plannen vier à vijf strategische doelstellingen genoemd, die in sommige gevallen voortvloeien uit een geïntegreerde benadering van het economische ontwikkelingsproces, terwijl het in andere gevallen om horizontale doelstellingen gaat (zoals bv. milieu-bescherming of bevordering van gelijke kansen).

2.2. Wat de samenhang tussen de geplande maatregelen en de aangegeven strategische doelstellingen betreft, stelt de Commissie vast dat de maatregelen zo'n breed

scala van activiteiten bestrijken dat er van complementariteit en synergie nauwelijks sprake is.

2.2.1. Dit geldt vooral voor maatregelen ter bevordering van de opleiding, wat volgens de Commissie „gedeeltelijk aan het horizontale karakter van het beleid inzake de menselijke hulpbronnen te wijten kan zijn”⁽²⁾.

De Commissie merkt niettemin op dat er sprake is van „een betere integratie tussen de EFRO- en de ESF-maatregelen”⁽²⁾.

2.2.2. Een belangrijk minpunt van de aanvankelijk ingediende plannen is volgens de Commissie „de ontoereikende kwantificering van de doelstellingen en de verwachte resultaten, met inbegrip van de werkgelegenheidseffecten, en het ontbreken van gegevens over de uitgangssituatie”⁽³⁾.

In dit verband wijst zij erop dat over het geheel genomen weinig gebruik is gemaakt van de richtsnoeren die zij met het oog op de evaluatie *ex ante* van het werkgelegenheidseffect aan de lid-staten heeft toegezonden.

2.2.3. De milieuproblematiek daarentegen heeft wel heel wat aandacht gekregen: in de meeste plannen is een strategische milieu-evaluatie opgenomen en in sommige gevallen wordt zelfs zeer gedetailleerde informatie over elke geplande maatregel verstrekt.

2.3. Wat het partnerschapsbeginsel betreft wordt in de meeste plannen verklaard dat dit beginsel strikt zal worden toegepast, maar meer concrete informatie wordt hierover niet gegeven.

2.4. In hoeverre de lid-staten het additionaliteitsbeginsel in acht hebben genomen kon moeilijk worden uitgemaakt door het feit dat hierover te weinig informatie werd verstrekt of doordat de verstrekte informatie moeilijk kon worden nagetrokken.

Daarom heeft de Commissie in de beschikkingen over de goedgekeurde GPD's de bepaling opgenomen dat „de communautaire bepalingen na de betaling van het eerste voorschot (...) worden geschorst in afwachting van de voorafgaande toetsing van de naleving van het additionaliteitsbeginsel”⁽⁴⁾.

2.5. Tijdens de onderhandelingen met de betrokken lid-staten is over deze tekortkomingen gesproken en zijn de nodige afspraken gemaakt om de kwaliteit en efficiëntie van de ingediende programma's te verbeteren. Daarbij is volgens de Commissie „vooral rekening gehouden met de evaluatieresultaten (...) en (...) de topprioriteit die (...) wordt toegekend aan het scheppen van werkgelegenheid”⁽⁵⁾.

⁽²⁾ COM(97) 524 def. van 14.11.1997, III, i, iv.

⁽³⁾ COM(97) 524 def. van 14.11.1997, III, i, v.

⁽⁴⁾ COM(97) 524 def. van 14.11.1997, III, i, c.

⁽⁵⁾ COM(97) 524 def. van 14.11.1997, III, ii.

⁽¹⁾ COM(96) 952 def. van 29.4.1996.

In een aantal gevallen is in de programma's uiteindelijk een centrale plaats ingeruimd voor maatregelen waarvan mag worden verwacht dat zij heel wat nieuwe arbeidsplaatsen zullen opleveren, terwijl in andere gevallen zelfs het gehele programma ingrijpend is herzien.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Deze Mededeling is om verschillende redenen een zeer belangrijk document, maar toch in de allereerste plaats omdat het hier gaat om de laatste periode waarin doelstelling 2 in haar huidige vorm van toepassing is.

3.1.1. Zoals bekend heeft de Commissie in haar document „Agenda 2000” een grondige herziening van het structuurbeleid en de Structuurfondsenregeling aangekondigd.

De huidige zeven doelstellingen zullen tot drie worden teruggebracht, waarbij het in twee gevallen om regionale doelstellingen en in één geval om een horizontale doelstelling (verbetering van het menselijk potentieel) gaat.

In de periode 2000-2006 zullen volgens de Commissie gemiddeld iets minder middelen ter beschikking zijn dan in 1999 en zal bij de selectie van subsidiabele regio's in het kader van de nieuwe doelstelling 1 strikter de hand worden gehouden aan het BBP-criterium (BBP lager dan 75 % van het EU-gemiddelde).

3.1.2. Bovendien zal het aantal doelstelling-1- en doelstelling-2-regio's worden teruggebracht om te bereiken dat de steunmaatregelen in kwestie slechts 35 à 40 % in plaats van de huidige 51 % van de EU-bevolking ten goede komen. Als men daarbij ook nog eens bedenkt dat alle programma's in het kader van „communautaire initiatieven” (met uitzondering evenwel van programma's ten behoeve van het menselijk potentieel, die onder de nieuwe doelstelling 3 gaan vallen) onder de nieuwe doelstellingen 1 en 2 worden gebracht, dan is het duidelijk dat een aantal regio's vanaf 1999 niet langer voor structurele steun in aanmerking gaat komen (met uitzondering van steun uit hoofde van het Europees Sociaal Fonds en uit hoofde van communautaire initiatieven ten behoeve van het menselijk potentieel). Voor die regio's zijn de in de Mededeling genoemde maatregelen dan ook van nog groter belang.

3.2. Deze Mededeling is ook van zeer groot belang omdat uit de GPD's voor de nieuwe programmeringsfase en uit de door de lid-staten geplande maatregelen heel wat lering kan worden getrokken met het oog op de komende hervorming van de Structuurfondsenregeling, die de transparantie en doeltreffendheid hiervan verder moet verbeteren.

Van groot belang zijn in dit verband:

- wat de opzet van de programma's betreft: de controle op de manier waarop het „horizontale partnerschap” in praktijk wordt gebracht;
- wat de inhoud van de programma's betreft: de keuze van innovatieve projecten en projecten die de lokale ontwikkeling ten goede komen;
- wat de doelstellingen betreft: het scheppen van extra en duurzame arbeidsplaatsen.

3.3. In de derde plaats — en dit is in feite de belangrijkste reden — is de Mededeling van groot belang omdat de in de GPD's opgenomen programma's kunnen

bijdragen tot het verwezenlijken van de topprioriteit van het EU-beleid, nl. het instandhouden van bestaande en het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen.

4. Evaluatie van de nieuwe programma's

4.1. Bij het evalueren van de in de Mededeling aangegeven programma's moet dus worden nagegaan in hoeverre:

- lering is getrokken uit de problemen die zijn gerezen bij de tenuitvoerlegging van de „oude” doelstelling 2;
- de nieuwe programma's aansluiten bij de plannen voor de hervorming van het structuurbeleid zoals die in het document „Agenda 2000” naar voren zijn gebracht⁽¹⁾.

4.2. *De nieuwe programma's en de ervaringen uit het verleden*

4.2.1. Het is in de eerste plaats zaak na te gaan of in de programma's voor de programmeringsfase 1997-1999 verbeteringen zijn aangebracht ten opzichte van de programma's uit de vorige fase.

Daarbij kan worden uitgegaan van de vragen die in het kader van het Europees Forum over de samenhang, dat in april 1997 heeft plaatsgehadt en waarop van gedachten is gewisseld over een aantal rapporten over het beheer van de Structuurfondsen⁽²⁾, naar voren zijn gebracht.

4.2.2. Tijdens die bijeenkomst is gebleken dat zich bij de steunverlening in het kader van doelstelling 2 een aantal fundamentele problemen voordoen. De structurele steunverlening heeft weliswaar aanzienlijk bijgedragen tot de herstructurering van achteropkomende industriegebieden (in de periode 1989-1993 zijn er per saldo ongeveer 500 000 arbeidsplaatsen bijgekomen), maar toch waren de resultaten van de steunverlening aan de povere kant. Door de geringe omvang van sommige gebieden bleek het namelijk niet mogelijk te zijn om de problemen op een efficiënte en geïntegreerde manier aan te pakken.

Vanwege de geringe duur van de programmeringsfase (twee jaar) was het bovendien niet mogelijk om de steunmaatregelen in te bedden in een langetermijnstrategie.

4.2.3. Ook aan de praktische uitvoerbaarheid van de programma's bleek het een en ander te schorten. Van de nagestreefde omschakeling is maar weinig terechtgekomen doordat kleine en middelgrote ondernemingen er vaak niet in slagen de marktontwikkelingen en de technologische vooruitgang bij te benen, waardoor zij geen noemenswaardige regionale toegevoegde waarde creëren.

Positief is dat in de nieuwe programma's een hogere prioriteit wordt toegekend aan immateriële factoren

⁽¹⁾ Zie „Agenda 2000”, eerste deel, II, 2.

⁽²⁾ Van bijzonder belang was het rapport van Prof. M. Quévit.

(bedrijfsontwikkeling, innovatie, opleiding, milieu-bescherming) in plaats van aan fysieke factoren als de basisinfrastructuur.

Ook O&O en innovatie krijgen heel wat aandacht, maar in dit verband moet erop worden toegezien dat niet het innovatie-aanbod maar de innovatie-vraag van de betrokken ondernemingen bepalend is.

4.2.4. Eén van de belangrijkste pluspunten van de Structuurfondsenregeling is het feit dat de steunverlening de regio's ertoe heeft aangezet hun ontwikkeling op een systematische en georganiseerde manier aan te pakken.

Als gevolg van de uiteenlopende tradities op bestuurlijk vlak verschilt de concrete aanpak echter nog steeds aanzienlijk van regio tot regio, wat overigens ook als een pluspunt kan worden gezien.

Een minpunt is echter dat landen met een sterk gecentraliseerd bestuur nogal wat moeite blijken te hebben met de bottum up-aanpak die in het kader van het regionale ontwikkelingsbeleid wordt nagestreefd.

4.2.5. Een ander groot voordeel van de Structuurfondsenregeling is het feit dat deze steunverlening de totstandkoming van een „horizontaal partnerschap” heeft bevorderd en de coherentie met andere vormen van nationale of regionale steunverlening ten goede is gekomen.

In sommige gebieden komt het partnerschap echter maar moeizaam van de grond doordat overheid en sociaal-economische kringen daar niet gewend zijn met elkaar samen te werken.

In het verleden was het uitwerken van programma's bijna uitsluitend een overheids- en semi-overheidsaangelegenheid en kwam de particuliere sector er vrijwel niet aan te pas.

4.2.6. Ook op het beheer van de programma's valt het een en ander aan te merken.

Wijzigingen en aanpassingen zijn meestal niet het gevolg van veranderingen in de prioriteiten op het vlak van het regionaal beleid, maar zijn vaak ingegeven door financiële overwegingen.

Dit wordt nog in de hand gewerkt door het vrijwel volledig ontbreken van enig toezicht en door de korte looptijd van de projecten.

Bij vele projecten wordt niet van tevoren vastgelegd welk doel of effect wordt nagestreefd. Selectie van projecten aan de hand van dergelijke criteria is meer uitzondering dan regel.

In verscheidene gevallen zijn er ook problemen met het additionaliteitsbeginsel. Vaak worden de beschikbare middelen niet op een adequate manier ingezet door het feit dat de regionale en nationale overheden niet over voldoende middelen beschikken om de EU-steun met eigen middelen aan te vullen.

4.2.7. De Commissie merkt in de conclusies van haar Mededeling op dat in de nieuwe programma's meer aandacht wordt geschonken aan maatregelen ter bevordering van investeringen die een duurzaam ontwikkelingsproces op gang moeten brengen en een intensieve inzet van de beschikbare arbeidskrachten mogelijk moeten maken.

Zo nemen maatregelen op het gebied van opleiding en bij- en herscholing, initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap en acties op O&TO-gebied in de nieuwe programma's een prominente plaats in.

Ook de uitbouw van de dienstverlening op lokaal niveau — een belangrijke bron van werkgelegenheid — krijgt weer heel wat aandacht.

4.2.7.1. In het algemeen kan men stellen dat terdege is geprobeerd om communautaire, nationale en lokale initiatieven op een adequate manier te combineren ten einde te komen tot een geïntegreerde aanpak van de plaatselijke ontwikkelingsproblematiek, wat een *conditio sine qua non* is als men de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk wil gebruiken en tot betere resultaten wil komen.

4.3. *De hervorming van de Structuurfondsen en de regionale ontwikkelingssteun van de lid-staten*

4.3.1. Volgens „Agenda 2000” zullen de nieuwe programma's ten behoeve van doelstelling-2-regio's „moeten worden toegespitst op economische diversificatie, ook in de regio's die sterk afhankelijk zijn van een enkele in verval verkerende economische sector”⁽¹⁾.

De Commissie voegt daar nog aan toe dat „het daartoe nodig zal zijn de steun voor het MKB en voor innovatie uit te breiden en vooral aandacht te besteden aan beroepsopleiding, aan het plaatselijke ontwikkelingspotentieel, aan milieubescherming en aan bestrijding van de sociale uitsluiting (...)” en dat „de investeringen in het menselijke kapitaal moeten worden verhoogd op basis van een op anticipatie en activering van de arbeidsmarkt gerichte strategie (...)”.

4.3.1.1. De Commissie hoopt dat „eenvoudige, doorzichtige en specifiek op de verschillende typen gebieden van de nieuwe doelstelling 2 afgestemde communautaire afhankelijkheidscriteria worden uitgewerkt” en wijst er in dit verband op dat de steunverlening via de verschillende Fondsen (EFRO, ESF, EOGFL, FIOV) zal worden gebundeld in het kader van één enkel programma per regio.

4.3.1.2. De bedoeling is om de beschikbare middelen zo veel mogelijk in te zetten in de regio's die het zwaarst zijn getroffen.

Gebieden die momenteel onder doelstelling 2 of 5b vallen en op grond van de nieuwe selectiecriteria niet langer voor steun in aanmerking komen, zullen gedurende een overgangperiode toch nog enige financiële steun blijven ontvangen.

Om de werking van de Structuurfondsenregeling te vergemakkelijken zal in het kader van de doelstellingen 1 en 2 voor elke regio één enkel meerjarenprogramma worden opgesteld, zullen de verantwoordelijkheden duidelijk over de verschillende bestuursniveaus worden verdeeld (nationale overheid, regionale en lokale overheden en Commissie), zullen strenge controles worden uitgevoerd en zullen de resultaten grondig worden geëvalueerd.

4.3.2. Verder moet in dit verband melding worden gemaakt van de nieuwe richtsnoeren van de Commissie met betrekking tot de regionale ontwikkelingssteun van

⁽¹⁾ „Agenda 2000”, eerste deel, II, 2.

de lid-staten. Deze richtsnoeren, die op initiatief van commissaris Van Miert zijn uitgewerkt en door de Commissie op 10 december 1997 zijn goedgekeurd, hebben tot doel een meer doorzichtige regeling in te voeren en beogen tevens een positieve discriminatie ten gunste van de meest achterop geraakte regio's⁽¹⁾.

4.3.2.1. De voornaamste criteria van de nieuwe regeling zijn:

- concentratie van de steunverlening in de meest achteropgeraakte regio's;
- nauwe samenhang tussen de regionale ontwikkelingssteun van de lid-staten en die van de Unie;
- speciale aandacht voor steunmaatregelen ter verbetering van de werkgelegenheidssituatie, dus niet alleen ter bevordering van de productieve investeringen, maar ook ten behoeve van de werknemers die als gevolg van die investeringen aan de slag kunnen;
- inkrimping van de regionale steun.

4.3.3. Het Comité wil in dit advies vooral ingaan op de gevolgen van de voorgestelde nieuwe regeling voor de bevolking van regio's die na het jaar 2000 geen structurele steun meer zullen krijgen.

Zaak is dat de overgang in dergelijke regio's zorgvuldig wordt begeleid en dat de nieuwe selectiecriteria op een oordeelkundige wijze worden vastgesteld en stoelen op betrouwbare gegevens over de sociaal-economische situatie in de betrokken regio's.

4.3.4. Zo zijn er nogal wat bezwaren tegen het voorstel om de doelstelling-2-regio's te laten samenvallen met de regio's die in aanmerking komen voor regionale ontwikkelingssteun op nationaal niveau (artikel 92, lid 3, sub c van het Verdrag). Het is weliswaar duidelijk dat het communautaire structuurbeleid beter op het structuurbeleid van de lid-staten moet worden afgestemd, maar niettemin dient men te bedenken dat een dergelijke wijziging tot een aanzienlijke vermindering van het aantal voor steun in aanmerking komende regio's kan leiden.

5. Effect op de werkgelegenheid

5.1. Een belangrijk aspect van de Structuurfondsenproblematiek is het effect van de structurele steunverlening op de werkgelegenheid. Volgens het Witboek-Delors is de Structuurfondsenregeling er in de eerste plaats op gericht de voorwaarden voor een duurzame economische ontwikkeling, groei en verbetering van het concurrentievermogen te creëren.

De Commissie heeft de werkgelegenheid in haar Mededeling van maart 1996 over „Structuurmaatregelen van de Gemeenschap en werkgelegenheid” tot een van de prioriteiten van de structurele steunverlening uitgeroepen⁽²⁾.

Sinds de Top van Essen is de werkgelegenheidsproblematiek ook door de Europese Raad vanwege de ernst van de situatie telkens opnieuw tot prioriteit nummer één uitgeroepen.

In het Verdrag van Amsterdam wordt de werkgelegenheid als „een aangelegenheid van gemeenschappelijke zorg” bestempeld en wordt er een aparte titel aan gewijd.

Ook in het werkprogramma van de Commissie voor 1998⁽³⁾ worden de nieuwe Structuurfondsenverordeningen aangekondigd — tegen de achtergrond van de in „Agenda 2000” voorgestelde hervormingen — en wordt de werkgelegenheid als de voornaamste politiek prioriteit van de Commissie omschreven⁽⁴⁾.

5.2. Daarom zal in het onderstaande nader worden ingegaan op de werkgelegenheidsdoelstellingen in de diverse GPD's.

De in bijlage 4 verstrekte gegevens over het verwachte werkgelegenheidseffect variëren sterk naar gelang van de lid-staat. Die verschillen zijn niet altijd even gemakkelijk te verklaren.

Zo verwacht men in het Verenigd Koninkrijk meer dan 380 000 nieuwe of instandgehouden arbeidsplaatsen (waarvan meer dan 40 000, d.i. bijna 10 %, tijdelijke banen), terwijl het werkgelegenheidseffect in Duitsland op minder dan 120 000 nieuwe of instandgehouden arbeidsplaatsen (waarvan 4 100, d.i. 3 %, tijdelijke banen) en in Italië op 123.000 (waarvan 6 200, d.i. 5 %, tijdelijke banen) wordt geraamd.

Ook de gemiddelde kosten per nieuwe arbeidsplaats lopen bijgevolg aanzienlijk uiteen.

5.3. Op sommige punten spreekt de Commissie zichzelf tegen.

Zo verklaart zij in hoofdstuk III, punt v („kwantificering van de doelstellingen en de effecten”), dat „één van de meeste teleurstellende kenmerken van de aanvankelijk ingediende plannen (...) de ontoereikende kwantificering van de doelstellingen en de verwachte resultaten (was)”.

Zij voegt er echter onmiddellijk aan toe dat tijdens de onderhandelingen op dit punt „aanzienlijke vooruitgang (is) geboekt”.

In de volgende alinea beklagt zij zich evenwel over het feit dat „over het algemeen (...) weinig gebruik (werd) gemaakt van de aan de lid-staten meegedeelde methodologische aanwijzingen voor de voorafgaande raming van de werkgelegenheidseffecten”.

Een paar bladzijden verder maakt zij echter weer gewag van een „aanzienlijke vooruitgang (...) wat de kwantificering van de werkgelegenheidseffecten betreft” en van „gedetailleerde ramingen”⁽⁵⁾.

5.3.1. Uit een en ander lijkt te kunnen worden afgeleid dat de evaluaties niet allemaal volgens dezelfde methode zijn doorgevoerd.

5.4. Dit probleem doet zich ook voor als men de resultaten vergelijkt met die van vroegere evaluaties *ex post*.

⁽¹⁾ PB C 74 van 10.3.1998.

⁽²⁾ COM(96) 109 def. van 20.3.1996.

⁽³⁾ SEC(97) 1852 def.

⁽⁴⁾ COM(97) 517 def.

⁽⁵⁾ COM(97) 524 def. van 14.11.1997, III, iii.

Volgens het Achtste Jaarverslag over de Structuurfondsen (1996) bedraagt het bruto-aantal gecreëerde arbeidsplaatsen in de programmeringsperiode 1989-1993 850 000.

Voor de programmeringsfase 1997-1999 — een periode van slechts twee jaar dus — wordt het bruto-aantal gecreëerde arbeidsplaatsen op 880 000 geraamd. Hoewel de periode maar half zo lang is, verwacht de Commissie dus een beter resultaat, wat in feite neerkomt op meer dan een verdubbeling van het aantal gecreëerde arbeidsplaatsen. Deze ontwikkeling moet wellicht worden toegeschreven aan het feit dat de werkgelegenheidsproblematiek meer aandacht krijgt dan voorheen.

Interessanter is evenwel een vergelijking van het netto-aantal gecreëerde arbeidsplaatsen, maar een dergelijke vergelijking kan niet worden gemaakt omdat hierover merkwaardig genoeg geen gegevens beschikbaar zijn (alleen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben hierover informatie verstrekt).

Dit zegt heel wat over de betrouwbaarheid van de gegevens die door de lid-staten worden verstrekt.

Over het aantal tijdelijke arbeidsplaatsen daarentegen hebben maar liefst twaalf lid-staten concrete cijfers meegedeeld. In totaal gaat het hier om 106 115 arbeidsplaatsen, een vrij groot aantal als men dit relateert aan het netto-aantal arbeidsplaatsen dat waarschijnlijk zal worden gecreëerd.

5.5. Hoewel de betrouwbaarheid van de verstrekte informatie te wensen overlaat en de Commissie over onvoldoende mankracht beschikt om een en ander na te trekken, is er duidelijk ook een ernstig methodologisch probleem, nl. het feit dat momenteel niet wordt nagegaan of en in hoeverre de doelstellingen worden gerealiseerd.

Er worden wel nauwgezette en strenge controles uitgevoerd, maar er wordt alleen nagegaan of de toegekende steun op een verantwoorde manier wordt gebruikt. Van permanent toezicht en evaluaties *ex post* is er echter geen sprake.

Het gaat hier evenwel om een methodologisch probleem met ernstige gevolgen voor de werkgelegenheid in de betrokken regio's.

5.6. In dit verband wil het Comité er nogmaals de aandacht op vestigen dat economische groei — en in concreto een toename van de vraag en het beschikbare inkomen — een *conditio sine qua non* is als men nieuwe, duurzame arbeidsplaatsen wil creëren.

Steunmaatregelen met als doel nieuwe arbeidsplaatsen in het leven te roepen moeten worden ingebed in een algemeen groei- en ontwikkelingsbeleid.

Wat op macro-economisch niveau geldt, geldt ook op micro-economisch niveau: maatregelen ter bevordering van de invoering van nieuwe technologieën en ter verbetering van de productiviteit dienen gepaard te gaan met maatregelen die tot doel hebben de vraag te stimuleren.

In haar recent verslag over „Werkgelegenheid in Europa” (1997) verklaart de Commissie dat het creëren van

nieuwe arbeidsplaatsen hét grote probleem is, ongeacht de verhouding tussen werkgelegenheid en productieve groei⁽¹⁾.

De structurele steunverlening, incl. die in het kader van doelstelling 2, dient erop gericht te zijn niet alleen het concurrentievermogen van het bedrijfsleven en de regio's te verbeteren, maar ook de productie, de vraag en het inkomen te stimuleren of te vergroten. Alleen dan zullen de steunmaatregelen ook extra arbeidsplaatsen opleveren.

6. Slotopmerkingen

Uit de Mededeling van de Commissie blijkt dat met het oog op de hervorming van de Structuurfondsen nog een aantal problemen moet worden opgelost. De Mededeling biedt ook de gelegenheid om een aantal suggesties naar voren te brengen teneinde de efficiëntie van de steunverlening te vergroten, zowel vanuit het oogpunt van de op korte termijn nagestreefde verbetering van de werkgelegenheidssituatie als vanuit het oogpunt van de op langere termijn nagestreefde verbetering van de economische en sociale samenhang.

6.1. Versterking van het partnerschap

6.1.1. In de eerste plaats moet ernstig werk worden gemaakt van de versterking van het partnerschap. Aan dit fundamentele aspect van het structuurbeleid wordt slechts één kleine paragraaf in het algemene gedeelte van de Mededeling gewijd en in de gedetailleerde overzichten per lid-staat en de conclusies wordt zelfs helemaal niet over de toepassing van de partnerschapsregeling gesproken. Alleen in het overzicht van „concepten voor territoriale werkgelegenheidspacten” (bijlage 5) is een lijst van de „belangrijkste partners” opgenomen.

6.1.2. De Commissie merkt in haar in 1996 aan de lid-staten gezonden richtsnoeren zelf op dat er in doelstelling-2-regio's vaak een zekere partnerschapstraditie is, die verder moet worden uitgebouwd, verruimd en versterkt⁽²⁾. Zij dringt er dan ook op aan dat bij de uitwerking en tenuitvoerlegging van de nieuwe programma's voor doelstelling 2 nauw wordt samengewerkt met de regionale en lokale overheden en met de sociaal-economische kringen, bv. met vertegenwoordigers van de kleine en middelgrote ondernemingen, om te bereiken dat de programma's in kwestie nauw aansluiten bij de lokale behoeften en omstandigheden.

6.1.3. In haar Mededeling geeft zij echter nergens aan of deze samenwerking, zowel bij het uitwerken van de programma's als later bij de tenuitvoerlegging en de controles, vlot en efficiënt is verlopen.

6.1.4. Het Comité dringt er nogmaals op aan dat het partnerschapsbeginsel in alle fasen van de structurele steunverlening, d.w.z. al vanaf de planningsfase, in praktijk wordt gebracht. Een hecht partnerschap is

⁽¹⁾ COM(97) 479 def. van 1.10.1997, blz. 1.

⁽²⁾ COM(96) 952 def. van 29.4.1996, III.

zonder meer van essentieel belang voor een efficiënte steunverlening, omdat de inbreng van de lokale „partners” ervoor kan zorgen dat de steunmaatregelen nauw aansluiten bij de specifieke sociaal-economische omstandigheden in de betrokken gebieden en worden ingebed in een regionale ontwikkelingsstrategie.

De overheid kan de inschakeling van de sociaal-economische organisaties niet langer als een bijkomstig en dus niet verplicht onderdeel van de Structuurfondsenregeling, of zelfs als een formaliteit die het werk van de beleidsmakers alleen maar compliceert, beschouwen. Het is integendeel zaak dat de partnerschapsregeling in alle lid-staten en bij alle structurele maatregelen systematisch wordt toegepast.

6.1.5. Sinds de hervorming van de Structuurfondsenregeling in 1993 is er op het stuk van het partnerschap weliswaar vooruitgang geboekt, maar niet alle lid-staten houden zich even strikt aan de toepassing van het bewuste artikel 4 van Verordening (EEG) nr. 2081. Het Comité heeft er al meermaals op aangedrongen dat dit artikel wordt gewijzigd en dat duidelijker wordt aangegeven op welke manier de lid-staten het partnerschapsbeginsel in praktijk dienen te brengen, waarbij de speelruimte van de nationale overheden binnen de perken moet blijven. Het nieuwe Commissievoorstel hieromtrent (artikel 8 van het recente voorstel voor een kaderverordening) komt aan die eis van het Comité tegemoet en lijkt dus een stap in de goede richting te zijn. Ook met betrekking tot de werking van de toezichtcomités dienen nu nog gemeenschappelijke criteria te worden vastgesteld.

6.1.6. Zoals de Commissie zelf in haar verslag over de toepassing van de Structuurfondsenregeling in 1996⁽¹⁾ opmerkt, komt het erop aan:

- een nieuw wettelijk kader uit te werken en meer duidelijkheid te verschaffen over de taak en verantwoordelijkheid van elk van de partners;
- maatregelen te nemen ter verbetering van de technische en praktische deskundigheid van partners die daar behoefte aan hebben, en zulks door middel van acties op het gebied van opleiding, voorlichting en technische bijstand.

De bedoeling is dat de partnerschapsregeling een verplicht onderdeel van het structuurbeleid wordt en dat alle „partners” — overheden en sociaal-economische kringen — daadwerkelijk bij de uitwerking van de structurele steunmaatregelen worden betrokken.

6.2. *Herziening van de duur van de programmeringsperiode en van de selectiecriteria*

6.2.1. In plaats van de looptijd van de programma's uit de programmeringsfase 1994-1996 te verlengen heeft de Commissie er de voorkeur aan gegeven nieuwe programma's te laten uitwerken omdat zij van oordeel was dat de beschikbare middelen op die manier het best worden gebruikt. Daar valt wel wat voor te zeggen omdat de programma's uit de vorige programmeringsfase anders moesten worden bijgestuurd aangezien het verbeteren van de werkgelegenheidssituatie tot hoofdprioriteit van de nieuwe programmeringsperiode is uitgeroepen.

Het Comité is evenwel van oordeel dat het productieapparaat van een gebied niet van de ene dag op de andere kan worden geherstructureerd, omdat in sommige geval-

len het gehele sociaal-economische bestel moet worden omgevormd. Ook de noodzakelijke reallocatie van het menselijk potentieel, dat op een adequate manier moet worden voorbereid op zijn nieuwe taken, vergt de nodige tijd.

6.2.2. Het komt het Comité voor dat een langere programmeringsperiode een meer geïntegreerde en beter op de specifieke omstandigheden in doelstelling-2-regio's afgestemde aanpak mogelijk zou maken. Uiteraard moet een en ander halverwege de programmeringsperiode opnieuw worden bekeken, niet alleen omdat zulks de mogelijkheid biedt om na te gaan wat de maatregelen in kwestie hebben opgeleverd en waar de nodige correcties moeten worden aangebracht, maar ook omdat van die gelegenheid eventueel gebruik kan worden gemaakt om met nieuwe initiatieven alsnog in te spelen op de specifieke omstandigheden in gebieden waar voldoende ontwikkelingspotentieel voorhanden is om het concurrentievermogen van de gehele regio te verbeteren en stabiele arbeidsplaatsen te creëren.

6.2.3. De selectiecriteria, met name in het kader van doelstelling 2, moeten grondig onder de loep worden genomen. Als men de ontwikkelingsproblemen van de regio's op een efficiëntere en meer geïntegreerde manier wil aanpakken, is het duidelijk dat er ruimte moet zijn voor flexibiliteit bij de afbakening van het geografische toepassingsgebied van steunmaatregelen.

6.2.4. Met de nationale en regionale overheden moeten afspraken worden gemaakt over de statistische indicatoren aan de hand waarvan gaat worden uitgemaakt of een gebied al dan niet voor steun in aanmerking komt.

Er moeten specifieke indicatoren voor crisissituaties worden uitgewerkt om over vergelijkbare en betrouwbare statistische gegevens te kunnen beschikken.

6.2.5. Het Comité is het er in beginsel mee eens dat een zo groot mogelijke geografische concentratie moet worden nagestreefd om versnippering van de beschikbare middelen tegen te gaan en over voldoende „kritische massa” te beschikken om het omschakelings- en ontwikkelingsproces een krachtige impuls te geven. Het is dan ook van oordeel dat de beschikbare middelen vooral de zwaarst getroffen gebieden binnen de voor steun in aanmerking komende regio's ten goede moeten komen.

6.3. *Prioriteit aan de steunverlening ten behoeve van het MKB*

6.3.1. Voor een optimaal resultaat, met name vanuit het oogpunt van de werkgelegenheid, is het zaak dat voorrang wordt gegeven aan het ondersteunen van kleine en middelgrote ondernemingen. De uitbouw van de bestaande middelgrote, kleine en zeer kleine ondernemingen en de oprichting van nieuwe en innovatieve bedrijven zijn absoluut noodzakelijke voorwaarden om het productieapparaat in om te schakelen gebieden te kunnen diversifiëren.

Kleine en middelgrote ondernemingen moeten worden geholpen bij het verbeteren van hun concurrentievermogen op de nationale en internationale markt. Met het oog daarop is het zaak steun te verlenen om de overdracht

⁽¹⁾ COM(97) 526 def.

van nieuwe technologieën te bevorderen, uitgaande van de doelstellingen van het uitgestippelde omschakelingsbeleid.

Het budget voor doelstelling 2 moet niet alleen worden gebruikt om de infrastructuur verder uit te bouwen, maar ook om de positie van het MKB in het intracommunautaire handelsverkeer te versterken. In concreto komt het erop aan de bedrijven in kwestie in staat te stellen nieuwe producten te ontwikkelen en nieuwe markten aan te boren. In het algemeen moet ernaar worden gestreefd een gunstig ondernemingsklimaat te scheppen om de winstkansen van de bedrijven veilig te stellen, alsmede de jongeren de nodige zin voor risico's en innovatie bij te brengen.

6.3.2. Van fundamenteel belang bij dit alles is de ontwikkeling van informatie- en communicatiesystemen, d.w.z. de inschakeling van kleine en middelgrote bedrijven in de productie- en dienstensector in de informatiemaatschappij. Met het oog hierop moet in de eerste plaats steun worden verleend ter bevordering van de oprichting van dienstencentra ten behoeve van kleine en middelgrote ondernemingen, die moeten worden afgestemd op de specifieke behoeften van dit soort bedrijven.

Er moet ook worden opgetreden tegen de algemene tendens om vooral bedrijven in de traditionele sectoren (d.w.z. industriële bedrijven) te hulp te komen in plaats van steun te vragen voor bedrijven in de dienstensector, de handel en het toerisme.

In dit verband zij erop gewezen dat het aantal werknemers in industrie en landbouw al verscheidene jaren achteruitgaat en dat in deze beide sectoren weinig mogelijkheden zijn om nieuwe werkgelegenheid te creëren, terwijl de werkgelegenheid in de dienstensector al geruime tijd in de lift zit.

Sectoren als telecommunicatie, informatica en distributie bieden nog heel wat ruimte voor het creëren van nieuwe

werkgelegenheid. In het Witboek-Delors, maar ook in meer recente ramingen en prognoses, wordt ervan uitgegaan dat miljoenen arbeidsplaatsen kunnen worden gecreëerd door in te spelen op alle mogelijkheden die de informatiemaatschappij biedt. Daarom moet in het kader van doelstelling 2 voldoende steun worden verleend ten behoeve van maatregelen die erop gericht zijn nieuwe technologieën ingang te doen vinden, zoals bv. maatregelen ter bevordering van de invoering van telematicasystemen in de handel en in de dienstensector.

6.3.3. Daarnaast zijn er nog twee andere terreinen die heel wat mogelijkheden bieden op het vlak van de werkgelegenheid:

- milieubescherming (waterzuivering, hergebruik van industrieel afval, verbetering van het stedelijk milieu, enz.), een aspect dat uitvoerig aan de orde komt in de recente Mededeling over „Milieu en werkgelegenheid”⁽¹⁾;
- nieuwe taken als gevolg van de veranderende behoeften van de bevolking, een terrein dat vooral in doelstelling-2-regio's met hun grote bevolkingsdichtheid en hun enorme arbeidspotentieel ten gevolge van de herstructurering van de plaatselijke industrie interessante perspectieven biedt.

6.3.4. Ook voor de ontwikkeling van het menselijk potentieel — waarbij vooral moet worden gekeken naar de behoeften van het bedrijfsleven — moeten voldoende middelen worden uitgetrokken. Dit aspect is van bijzonder belang in doelstelling-2-gebieden, waar honderdduizenden vaak hooggekwalificeerde arbeidskrachten zich op gevorderde leeftijd genoodzaakt zien zich te herscholen. Het is dan ook van essentieel belang een systeem van permanente scholing op te zetten om de arbeidskrachten in dergelijke gebieden in staat te stellen de steeds sneller op elkaar volgende veranderingen het hoofd te bieden.

⁽¹⁾ COM(97) 592 def. van 18.11.1997.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie over de tenuitvoerlegging van het Eerste actieplan voor innovatie in Europa — Innovatie ter bevordering van groei en werkgelegenheid”

(98/C 235/10)

De Commissie heeft op 21 januari 1998 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschappen, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor energie, nucleaire vraagstukken en onderzoek, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 13 mei 1998 met algemene stemmen goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Sirkeinen.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting op 27 en 28 mei 1998 (vergadering van 27 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 116 stemmen vóór, bij 3 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Economisch en Sociaal Comité stelt in zijn advies ⁽¹⁾ betreffende het Groenboek over innovatie vast dat:

- innovaties de basis vormen voor concurrentievermogen en werkgelegenheid alsmede voor economische en maatschappelijke ontwikkeling en welvaart;
- innovaties de basis leggen voor verdergaande cohesie en
- innovatie per definitie een breed en gedecentraliseerd, uit velerlei deelfactoren opgebouwd proces is, dat met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel gecoördineerd dient te worden.

1.2. Het terugdringen van de werkloosheid in Europa vraagt om nieuwe uitgangspunten en een nieuwe aanpak. Belangrijk is vooral dat de voorwaarden voor innovatie in Europa worden verbeterd. Deze reiken veel verder dan onderzoek en technologie alleen en omvatten ook de manier van denken, maatschappelijk kader, onderwijssysteem en regelgevingskader. Om de werkloosheid tegen te gaan is tijdens de Top van Amsterdam en Luxemburg dan ook besloten de Commissie de opdracht te geven onderzoek en innovatie te bevorderen.

1.3. Met het in 1995 uitgebrachte Groenboek over innovatie ⁽²⁾ heeft de Commissie de discussie over innovatiebeleid op gang gebracht. Het Comité heeft in mei 1996 hierover advies ⁽¹⁾ uitgebracht. Het Groenboek en de reacties daarop hebben de basis gelegd voor het eerste actieplan van de Commissie voor innovatie in Europa, dat in december 1996 gereedkwam. In de mededeling van de Commissie die nu voor advies aan het Comité is voorgelegd, worden een eerste, jaarlijks op te stellen, overzicht gegeven van de tenuitvoerlegging van het actieplan en prioritaire acties voor 1998 gepresenteerd.

⁽¹⁾ PB C 212 van 22.7.1996.

⁽²⁾ COM(95) 688 def.

2. Essentie van de mededeling van de Commissie

Het onderhavige document omvat de volgende onderdelen:

2.1. Tenuitvoerlegging van het actieplan

Op EU-niveau is een begin gemaakt met de tenuitvoerlegging van het actieplan. In onderstaande tabel worden de verschillende maatregelen, de belangrijkste vorderingen en de stand van zaken op de verschillende gebieden weergegeven.

Bescherming van intellectuele eigendom

Groenboek over octrooien:

- de Commissie heeft besloten begin 1998 verdere maatregelen te nemen

IPR-helpdesk:

- begin 1998 wordt een aanbesteding voor het leveren van externe diensten uitgeschreven; medio 1998 moet de helpdesk operationeel worden

Toegang tot gegevens over octrooien:

- het Europees Octrooibureau heeft besloten over te gaan op één interfacesysteem

Bescherming van biotechnologische uitvindingen:

- de Raad heeft in november 1997 een politiek akkoord bereikt over een richtlijn dienaangaande

Intellectuele eigendom in de informatiemaatschappij:

- voorstel van de Commissie voor een richtlijn dienaangaande van 10 december 1997

Technische uitvindingen:

- voorstel van de Commissie voor een richtlijn dienaangaande na overleg op basis van het Groenboek „Bescherming van gebruiksmodellen op de interne markt”

Financiering van innovatieactiviteiten

Europese kapitaalmarkten:

- oprichten van „Euro-Nieuwe markt” en EASDAQ (elektronische markt van de Europese Vereniging van Effectenmakelaars)
- verslag van de Commissie aan de Europese Raad van juni 1998 over de nog resterende belemmeringen

I-TEC (innovatie en risicokapitaal):

- selectie van negen fondsen ultimo 1997 (380 miljoen ecu voor 150 kleine en middelgrote high-tech-bedrijven); beoogd wordt deze fondsen met elkaar te verbinden in een netwerk

JEV (transnationale joint ventures):

- tenuitvoerlegging van een steunmaatregel voor JEV (5 miljoen ecu)

LIFT (hulpinstrumenten om toegang te krijgen tot financiële middelen voor innovatieve technologische projecten):

- aanbesteding voor een externe databank- en helpdeskoperator die als taak heeft het contact tussen investeerders en ondernemers te bevorderen; de helpdesk moet medio 1998 operationeel worden

Ondernemerschap en toegang tot financiële middelen:

- investeringsfora en seminars in het kader van de programma's Innovation (tot nu toe ca. 330 projecten) en Brite-Euram (tot nu toe 5 projecten)
- oprichting van het forum „Biotechnologie en financiën”
- rondetafelconferentie van Parijs over innovatie, de oprichting van ondernemingen en werkgelegenheid

Regelgevingskader en procedures van administratieve vereenvoudiging**Taskforce BEST (vereenvoudiging van het ondernemingsklimaat):**

- de bedoeling is een verslag op te stellen voor de Europese Raad in juni 1998

SLIM (vereenvoudiging van de interne marktwetgeving):

- in november 1997 is een verslag aan de Raad voorgelegd

Europees Economisch Samenwerkingsverband (EESV):

- mededeling van de Commissie over het deelnemen van EESV's aan overheidsopdrachten en met openbare middelen gefinancierde programma's
- een voor het MKB bestemde praktische gids voor het EESV in het kader van het initiatief-REGIE (Europees netwerk van EESV's)

Onderwijs en opleiding**Erasmus voor het leerlingwezen:**

- 70 000 stageplaatsen in het buitenland tegen 1998

Europass-Opleiding:

- invoering van alternerende opleidingen in het hoger beroepsonderwijs

Campus-Voice:

- samenwerkingsverband tussen 70 instellingen voor hoger onderwijs, 6 ondernemingen, 7 krantenuitgevers en verscheidene studentenorganisaties

Form-Inno-Tech:

- in september 1997 is overeenstemming bereikt over de criteria voor het opzetten van een Europees netwerk voor ondernemingen dat o.a. als doel heeft de oprichting van middelgrote en kleine bedrijven te stimuleren

Train-Re-Tech:

- versterkte samenwerking tussen de programma's „Opleiding en mobiliteit van onderzoekers” en „Leonardo”, voortzetting van deze maatregel in het Vijfde Kaderprogramma
- uitbreiding van netwerken voor opleiding door onderzoek

Onderzoek op innovatie richten**Vijfde kaderprogramma voor O&TO:**

- hoofdonderdeel van het Kaderprogramma zijn centrale maatregelen die op duidelijk omschreven doelstellingen en behoeften zijn afgestemd
- bevordering van innovatie in de thematische programma's

Inpassing van het MKB in het Vijfde kaderprogramma voor O&TO:

- horizontaal programma „Innovatie en deelneming van het MKB”
- in 2,5 jaar tijd hebben 9 000 middelgrote en kleine bedrijven aan het Vierde kaderprogramma deelgenomen

Onderzoek en standaardisering beter op elkaar afstemmen:

- werkdocument over onderzoek en standaardisering

PROSOMA Esprit:

- via CD-ROM en Internet toegang tot resultaten van O&TO

Initiatief ter bevordering van de overdracht van technologie in het GCO:

- het initiatief zal stapsgewijs worden uitgevoerd, waarbij de ontwikkelingen nauwlettend in het oog zullen worden gehouden en vanaf 1998 de resultaten geëvalueerd zullen worden

Meer algemene coördinatie van het innovatiebeleid**Invoering van coördinatiemechanismen:**

- Groep van directeuren-generaal „Innovatie”
- de Commissie legt de laatste hand aan de mededeling „Samenhang, concurrentievermogen, O&TO-beleid en innovatie”

Overzicht van de resultaten van het innovatiebeleid en de innovatieve activiteiten in Europa:

- het project en het voor de trend chart opgestelde tijdschema hebben in november 1997 hun beslag gekregen

2.2. Prioriteiten voor maatregelen in 1998

2.2.1. Tot de prioriteiten van de Commissie behoort uiteraard ervoor te zorgen dat het actieplan voortgezet wordt, met name op het gebied van:

- intellectuele eigendom;

- toegang tot financiële middelen;
- administratieve vereenvoudiging;
- bevordering van ondernemingsgeest.

2.2.2. In het licht van deze doelstellingen zal de nadruk komen te liggen op maatregelen die tot doel hebben:

- de lid-staten en de betrokken actoren tot medewerking aan te zetten, met name door hen te betrekken bij de uitwerking van een algemeen overzicht van de ontwikkelingen op het gebied van innovatie (Trend Chart on Innovation);
- de oprichting, ontwikkeling en groei van met name op basis van de nieuwe technologieën werkende ondernemingen te stimuleren;
- nieuwe vormen van productie en handel te bevorderen;
- bij te dragen tot de professionalisering van innovatieondersteunende beroepen, in het bijzonder door maatregelen voor scholing in technologiebemiddeling, technologie-overdracht en financiële analyse van technologiebedrijven;
- de onderlinge betrekkingen te vergemakkelijken of, indien nodig, particuliere en/of openbare netwerken op te zetten voor ondersteuning van en dienstverlening aan ondernemingen op het gebied van technologie, marketing, informatiebeheer, informatie en financiën.

2.2.3. In de bijlage zijn inlichtingenbladen opgenomen waarin bovengenoemde maatregelen kort beschreven staan.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het Comité wil in dit advies voornamelijk enkele opmerkingen van algemene aard maken m.b.t. de mededeling van de Commissie alsmede de voor 1998 voorgestelde prioritaire acties tegen het licht houden. De huidige afzonderlijke maatregelen zullen niet worden besproken, tenzij er sprake is van iets wezenlijks nieuws. Over het innovatiebeleid⁽¹⁾ en het actieplan heeft het Comité verscheidene adviezen — reeds uitgebracht of thans in voorbereiding — opgesteld. De daarin vervatte stellingnames, die in dit advies niet zullen worden herhaald, liggen aan de basis van dit advies.

3.2. Voor al diegenen die direct bij het actieplan betrokken zijn of anderszins hierbij belang hebben, is het zonder meer nuttig dat de Commissie elk jaar een overzicht publiceert over de stand van zaken bij de

⁽¹⁾ Advies over „Het Groenboek betreffende innovatie” — PB C 212 van 22.7.1997; initiatiefadvies over „De gevolgen voor het MKB van de gestage algemene vermindering van voor O&TO-activiteiten uitgetrokken middelen in de Unie (op communautair en op nationaal niveau)” — PB C 355 van 21.11.1997, blz. 31; advies betreffende „De regels inzake de deelneming van ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten en de regels inzake de verspreiding van de onderzoeksresultaten ter uitvoering van het vijfde kaderprogramma (1998-2002) van de Europese Gemeenschap en Euratom”.

tenuitvoerlegging van het actieplan voor innovatie en prioriteiten voor het volgende jaar vaststelt. Er zou echter meer zorg kunnen worden besteed aan de presentatie van dit overzicht. Nu is de mededeling, hoewel beknopt, zelfs voor iemand die in de materie thuis is, nogal moeilijk te begrijpen, te meer daar in de mededeling niet dezelfde indeling wordt aangehouden als in het actieplan voor het innovatiebeleid. Verder ontbreekt een motiveerend van de voor 1998 voorgestelde prioriteiten en wordt niet aangegeven welke maatregelen zouden moeten worden genomen.

3.3. Het Comité stelt voor, het verslag overzichtelijker te maken door in een tabel onder de drie volgende rubrieken kort samen te vatten welke stappen concreet zijn genomen:

- prioritaire maatregelen;
- vorderingen op de verschillende gebieden;
- voor het volgende jaar geplande maatregelen.

Doelstellingen en prioriteiten van het EU-innovatiebeleid

3.4. Een van de grootste problemen van de EU is de hoge werkloosheid. Het is dan ook niet meer dan terecht en bovendien noodzakelijk dat ook m.b.v. het innovatiebeleid getracht wordt dit probleem aan te pakken. In landen waar meer wordt geïnvesteerd in onderwijs, onderzoek, innovatie en nieuwe technologieën ontstaan meer nieuwe arbeidsplaatsen.

3.5. Innovatie is in wezen cultuurgebonden. Dit zou in het actieplan van de Commissie meer moeten worden benadrukt. Het gaat om de instelling, de bereidheid van een samenleving om te vernieuwen, de houding t.a.v. veranderingen en risico's, ondernemingsgeest en dynamiek in het algemeen. Wat dat betreft is het van cruciaal belang onderwijs en opleiding te ontwikkelen en de banden met de beroepspraktijk en het bedrijfsleven te versterken.

3.6. Om innovaties te doen slagen, is het van belang dat in de bedrijven zelf op grote schaal kan worden meegewerkt aan het innovatieproces. Het werk moet zo georganiseerd worden dat iedereen aan dit proces zijn bijdrage kan leveren, eenieders bekwaamheden worden benut en iedereen de mogelijkheid wordt geboden zijn bekwaamheden verder te ontwikkelen.

3.7. Van oudsher geldt in Europa dat bij structurele hervormingen van het bedrijfsleven ook aandacht moet worden besteed aan de sociale samenhang. Dit is onlangs nog bekrachtigd door het Verdrag van Amsterdam. De dialoog tussen de sociale partners kan in dit proces een belangrijke rol spelen.

3.8. Nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan in de eerste plaats in het MKB, in de ambachtelijke sector en in uiterst kleine bedrijven. Deze bedrijven staan dicht bij de markt en kunnen zich snel aanpassen en inspelen op de behoeften van de mensen. Hoogste prioriteit is nu de voorwaarden te verbeteren voor het MKB om in alle opzichten deel te nemen aan het innovatieproces. In

diverse adviezen⁽¹⁾ heeft het Comité hierop gewezen. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is netwerken tussen ondernemingen op te zetten, waarbij met name de samenwerking tussen kleine en grote ondernemingen moet worden bevorderd.

3.8.1. Ten behoeve van de tenuitvoerlegging van het actieplan voor innovatie zou het nuttig zijn, de typologische indeling van het MKB uit het hierboven geciteerde advies aan te houden, nl. ondernemingen die nieuwe technologieën ontwikkelen, ondernemingen die van de vooruitgang in de techniek profiteren en zgn. passieve ondernemingen, die technologische producten afnemen. Een concreet voorstel voor toepassing in de praktijk zal in paragraaf 5.1.4 van dit advies aan de orde komen.

3.9. Innovatiebeleid omvat bijzonder uiteenlopende en tal van niveaus bestrijkende gebieden. In de EU spelen naast ondernemingen en andere individuele actoren ook lokale, regionale, nationale en EU-instanties een rol in het innovatiebeleid. Het Comité heeft reeds in zijn advies inzake het Groenboek over innovatie naar voren gebracht dat de EU zich in de eerste plaats dient te concentreren op zaken die onder haar bevoegdheid vallen. Daarbij gaat het om vraagstukken die verband houden met het regelgevingskader in de EU, de interne markt, de structuurfondsen en de onderzoeksprogramma's. Het Comité wil eens te meer benadrukken dat menselijke hulpbronnen en het aantrekken van financiële middelen voor deze zaken absoluut prioriteit moeten genieten.

3.10. Ten aanzien van zaken die tot de verantwoordelijkheid van de lid-staten, regio's of op de markt opererende actoren behoren, kan de EU maatregelen nemen als daardoor meer wordt bereikt of als behoefte bestaat aan politiek handelen. Typische voorbeelden van gedecentraliseerde onderdelen van het innovatiestelsel zijn financiering, onderwijs en opleiding, oprichting en ontwikkeling van bedrijven alsmede onderzoeksactiviteiten zowel aan universiteiten als in andere centra. Op deze gebieden dient de EU in de eerste plaats vergelijkbare gegevens te compileren en beschikbaar te stellen om de uitwisseling van ervaringen en de oprichting van samenwerkingsverbanden tussen kenniscentra, onderwijsinstellingen en adviesorganisaties op dit terrein uit de verschillende lid-staten alsmede, indien nodig, de coördinatie van nationale en regionale maatregelen mogelijk te maken.

Eerste actieplan voor innovatie in Europa

3.11. Het Comité stelt met voldoening vast dat tal van standpunten die het in zijn advies inzake het Groenboek over innovatiebeleid⁽²⁾ heeft gepresenteerd, in het actieplan terug te vinden zijn. Het Comité is echter

over het actieplan zelf niet geraadpleegd en maakt derhalve van de gelegenheid gebruik om de volgende opmerkingen te maken.

3.11.1. Juist omdat het zo belangrijk is de innovatie te bevorderen, is een efficiënt en overzichtelijk actieplan geboden. Het Comité heeft echter de indruk dat het eerste actieplan van de Commissie en de tenuitvoerlegging ervan nogal fragmentarisch en weinig doelgericht zijn. Het Comité is zich ervan bewust dat het bevorderen van innovatie vele aspecten heeft en derhalve complex is. Het Comité betwijfelt evenwel of het actieplan van de Commissie wel effect heeft.

3.11.2. Het actieplan is voornamelijk erop gericht onderzoek en de exploitatie van de hieruit verkregen resultaten te bevorderen, met name in het kader van het Vijfde Kaderprogramma voor O&TO. De maatregelen hebben voor het merendeel als doel de voorwaarden voor onderzoek te verbeteren en de hinderpalen die het exploiteren van onderzoeksresultaten bemoeilijken, uit de weg te ruimen.

3.11.3. Toch is onderzoek niet het enige dat tot innovatie aanzet. In het actieplan wordt volledig voorbijgegaan aan een minstens even belangrijk onderdeel van het innovatiestelsel: de markt. Parallel met het technologisch aanbod dient in ondernemingen inzicht in de marktbehoeften en commercialiseringsmogelijkheden voor de markten binnen de EU en daarbuiten te worden ontwikkeld. Dit zou duidelijk moeten worden vastgelegd in het actieplan, ook al heeft de EU over een groot deel van de eventueel te nemen maatregelen, bv. op het vlak van voorlichting en onderwijs, geen zeggenschap.

3.11.4. Wel tot de verantwoordelijkheid van de EU behoort de goede werking van de interne markt. Een goede werking van de interne markt is een eerste vereiste, willen innovaties kans van slagen hebben. Dit geldt voor alle markten, maar met name sectoren die nog helemaal of voor een deel afgeschermd zijn, vormen een probleem. Dat de ontwikkeling veel langzamer gaat dan bij de grootste concurrenten is het duidelijkst te merken in de communicatiesector en in de informatietechnologie in het algemeen, terwijl anderzijds in deze sectoren de meeste innovatieve activiteiten worden ontplooid.

3.11.5. De structuurfondsen zijn de belangrijkste financiële middelen waarover de EU beschikt om de ontwikkeling van sectoren, de samenhang en een evenwichtige ontwikkeling van de leefomstandigheden in de regio's op haar grondgebied te bevorderen. Hoofdinstrument van het EU-beleid voor innovatie zou in de toekomst dan ook moeten zijn, de structuurfondsen tevens voor innovatiebevorderende activiteiten in te zetten. Hiermee zou ook de bevordering van de werkgelegenheid gebaat zijn, hetgeen in de ogen van het Comité een prioritaire doelstelling van de hervorming van de structuurfondsen is. Nu worden de structuurfondsen slechts terloops vermeld in het actieplan.

3.11.6. Voor de bevordering van innovatieve activiteiten zijn ook projecten die de ontwikkeling van de informatiemaatschappij in Europa ondersteunen van belang. De informatiemaatschappij is een vruchtbare omgeving voor innovatieve activiteiten en schept zowel

⁽¹⁾ Initiatiefadvies over „De gevolgen voor het MKB van de gestage algemene vermindering van voor O&TO-activiteiten uitgetrokken middelen in de Unie (op communautair en op nationaal niveau)” — PB C 355 van 21.11.1997, blz. 31.

⁽²⁾ PB C 212 van 22.7.1996.

een vraag als voorwaarden voor nieuwe producten en diensten.

Tenuitvoerlegging van het actieplan

3.12. Het Comité stelt met voldoening vast dat op tal van onderdelen al een begin is gemaakt met de tenuitvoerlegging van het actieplan voor innovatie. Het Comité acht het met name positief dat een groot deel van de op gang gebrachte maatregelen betrekking heeft op de in het actieplan opgenomen prioritaire doelstelling „Totstandbrenging van een gunstig wet- en regelgevend en financieel kader”. Het is namelijk van oordeel dat maatregelen op dit terrein prioriteit genieten, omdat, zoals in paragraaf 3.8 reeds is opgemerkt, de verantwoordelijkheid hier duidelijk bij de EU ligt.

3.13. Het Comité stelt vast dat in de mededeling over de verschillende onderdelen van het actieplan voor innovatie, zelfs niet wanneer de aandachtsgebieden voor 1998 worden opgesomd, met geen woord wordt gerept van zaken als belasting, technologische verkenningen (foresight), mededinging en structuurfondsen. Het zou nuttig zijn wanneer de Commissie, bv. bij de opsomming van de aandachtsgebieden voor 1998, zou aangeven wanneer deze thema's onder handen zullen worden genomen.

3.14. Er zullen niet speciaal middelen worden uitgetrokken voor het actieplan. De bedoeling is het actieplan voornamelijk te verwezenlijken d.m.v. horizontale maatregelen, coördinatie en herziening van de inhoud van bestaande programma's. Hoewel het Comité zich in zijn advies over het Groenboek voorstander van een dergelijke aanpak heeft getoond, heeft het ook benadrukt dat voor de verspreiding en exploitatie van resultaten op het gebied van O&TO in het kader van het (Vierde) kaderprogramma extra middelen beschikbaar moeten worden gesteld. In hoeverre is deze wens meegenomen in het voorstel voor het Vijfde kaderprogramma?

3.15. Innovatiebeleid is horizontaal van aard. M.a.w. samenwerking en coördinatie tussen de D-G's van de Commissie zijn een absolute voorwaarde, willen de maatregelen op EU-niveau effect hebben. De Groep van directeuren-generaal heeft, voorzover het Comité heeft vernomen, reeds nuttig werk verricht. Toch acht het Comité het noodzakelijk nog nauwer en doelmatiger samen te werken om tot concrete resultaten te kunnen komen.

3.16. De Commissie heeft een Groep van hooggeplaatste ambtenaren uit de verschillende lid-staten ingesteld om de resultaten op het gebied van innovatieve activiteiten en innovatiebeleid in kaart te brengen (Trend Chart). Het Comité vindt dat deze Groep zou moeten worden uitgebreid tot een Forum voor innovatie (Innovation Platform) samengesteld uit deskundigen uit de diverse maatschappelijke sectoren die hierbij betrokken zijn. Dit forum zou zijn visie moeten geven op de belangrijkste problemen en aandachtsgebieden en moeten functioneren als doorgeefluik van informatie over modellen die goed blijken te werken.

3.17. Regelmatig de zaken evalueren en bepalen welke maatregelen moeten worden genomen dient een wezenlijk onderdeel van de uitvoering van het actieplan

te zijn. Daartoe moet actief gebruik gemaakt worden van efficiënte hulpmiddelen waarmee alle ontwikkelingen kunnen worden afgedekt. Te denken valt in het bijzonder aan de deskundigheid van het hierboven vermelde forum voor innovatie. Het Comité dient op constructieve wijze in dit evaluatieproces te worden ingepast.

4. Bijzondere opmerkingen bij de verschillende onderdelen van het actieplan

4.1. Bescherming van intellectuele eigendom

4.1.1. Groenboek over octrooien. Hierover heeft het Comité een afzonderlijk advies⁽¹⁾ uitgebracht.

4.1.2. IPR-helpdesk. Op zich is een maatregel als deze nodig. Het Comité dringt niettemin erop aan, zorgvuldig te bekijken of een dergelijke gecentraliseerde oplossing wel voldoet aan de behoeften van de consument of dat de voorkeur zou moeten worden gegeven aan gedecentraliseerde diensten in de lid-staten c.q. regio's.

4.2. Financiering van innovatie

4.2.1. Proefproject I-TEC. Zowel het project zelf als de wijze waarop hieraan uitvoering zal worden gegeven, zijn goed doordacht en gebaseerd op gegronde argumenten. Het is echter nog te vroeg om de omzetting ervan in de praktijk te kunnen beoordelen.

4.2.2. LIFT-initiatief. De maatregel op zich lijkt adequaat, maar ook hier is de omzetting in de praktijk nog niet zo ver. Beoordeling van de resultaten is dus nog niet aan de orde. In plaats daarvan is een follow-up van het project geboden, waarbij vooral moet worden nagegaan of de gecentraliseerde aanpak wel werkt.

4.2.3. Ondernemerschap en kapitaal voor geavanceerde technologie. Dit is een zeer belangrijk onderdeel. Het project dat op dit terrein van start is gegaan, heeft al tot tal van activiteiten geleid. Het is echter nog te vroeg om de resultaten te beoordelen; dat wat de Commissie als resultaten presenteert, betreft eigenlijk alleen de tenuitvoerlegging van de maatregelen.

4.3. Regelgevingskader en administratieve vereenvoudiging

4.3.1. Mededeling van de Commissie betreffende EESV's. Overheidsopdrachten kunnen een grote rol spelen bij de bevordering van innovatie, dus dit dient de Commissie ook in het vervolg te benadrukken. EESV's zijn op hun beurt een belangrijk instrument om de innovatieve activiteiten van ondernemingen te organiseren. In dit licht gezien is de mededeling, die overheidsopdrachten en EESV's bijeenbrengt, toe te juichen.

4.3.2. REGIE-initiatief. Maatregelen voor het opzetten van netwerken zijn zonder meer noodzakelijk. Er lijkt echter maar weinig schot in de zaak te zitten.

⁽¹⁾ PB C 129 van 27.4.1998.

4.4. *Onderwijs en opleiding*

4.4.1. De projecten Campus-Voice, Form-Inno-Tech en Train-Re-Tech zijn op alle belangrijke onderdelen van het innovatiestelsel gericht. Het Comité beschouwt deze projecten als proefprojecten waarmee ervaringen vergaard en ideeën opgedaan kunnen worden voor programma's op nationaal en zelfs EU-niveau. Van belang is dat de projecten geëvalueerd worden en dat daaraan conclusies worden verbonden voor de uitvoering van de projecten in de praktijk, met inbegrip van het stopzetten van minder geslaagde projecten.

4.5. *Onderzoek meer op innovatie richten*

4.5.1. De planning van de EU-activiteiten voor de komende jaren is voor dit onderdeel in de afrondingsfase, nu de belangrijkste beslissingen i.v.m. het Vijfde kaderprogramma voor O&T er bijna door zijn. Het Comité heeft over dit onderwerp reeds verscheidene adviezen⁽¹⁾ uitgebracht of werkt aan het opstellen daarvan.

4.5.2. De Commissie stelt vast dat O&T op EU-niveau vier zwakke punten kent, nl. ontoereikende financiering, versnippering, onvoldoende inzicht in de behoeften van de maatschappij en de markt en gebrek aan afstemming van onderzoek op toepassingen in de praktijk. Laatstgenoemde tekortkomingen worden nog eens bevestigd door het feit dat Europese ondernemingen vooral in snel groeiende sectoren marktaandeel hebben verloren. Hoe meer onderzoek beantwoordt aan de behoeften van de markt, hoe minder problemen de financiering ervan met zich mee zal brengen: geld dat in onderzoek wordt geïnvesteerd, wordt met de afzet op de markt zo weer terugverdiend.

4.5.3. Inpassing van het MKB in het Vijfde kaderprogramma voor O&T. Het Comité heeft in zijn adviezen herhaaldelijk op het belang van deze maatregel gewezen. Het is positief dat de deelname van het MKB is toegenomen, maar de lat zou op dat punt nog hoger moeten worden gelegd.

4.5.4. Onderzoek en standaardisering beter op elkaar afstemmen. Het werkdokument van de Commissie is een stap in de goede richting, maar de maatregelen op dit gebied zouden verder mogen gaan en breder moeten worden opgezet. Bij elk onderzoeksproject dat op EU- of op een ander niveau wordt opgestart, dient vanaf het begin aandacht te worden besteed aan de standaardisering door ofwel ernaar te streven bestaande

standaardiseringsnormen in acht te nemen ofwel informatie te verstrekken over de zaken waaraan in de toekomst qua standaardisering zal moeten worden voldaan.

4.5.5. PROSOMA Esprit. Bij dit interessante proefproject lijkt het vooral om de verspreiding van onderzoeksresultaten te gaan. Wat betreft de omzetting in de praktijk, is het nog te vroeg voor conclusies.

4.5.6. Initiatief ter bevordering van de overdracht van technologie in het GCO. Het Comité steunt alle maatregelen die ertoe aanzetten van het onderzoek in het GCO gebruik te maken. Er zou nog meer gebruik van gemaakt worden, als van meet af aan het onderzoek van het GCO en de planning daarvan marktgericht zouden zijn.

4.6. *Meer algemene coördinatie*

4.6.1. Beknopt overzicht van innovatieve activiteiten in Europa. Dit overzicht dient als hulpmiddel om het innovatiebeleid te analyseren. Zo'n instrument is zeker op zijn plaats, omdat bij het innovatiebeleid vele actoren betrokken zijn en er deels nog geen instrumentarium voor dit beleid ontwikkeld is.

5. *Prioritaire acties voor 1998*

5.1. Uit de mededeling blijkt niet duidelijk op welke criteria de prioriteiten zijn gebaseerd. De eerste vier prioritaire acties voor 1998 — intellectuele eigendom, financiering, administratieve vereenvoudiging en bevordering van ondernemingsgeest — zijn ook zo al belangrijk en actueel.

5.1.1. Op het terrein van intellectuele eigendom is regelgeving voor de werking van de informatiemaatschappij, m.i.v. de elektronische handel, het hardst nodig. Dringend zijn ook de kwesties op het vlak van biotechnologie. Bovendien moet de Commissie zich, vooral als de EU één octrooigebied wordt, inzetten voor de harmonisering van het octrooistelsel wereldwijd.

5.1.2. Ter ontwikkeling van het financieringsstelsel komt de EU alsook de lid-staten de taak toe een goed functionerend wet- en regelgevend kader uit te werken en algemene stimuli te creëren. Met het oog hierop zou het zinvol zijn, een lijst te maken van de factoren die in de verschillende lid-staten de financiering van projecten bemoeilijken. Rechtstreekse financiering door de EU en de lid-staten zelf dient beperkt te blijven tot de „seed money"-fase.

5.1.3. Er zijn verschillende concepten voor administratieve vereenvoudiging uitgewerkt en er lopen ook al enkele programma's. Het Comité heeft dit onderwerp in meerdere adviezen behandeld en zich een voorstander getoond van maatregelen die administratieve vereenvoudiging in de hand werken. In plaats van weer geld uit te

⁽¹⁾ Advies over het „Voorbereidend document van de Commissie: Naar het vijfde kaderprogramma: wetenschappelijke en technologische doelstellingen" — PB C 355 van 21.11.1997, blz. 38; advies over het „Gewijzigd voorstel voor een besluit van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Vijfde kaderprogramma van de Europese gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie (1998-2002)" — PB C 73 van 9.3.1998, blz. 133; advies over het „Vijfde kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (1998-2002) — Werkdocument van de Commissie betreffende de specifieke programma's" — in voorbereiding; advies over het „Voorstel voor een besluit van de Raad betreffende de regels inzake de deelneming van ondernemingen, onderzoekscentra en universiteiten en de regels inzake de verspreiding van de onderzoeksresultaten ter uitvoering van het Vijfde kaderprogramma van de Europese Gemeenschap (1998-2002)".

geven aan nieuwe concepten, is het nu tijd de plannen in de praktijk om te zetten en administratieve belemmeringen op EU- en nationaal niveau uit de weg te ruimen.

5.1.4. Wat betreft de bevordering van de ondernemingsgeest, zou het Comité ook naar paragraaf 3.9 willen verwijzen. Om ervoor te zorgen dat verschillende types middelgrote en kleine bedrijven hun innovatieve activiteiten uitbreiden, is het volgens het Comité zinvol om de in paragraaf 3.8.1 voorgestelde typologie te hanteren. Het Comité stelt verder voor, proefprojecten op te zetten om daar waar deze nog niet zijn, bemiddelingsinstanties op te richten. Dit kunnen ter zake deskundige of kennis bemiddelende organisaties of personen, zoals directeuren van de Kamer van Koophandel of consultants zijn, die bedrijven op verzoek van dienst zijn bij het vinden van de passende technologie, samenwerkingspartners (grote ondernemingen, particuliere wetenschappelijke onderzoekers enz.) of investeerders. Met behulp van de Commissie dienen deze bemiddelaars netwerken in de hele EU te vormen.

5.2. De vijf doelstellingen die aan het slot van de mededeling worden vermeld, verdienen op zich de steun van het Comité. De Commissie geeft echter niet bepaald duidelijk aan met welke maatregelen zij deze doelstellingen wil verwezenlijken. De doelstellingsgebieden vallen voor het merendeel onder de bevoegdheid van de lid-staten. Er moet dan ook uiterst zorgvuldig worden afgewogen of maatregelen op EU-niveau wel nodig zijn en welke vorm zij dienen aan te nemen.

6. Conclusies en aanbevelingen

6.1. Het Comité acht een jaarlijks verslag over het actieplan voor innovatie zinvol. De mededeling met het eerste verslag is echter vrij onoverzichtelijk. Het Comité stelt daarom omwille van de duidelijkheid voor, de prioritaire maatregelen, de vorderingen op de verschillende gebieden en de werkzaamheden voor het volgende jaar kort samen te vatten in één tabel.

6.2. De voorwaarden voor het MKB, ambachtelijke en uiterst kleine bedrijven om deel te nemen aan het innovatieproces in al zijn onderdelen kunnen nog steeds worden verbeterd. Ter bevordering van de ondernemingsgeest, hetgeen één van de prioriteiten voor 1998 is, stelt het Comité voor, proefprojecten op te zetten om daar waar deze nog niet zijn, bemiddelingsinstanties op te richten. Deze dienen het MKB te helpen de weg te

vinden naar technologie, samenwerkingspartners en financiering. Volgens het Comité zou het nuttig zijn een typologische indeling te hanteren, waarbij het MKB onderverdeeld wordt in ondernemingen die nieuwe technologieën ontwikkelen, ondernemingen die van de vooruitgang in de techniek profiteren en zgn. passieve ondernemingen, die technologische producten afnemen.

6.3. In het actieplan wordt volledig voorbijgegaan aan het feit dat de markt een zeer belangrijk onderdeel van het innovatiestelsel vormt. Het Comité wil met klem erop wijzen dat de goede werking van de interne markt, die heel duidelijk tot de bevoegdheid van de EU behoort, een eerste vereiste is, willen innovaties kans van slagen hebben.

6.4. Een van de kernelementen van het EU-beleid voor innovatie zou moeten zijn, de structuurfondsen tevens voor innovatiebevorderende activiteiten in te zetten. Hiermee zou ook de bevordering van de werkgelegenheid gebaat zijn, hetgeen in de ogen van het Comité een prioritaire doelstelling van de hervorming van de structuurfondsen is.

6.5. Het Comité is van oordeel dat de EU zich wat betreft het innovatiebeleid in de eerste plaats dient te concentreren op zaken waarvoor zij bevoegd is. Dit zijn vraagstukken die verband houden met het regelgevingskader in de EU, de interne markt, de structuurfondsen en de onderzoeksprogramma's. Bij zaken die tot de verantwoordelijkheid van de lid-staten, regio's of marktactoren behoren, kan de EU maatregelen nemen als daardoor meer kan worden bereikt. Op deze gebieden dient de rol van de EU in eerste instantie beperkt te blijven tot het compileren en beschikbaar stellen van vergelijkbare gegevens, het scheppen van voorwaarden voor de uitwisseling van ervaringen en de oprichting van samenwerkingsverbanden en, indien nodig, tot het coördineren van nationale en regionale maatregelen.

6.6. Voor een doelmatige uitvoering van het actieplan voor innovatie in Europa is het van belang dat met behulp van deskundigen uit brede kring de problemen worden geïdentificeerd, prioriteiten worden vastgelegd en de behaalde resultaten worden beoordeeld. Het Comité stelt daarom voor, een forum voor innovatie op te richten, waarin naast de Groep van hooggeplaatste ambtenaren deskundigen uit de diverse maatschappelijke sectoren die hierbij betrokken zijn, vertegenwoordigd zijn. Dit forum kan tegelijkertijd voor de uitwisseling van ervaringen en de coördinatie tussen lid-staten en andere niveaus dienen.

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 89/48/EEG en 92/51/EEG betreffende het algemeen stelsel van erkenning van beroepskwalificaties en tot aanvulling van de Richtlijnen 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG en 93/16/EEG betreffende de beroepen van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, beoefenaar der tandheelkunde, dierenarts, verloskundige, architect, apotheker en arts”⁽¹⁾

(98/C 235/11)

Op 16 december 1997 heeft de Raad besloten om het Economisch en Sociaal Comité, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken, onderwijs en cultuur, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies goedgekeurd op 15 mei 1998. Rapporteur was mevrouw Sigmund.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht dat met 115 stemmen vóór, bij 2 onthoudingen werd goedgekeurd.

1. Inleiding

Met het SLIM-initiatief (Simpler Legislation for the Internal Market) heeft de Commissie een proces op gang gebracht, waarbij kleine teams van deskundigen voorstellen uitwerken ter vereenvoudiging van de interne marktwetgeving in brede zin. In 1996 zijn in het kader van een proefproject vier teams ingesteld, waarvan één zich heeft beziggehouden met de wetgeving inzake de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties. Dit team heeft in oktober 1996 zijn verslag gepresenteerd, waarvan de belangrijkste punten als volgt kunnen worden samengevat:

- de sectorale richtlijnen moeten worden gehandhaafd;
- de raadgevende comités dienen in beginsel te blijven bestaan, maar de benoemingsprocedure moet worden vereenvoudigd, het ledental verminderd en de werkwijze verbeterd;
- de in sommige lid-staten met de erkenningsprocedure verbonden juridische en administratieve formaliteiten dienen nader te worden bekeken en, indien nodig, te worden vereenvoudigd of verduidelijkt;
- de procedure voor het bijwerken van de lijsten van diploma's die voor automatische erkenning in aanmerking komen, moet worden vereenvoudigd;
- de in de sectorale richtlijnen opgenomen bepalingen betreffende de algemene en beroepsopleiding zouden meer gericht moeten worden op bekwaamheden en op de praktijk in plaats van strenge criteria voor de inhoud van de opleiding te geven.

Met de onderhavige ontwerprichtlijn wordt een deel van de voorstellen van het SLIM-team omgezet. Verder geeft de Commissie in de algemene overwegingen aan,

voornemens te zijn in 1998 officiële besluiten te nemen waarmee de voorstellen voor rationalisering van de raadgevende comités kunnen worden omgezet.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité juicht de door de Commissie voorgestelde richtlijn toe. Deze draagt bij tot een doorzichtiger en efficiëntere gang van zaken in de EU zonder afbreuk te doen aan te beschermen belangen van de burger.

Daarnaast beschouwt het Comité het Commissievoorstel als een wezenlijke bijdrage tot het Europees Vertrouwen-spact voor de werkgelegenheid.

2.2. In de algemene overwegingen van het onderhavige voorstel gaat de Commissie uitvoerig in op de hervorming van de raadgevende comités voor beroepen in de gezondheidszorg.

De volgende punten komen daarbij aan de orde:

- vereenvoudiging van de benoemingsprocedure;
- vermindering van het ledental;
- verlenging van de ambtstermijn;
- uitbreiding van de bevoegdheden.

2.3. Het normatieve gedeelte van de ontwerprichtlijn omvat voornamelijk de volgende onderdelen:

- het begrip „gereguleerde opleiding”, dat reeds in de zgn. „Tweede erkenningsrichtlijn” (92/51/EEG) voorkomt, wordt in de zgn. „Eerste erkenningsrichtlijn” (89/48/EEG) opgenomen (artikel 1);
- de Coördinatiegroep wordt gemachtigd om adviezen uit te brengen (artikel 2);

⁽¹⁾ PB C 28 van 26.1.1998, blz. 1.

- de vereenvoudigde procedure die in de artsenrichtlijn is voorzien voor de bijwerking van automatisch te erkennen diploma's wordt uitgebreid tot alle sectorale richtlijnen, m.u.v. de „Architectenrichtlijn”, die al een eigen regeling heeft die goed blijkt te werken (artikel 3);
- er dient duidelijkheid te komen in de positie van migranten die uit een andere EU-lid-staat komen, maar hun opleiding buiten de EU hebben genoten (artikel 5);
- er zal een mogelijkheid worden gecreëerd om in beroep te gaan tegen een beslissing betreffende een verzoek om erkenning (artikel 6).

3. Bijzondere opmerkingen

Onderhavig document, dat het Comité voor advies is voorgelegd, bevat informatie van uiteenlopend rechtsgehalte. Het gedeelte waarin de hervorming van de raadgevende comités wordt besproken, heeft slechts een informatief karakter, omdat de besluiten dienaangaande nog niet zijn genomen. De ontwerprichtlijn daarentegen bevat al concrete voorstellen voor een juridisch bindende tekst.

3.1. Hervorming van de raadgevende comités

Alvorens nader in te gaan op de concrete voorstellen van de Commissie acht het Comité het nuttig de samenstelling en werkmethode van de op het gebied van de sectorale richtlijnen werkzame raadgevende comités uiteen te zetten.

De raadgevende comités bestaan uit deskundigen die een adviserende functie hebben. Destijds zijn de comités voornamelijk ingesteld om een omstandige uitwisseling van informatie over de opzet en inhoud van de opleidingsmethoden op gang te brengen en mogelijk te maken. Inmiddels is uiteraard grotendeels voorzien in de behoefte aan informatie. Het bevoegde SLIM-team adviseert dan ook, in de toekomst voor een meer praktijk- en beroepsgerichte benadering te kiezen.

De hervormingsvoorstellen hebben geen consequenties voor de Comités van hooggeplaatste ambtenaren, die qua werkmethode verschillen van de raadgevende comités. In tegenstelling tot laatstgenoemden zijn de Comités van hooggeplaatste ambtenaren bevoegd om besluiten te nemen en komen zij ook bij de comitologieprocedure in actie.

3.1.1. Vereenvoudiging van de benoemingsprocedure

Momenteel deelt elke lid-staat zijn lijst van deskundigen aan de Raad mee, die dan tot de officiële benoeming moet overgaan. Gebleken is dat deze procedure zeer veel tijd in beslag neemt. In het ongunstigste geval is de procedure pas afgerond als de ambtstermijn van het betrokken comité al weer bijna is afgelopen, omdat de Raad met het nemen van een besluit wacht tot de laatste

lid-staat zijn lijst heeft doorgegeven. In een aantal gevallen was het al vanaf het begin om formele redenen onzeker of een comité wel zijn werk kon verrichten.

Het Comité steunt daarom nadrukkelijk het voorstel van de Commissie, om de benoemingsprocedure zo te vereenvoudigen dat de lid-staten de namen van de deskundigen die hen in het comité vertegenwoordigen, rechtstreeks doorgeven aan de Commissie.

3.1.2. Vermindering van het ledental

Momenteel vaardigt elke lid-staat drie gewone leden af (te weten één van de betrokken beroepsgroep, één van de onderwijsinstellingen en één van de bevoegde autoriteiten) en drie plaatsvervangers, zodat elk comité thans 90 leden telt.

Het Comité deelt het standpunt van de SLIM-deskundigen en de Commissie dat de comités kleiner moeten worden om doelmatiger te kunnen werken. Bij deze overwegingen speelt ook de kostenfactor sterk mee: als de EU wordt uitgebreid, krijgt elk comité per nieuwe lid-staat 6 leden erbij!

Het voorstel van de Commissie om het aantal leden te beperken tot één gewoon lid en één plaatsvervanger (waarvan één uit de beroepspraktijk en één van de onderwijsinstellingen) per lid-staat is volgens het Comité een adequate oplossing, die recht doet aan de taken van de comités.

Zoals hierboven reeds uiteengezet, is de taakstelling van de raadgevende comités in de loop der tijd veranderd, en heeft de Commissie hieruit terecht de conclusie getrokken dat het mandaat van de comités moet worden uitgebreid en meer op de praktijk moet worden gericht. In dit geval is het niet meer dan logisch dat de lid-staten als gewoon lid van de raadgevende comités vertegenwoordigers van de beroepsgroepen moeten afvaardigen. Het lijkt weinig zinvol en bovendien niet in overeenstemming met de door de Commissie beoogde praktijkgerichtere aanpak, om de lid-staten zelf te laten bepalen of zij als gewoon lid deskundigen van de beroepsgroepen of van de onderwijsinstellingen afvaardigen.

Daarom dient uitdrukkelijk te worden genoteerd dat de Commissie met het overnemen van de desbetreffende SLIM-voorstellen het mandaat van de raadgevende comités (dat tot nu voornamelijk gericht was op de coördinatie van de inhoud van opleidingen) fundamenteel wijzigt en uitbreidt met taken die gelet op de beoogde doelstelling beter door vertegenwoordigers van de beroepsgroepen kunnen worden vervuld.

Het Comité verzoekt de Commissie de door haar gekozen duidelijke aanpak ook naar dit punt door te trekken en bij de lid-staten erop aan te dringen, als gewoon lid in eerste instantie vertegenwoordigers van de betrokken beroepsgroepen af te vaardigen.

De deskundigen van de bevoegde autoriteiten zijn al vertegenwoordigd in de desbetreffende Comités van hooggeplaatste ambtenaren, waarmee de raadgevende

comités toch al contact onderhouden. Daardoor gaat ook de door vele lid-staten gewenste corrigerende werking van overheidswege niet verloren als het ledental van de raadgevende comités gereduceerd wordt.

Wel vindt het Comité dat er organisatorische voorzieningen voor een nauwere en duurzame samenwerking tussen de beide comités moeten komen. Er zou bijvoorbeeld ten minste één keer per jaar een gemeenschappelijke vergadering moeten worden gehouden.

3.1.3. Met het oog op de hervorming van de raadgevende comités acht het Comité verlenging van de ambtstermijn van de comités van drie tot zes jaar noodzakelijk: problemen in de aanloopfase van de nieuw benoemde comités wegen dan minder zwaar door.

3.1.4. De maatregel om de bevoegdheid van de raadgevende comités uit te breiden tot het behandelen van alle verzoeken om advies inzake het vrije verkeer van de beroepsbeoefenaren die onder de verschillende sectorale richtlijnen vallen, getuigt van consistentie. Alle maatregelen die in het kader van het SLIM-initiatief worden genomen of daaruit voortvloeien, dienen immers te worden gezien in het licht van het „één grote interne markt”-concept van de Commissie.

3.2. *Gereguleerde opleiding (artikel 1)*

Met het oog op de uniformering van de terminologie is de opneming van het begrip „gereguleerde opleiding” in de zgn. „Eerste erkenningsrichtlijn” principieel toe te juichen, omdat dit begrip al in de recentere „Tweede erkenningsrichtlijn” wordt gehanteerd.

Inhoudelijk gezien komt de opneming van dit begrip in Richtlijn 89/48/EEG ook tegemoet aan de wens om in het algemeen stelsel van erkenning meer praktijkgericht (beroepsgericht) te werk te gaan. Dit vergemakkelijkt het vrije verkeer van jonge burgers die naar een andere lid-staat willen migreren.

3.3. *Adviezen van de coördinatoren (artikelen 1 en 2)*

Het Comité is ingenomen met de pragmatische aanpak waarop de Commissie aanstuurt. Volgens het Comité is het zinvol een beroep te doen op de ervaring van instanties die de richtlijn in de praktijk toepassen, teneinde sneller tot een meer uniforme toepassing en interpretatie te komen.

Het Comité kan zich vinden in de ontwikkeling om van de Coördinatiegroep een soort adviescollege van de Commissie te maken.

3.4. *Bijwerking van de lijsten van diploma's (artikelen 3 en 4)*

Het voorstel op dit punt houdt in dat de lid-staten de Commissie in kennis stellen van alle nationale regelingen voor diploma's, certificaten en andere titels; de Commis-

sie publiceert vervolgens de door de respectieve lid-staten erkende benamingen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Deze regeling blijkt t.a.v. huisartsen reeds goed te functioneren, zodat het het Comité een efficiënt en adequaat idee lijkt om de regeling uit te breiden tot de andere sectorale richtlijnen op het gebied van de gezondheidszorg.

3.5. *Behandeling van door ingezetenen van een EU-lid-staat in een derde land behaalde diploma's (artikel 5)*

Conform de jurisprudentie memoreert de Commissie in de overwegingen ter motivering van artikel 5 dat het iedere lid-staat vrijstaat om buiten de Europese Unie gevolgde opleidingen te erkennen en dat andere lid-staten in geval van erkenning niet hierdoor gebonden zijn.

De Commissie volgt daarmee de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie. Het Hof heeft uitdrukkelijk bepaald dat lid-staten niet gebonden zijn door de erkenning van een in een derde land behaald diploma door een andere lid-staat, maar in het geval van erkenning wel de in de betrokken lid-staat opgedane beroepservaring als een voor de Gemeenschap relevant gegeven in aanmerking dienen te nemen⁽¹⁾. In de zaak Tawil-Albertini⁽²⁾ heeft het Hof zich nog explicieter uitgedrukt door vast te stellen dat „de erkenning door een lid-staat van door derde staten afgegeven titels, zelfs indien deze in één of meer lid-staten als gelijkwaardig zijn erkend, de andere lid-staten niet bindt”.

Volgens het Comité dient artikel 5 nauwkeuriger te worden geformuleerd, omdat uit de huidige formulering niet duidelijk naar voren komt dat een gastland niet automatisch gebonden is door de erkenning van een in een derde land behaald diploma door een andere lid-staat.

Weliswaar is het zo dat het woord „in aanmerking nemen” c.q. „rekening houden met” waarvoor in artikel 5 is geopteerd, een zekere ruimte tot interpretatie biedt, omdat naar de algemene rechtsopvatting „in aanmerking nemen” c.q. „rekening houden met” slechts een deelaspect van het besluitvormingsproces is.

Toch stelt het Comité voor, de eerste zin van artikel 5 duidelijkheidshalve als volgt te vervolledigen:

„De lid-staten nemen bij de toetsing van de gelijkwaardigheid van beroepskwalificaties de buiten de Europese Unie behaalde diploma's, certificaten en andere titels van [...] in aanmerking...”

3.6. *Rechtsmiddelen (artikel 6)*

Het Comité juicht het nadrukkelijk toe dat de mogelijkheid wordt gecreëerd om in beroep te gaan, wanneer

(1) Arrest van het HvJ van 9 februari 1994. Salomone Haim versus Kassenärztliche Vereinigung Nordrhein. Zaak C-319/92.

(2) Arrest van het HvJ van 9 februari 1994. Abdullah Tawil-Albertini versus Ministre des Affaires sociales. Zaak C-154/93, ingevolge Haim, punt 21.

men het niet eens met het besluit van een lid-staat of er geen besluit wordt genomen. Het equivalent van dit democratische grondrecht van de burger is in de algemene rechtsbeginselen van het Gemeenschapsrecht opgenomen.

3.7. Artikelen 7 t/m 21

Het Comité is bewust niet nader ingegaan op de specifieke wijzigingen van de sectorale richtlijnen. Het Comité acht het van primair belang zo geconcentreerd mogelijk stelling te nemen t.a.v. de wezenlijke wijzigingsvoorstellen van de Commissie. Om deze reden is het Comité van mening, te kunnen afzien van de bespreking

van de bepalingen betreffende de aanpassingen van de richtlijn, aangezien deze onomstreden zijn.

4. Conclusies

Het Comité steunt principiële het onderhavige Commissievoorstel, omdat dit naar zijn mening een belangrijk instrument is om vereenvoudiging van de wetgeving en meer transparantie te bewerkstelligen.

De voorgestelde maatregelen ter vereenvoudiging van de formaliteiten zullen naast een betere kosten-batenverhouding ook leiden tot een snellere afwikkeling van zaken en daardoor het vertrouwen van de burger in Europa doen toenemen.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement — De toekomst van de markt voor visserijproducten in de Europese Unie: verantwoordelijkheid, partnerschap, concurrentievermogen”

(98/C 235/12)

De Commissie heeft op 22 december 1998 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Chagas.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting van 27 en 28 mei 1998 (vergadering van 27 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 103 stemmen vóór en 0 stemmen tegen, bij 6 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Bedoeling van de Commissiemededeling is een debat op gang te brengen over de hervorming van de gemeenschappelijke marktordening (GMO), die noodzakelijk is om de werking van de markt te verbeteren en dit onderdeel van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) af te stemmen op de ontwikkeling van de markt voor visserijproducten.

1.2. De Commissie zal in een volgend stadium voorstellen i.v.m. een betere werking van de GMO indienen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité is ingenomen met deze mededeling over de toekomst van de markt voor visserijproducten, en verheugt zich in het bijzonder over het feit dat de

Commissie dit document ter discussie voorlegt aan alle instellingen en de voornaamste betrokkenen uit de visserijsector (reders, werknemers, industrie, consumenten).

2.2. Het Comité herinnert eraan dat de huidige GMO is ingesteld bij Verordening (EEG) nr. 2142/70⁽¹⁾, waarin de grote lijnen van dit onderdeel van het gemeenschappelijk visserijbeleid zijn vastgelegd. In de loop der jaren is de regeling herhaaldelijk aangepast aan de nieuwe situatie, het laatst via de basisverordening die op 1 januari 1993 van kracht is geworden⁽²⁾.

⁽¹⁾ PB L 236 van 27.10.1970, blz. 5.

⁽²⁾ PB L 388 van 31.12.1992, blz. 1.

2.3. De gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten is grotendeels gebaseerd op het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Naast andere elementen zijn ook een aantal doelstellingen overgenomen, t.w. de stabilisering van de markten, het veiligstellen van de bevoorrading en het verzekeren van redelijke prijzen. Ook wordt uitgegaan van dezelfde beginselen, zoals de eenheid van de markten, financiële solidariteit en de communautaire preferentie.

2.4. Anders dan in het geval van het GLB echter is in de jaren zestig tijdens de Dillon-Ronde van de GATT-onderhandelingen het politieke besluit gevallen om het douanetarief voor visserijproducten in zijn geheel te consolideren. De problemen die hieruit zijn voortgesprongen, zijn genoegzaam bekend. Bovendien kon de Commissie hierdoor de tariefbescherming onmogelijk nog versterken. Tijdens latere onderhandelingsrondes zijn trouwens nieuwe toegevingen gedaan.

2.5. De consolidatie van het gemeenschappelijk douanetarief binnen de GATT heeft tot gevolg dat de GMO voor visserijproducten volgens de mechanismen van de vrije markt functioneert. Buiten de in de GATT-voorschriften vastgelegde beschermingsmaatregelen mogen dan ook geen verdere stappen worden genomen om de invoer uit derde landen te beperken of de productie steun te verlenen. Dit betekent echter niet dat de communautaire preferentie niet ten volle wordt toegepast, of dat het douanetarief voor visserijproducten niet op de meest voordelige wijze wordt aangewend. Telkens wanneer wordt beknibbeld op de bescherming van de communautaire productie, dienen daar toegevingen van de derde landen tegenover te staan waar de visserijsector ook werkelijk profijt van trekt.

2.6. De GMO op zich biedt geen uitweg voor de problemen die de sector treffen.

2.7. De grootste problemen in de sector spruiten immers voort uit de huidige overcapaciteit t.o.v. de beschikbare bestanden, het feit dat met de huidige bestanden niet aan de vraag kan worden voldaan, de excessieve schuldenlast, de hoge exploitatiekosten, de lage productiviteit en, tot op zekere hoogte, de niet altijd even adequate afzetkanalen. Behalve deze zwaar doorwegende structurele factoren die eigen zijn aan de sector, spelen ook externe factoren, zoals de mondialisering van de markten, de beperking van de invoerbelemmeringen en/of het wegvallen van beperkingen van het handelsverkeer, de concurrentie van andere producten, en de lagere transportkosten die de Europese markten binnen het bereik van hun voornaamste concurrenten brengen.

2.8. Om het voortbestaan van de communautaire visserij-activiteiten en hun levensvatbaarheid te verzekeren, moeten voor alle onderdelen van het gemeenschappelijk visserijbeleid geïntegreerde maatregelen voor een rationeel beheer van de maritieme bestanden worden goedgekeurd.

2.9. Het Comité gaat ervan uit dat de Commissie erop zal toezien dat de maatregelen die nu in het kader

van de GMO worden voorgesteld naadloos aansluiten bij de bestaande of geplande maatregelen in het kader van de overige onderdelen van het gemeenschappelijk visserijbeleid. Dit geldt in het bijzonder voor het structuurbeleid, het beheer van de bestanden en de controle.

2.10. Meer in het algemeen wijst het Comité er ook op dat de hervorming van de GMO voor visserijproducten gepaard moet gaan met begeleidende sociaal-economische maatregelen, zodat de vernieuwingen vlotter ingang vinden in de sector. In dit verband is het ook belangrijk dat de producentenorganisaties actief zijn in alle lid-staten waar de visserijsector een rol speelt.

2.11. De GMO voor visserijproducten is bedoeld om de concurrentieverhoudingen op de markt in evenwicht te houden, en oneerlijke praktijken van derde landen te voorkomen, vanzelfsprekend zonder de internationale verbintenissen van de Unie met voeten te treden.

2.12. De Europese Unie en de lid-staten moeten de bestaande regelgeving strikter toepassen, om te voorkomen dat vissers die alle voorschriften in de wind slaan hun producten vrij kunnen verkopen op het grondgebied van de Gemeenschap, en zo de EU-vissers oneerlijke concurrentie aandoen. Zowel de visserijsector zelf als het ESC hebben er overigens herhaaldelijk op gewezen dat er op dit gebied nog heel wat werk aan de winkel is. De onregelmatigheden in de sector zijn althans voor een deel toe te schrijven aan de gebrekkige controle op de naleving van de vigerende bepalingen.

2.12.1. Zo dient bij de invoer nauwkeuriger te worden toegezien op de naleving van de geldende voorschriften, met name op het gebied van hygiëne en gezondheid, etikettering en minimumgrootte van de vis (ondermaatse vis).

2.13. Zoals dat in vergelijkbare omstandigheden ook in andere sectoren het geval is, is het afstemmen van het aanbod op de vraag doorslaggevend voor de hoogte van het inkomen van de producenten. De producenten moeten hieruit hun conclusies trekken, en de interventiemechanismen van de GMO moeten een en ander in goede banen leiden, vooral gezien het grillige karakter van de visserij-activiteit.

2.14. Het Comité stelt vast dat de consumptie van vis per capita in de EU eind jaren negentig voortdurend, zij het heel lichtjes, is gestegen, en dat het consumptiepatroon en de consumptiegewoontes bij met name verse vis erg uiteenlopen.

2.15. De Europese burger kan er ongetwijfeld toe worden gebracht zijn voedingspatroon te veranderen en meer vis te gaan eten — waarmee hij overigens gezondere eetgewoonten zou aankweken. De promotie van visserij-

producten mag dan ook niet uit het oog worden verloren bij de hervorming van de GMO. De producentenorganisaties zouden vaker gebruik moeten maken van de bestaande communautaire mechanismen voor steun aan campagnes om de consumptie van vis aan te moedigen en de consument voor te lichten over nieuwe soorten.

2.15.1. Verder kan de prijs van doorslaggevend belang zijn bij de verwezenlijking van deze doelstelling.

2.16. Ook de producentenorganisaties en alle sectoren die een rol spelen na de productiefase dienen hun steentje bij te dragen aan de doorzichtigheid van de markt, en moeten de informatie aan de consument gaan beschouwen als onderdeel van hun strategie.

2.16.1. Het Comité is het ermee eens dat de kwaliteitsverbetering van de productie en de verbetering van de transparantie van de handelsbetrekkingen ondenkbaar zijn zonder maatregelen inzake de handelsbenaming van de soorten, de oorsprong, de productiemethode en de versheid.

2.16.2. Het Comité hoopt dat zo snel mogelijk voorstellen zullen worden ingediend i.v.m. de verticale integratie van de sector.

2.17. Ook staat het volledig achter het beginsel van eigen verantwoordelijkheid bij visserij en handel.

2.17.1. Het Comité is van oordeel dat de bevordering van goede praktijken, zowel bij de vangst als in de aquacultuur en bij de afzet, niet alleen in het algemeen positief is, maar heel in het bijzonder de positie van de communautaire productie t.o.v. de concurrentie uit derde landen ten goede komt.

2.18. De concentratie van het aanbod door de aanvoer toe te spitsen op de havens die uitgerust zijn met adequate controle-installaties, zal illegale visserijpraktijken sterk doen teruglopen.

2.19. Het Comité plaatst vraagtekens bij de formulering van hoofdstuk III A, punt 4 b), waarin wordt verwezen naar de conformiteit van de visserijproducten met de eisen inzake „milieubescherming”. Het vreest dat deze passage, indien geen nadere toelichting wordt verstrekt, zich zou kunnen lenen tot abusievelijke interpretaties en zo concurrentievervalsing in de hand zou kunnen werken.

2.20. Om te kunnen oproeien tegen de steeds scherpere en gerichtere concurrentie van de producenten uit derde landen en van de eigen aquacultuur (die zelfs voor producten van hoogwaardige kwaliteit in opmars is) moet de sector — voornamelijk wat verse producten betreft — zich ernstig gaan toeleggen op de kwaliteit, om zo de consument voor zich te winnen.

2.21. Het Comité schaart zich achter het pleidooi voor maatregelen om de efficiëntie van de bevoorrading te verbeteren. Die sector moet in goede omstandigheden kwaliteitsproducten kunnen leveren aan de verwerkende industrie. Beide sectoren vullen elkaar immers aan. Leveringscontracten lijken a priori een goede oplossing te zijn.

2.21.1. Derde landen kunnen hun producten tegen verlaagd invoertarief op de communautaire markt brengen en hebben bovendien lagere kosten, zowel wat de productiefactoren als de grondstof betreft. Bedoeling is, in dit verband concurrentievervalsing te vermijden.

2.22. Het Comité erkent dat de sector, in het licht van de schaarser wordende bestanden, langzamerhand moet beginnen denken aan de afschaffing van de ophouden- en vernietigingsregeling, zodat de producenten ertoe worden aangezet systematisch terug te vallen op de ophouden- en verkoopuitstelregeling. Een dergelijke maatregel is overigens al met succes toegepast in bepaalde landbouwsectoren. De steun aan innovatie ten slotte, d.w.z. de lancering van nieuwe producten en meer geavanceerde technieken voor verwerking, moet worden versterkt.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. In verband met de bepalingen inzake particuliere opslag (hoofdstuk III. A, punt 3) vestigt het Comité de aandacht op het feit dat de producentenorganisaties in bepaalde lid-staten niet altijd eigenaar zijn van de voorraad. Vandaar dat uitdrukkelijk zou moeten worden vermeld voor wie de steun aan de opslag bestemd is.

3.2. T.a.v. de regeling voor het handelsverkeer met derde landen en de vaststelling van goede praktijken, zowel op het gebied van de vangst als van de afzet, wil het Comité nog opmerken dat de verwijzing naar de producten die gevangen worden in internationale wateren moet worden aangevuld met een verwijzing naar schepen die onder goedkope vlag varen.

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 64/432/EEG inzake veterinairerechtelijke vraagstukken op het gebied van het intracommunautaire handelsverkeer in runderen en varkens”⁽¹⁾

(98/C 235/13)

De Raad heeft op 9 maart 1998 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pricolo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 27 en 28 mei 1998 gehouden 355e Zitting (vergadering van 27 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 106 stemmen vóór en 4 stemmen tegen, bij 5 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Voorwoord

1.1. Op de bekende gebeurtenissen rond de BSE-crisis die het grote publiek ernstig hebben verontrust en waardoor het vertrouwen van de consument in rundvlees en rundvleesproducten is geschonden, is door de EU-wetgever onmiddellijk gereageerd met de goedkeuring in april 1997 van Richtlijn 97/12/EG van de Raad. Die richtlijn behelst — middels een aanvulling op bovengenoemde Richtlijn 64/432/EG van 26 juni 1964 — een regeling voor het opzetten van databanken (gecomputeriseerde gegevensbestanden) met gegevens over runderen en varkens, alsmede over hun verplaatsingen.

1.2. In lijn met Richtlijn 97/12/EG heeft de Raad op 21 april 1997 zijn goedkeuring gehecht aan Verordening (EG) nr. 820/97 betreffende een identificatie- en registratieregeling voor runderen en de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten.

1.3. Het komt erop neer dat enerzijds is gestreefd naar een snelle en doeltreffende uitwisseling van informatie tussen de lid-staten over de identiteit van de dieren en hun verplaatsingen en de identiteit van de betrokken bedrijven, en dat anderzijds het aanbrengen van een oormerk en de afgifte van een paspoort zijn aangemerkt als geschikte instrumenten om het spoor terug te voeren naar het bedrijf, het centrum of de organisatie van herkomst of doorgang van een dier.

1.4. Deze twee nauw op elkaar aansluitende regelingen vormden toen en vormen nog steeds de ruggengraat van het systeem. Hierbij worden de technische voorwaarden geschapen die nodig zijn om een adequate wisselwerking tussen producent en databank en een volledige benutting van de gegevens van die databank te garanderen.

2. De inhoud van het Commissievoorstel

2.1. De door de Commissie voorgestelde wijziging van Richtlijn 64/432/EEG houdt in dat het vast veterinaire comité voortaan (volgens de Commissie/comité-procedure) wordt belast met de vaststelling van de uitvoerings-

bepalingen die nodig zijn om „de bruikbaarheid van de gecomputeriseerde gegevensbestanden te garanderen”.

2.2. Dit Commissievoorstel is dus niet van inhoudelijke aard, maar betreft een procedurele aanpassing om het vast veterinaire comité — een raadgevend orgaan van de Commissie — bij het beheer van deze materie te betrekken.

3. Kanttekeningen

3.1. Het Comité stelt vast dat het gecomputeriseerde gegevensbestand met informatie over de identiteit van de dieren, de betrokken bedrijven en de verplaatsingen van die dieren, één jaar na de goedkeuring van Richtlijn 97/12/EG en Verordening (EG) nr. 820/97 duidelijk nog niet operationeel is.

3.2. Uit het feit dat de Commissie thans een voorstel doet voor het vaststellen van uitvoeringsbepalingen voor dit gegevensbestand m.b.t. de identiteit van runderen en varkens, kan worden afgeleid dat de desbetreffende EU-regelgeving kennelijk helemaal niet of in ieder geval onvoldoende wordt nageleefd.

3.3. Deze achterstand brengt de geloofwaardigheid van de EU- en de nationale autoriteiten in het gedrang en is allerminst geschikt om het vertrouwen van de consument terug te winnen.

3.4. Het Comité verzoekt de Commissie dan ook verslag uit te brengen over de mate waarin Richtlijn 97/12/EG en Verordening (EG) nr. 820/97 overal in de EU ten uitvoer zijn gelegd.

3.4.1. Verder wil het Comité dat ook de betrokken partijen naar behoren toegang krijgen tot deze gecomputeriseerde bestanden. Daarbij moet worden gedacht aan erkende organisaties van landbouwers, handelaren en consumenten die daarbij een door hun eigen lid-staat erkend specifiek belang hebben.

3.5. In weerwil van de huidige situatie waarin de EU-regelgeving inzake het geplande gegevensbestand niet of onvoldoende wordt nageleefd, moet het Comité toch instemmen met het onderhavige Commissievoorstel, al was het maar om te benadrukken dat de

⁽¹⁾ PB C 100 van 2.4.1998, blz. 23.

bescherming van de volksgezondheid nog steeds prioriteit moet hebben.

3.5.1. Het Comité betreurt echter dat de in 1997 goedgekeurde Richtlijn betreffende veterinaire rechtelijke

vraagstukken i.v.m. de intracommunautaire handel in runderen geen tastbare resultaten heeft opgeleverd en verzoekt de Commissie om het in paragraaf 3.4 van dit advies bedoelde verslag op te stellen en aan de andere EU-instellingen voor te leggen.

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een beschikking van de Raad over het communautair statistisch programma”

(98/C 235/14)

De Raad heeft op 31 maart 1998 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het EG-Verdrag, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor economische, financiële en monetaire vraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Cal.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 118 stemmen vóór, bij 5 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De Commissie presenteert haar vijfde vijfjarenprogramma dat door Eurostat is opgesteld. Overeenkomstig artikel 3, lid 1, van Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek zal dit programma in een beschikking van de Raad worden vastgesteld. In genoemde verordening is bepaald dat „de Gemeenschap voor het formuleren en toepassen van, het toezicht op en de evaluatie van het in het Verdrag vastgestelde beleid haar besluiten moet kunnen baseren op actuele, betrouwbare en relevante communautaire statistieken die van lid-staat tot lid-staat vergelijkbaar zijn”.

1.2. Met dit programma — Verordening (EG) nr. 322/97 schrijft voor dat de richtsnoeren, de voornaamste sectoren en doelstellingen van de voor ten hoogste vijf jaar geplande maatregelen moeten worden omschreven — streeft de Commissie in de eerste plaats naar continuïteit, namelijk „een kwalitatief hoogstaande dienstverlening aan de Europese Unie op het gebied van statistieken mogelijk maken”. Daarbij dient aan drie vereisten te worden voldaan: inspelen op de behoeften van het communautair beleid, verbeteren van de samenwerking tussen Eurostat en de nationale diensten voor de statistiek (die samen het ESS, het Europees statistisch systeem vormen) en het stellen van prioriteiten.

1.3. De Commissie noemt vier categorieën van prioriteiten:

- politieke prioriteiten van de Gemeenschap;
- belangrijke projecten inzake statistiek of infrastructuur;
- continuering en vervolmaking van systemen die inspelen op de bestaande politiek behoeften;
- overige onontbeerlijke statistische indicatoren.

1.4. De met het programma gemoeide kosten bedragen 83 tot 95 miljoen euro per jaar.

1.5. Het programma voorziet in maatregelen voor onderstaande belangrijke beleidsgebieden:

- vrij verkeer van goederen;
- landbouw;
- vrij verkeer van personen, diensten en kapitaal;

- vervoer;
- algemene regels inzake mededinging, fiscaliteit en onderlinge afstemming van de wetgevingen;
- economisch en monetair beleid;
- gemeenschappelijk handelsbeleid;
- sociaal beleid, onderwijs, beroepsopleiding en jeugd;
- cultuur;
- volksgezondheid;
- consumentenbescherming;
- trans-Europese netwerken;
- bedrijfsleven;
- economische en sociale samenhang;
- onderzoek en technologische ontwikkeling;
- milieu;
- ontwikkelingssamenwerking;
- werkzaamheden die niet onder het Verdrag vallen.

1.6. Deze beleidsgebieden zijn niet in rangorde van prioriteit opgesomd. Zij volgen gewoon de titels van het Unieverdrag. De Commissie heeft evenwel duidelijk prioriteiten gesteld, namelijk:

- de economische en monetaire unie;
- concurrentievermogen, groei en werkgelegenheid;
- de uitbreiding van de Europese Unie.

1.7. Ten slotte geeft de Commissie voor elk statistisch gebied aan waar volgens haar de prioriteiten liggen en voor welke maatregelen Eurostat bij gebrek aan middelen vertraging oploopt of de voortzetting van de maatregelen moet uitstellen.

2. Eerdere werkzaamheden

2.1. Het Comité heeft zich in april 1994⁽¹⁾ uitgesproken over het voorstel van de Commissie, dat definitieve vorm kreeg in de verordening van 17 februari 1997⁽²⁾ van de Raad betreffende de communautaire statistiek. De Raad heeft er dus bijna drie jaar over gedaan om een besluit over deze belangrijke materie te nemen. Het

Comité had indertijd geen principiële bezwaren tegen het voorstel van de Commissie geuit.

2.2. Het Comité heeft in november 1992 een belangrijk advies, onder meer over een „Voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende het kaderprogramma van prioritaire maatregelen op het gebied van de statistische informatie 1993-1997”⁽³⁾ uitgebracht. In dit advies werd een zekere onevenwichtigheid tussen de politieke en de methodologische prioriteiten geconstateerd en werd gepleit voor „het nader tot elkaar brengen van het prestatievermogen van de afzonderlijke stelsels op het hoogst mogelijke niveau”. Verder werden vraagtekens bij de haalbaarheid van dit „ambitieuze” programma van de Commissie geplaatst.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het Economisch en Sociaal Comité verheugt zich over de kans die wordt geboden om zich over dit vijfde statistische programma van de Gemeenschap uit te spreken. Ook in zijn dagelijkse werkzaamheden beseft het Comité maar al te goed hoe belangrijk het is om op Europees en nationaal niveau over een degelijk toegerust en goed functionerend statistisch systeem te kunnen beschikken. Het Comité komt in dit advies niet terug op de basiskennmerken van een dergelijk systeem. Die zijn uitvoerig behandeld in Verordening (EG) nr. 322/97 en in het advies dat het Comité over het desbetreffende voorstel van de Commissie heeft uitgebracht. Wel benadrukt het Comité dat de Europese Unie behoefte heeft aan een statistisch systeem dat voldoende onafhankelijk is en met adequate middelen is toegerust.

3.2. Het Comité meent dat de Commissie, in het voorliggende voorstel, terecht een duidelijk onderscheid maakt tussen de methodologische activiteiten en de ter ondersteuning van het communautaire beleid genomen maatregelen. Het Comité vindt evenwel dat de Europese Unie nog onvoldoende voortgang op het gebied van de onderlinge afstemming van de nationale statistische systemen heeft geboekt. Over het algemeen kan men constateren dat eerst de EU-beleidslijnen worden uitgestippeld en uitgevoerd en pas dan de communautaire statistieken worden geharmoniseerd.

3.3. Met name betreurt het Comité dat de nationale diensten statistische gegevens blijven verspreiden die helemaal niet vergelijkbaar zijn ondanks de inspanningen die worden gedaan om Eurostat de nodige gegevens voor het opstellen van vergelijkbaar cijfermateriaal aan te leveren. Dit probleem komt met name heel duidelijk naar voren op het gebied van werkgelegenheid en werkloosheid. Maar al te vaak worden in de lid-staten gegevens verzameld op grond van uiteenlopende inter-

⁽¹⁾ PB C 195 van 18.7.1994.

⁽²⁾ PB L 52 van 22.2.1997.

⁽³⁾ PB C 19 van 25.1.1993.

pretaties van de op EU-niveau afgesproken geharmoniseerde regels voor gegevensverzameling. Dat kan ertoe leiden dat discriminatie in de uitvoering van de EU-beleidslijnen ontstaat.

3.4. Het Comité kan zich vinden in de keuzes die de Commissie heeft gemaakt om, tegen de achtergrond van de ontoereikende begrotingslijn t.b.v. Eurostat, een aantal prioriteiten te stellen. Het dringt er evenwel op aan dat de economische en sociale samenhang aan de drie, in artikel 2 van het voorstel voor een beschikking genoemde prioriteiten wordt toegevoegd. Betrouwbare en snel beschikbare regionale⁽¹⁾ statistieken zijn immers essentieel voor de inkomensoverdrachten tussen landen en regio's, welke noodzakelijk zijn voor de economische en sociale samenhang, nog steeds één van de prioritaire doelstellingen van de Europese Unie.

3.5. Het Comité betreurt dat bepaalde statistische gebieden, bij gebrek aan personeel of geldmiddelen, vertraging oplopen of worden uitgesteld. Een voorbeeld hiervan is de vertraging bij de statistieken ten aanzien van investeringen, waarvan de verwerking nochtans essentieel is voor het macro-economisch beleid en dus voor het welslagen van het in artikel 103 van het Unieverdrag vastgestelde beleid inzake (monetaire) stabiliteit en (economische) groei. Dat zou wel eens ernstige gevolgen kunnen hebben wanneer aan bepaalde landen boetes uit hoofde van het Stabiliteits- en Groei-pact worden opgelegd.

3.6. Het Comité keurt het voorstel voor een beschikking van de Raad goed, zij het dat in voorgaande algemene opmerkingen en onderstaande bijzondere opmerkingen een aantal kanttekeningen worden geplaatst.

4. Bijzondere opmerkingen

4.1. Het Comité is van mening dat de Commissie in Titel VI „Het economisch en monetair beleid” duidelijker moet aangeven waarom zij een gemeenschappelijke methodiek voor de verzameling van statistische gegevens over de ontwikkeling van de consumptieprijzen en over de koopkrachtpariteiten wenselijk acht. Met name de koopkrachtpariteiten op regionaal vlak, incl. die van steden verdienen bijzondere aandacht. Deze gegevens zijn niet alleen noodzakelijk om te kunnen nagaan in hoeverre de lid-staten beleidsmatig naar elkaar toegroeien (artikel 130 van het EG-Verdrag), maar ook om te voldoen aan de in Titel XIV „Economische en sociale samenhang” vermelde behoefte aan statistische informatie.

4.2. Het Comité vraagt zich af of de Commissie niet duidelijker zou kunnen zijn over de statistische behoeften

om tot invoering van een definitieve BTW-regeling in de Gemeenschap te komen.

4.2.1. Door te kiezen voor een definitieve BTW-regeling waarbij de heffing in het land van oorsprong en niet in het land van verbruik plaatsvindt, zijn de lid-staten immers verplicht een vereffeningssysteem af te spreken om derving van belastingopbrengsten te voorkomen. In het licht daarvan is een verdere harmonisering van de in de nationale rekeningen gebruikte macro-economische clusters nodig om het verlies aan informatie, zoals die door de huidige BTW-regeling wordt verstrekt, te compenseren.

4.3. Het Comité is zich ervan bewust dat met het aanleveren van statistische gegevens voor de ondernemingen, met name voor het MKB, hoge kosten gemoeid kunnen zijn. De kosten voor de ondernemingen zouden evenwel aanzienlijk kunnen worden gedrukt wanneer:

- de door de verschillende diensten opgevraagde gegevens worden geclusterd;
- gebruik gemaakt wordt van nieuwe informatietechnologie (Internet enz.), waarbij vertrouwelijke gegevens eventueel moeten worden beschermd.

4.4. Meestal zijn aan die kosten evenwel ook baten verbonden, aangezien de ondernemingen de statistieken waaraan zij hebben meegewerkt, kunnen gebruiken voor marktverkenningen enz. Voorlichtingscampagnes in de vorm van seminars maar ook via Internet, kunnen de ondernemers beter doordringen van het nut van statistieken en van het profijt dat zij daar voor hun eigen onderneming uit kunnen halen. De lid-staten zouden de sectorale beroepsorganisaties kunnen helpen bij het ontwikkelen van softwareprogramma's, waardoor de statistische gegevens kunnen worden omgevormd tot echte beheersinstrumenten voor de ondernemer.

4.5. Het Comité is van mening dat de vergelijkbare statistieken over werkloosheid en werkgelegenheid in de Unie volkomen ontoereikend zijn. Niet alleen verschilt de wijze waarop de lid-staten de gegevens verzamelen, maar bovendien ontbreken precieze gegevens over de verschillende stelsels inzake deeltijdwerk, de arbeids-overeenkomsten voor bepaalde duur en de individuele voorkeuren van werknemers t.a.v. arbeidsduur en duur van arbeidsovereenkomst. Dergelijke gegevens zijn evenwel essentieel voor een Europees werkgelegenheidsbeleid en voor de in dit verband door de lid-staten op te stellen banenplannen.

4.6. Het Comité stemt in met de uitspraak dat de „kwaliteit van de communautaire statistiek wordt bepaald door de kwaliteit van de aan Eurostat verstrekte gegevens” en dat het „uiteindelijke doel van het CSS is om op geïntegreerde en geharmoniseerde wijze in alle

⁽¹⁾ Incl. stedelijke gebieden in het licht van de nieuwe voorstellen tot wijziging van de Structuurfondsenverordeningen.

statistische behoeften van de EU te voorzien" (zie 2.2 van het Commissiedocument). Daarom beklemtoont het Comité dat het CSS, met inbegrip van de nationale bureaus voor de statistiek, verbeterd en verder uitge-

bouwd moet worden en nieuwe werkmethoden moeten worden vastgesteld om tijdig de nodige statistieken voor belangrijke beleidsbeslissingen in de EU beschikbaar te kunnen stellen

Brussel, 27 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 404/93 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector bananen" (1)

(98/C 235/15)

De Raad heeft op 27 januari 1998 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Espuny Moyano.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting van 27 en 28 mei 1998 (vergadering van 27 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 82 stemmen vóór en 16 stemmen tegen bij 19 onthoudingen, werd goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het panel en de beroepsinstantie van de Wereldhandelsorganisatie hebben een aantal elementen van de communautaire invoerregeling voor bananen veroordeeld. Met onderhavig Commissievoorstel wordt beoogd deze elementen te wijzigen, teneinde ze met de WTO-regels in overeenstemming te brengen.

1.2. Het Commissievoorstel bevat de volgende onderdelen:

1.2.1. Het tariefcontingent van 2,2 miljoen ton voor de invoer van bananen uit derde landen (onderworpen aan een douanetarief van 75 ecu/ton) en de niet-traditionele invoer uit de ACS-landen (waarvoor een nultarief geldt) wordt gehandhaafd.

1.2.2. Er wordt een aanvullend tariefcontingent van 353 000 ton geopend met een invoerrecht van 300 ecu/ton voor bananen uit derde landen en een invoerrecht van 100 ecu/ton voor niet-traditionele ACS-bananen.

1.2.3. De huidige invoercertificatenregeling wordt afgeschaft, waarmee de B-vergunningen en het onderscheid naar functies verdwijnen.

1.2.4. Er wordt een invoervergunningensysteem voorgesteld waarbij wordt uitgegaan van de traditionele handelsstromen (methode „traditioneel/nieuw"). In de uitvoeringsbepalingen van de Commissie, die vastgesteld moeten worden via de procedure van het comité van beheer, zal worden bepaald hoe het systeem in de praktijk zijn beslag zal krijgen.

1.2.5. Indien er redelijkerwijs geen akkoord kan worden bereikt met alle partijen bij de WTO die een wezenlijk belang hebben bij de levering van bananen (Costa Rica, Colombia, Ecuador en Panama), mag de Commissie elk van deze vier landen een specifiek quotum toewijzen.

1.2.6. De traditionele ACS-hoeveelheid, die wordt vastgesteld op in totaal 857 700 ton, wordt niet over de afzonderlijke landen verdeeld.

1.2.7. Wanneer de op basis van een balans van productie, consumptie en in- en uitvoer vastgestelde vraag in de Gemeenschap stijgt, kan het voorgestelde autonome aanvullende tariefcontingent worden verhoogd. Het vaststellen van de verschillende onderdelen van de balans, de goedkeuring ervan en de verhoging van het aanvullende tariefcontingent geschieden overeenkomstig de procedure van het comité van beheer.

(1) PB C 75 van 11.3.1998, blz. 6.

1.2.8. Indien nodig, namelijk wanneer de bevoorrading van de communautaire markt beïnvloed wordt door uitzonderlijke omstandigheden die gevolgen hebben voor productie of invoer, stelt de Commissie bijzondere maatregelen vast overeenkomstig de procedure van het comité van beheer. In dergelijke gevallen kan het aanvullende tariefcontingent worden aangepast. Bij de bijzondere maatregelen moet iedere vorm van discriminatie ten aanzien van het land van oorsprong worden voorkomen.

1.2.9. De nieuwe regeling treedt op 1 januari 1999 in werking.

1.3. De tekst van het voorstel tot wijziging van de GMO voor bananen gaat vergezeld van een aanbeveling voor een besluit van de Raad om de Commissie te machtigen te onderhandelen met derde landen die een wezenlijk belang hebben bij de levering van bananen: Costa Rica, Colombia, Ecuador en Panama.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité betuigt zijn instemming met de inspanningen van de Commissie om een aantal bepalingen van Verordening (EEG) nr. 404/93 in overeenstemming te brengen met de internationale afspraken van de EU in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de vierde Overeenkomst van Lomé, met name Protocol nr. 5 daarvan betreffende bananen.

2.2. Het Comité is zich ervan bewust dat het als gevolg van de uitspraken van het panel en de beroepsinstantie van de WTO noodzakelijk is geworden wijzigingen aan te brengen in het systeem van toekenning van invoercertificaten, dat een van de steunpilaren van de gemeenschappelijke marktordening (GMO) voor bananen vormt.

2.3. Het stelt vast dat het Commissievoorstel de communautaire en ACS-producenten geen compensatie kan bieden voor het verdwijnen van de als niet in overeenstemming met de GATT-regels beoordeelde B-vergunningen. Voor de opheffing van deze vergunningen is voor hen immers geen enkele compenserende maatregel voorzien. De wijziging van het systeem van toekenning van invoercertificaten kan ertoe leiden dat deze producenten er niet langer op kunnen rekenen dat zij hun bananen tegen voor producenten en consumenten redelijke prijzen op de communautaire markt kunnen afzetten, terwijl dit absoluut noodzakelijk is om hun inkomsten op peil te kunnen houden.

2.3.1. Het Comité vreest daarom dat de werkgelegenheidssituatie in bananenproducerende regio's, waar de werkloosheid toch al hoog is, door de voorgestelde wijziging verder zal verslechteren.

2.3.2. Daarom zou de Commissie de forfaitaire referentieopbrengst aan de hand waarvan de compenserende steun voor communautaire producenten wordt berekend, met 20 % moeten verhogen, teneinde hen voor de wijzigingen in de invoerregeling te compenseren. Deze

herziening is bovendien gerechtvaardigd op grond van artikel 299 van het Verdrag van Amsterdam, dat de rechtsgrondslag vormt om het Gemeenschapsbeleid ten aanzien van ultraperifere gebieden op flexibele wijze toe te passen.

2.3.3. Voorts zou de Commissie volgens het Comité een regeling moeten voorstellen om marktdeelnemers ook in de toekomst een bepaalde prikkel voor de afzet van communautaire bananen en traditionele ACS-bananen te geven. Zo'n prikkel is noodzakelijk omdat de winstmarge bij de afzet van deze bananen veel kleiner is dan bij die van Latijns-Amerikaanse bananen, als gevolg van de specifieke omstandigheden waaronder communautaire en traditionele ACS-bananen geteeld worden. Het gaat hierbij met name om het ontbreken van schaalvoordelen en om hogere sociale kosten.

2.4. Het Comité vindt dat de duurzame productie en de afzet van bananen die onder rechtvaardige sociale omstandigheden en aanvaardbare milieumomstandigheden zijn geteeld, gestimuleerd zouden moeten worden. Het betreurt dat in dit verband geen enkele maatregel van betekenis is voorgesteld.

2.4.1. Daarom zou het graag zien dat de Commissie een reeks maatregelen voorstelt om de afzet en het promoten van genoemde bananen te ondersteunen, onder meer door de Europese publieke opinie voor te lichten over de problemen waarmee bananenproducenten in de derde wereld geconfronteerd worden. Dergelijke maatregelen zijn vooral noodzakelijk omdat deze bananen geteeld worden door kleine producenten die te maken hebben met veel hogere productiekosten dan de telers van bananen die verhandeld worden door grote multinationals, die dikwijls alle activiteiten van de productieketen, van de teelt via het transport tot de invoer, zelf verzorgen.

2.4.2. Ook de consumenten zullen bij deze maatregelen gebaat zijn. Uit de uitkomsten van een door de Commissie verricht onderzoek blijkt immers dat bananen die onder aanvaardbare sociale en milieumomstandigheden zijn geteeld, in de EU ruimschoots worden afgenomen. De EU-burgers zijn zich ook terdege bewust van het buitensporige gebruik van pesticiden en andere chemische producten in bepaalde delen van Latijns-Amerika.

2.4.3. Er zou een doeltreffend systeem moeten worden ontwikkeld om erop toe te zien dat alleen bananen die onder aanvaardbare sociale en milieumomstandigheden zijn geteeld, als zodanig bestempeld worden. Een internationaal bananenhandvest, gedragsregels en labels zouden in dit verband nuttige middelen kunnen zijn.

2.4.4. Tegelijkertijd is het van essentieel belang dat de inkomens van de producenten door passende marktmechanismen of door rechtstreekse steun op peil blijven. Zo zouden bananentelers in de EU hogere compenserende bedragen moeten krijgen, terwijl ACS-producenten ter aanvulling op de structurele steunmaatregelen om de

sector concurrerende te maken, steun zouden moeten ontvangen die in overeenstemming is met de WTO-regels.

2.5. Het Comité vindt dat de consument steeds meer moet kunnen rekenen op een zeker en gevarieerd aanbod van bananen die afkomstig zijn uit verschillende gebieden en die op verschillende manieren zijn geteeld en afgezet. Daarom zou met de nieuwe regeling gewaarborgd moeten worden dat bananen uit de EU, de ACS-landen en Latijns-Amerika naast elkaar op de markt voorkomen.

2.6. Vanwege het feit dat de omvang van de communautaire bananenmarkt na het vaststellen van de GMO is toegenomen, en met het oog op toekomstige uitbreidingen van de Unie, zou de hoeveelheid communautaire bananen die recht geeft op compenserende steun volgens het Comité enigszins kunnen worden verhoogd. Zo zou de stijging van de consumptie in de EU ook aan de communautaire producenten ten goede kunnen komen. In het tegengestelde geval zouden uitsluitend producenten uit derde landen van de groei van de EU-markt profiteren.

2.7. Naar het oordeel van het Comité zou het voorstel om voor de totale traditionele invoer uit ACS-landen een hoeveelheid vast te stellen, het evenwicht in de bevoorrading uit deze landen kunnen verstoren. Het vindt dat er middelen moeten worden gevonden om ervoor te zorgen dat geen enkele traditionele ACS-leverancier de toegang tot de markt voor afzet van zijn traditionele hoeveelheden wordt ontzegd.

2.7.1. Het Comité dringt er daarom bij de Commissie op aan, een optimale formule te vinden die geen van de ACS-landen benadeelt.

2.7.2. Het Comité stelt vast dat in het Commissievoorstel niets is opgenomen dat zou kunnen bijdragen tot de oplossing van het specifieke probleem van Somalië; het Comité had hier nochtans in zijn advies van 30 mei 1996 (CES 704/96, paragraaf 1.3 en 1.3.1) op aangedrongen.

Volgens het Comité kan tot het economische en sociale herstel van dit land, dat als gevolg van de burgeroorlog en de rampzalige overstromingen van 1996 die vrijwel de helft van het bebouwde areaal hebben verwoest, nog steeds in een ernstige crisis verkeert, maar op één manier worden bijgedragen, nl. door Somalië bij wijze van hoge uitzondering een belangrijk specifiek quotum toe te wijzen.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Het Comité acht het voorgestelde autonome aanvullende tariefcontingent van 353 000 ton te groot; 100 000 ton is naar zijn mening genoeg. Wanneer men namelijk de voorgestelde contingenten, de traditionele ACS-hoeveelheid en de communautaire referentiehoeveelheid bij elkaar optelt, komt men uit op een aanbod (4,26 miljoen ton) dat niet meer in evenwicht is met de vraag (3,9 miljoen ton).

3.1.1. Ook gezien de overbevoorrading die de laatste jaren op de markt van de EU valt waar te nemen, is het noodzakelijk de omvang van het aanvullend tariefcontingent te beperken. Naar gelang van de werkelijke marktbehoefte zou dit contingent jaarlijks naar boven of naar beneden kunnen worden bijgesteld.

3.2. Het Comité vindt dat de nog vast te stellen nieuwe regeling voor de toekenning van invoercertificaten het concurrentievermogen van alle marktdeelnemers op gepaste wijze zou moeten waarborgen, zodat het evenwicht in de bevoorrading van de Unie tussen alle herkomstgebieden niet wordt verstoord. Derhalve moet met deze regeling absoluut worden gegarandeerd dat communautaire en ACS-producenten hun bananen daadwerkelijk kunnen afzetten en een redelijk inkomen genieten. Met name het concurrentievermogen van de Europese bananenproducenten zou verder moeten worden verbeterd. De Commissie wordt verzocht uitvoerig verslag uit te brengen van de middelen die daartoe zijn ingezet, de vooruitgang die is geboekt en eventueel ook de tegenwerking die in dit verband is ondervonden.

3.3. Het Comité is van mening dat bij de toewijzing van invoervergunningen het laatste jaar waarover marktgegevens beschikbaar zijn als referentieperiode zou moeten dienen. Zo zou gezorgd kunnen worden voor een betere aansluiting bij de huidige marktsituatie. Om de referentiehoeveelheden eenvoudiger, betrouwbaarder en billijker te kunnen berekenen, zou de berekening uitsluitend gebaseerd moeten zijn op de daadwerkelijk in de EU-lid-staten ingevoerde hoeveelheden, uitgaande van gecontroleerde (of door de douane gecertificeerde) invoercertificaten.

3.4. Om de overgang van de huidige invoerregeling naar de nieuwe, door de Commissie voorgestelde invoerregeling soepel te laten verlopen, zou volgens het Comité een reeks overgangsmaatregelen moeten worden uitgewerkt om verstoringen die veroorzaakt worden door de ingrijpende verandering van het huidige systeem tot een minimum te beperken. In de periode waarin deze maatregelen van kracht zijn, zouden de marktdeelnemers wijzigingen in hun industriële en commerciële infrastructuur kunnen aanbrengen die nodig zijn om zich aan de nieuwe invoerregeling aan te passen.

3.5. Het Comité acht het van essentieel belang dat de regeling voor de toekenning van invoercertificaten in geval van uitzonderlijke omstandigheden, gehandhaafd wordt.

3.5.1. Naar zijn mening moet de situatie in traditionele EU-toeleveringslanden waar het geregelde gezag is weggefallen en zo'n anarchie heerst dat zij de hun in het verleden toegewezen exportquota niet kunnen halen, als zo'n uitzonderlijke omstandigheid worden beschouwd.

4. Conclusies

4.1. Het Comité beseft dat de met Verordening (EEG) nr. 404/93 vastgestelde invoerregeling in overeenstemming moet worden gebracht met het besluit van het Orgaan voor Geschillenbeslechting van de WTO, maar

blijft erbij dat dit niet ten koste mag gaan van de verwezenlijking van de hoofddoelstellingen van de GMO voor bananen, met name de gegarandeerde markttoegang voor communautaire en ACS-bananen (die nodig is om zowel de EU- als de ACS-producenten daarvan een toereikend inkomen te waarborgen) en de toegang van de consumenten tot een gevarieerd aanbod van bananen van verschillende herkomst tegen overal in de Unie redelijke en uniforme prijzen. Voorts moet de nieuwe regeling de handel in onder aanvaardbare sociale en milieu-omstandigheden geteelde bananen stimuleren, zodat de teelt van deze bananen voor de desbetreffende producenten en werknemers in derde landen rendabeler wordt zonder dat hun gezondheid en het milieuevenwicht in de bananenproducerende regio's in gevaar wordt gebracht.

4.1.1. Het Comité hoopt dat met zijn opmerkingen over de wijziging van de GMO voor bananen terdege rekening zal worden gehouden. Het is voor hem hoe dan ook onaanvaardbaar dat door het verdwijnen van de gegarandeerde markttoegang voor in de Gemeenschap geteelde bananen getornd wordt aan het beginsel van communautaire preferentie, dat een van de hoekstenen van het GLB is. Voorts acht het Comité het absoluut noodzakelijk dat wordt vastgehouden aan de preferentiële toegang tot de communautaire markt voor de ACS-producenten en aan de traditionele voorrechten die hun in het kader van de Lomé-overeenkomsten zijn verleend.

4.2. Het Comité zou door de Commissie zo spoedig mogelijk geïnformeerd en geraadpleegd willen worden over voorstellen voor toepassingsverordeningen inzake de nieuwe GMO voor bananen.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

De volgende wijzigingsvoorstellen, waarvóór ten minste een kwart van de stemmen is uitgebracht, zijn tijdens de beraadslagingen verworpen:

1. Paragraaf 2.3.2

Deze paragraaf als volgt te lezen:

„Daarom zou de Commissie volgens de Afdeling intensiever gebruik moeten maken van alle middelen die geschikt lijken om de situatie in de betrokken regio's structureel te verbeteren. Voorafgaand dient zorgvuldig te worden onderzocht wat de tot op heden verleende structurele bijstand voor effect heeft gehad.

In dit verband zou ook moeten worden nagegaan of de forfaitaire referentieopbrengst aan de hand waarvan de compenserende steun voor communautaire producenten wordt berekend, kan worden herzien.

Een dergelijke herziening zou na ratificatie van het Verdrag van Amsterdam gerechtvaardigd kunnen worden op grond van artikel 299, dat de rechtsgrondslag vormt om het Gemeenschapsbeleid ten aanzien van ultraperifere gebieden op flexibele wijze toe te passen.”

Motivering

De in de betrokken regio's noodzakelijke structurele steunmaatregelen zouden geenszins beperkt mogen blijven tot verhoging van de compenserende steun. Deze steun zou uitsluitend als onderdeel van een samenhangend geheel van maatregelen gewaarborgd mogen worden.

Uitslag van de stemming

Vóór: 36, tegen: 48, onthoudingen: 13.

2. Paragraaf 2.6

Deze paragraaf als volgt te lezen:

„Het Comité stelt vast dat de bananenproductie in de EU, sinds de GMO voor bananen in werking is getreden, dankzij de steun is toegenomen. Toch ligt zij met een hoeveelheid van tussen 680 000 en 700 000 ton momenteel nog aanzienlijk onder de in 1993 vastgestelde hoeveelheid waarvoor compenserende steun kan worden toegekend (854 000 ton).

Als de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen betreffende de Europese productie worden bereikt, dan kan worden besloten of — tegen de algemene trend van het GLB in — de voor steun in aanmerking komende hoeveelheid dient te worden verhoogd. Dit zou met name kunnen gebeuren in het licht van de toekomstige uitbreiding van de Unie.”

Motivering

Spreekt voor zich.

Uitslag van de stemming

Vóór: 39, tegen: 52, onthoudingen: 15.

3. Paragrafen 3.1 en 3.1.1

Beide paragrafen te schrappen.

Motivering

Het voorgestelde aanvullende contingent van 353 000 ton komt overeen met de invoer uit derde landen door de drie nieuwe lid-staten voordat deze tot de EU toetraden. De bananenconsumptie in deze landen is inmiddels (bij een veranderde samenstelling van de herkomst) licht gestegen.

Het in het advies genoemde aanbodcijfer van 4,26 miljoen ton is in de praktijk niet gehaald: de voor steun in aanmerking komende EU- en ACS-contingenten konden om velerlei redenen in de teeltgebieden niet volledig worden uitgeput, en ook de quota voor invoer uit derde landen blijven, met name door administratieve oorzaken (bv. handel in vergunningen), achter op de gestelde norm.

Uitslag van de stemming

Vóór: 34, tegen: 49, onthoudingen: 24.

4. Paragraaf 3.3

De eerste zin als volgt te wijzigen:

„De Afdeling is van mening dat bij de toewijzing van invoervergunningen de laatste drie jaar waarover marktgegevens beschikbaar zijn als referentieperiode zouden moeten dienen.”

Motivering

De toekenning van invoervergunningen baseren op de gegevens van één jaar zou hoogst onrechtvaardig zijn voor landen waar de productie juist dat jaar als gevolg van klimatologische of andere omstandigheden uitzonderlijk laag is.

Gezien deze afhankelijkheid van de weersomstandigheden wordt bij de toekenning van vergunningen gewoonlijk uitgegaan van een meerjarig gemiddelde.

Uitslag van de stemming

Vóór: 35, tegen: 38, onthoudingen: 26.

5. Paragraaf 3.3

Na de eerste zin de volgende zin in te voegen:

„Daarbij zou de marktversturende werking van het als in strijd met de GATT-regels bestempelde oude systeem echter buiten beschouwing moeten blijven.”

Motivering

Spreekt voor zich.

Uitslag van de stemming

Vóór: 32, tegen: 49, onthoudingen: 25.

6. Paragraaf 3.4

Te schrappen.

Motivering

Conform de WTO-voorschriften moet de nieuwe regeling volledig in werking treden op 1 januari 1999.

Uitslag van de stemming

Vóór: 35, tegen: 53, onthoudingen: 18.

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad over bevordering van het ondernemerschap in Europa: Prioriteiten voor de toekomst”

(98/C 235/16)

De Europese Commissie heeft op 5 mei 1998 besloten, overeenkomstig artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen inzake de voornoemde mededeling.

Het Comité heeft haar Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden belast. Het Comité heeft de heer Lustenhouwer tot algemeen rapporteur voor dit onderwerp benoemd.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 27 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 78 stemmen vóór en 3 stemmen tegen, bij 4 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Met instemming heeft het Comité kennisgenomen van de Mededeling van de Commissie „Bevordering van het ondernemerschap in Europa: Prioriteiten voor de toekomst”. In de visie van de Commissie op het begrip ondernemerschap en de voorgestelde en reeds ontwikkelde acties ter bevordering van zelfstandig ondernemerschap vindt het Comité vele van zijn eigen ideeën terug, hetgeen vanzelfsprekend is toe te juichen.

1.2. Het Comité meent dat de Commissie een compliment verdient voor het feit dat zij op deze wijze gevolg heeft gegeven aan de oproep van de Raad eind 1997 om ten behoeve van de Europese Top te Cardiff met ideeën te komen ter uitwerking van een van de onderdelen van de werkgelegenheidsrichtsnoeren, te weten de bevordering van het ondernemerschap in de Europese Unie.

1.3. Ondernemerschap wordt door de Commissie gezien als een dynamisch proces dat bepaalde kwaliteiten vereist. Het Comité onderschrijft deze benadering, maar voegt daaraan toe dat ondernemerschap in zekere zin ook is te beschouwen als een zelfstandige productiefactor naast bv. arbeid en kapitaal.

1.3.1. Het is juist de gecombineerde inzet van deze afzonderlijke productiefactoren die meerwaarde geeft en die bepalend is voor het succes of falen van de onderneming.

1.3.2. In die zin is ondernemerschap dan ook niet iets dat zich beperkt tot slechts kleine bedrijven, maar evenzeer in grote bedrijven dan wel in commerciële samenwerkingsvormen van diverse bedrijven herkenbaar is. Veelal wordt hierbij dan gebruik gemaakt van bepaalde sterke facetten van het ondernemerschap van kleine, zelfstandige ondernemers, hetgeen geleid heeft tot begrippen als „intra-preneurship”.

1.4. Het Comité is het dan ook met de Commissie eens dat bevordering van ondernemerschap in hoge mate een zaak is van een verandering in mentaliteit van

mensen en het scheppen van een cultuur die het dragen van ondernemersrisico bevordert.

1.5. Hoe gemakkelijk dit ook klinkt, het Comité is zich ervan bewust dat dergelijke veranderingen vaak geruime tijd en een groot aanpassingsvermogen vereisen. Veranderingen in wetten regelgeving die daartoe nodig zijn, moeten dan ook gepaard gaan met stimulansen op andere terreinen zoals bv. scholing en informatiever-schaffing over voordelen én nadelen van het ondernemer-zijn.

1.6. Juist de laatste jaren valt een groeiende belangstelling, vooral onder jongeren en hoogopgeleiden, te constateren voor het ondernemer-zijn. Toch is in vele gevallen de overstap van de positie van werknemer naar zelfstandige niet gemakkelijk. Het Comité signaleert dat zich een soort „grijs” gebied heeft gevormd tussen werknemerschap en zelfstandig ondernemerschap, dat voor problemen zorgt. Problemen namelijk ten aanzien van de rechtspositie van de personen in dit grijze gebied, hun sociale-zekerheidspositie en hun fiscale positie. Het kan namelijk voorkomen dat een persoon door de fiscale autoriteiten als zelfstandige wordt beschouwd maar door de uitvoerende instanties van sociale-zekerheidsregelingen als werknemer! De oorzaak hiervan ligt in het feit dat de rechtssystemen in de meeste lid-staten voortkomen uit de 19e eeuwse traditie van onderscheid tussen de status van ondernemer en die van werknemer, terwijl deze tegenwoordig naast elkaar (kunnen) bestaan. Zo is een groeiend aantal mensen, veelal in de dienstverlenende sector, zowel werknemer als ook zelfstandige. Het Comité meent dat de lid-staten deze problematiek onder ogen moeten zien en maatregelen nemen op de genoemde terreinen om onzekerheid bij betrokkenen weg te nemen. Immers onzekerheid leidt tot het niet-nemen van initiatieven die juist een maatschappelijk zeer nuttige functie zouden kunnen hebben in termen van werkgelegenheid, maar ook in termen van het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten.

1.7. Zoals gezegd, herkent het Comité zich in grote lijnen in de voorgestelde acties. Recent heeft het Comité

reeds adviezen op dergelijke terreinen vastgesteld, zoals bv. met betrekking tot de elektronische handel⁽¹⁾ en de toegang van het MKB tot O&O⁽²⁾-fondsen van de Unie. Op andere terreinen zijn adviezen in voorbereiding, zoals met betrekking tot de ontwerprichtlijn inzake late betalingen⁽³⁾, alsmede de toegang van het MKB tot kapitaalmarkten⁽⁴⁾ en de voorstellen in het kader van het groei- en werkgelegenheidsinitiatief voor het MKB, door oplossingen te vinden voor het financieringsvraagstuk van kleine bedrijven⁽⁵⁾. In dit advies zullen daarom nog slechts enkele kanttekeningen geplaatst worden bij onderwerpen waarover in dit stadium expliciete uitspraken op hun plaats zijn.

2. Prioritaire acties om de ondernemingscultuur aan te moedigen

2.1. In het verlengde van het bovenstaande wordt dit onderdeel van de strategie van de Commissie door het Comité ondersteund. Het bevorderen van goed onderwijs voor (kandidaat-)ondernemers, mede door het ontwikkelen van netwerken van onderwijsinstellingen en het wegnemen van vooroordelen ten aanzien van ondernemerschap, passen hier uitstekend in. Ook de vermelde noodzakelijke aanpassing van het faillissementsrecht in een aantal lid-staten kan ertoe bijdragen mislukte ondernemers niet langer als „losers” te beschouwen.

Vanzelfsprekend dient hierbij gezorgd te worden voor evenwicht in de betrokken belangen, zeker ook die van crediteuren, maar zal tegelijkertijd een rechtskader geschapen moeten worden dat tweede kansen niet bij voorbaat frustreert.

2.2. Bij de aanbevelingen gericht tot de lid-staten moet opgemerkt worden dat het noodzakelijk is al in een vroeg stadium in de opleiding van jongeren te wijzen op de kansen die zelfstandig ondernemerschap biedt voor persoonlijke ontplooiing en de maatschappelijke functie die door ondernemers wordt vervuld.

3. Prioritaire acties ter verbetering van het ondernemingsklimaat

3.1. Ondernemers worden in hun functioneren geconfronteerd met tal van voorschriften die de samenleving hun vanuit diverse achtergronden oplegt. Belastingwetgeving, veiligheidsvoorschriften, milieuvoorschriften, vestigingseisen, ruimtelijke-ordeningsvoorschriften, vergunningen, enz. leiden helaas te vaak — en vaak ook nog volstrekt overbodig — tot een aanzienlijke last, zeker voor kleine bedrijven. Onderzoek heeft overtuigend aangetoond dat de aan administratieve lasten verbonden kosten voor kleine bedrijven relatief zwaar wegen. Het Comité heeft dan ook met belangstelling kennisgenomen

van de voorstellen van de zogenaamde BEST-groep (Business Environment Simplification Taskforce), zoals die op 7 mei jl. werden gepresenteerd. Hoewel het Comité zich nog niet in extenso heeft kunnen buigen over het BEST-rapport en de daarbij behorende gedetailleerde voorstellen, kan toch reeds nu gesteld worden dat het idee van instelling van een „Better Regulation Unit” bij zowel de Commissie als de Raad én op hoog politiek niveau in de lid-staten een interessante gedachte is, die vanuit de optiek van het „Think small first”-principe zeker verdere uitwerking rechtvaardigt.

3.2. Belangrijk voor het ondernemingsklimaat is vooral het fiscale klimaat in de lid-staten. Terecht legt dan ook de Commissie het verband tussen het fiscale systeem en het vraagstuk van de financiering van kleine bedrijven. Belastingfaciliteiten voor startende ondernemingen moeten dan ook geschapen worden zonder dat deze evenwel mogen leiden tot een onevenwichtige concurrentiepositie ten opzichte van reeds gevestigde bedrijven. Het risicodragend beleggen door particulieren in kleine bedrijven dient evenzeer fiscaal gestimuleerd te worden en ook de overdracht van ondernemingen als zgn. „going concern” moet fiscaal „geruisloos” kunnen plaatsvinden; juist het vraagstuk van de overdracht van de bedrijven opgezet door de naoorlogse generatie van ondernemers, zal de komende jaren sterk de aandacht vragen.

3.3. Wet- en regelgeving op het terrein van intellectuele eigendom (o.a. het octrooirecht en de voorstellen betreffende een zgn. klein octrooi of gebruikersrecht) vormen een belangrijk kader voor de bevordering van innovatieve ontwikkelingen in het MKB. Tezamen met het verbeteren van de toegang van kleine bedrijven tot nieuwe technologische kennis en het clusteren van bedrijven, liggen hier potentiële kansen om het innovatief vermogen van juist de kleine bedrijven te vergroten. De combinatie van vele, en vaak gecompliceerde aspecten maakt het inderdaad noodzakelijk, zoals de Commissie vermeldt, om in de lid-staten waar dit nog niet het geval is, netwerken te scheppen op decentraal niveau en gemakkelijk toegankelijk én met lage kosten, van voorlichtings- en adviesinstellingen ván en vóór het MKB.

3.4. In samenhang hiermee zullen kleine bedrijven eenvoudiger toegang moeten kunnen krijgen tot communautaire O&O-programma's, hetgeen waarschijnlijk ook zal moeten leiden tot aanpassing van de voorwaarden voor toegang tot die programma's. Zeker hier geldt dat „een klein bedrijf geen multinational in zakformaat is!” In het verlengde hiervan moet de Commissie erop toezien dat bij de partnerschappen die op lokaal of regionaal niveau totstandkomen in het kader van de aanwending van de structuurfondsen, de organisaties van het MKB ook daadwerkelijk betrokken worden, zodat zij hun initiatieven op voet van gelijkwaardigheid kunnen inbrengen.

(1) PB C 19 van 21.1.1998, blz. 72.

(2) PB C 355 van 21.11.1997.

(3) COM(98) 126 def.

(4) COM(97) 187 def.

(5) PB C 157 van 25.5.1998.

4. Bevordering van het ondernemerschap in de sociale economie

4.1. Terecht wijst de Commissie op het grote potentieel dat de sociale economie biedt bij het scheppen van banen. Het betreft hier dan ondernemingen en/of organisaties die niet primair winst als doelstelling hebben. De mate waarin dergelijke „bedrijven” in de diverse lid-staten tot ontwikkeling zijn gekomen, is zeer verschillend, waardoor een écht communautair beleid terzake slechts moeizaam tot ontwikkeling komt. Veel verder dan tot uitwisseling van ervaringen tussen de lid-staten zal men dan ook waarschijnlijk niet komen, hetgeen echter niet mag betekenen dat lid-staten en Commissie aan de belangrijke bijdrage van de sociale economie voor de samenleving voorbij mogen gaan. De nu aangekondigde initiatieven zullen echter, in samenspraak met de betrokken organisaties, verder uitgewerkt moeten worden, hetgeen thans nog niet het geval lijkt te zijn, zodat een finaal oordeel over dit onderdeel van het programma niet is te geven. Zeker het idee van speciale Europese diplomaprogramma's lijkt op het eerste gezicht op gespannen voet te staan met het ontbreken van bevoegdheden van de Europese Unie op het terrein van de inhoud van scholingsprogramma's. Uitwisseling van ervaringen, opgedaan in de lid-staten met specifiek onderwijs voor personen werkzaam in de sector van de sociale economie, in de vorm van het creëren van een netwerk van instellingen lijkt dan ook meer voor de hand te liggen en zou van waarde kunnen zijn.

5. Ter afsluiting

5.1. In het streven naar een duurzame economische groei in Europa spelen vele elementen een belangrijke rol. Bevordering van ondernemerschap is daar slechts één van en zeker niet de onbelangrijkste. Voorkomen moet echter worden dat té hoog gespannen verwachtingen ontstaan die op termijn tot teleurstelling zullen leiden. Natuurlijk, er zijn in het MKB vele snel groeiende bedrijven die bijdragen aan de groei van de werkgelegenheid. Maar tegelijkertijd zijn er ook vele microbedrijven die de in het bedrijf werkzame personen een goede bestaansmogelijkheid bieden. Deze bedrijven groeien echter niet en willen ook vaak niet groeien. Toch vormen deze vaak lokaal opererende bedrijven de bulk van het ondernemingenbestand in het MKB en een onmisbare functie voor de Europese economieën. Het betreft dan veelal kleine bedrijven in de meer traditionele sectoren

van het MKB zoals in de detailhandel, het ambacht, horeca en toerisme en de kleine industrie.

5.2. Het Comité merkt op dat de Commissie er door haar opstelling toe neigt deze belangrijke groep enigszins uit het oog te verliezen: immers, de nadruk van de Commissie lijkt te liggen bij startende, innovatieve en snelgroeiende bedrijven. Het risico kan daardoor ontstaan dat deze nadrukkelijke aandacht voor de „gazellen” van het ondernemingenbestand afbreuk doet aan de noodzakelijke maatregelen gericht op bestaande bedrijven. Het Comité meent dat evenwicht in de beleidsmatige benadering moet bestaan, zodat bestaande bedrijven onder gelijke concurrentievoorwaarden op de markt moeten kunnen functioneren ten opzichte van nieuwkomers.

5.3. Juist omdat ondernemerschap een dynamisch proces is van oprichten, uitbouwen en ontwikkelen en uiteindelijk overdragen of beëindigen van een bedrijf, zullen al deze facetten in de levenscyclus van een onderneming gelijkelijk de politieke aandacht moeten krijgen die ze verdienen. Met die kanttekening kan het Comité van harte de door de Commissie in haar Mededeling ontwikkelde visie en de uitwerkingsstrategie ondersteunen.

5.4. Het Comité meent echter dat de door de Commissie voorgestelde jaarlijkse evaluatie van het communautaire en het nationale beleid terzake ook voorgelegd zou moeten worden aan het Comité als zodanig; raadpleging van slechts de Raad en het Europees Parlement zou afbreuk kunnen doen aan het scheppen van een maatschappelijk draagvlak voor de voortzetting van dit beleid!

5.5. Deze evaluatie zou volgens het Comité méér moeten zijn dan een traditioneel verslag van activiteiten. In navolging van het „scorebord” voor de interne markt zou het een soort barometer (of „health check”) moeten zijn waarin wordt weergegeven óf, en zo ja op welke voor het ondernemerschap belangrijkste terreinen door de Unie én de individuele lid-staten vooruitgang is geboekt. De eerder genoemde BEST-groep formuleert het in zijn rapport als volgt: „It is, therefore, time that we moved from merely talking about the importance of having the right environment for small business to putting the needs of enterprise at the centre of policy making.”

5.6. Het Comité meent dat de methodiek van een jaarlijkse checklist een nuttig instrument zou kunnen zijn bij het realiseren van de hier geciteerde doelstelling.

Brussel, 27 mei 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een beschikking van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een algemeen kader voor de communautaire activiteiten ten behoeve van de consumenten”⁽¹⁾

(98/C 235/17)

De Raad heeft op 12 februari 1998 besloten, overeenkomstig artikel 129 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft een studiegroep samengesteld en de heer Koopman aangewezen als rapporteur.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 28 mei 1998) de heer Koopman aangewezen als algemeen rapporteur en het volgende advies uitgebracht, dat met 94 stemmen vóór en 8 stemmen tegen, bij 3 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. De Commissie begint haar toelichting met een verwijzing naar de inspanningen die de afgelopen tien jaar zijn gedaan om het consumentenbeleid te verbeteren, en die nu hun bekroning hebben gevonden in het Verdrag van Amsterdam. Een basisbesluit voor de financiering van de communautaire acties ten behoeve van de consument, was er tot nog toe niet.

1.2. Met de onderhavige ontwerpbeschikking van het EP en de Raad wordt een „basisbesluit”⁽²⁾ vastgesteld op grond waarvan de EU activiteiten op het gebied van consumentenbeleid en bescherming van de gezondheid van de consument financieel kan steunen. Aangezien het een onmogelijke opgave is tot in detail te voorspellen welke acties ten behoeve van de consument de komende jaren noodzakelijk zullen zijn, geeft de Commissie geen opsomming van alle toekomstige activiteiten, maar stippelt zij een algemeen actiekader voor de periode 1999-2003 uit.

1.3. De ontwerpbeschikking is gebaseerd op artikel 129 A van het EG-Verdrag. Wel verklaart de Commissie dat zij haar voorstel na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam — indien het op dat moment nog niet is goedgekeurd — eventueel zal herzien en zal baseren op de nieuwe artikelen 152 en 153, waarmee de reikwijdte van de bepalingen inzake consumentenbeleid wordt uitgebreid.

1.4. De Commissie onderscheidt de volgende vier categorieën van activiteiten die in aanmerking komen voor financiële steun:

- gezondheid en veiligheid van de consument;
- bescherming van zijn economische belangen;
- vorming en voorlichting van de consument, om hem wegwijs te maken in zijn rechten;

— bevordering en vertegenwoordiging van de belangen van de consument.

Een indicatieve lijst van deze activiteiten is terug te vinden in de bijlage.

1.5. In het voorstel worden drie soorten acties vermeld, nl. de acties die de Commissie zelf lanceert, de acties ter ondersteuning van activiteiten van Europese consumentenorganisaties en de acties ter ondersteuning van specifieke projecten die hoofdzakelijk door de consumentenorganisaties in de lid-staten worden voorgesteld.

1.6. De financiële middelen die voor deze vijf jaar worden uitgetrokken zullen naar schatting zo'n 114 miljoen ecu bedragen.

1.7. De financiële steun voor de hierboven (paragraaf 1.4) vermelde categorieën van activiteiten van de Europese en nationale consumentenorganisaties, mag in principe niet meer dan 50% van de kosten van de tenuitvoerlegging van de projecten bedragen.

1.8. De criteria op grond waarvan financiële steun wordt verleend zijn opgenomen in de artikelen 7 t/m 9 van de ontwerpbeschikking. Zo wordt in artikel 7 o.m. verwezen naar de kosten-batenverhouding, het multiplicatoreffect en de verspreiding. In artikel 8 komen de procedures voor de indiening en goedkeuring van de projecten aan de orde, en wordt vermeld dat voor geselecteerde projecten een contract wordt afgesloten. In artikel 9 ten slotte behandelt de Commissie de vereisten inzake toezicht, controle en bescheiden.

1.9. Het Financieel Memorandum behelst een indicatieve uitsplitsing van het beschikbare totaalbedrag over de vijf jaar, alsook een voorlopige verdeling daarvan over de verschillende gebieden voor de drie soorten acties.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité verheugt zich erover dat het consumentenbeleid in de loop van de geschiedenis van de Gemeenschap geleidelijk aan een belangrijker plaats is gaan innemen. Startsein voor deze ontwikkeling was

⁽¹⁾ PB C 108 van 7.4.1998, blz. 43.

⁽²⁾ In de zin van artikel 22 van het Financieel Reglement (geconsolideerde versie van 21 december 1997 — SG B.4 (96), blz. 674).

misschien wel het initiatief van landbouwcommissaris Mansholt, die in 1961 de consumentenvertegenwoordigers opriep om kwesties van gemeenschappelijk belang te bespreken. De eerste specifieke afdeling voor consumentenbeleid werd in 1968 opgericht binnen D-G IV. In 1973 zag de dienst voor milieu- en consumentenbeleid het licht, om in 1981 te worden omgesmeed tot D-G XI. In 1989 werd een afzonderlijke dienst voor consumentenbeleid in het leven geroepen, de voorloper van het in 1995 opgerichte D-G XXIV. Als laatste in de rij organisationele hervormingen vermelden we nog de uitbreiding van de bevoegdheden van D-G XXIV met volksgezondheid in 1997. Al deze veranderingen hangen samen met de toegenomen betekenis van en behoefte aan het consumentenbeleid in de Europese Gemeenschap.

2.2. Het Comité kan zich vinden in de drijfveren van de Commissie om een basisbesluit voor de financiering van acties ten behoeve van de consument vast te stellen maar wil toch niet nalaten daarbij aan te stippen dat het ontbreken van een dergelijk besluit de Commissie tot nog toe nooit heeft belet financiële steun te verlenen.

2.2.1. De invoering van een basisbesluit is in overeenstemming met artikel 22 van het Financieel Reglement, waarin wordt bepaald dat de uitvoering van de in de begroting opgenomen kredieten voor belangrijke communautaire acties de voorafgaande vaststelling van een basisbesluit vereist.

2.2.2. Daarenboven kan de invoering van een basisbesluit in combinatie met de vastlegging van de begrotingsmiddelen voor de komende vijf jaar meer duidelijkheid en zekerheid verschaffen over de hoogte van de bedragen waarover D-G XXIV kan beschikken bij de tenuitvoerlegging van de beleidsmaatregelen. De manier waarop in het verleden over de jaarlijkse begroting werd beslist (zie artikel 203 van het Verdrag) liet namelijk heel wat te wensen over, aangezien de definitieve vaststelling steevast werd voorafgegaan door een steekspel tussen de Raad (voorzitter van inkrimping) en het EP (dat onveranderlijk voorstelde de bedragen op te trekken).

2.2.3. Zo ook zou de invoering van een basisbesluit voor de steunverlening kunnen worden aangegrepen om op een transparante manier adequate, efficiënte en ondubbelzinnige procedures in te stellen voor de financiering van projecten en op inzichtelijke wijze de voorwaarden te noemen waaraan de begunstigde dienen te beantwoorden ten einde te voldoen aan gerechtvaardigde doelstellingen ten aanzien van de rechtmatigheid van de uitgaven. Positief is ook dat de in 1998 toegepaste procedures voor de financiering in vergelijking met vorige jaren al aanzienlijk verbeterd zijn.

2.2.4. Voorts wordt met dit voorstel de weg vrijgemaakt voor een sluitende definitie van de criteria waaraan de consumentenorganisaties dienen te voldoen om in aanmerking te komen voor financiële steun. Een belangrijke factor in dit verband is de representativiteit van deze organisaties, wat niet wegneemt dat de Commissie ook andere criteria in overweging kan nemen.

2.3. Het Comité is het er op zich mee eens dat een basisbesluit noodzakelijk is, maar wil er wel op wijzen dat deze op twee verschillende manieren tot stand kan komen: i) via een algemeen kader waarin een mogelijke verdeling van de activiteiten per terrein wordt aangegeven, zoals uitgewerkt in het huidige Commissievoorstel, of ii) via een algemeen kader waarin een concreet beleidsprogramma op middellange termijn een centrale rol vervult. Het Comité kan zich niet vinden in de redenering van de Commissie die weigert van een dergelijk meerjarenprogramma te vertrekken, omdat het zogenaamd niet mogelijk zou zijn „met enige nauwkeurigheid te voorzien welke problemen op het terrein van de consumentenbescherming zich over de komende vijf jaar zullen voordoen en actie van de kant van de Gemeenschap zullen vereisen”.

2.3.1. Ten eerste is het niet onmogelijk een meerjarenprogramma op te stellen zonder zich een nauwkeurig beeld van de toekomst te kunnen vormen. De details van de geplande activiteiten kunnen later worden ingevuld, zoals ten overvloede is gebleken uit de ervaring met communautaire (kader)programma's. Ten tweede zijn de EU-beleidsmaatregelen ten behoeve van de consumenten sinds in 1975 de eerste stappen werden gezet op dat gebied, in de praktijk altijd al uitgevoerd via middellange-termijnprogramma's: denken we maar aan het eerste en tweede (vijfjaren-)programma voor consumentenbescherming, het „nieuwe impuls”-programma, het eerste en tweede driejarig actieplan en ten slotte het huidige „Prioriteiten voor het consumentenbeleid (1996-1998)”.

2.3.2. Het Comité betreurt dat het nieuwe meerjarenactieprogramma nog niet klaar is, aangezien dit verdere aanwijzingen had kunnen en moeten bevatten voor de financiering van de voorgestelde acties en activiteiten in de nabije toekomst. Op die manier had zich een discussie kunnen ontspannen over alle zaken die betrekking hebben op het basisbesluit, het activiteitenprogramma en (het totaal van) de beschikbare middelen.

2.3.3. Een meerjarenactieprogramma zou bovendien meer in de lijn liggen van artikel 1 van de Verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie van 6 maart 1995 betreffende de opneming van financiële bepalingen in de wetgevingsbesluiten⁽¹⁾, waarin wordt gerefereerd aan „meerjarenprogramma's”, en niet aan (indicatieve) „beleidskaders”.

2.3.4. Niettemin draagt het voorgestelde kader de goedkeuring van het Comité weg, aangezien het flexibel genoeg lijkt om het volledige meerjarenprogramma voor acties ten behoeve van de consument te bestrijken, tenminste indien daarin een expliciete verwijzing naar het actieprogramma wordt opgenomen. Zo zou de Commissie toch nog de noodzakelijke link kunnen leggen tussen het vereiste basisbesluit voor de toekenning van financiële steun voor het consumentenbeleid en het meerjarenprogramma. Dit programma zou eveneens van start moeten gaan op 1 januari 1999 en zou in principe dezelfde periode moeten bestrijken als het algemeen kader. Verdere bespreking van de in de bijlage voorgestel-

⁽¹⁾ PB C 102 van 4.4.1996.

de acties valt buiten het bestek van dit advies, aangezien het Comité van zins is het programma in kwestie later uitgebreid onder de loep te nemen. Overigens vormt het actieprogramma een veel betere grondslag voor een discussie over de toekomstige koers van het EU-consumentenbeleid dan het voorgestelde kader.

2.4. Mocht de mogelijkheid zich voordoen, dan zou het Comité een herziening van het voorstel in het licht van de relevante nieuwe bepalingen van het Verdrag van Amsterdam zeker op prijs stellen. Het zou dan ook zo spoedig mogelijk van de Commissie willen vernemen hoe deze nieuwe verantwoordelijkheden het consumentenbeleid volgens haar zullen beïnvloeden, zodat dit samen met het voorstel kan worden besproken. Op die manier zal de Commissie over alle elementen beschikken om onmiddellijk na de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam een gewijzigd voorstel of een wijzigingsvoorstel op de beschikking in te dienen. In elk geval moet het herziene actieprogramma gebaseerd zijn op deze nieuwe bepalingen.

2.5. Het Comité heeft kennis genomen van de bovenvermelde verklaring (paragraaf 2.3.3), waarin te lezen staat dat de begrotingsautoriteit en de Commissie niet van het vastgelegde bedrag mogen afwijken, „tenzij zich blijvende en objectief vast te stellen nieuwe omstandigheden voordoen”. Het wil daarbij echter aantekenen dat de vastlegging van een financieel kader een verlies aan flexibiliteit tot gevolg heeft, iets waar niet al te licht aan mag worden voorbijgegaan, gelet op de horizontale aard en de voortdurende ontwikkeling van het consumentenbeleid en het feit dat niet te voorspellen valt welke richting een en ander zal uitgaan. Daar komt nog bij dat de beschikbare begroting beperkt is.

2.5.1. Het Comité onderstreept dan ook dat de begroting met de nodige flexibiliteit moet worden opgesteld om te kunnen inspelen op onvoorziene gebeurtenissen op de onder de beschikking vallende actiegebieden. In haar jaarlijks verslag aan het Europees Parlement en de Raad (artikel 12.1 van het voorstel voor een beschikking) zou de Commissie in voorkomend geval kunnen aanstippen op welke punten het consumentenbeleid te kort schiet vanwege een gebrek aan financiële middelen. Aan de hand van die informatie kunnen het EP en de Raad dan meer kredieten vrijmaken voor specifieke gebieden.

2.5.2. Daarnaast dringt het Comité erop aan dat voldoende ruimte wordt gelaten voor de invoering van een nieuw basisbesluit, zodat onvoorziene ontwikkelingen op een terrein dat niet onder dit kader valt, kunnen worden ondervangen met nieuwe financiële bepalingen.

2.6. Het Comité begrijpt dat de voorgestelde verdeling van de middelen over drie soorten acties en vier beleidscategorieën voorlopig is. Het hoopt dat de Commissie in het nieuwe actieprogramma zal aangeven

waarop zij zich bij de huidige verdeling of de aanpassing daarvan heeft gebaseerd.

2.7. Het Comité stelt tot zijn tevredenheid vast dat ook de geassocieerde landen van Midden- en Oost-Europa en Cyprus kunnen deelnemen, en dat daarvoor nog een extra bedrag zal worden uitgetrokken, naast de in dit kader vastgelegde middelen. Het Comité heeft zich in een eerder advies⁽¹⁾ al uitgelaten over het belang van consumentenbeleid voor deze landen die zich in een overgangsfase bevinden, en hoopt dat de nodige steun zal worden verleend aan de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van projecten die beide partijen ten goede komen, wat ook in het licht van de uitbreiding van belang is.

3. Bijzondere opmerkingen

De overwegingen

3.1. In de elfde overweging van het voorstel wordt verwezen naar de integratie van het consumentenbeleid in de andere beleidsmaatregelen van de Gemeenschap. Het Comité heeft hierbij twee bedenkingen. Ten eerste dienen ook belangrijke beleidsgebieden als openbare diensten, financiële en monetaire aangelegenheden (euro), landbouw en externe handel (WTO) te worden vermeld, met name in het licht van het nieuwe artikel 153, lid 2. Ten tweede hoeft een dergelijke verwijzing niet noodzakelijkerwijze te betekenen dat deze acties worden gefinancierd uit de begroting van D-G XXIV. Beleidsintegratie komt er in feite op neer dat de verantwoordelijken voor een bepaald beleid ook moeten instaan voor de samenhang met andere aspecten, in casu de belangen van de consument. In principe betreft deze verantwoordelijkheid ook de financiële kant van de zaak⁽²⁾. Dit alles moet duidelijker uit het voorstel naar voren komen.

Artikel 1: financiële toewijzing

3.2. Het Comité betreurt dat de jaarlijkse kredieten die voor de periode 1999-2003 worden voorgesteld in vergelijking met de afgelopen jaren voor tal van activiteiten lager liggen. Dit is toe te schrijven aan het feit dat een aantal nieuwe actieretorten aan de begroting van D-G XXIV is toegevoegd, iets waar de BSE-crisis zeker niet vreemd aan is. Deze verlaging is in tegenspraak met het toenemend belang van consumentenbeleid, dat o.m. valt af te lezen aan het Verdrag van Amsterdam. Het Comité dringt er dan ook bij de Commissie en de

(1) Zie het ESC-advies over de mededeling van de Commissie „Prioriteiten voor het consumentenbeleid (1996-1998)” — PB C 295 van 7.10.1996, blz. 14, paragraaf 2.9.

(2) Vgl. de EU-steun voor de nieuwe programma's ter beoordeling van auto's, waarin beoordelingscijfers voor de veiligheid van voertuigen worden vastgelegd. Dit beginsel dient echter op veel ruimere schaal te worden toegepast.

Begrotingsautoriteit op aan de uiterst bescheiden groei (gebaseerd op de groei van het BBP van de Gemeenschap) ⁽¹⁾ die de Commissie voor de periode 2000-2003 voor het budget voor consumentenaangelegenheden voorstelt, naar boven toe te herzien. Het Comité is van mening dat het meerjarenprogramma dat nu door de Commissie wordt voorbereid, bijkomende argumenten zal kunnen verschaffen om een dergelijke verhoging te rechtvaardigen.

3.3. Het Comité benadrukt in dit verband op het belang van financiële steun aan consumentenorganisaties, voor wie een belangrijke rol is weggelegd bij de voltooiing van de interne markt. Het is immers de deelname van deze organisaties die het vertrouwen van de 370 miljoen consumenten in de werking van de interne markt moet versterken.

Artikel 2: de verschillende soorten activiteiten

3.4. In aansluiting op paragraaf 2.3.4, waarin wordt gewezen op de noodzaak om de link te leggen tussen het wettelijke kader en het actieprogramma, stelt het Comité voor artikel 2, sub a), als volgt aan te vullen:

„acties uitgevoerd door de Commissie met het oog op ondersteuning en aanvulling van het beleid van de lid-staten, met zorg voor de ontwikkeling en actualisering ervan en toezicht erop, in het kader van een meerjarenprogramma, overeenkomstig de in (het nieuwe) artikel 5 vermelde voorwaarden;”

3.4.1. In het nieuwe artikel 5 zou dan meer in detail worden ingegaan op de voorwaarden voor de uitwerking van een meerjarenprogramma. Daarbij zouden bijvoorbeeld de volgende aspecten aan de orde kunnen komen: de looptijd van het programma, een verwijzing naar de prioriteiten, kwesties rondom de evaluatie en de opnemings van een paragraaf betreffende de financiering.

3.5. De verdeling van de totale middelen over deze drie soorten acties komt in dit artikel niet expliciet ter sprake, maar wie vertrouwd is met het consumentenbeleid kan wel een en ander afleiden uit de indicatieve verdeling in het financieel memorandum, dat is opgenomen in de bijlage. Hoewel het om voorlopige gegevens gaat, zou meer transparantie wenselijk zijn.

Artikel 3: integratie van consumentenbelangen in de andere beleidsmaatregelen

3.6. Zonder afbreuk te willen doen aan de opmerkingen in paragraaf 3.1 betreffende de verantwoordelijkheid inzake de integratie van de consumentenbelangen in andere beleidsmaatregelen, wijst het Comité er hier op dat het de taak van de commissaris voor consumentenbeleid is om erop toe te zien dat de manier waarop

de consumentenproblematiek elders wordt aangepakt, aansluit bij de tenuitvoerlegging van de in het algemene kader vastgelegde activiteiten. Het Comité verzoekt de Commissie bijgevolg met klem adequate mechanismen uit te werken waardoor D-G XXIV van meet af aan rekening kan houden met beleidsintenties in andere sectoren, en zo kan bijdragen tot de samenhang en complementariteit van alle communautaire beleidstakken. Het vestigt in dit verband ook de aandacht op een aantal resoluties van de Raad over de noodzaak van een verbeterde integratie van de consumentenproblematiek in andere beleidsgebieden, alsook op het grote aantal adviezen van het Comité waarin dit probleem aan de orde komt ⁽²⁾.

3.6.1. Het Comité verzoekt de Commissie om een evaluatie van de tot nog toe genomen maatregelen op te stellen. Zij zou zich daarbij kunnen spiegelen aan de inspanningen op het gebied van integratie van D-G XI (bv. het systeem van milieucorrespondenten in andere D-G's). Voorts dient ook de nodige aandacht uit te gaan naar de praktijk van consumenteneffectrapportages.

Artikel 4: actieterreinen

3.7. Het Comité kan zich volledig vinden in deze actieterreinen, die naadloos aansluiten bij de in het nieuwe artikel 153, lid 1, vermelde doelstellingen. Hoewel kwesties als de tenuitvoerlegging van de wetgeving inzake consumentenaangelegenheden of de rechtspositie van de consument daarin niet uitdrukkelijk voorkomen, kunnen deze niettemin belangrijke elementen van deze actieterreinen uitmaken. In de bijlage is een indicatieve lijst van de activiteiten per terrein opgenomen. Het is evenwel niet duidelijk in welke mate deze lijst doorslaggevend is bij de selectie van de projecten van consumentenorganisaties die in aanmerking komen voor financiële steun. Het Comité verzoekt de Commissie dan ook om opheldering over dit punt. Ten slotte verwacht het Comité dat de Commissie bij de uitwerking van het nieuwe actieprogramma en de vastlegging van de prioriteiten, rekening zal houden met de nieuwe richtsnoeren uit haar mededeling „Prioriteiten voor het consumentenbeleid (1996-1998)” ⁽³⁾ en het verloop van de uitvoering daarvan.

Artikel 5 (in zijn huidige vorm): selectiecriteria voor Europese consumentenorganisaties

3.8. Het Comité is ingenomen met de in artikel 5, lid 1, opgenomen definitie van Europese consumentenorganisaties. Zo komen immers alleen actieve en onafhankelijke organisaties die een brede basis vertegenwoordigen, in aanmerking voor steun.

Artikel 6: selectiecriteria voor nationale organisaties

3.9. Het Comité gaat niet akkoord met de ruime definitie van nationale organisaties die in aanmerking

⁽²⁾ Met name in paragraaf 3 van het advies over de interne markt en consumentenbescherming — PB C 39 van 12.2.1996, blz. 12.

⁽³⁾ Zie het ESC-advies over de mededeling van de Commissie „Prioriteiten voor het consumentenbeleid (1996-1998)” — PB C 295 van 7.10.1996, blz. 14, paragraaf 1.9.

⁽¹⁾ Uiteraard zonder het plafond van 1,27 % te overschrijden.

komen voor financiële steun. Uitgangspunt van de Commissie is dat niet alleen consumentenorganisaties maar ook andere organisaties projecten ten behoeve van de consument mogen indienen. Hoewel het Comité niet wil ontkennen dat andere organisaties met interessante voorstellen kunnen komen, is het ervan overtuigd dat het verstandiger is zich te bepalen tot steun (op bepaalde voorwaarden) aan consumentenorganisaties. Specifieke financiële steun zal deze organisaties ook in bredere zin versterken, en daarmee de verwezenlijking van andere doelstellingen van het consumentenbeleid dichterbij brengen. Het standpunt dat de versterking van de consumentenorganisaties op zich waardevol is, ligt overigens ook in de lijn van paragraaf 9.2 uit het Financieel Memorandum van de Commissie.

3.9.1. Wel zou de Commissie kunnen overwegen een bijdrage te leveren aan de financiering van projecten van andere organisaties, zoals onderzoeksinstituten, universiteiten of centra voor geavanceerd onderzoek, op voorwaarde dat dit de realisatie van haar eigen doelstellingen ten goede komt. Een dergelijke vorm van steunverlening moet echter wel worden gebaseerd op een afzonderlijk artikel in het voorgestelde kader, en moet worden gefinancierd uit een afzonderlijke begrotingslijn.

3.10. Ook is het Comité van oordeel dat nationale consumentenorganisaties om in aanmerking te komen voor steun van de Commissie aan een aantal voorwaarden dienen te beantwoorden⁽¹⁾.

3.10.1. Zoals al eerder is vermeld moeten deze organisaties voldoen aan een aantal criteria inzake representativiteit. Deze criteria verschillen van lid-staat tot lid-staat; het subsidiariteitsbeginsel schrijft overigens voor dat de vaststelling ervan aan de lid-staten moet worden overgelaten⁽²⁾. Bij het ontbreken van nationale criteria evenwel staat het de Commissie vrij over de representativiteit te oordelen volgens haar eigen maatstaven. Belangrijke elementen in dit verband zijn:

- de vertegenwoordiging van de consument en de behartiging van zijn belangen moeten deel uit maken van de statutaire doelstellingen van de organisatie;

⁽¹⁾ Ook sectorale consumentenorganisaties (bv. in de sectoren openbaar vervoer en nutsbedrijven) zouden financiële steun kunnen ontvangen van de terzake bevoegde D-G's, afhankelijk van de mate waarin zij bijdragen tot de realisatie van de beleidsdoelstellingen van deze D-G's.

⁽²⁾ Zie ook artikel 3 van het gemeenschappelijk standpunt van de Raad met het oog op de aanneming van een richtlijn betreffende het doen staken van inbreuken in het raam van de bescherming van de consumentenbelangen (PB C 389 van 22.12.1997). In dit artikel wordt bepaald dat de „bevoegde instantie” moet worden opgericht overeenkomstig de wetgeving van de lid-staat. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat in sommige lid-staten niet de consumentenorganisaties maar bepaalde overheidsorganen zijn aangewezen als bevoegde instanties. Sterker nog, niet elke lid-staat heeft representativiteitscriteria vastgelegd.

- de onafhankelijkheid van de organisatie in haar optreden t.a.v. de overheid moet in de statuten zijn vastgelegd, en haar financiële onafhankelijkheid van het bedrijfsleven moet zijn gewaarborgd; voorts dient de organisatie over volledige wettelijke bevoegdheden te beschikken en dient zij te beschikken over een stabiele interne structuur;
- de levensvatbaarheid van de organisatie moet blijken uit de organisatie en financiële basis;
- het aantal leden — hetzij individuele personen hetzij verenigingen — moet aanmerkelijk hoger liggen dan doorgaans het geval is in soortgelijke organisaties.

3.10.2. Een andere factor is de rol van deze organisaties bij de vertegenwoordiging van de belangen van de consument in het beleid. Daarenboven moet hun optreden boven het plaatselijke of regionale niveau uitstijgen.

3.11. Het Comité hoopt echter wel dat alle lid-staten binnenkort dergelijke criteria zullen vastleggen. Verder meent het Comité dat voorrang dient te worden verleend aan consumentenorganisaties uit lid-staten waar de consumentenvertegenwoordiging nog in de kinderschoenen staat, conform de beginselen van het cohesiebeleid van de EU.

Artikelen 5 en 6: de hoogte van de financiële steun

3.12. In artikel 5, lid 3, evenals in artikel 6, lid 3, wordt bepaald dat de financiële steun „in principe niet meer (kan) bedragen dan 50 % van het bedrag van de uitgaven”. In een notitie waarin aanvullende informatie wordt verstrekt aan aanvragers i.v.m. de projecten voor consumentenbescherming waarvoor in 1998 steun van de Gemeenschap is aangevraagd, laat de Commissie weten dat dergelijke verzoeken moeten worden gemotiveerd. Er worden echter geen verdere criteria aangegeven. Het Comité verzoekt de Commissie zo gedetailleerd mogelijk aan te geven in welke gevallen dit percentage mag worden overschreden. Op die manier kan worden voorkomen dat buitensporig veel verzoeken in die zin worden ingediend. Bij de uitwerking van de criteria zou de Commissie zich kunnen baseren op de financiering van ANEC⁽³⁾, een vereniging die de belangen van de consument op het vlak van normalisatie buitengewoon goed behartigt en een veel hoger percentage ontvangt. De Commissie zou op basis van haar eerdere ervaringen, in haar volgende kennisgevingen moeten aangeven in welke gevallen de steun meer kan bedragen dan 50 % van de kosten van een project.

Ook de uitdrukking „beheers- en bedrijfskosten” vraagt om opheldering. Infrastructuurkosten horen daar in de ogen van het Comité niet bij, en moeten dus voor vergoeding in aanmerking komen.

⁽³⁾ Europese vereniging voor de coördinatie van de vertegenwoordiging van de consument op het gebied van normalisatie.

Artikel 7: criteria voor de selectie van projecten

3.13. Hoewel het Comité zich grotendeels kan vinden in de voorgestelde criteria, zou het graag zien dat deze verder worden uitgewerkt, zodat meer concrete aanwijzingen worden verstrekt (de term „duurzaam” bv. behoeft opheldering). Het begrijpt dat zulks zal gebeuren in de jaarlijkse door de Commissie te publiceren kennisgevingen (zie artikel 8, lid 1). Het wijst erop dat de kennisgeving betreffende de financiering van projecten in 1998, hoewel al veel duidelijker dan in het verleden, toch nog voor verbetering vatbaar is. Voorts staat het Comité sceptisch tegenover de weinig realistische eis dat de aanvragers zich van meet af aan zouden uitspreken over de verwachte resultaten. Ten slotte merkt het Comité nog op dat ook de verspreiding van de resultaten kosten meebrengt, die zouden moeten worden opgenomen in het totaaloverzicht van de kosten van de projecten waarvoor financiële steun wordt aangevraagd.

Artikelen 8 en 9: de procedures

3.14. Het Comité verzoekt de Commissie om ook voor haar eigen activiteiten termijnen vast te leggen, zoals de beoordeling en de selectie van de projecten, de informatie aan de aanvragers, het afsluiten van contracten en de eigenlijke uitbetaling. Met name de uitbetaling verliep in het verleden vaak bijzonder traag. Het vastleggen van termijnen komt de transparantie ten goede en zal zowel de steunverlener als de begunstigde aanzetten tot stiptheid, zodat ook een fatsoenlijke planning van de activiteiten mogelijk kan worden. Tot slot moeten ook bepalingen worden vastgelegd inzake de financiering van projecten die meer dan een jaar

bestrijken, dit met het oog op de continuïteit en een efficiënte besteding van de kredieten. De Commissie zou haar Consumentencomité kunnen raadplegen over de inhoud van de in artikel 8, lid 1, vermelde kennisgeving.

3.15. Het Comité is ingenomen met de inspanningen van de Commissie om de bureaucratische rompslomp i.v.m. de controleprocedures in te perken, zodat (met name de kleinere) organisaties kostbare tijd kunnen besparen. De bepalingen van artikel 9, lid 1, zijn ongetwijfeld een stap in de goede richting. Het Comité hoopt dat in het geval van kleine projecten de verhouding tussen de voordelen en de administratieve ballast in de toekomst nog verder recht zal worden getrokken.

Artikel 12: verslag

3.16. Het Comité stelt voor dat de Commissie haar jaarlijks verslag aan het EP en de Raad beperkt tot eventuele problemen en de uiteenzetting van de feiten zonder meer. Bureaucratische rompslomp moet uit de weg worden gegaan. Het Comité begrijpt dat de resultaten van de beoordeling van bepaalde projecten enkel als onderdeel van de lopende evaluatieprocedure van de Commissie zullen worden opgenomen. Is dit inderdaad het geval, dan zou de Commissie daarin duidelijker moeten zijn. Wel is het Comité ingenomen met het feit dat uiterlijk op eind juni 2002 een verslag over de werking van het „algemeen kader” zal worden ingediend. Deze bevindingen zouden dan de grondslag moeten vormen voor de uitwerking van het volgende „kader”. Voorts is het Comité van mening dat in het bovenvermelde ook een beoordeling van het meerjarenprogramma zou moeten worden opgenomen, wat overigens in overeenstemming is met de opmerkingen over de opnemings van een nieuw artikel 5.

Brussel, 28 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening nr. 136/66/EEG houdende de totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector oliën en vetten”⁽¹⁾

(98/C 235/18)

De Raad heeft op 6 april 1998 besloten, overeenkomstig de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Quevedo Rojo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 27 en 28 mei 1998 gehouden 355e Zitting (vergadering van 28 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 67 stemmen vóór en 11 stemmen tegen, bij 8 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.0. De voorstellen tot wijziging van de Verordeningen betreffende de GMO's maken deel uit van de hervorming van het GLB zoals die in het document „Agenda 2000” wordt voorgesteld. In die GMO's hebben de voornaamste EOGFL-uitgaven op marktgebied betrekking op de steun aan de drie grote groepen „continentale” landbouwproducten (granen/oliehoudende zaden/eiwithoudende gewassen, melk en rundvlees). Deze drie groepen vertegenwoordigen twee derde van de totale EOGFL-uitgaven: hun aandeel daarin is toegenomen van 63,7 % in 1986 naar 67,2 % in 1996. Genoemde producten zijn sinds het begin van het GLB altijd de belangrijkste veroorzakers van overschotten geweest. De drie voornaamste mediterrane landbouwproducten daarentegen (wijn, olijfolie en tabak) vertegenwoordigen nauwelijks 10 % van de totale EOGFL-kosten. Bovendien is hun aandeel in de referentieperiode gedaald van 13 % in 1986 naar 9,8 % in 1996.

1.0.1. In de GMO's voor de mediterrane producten moet in aanmerking worden genomen dat deze producten procentueel meer werkgelegenheid opleveren dan de „continentale” producten. Er zij op gewezen dat bij de wijziging van de GMO's voor mediterrane producten spoedprocedures worden toegepast die vergeleken met de procedures die gehanteerd worden voor „continentale” producten discriminerend zijn, zowel i.v.m. het ontbreken van overleg met de gebruikelijke vertegenwoordigers van de sociaal-economische kringen als wat de haast bij de besluitvorming betreft.

1.1. Hoofdpunten van de Commissievoorstellen

1.1.1. Een hervorming in twee fasen: de eerste fase (overgangsperiode) betreft de verkoopseizoenen 1998/1999 en 2000/2001 en de tweede begint op 1 november 2001.

1.1.1.1. Eerste fase:

— De garandeerde maximumhoeveelheid (GMH) wordt opgetrokken van 1 350 000 ton naar 1 562 000 ton.

— De GMH wordt over de verschillende landen verdeeld, en wel als volgt:

Spanje	625 210 t	(40,0160 %)
Frankrijk	3 065 t	(0,1962 %)
Griekenland	389 038 t	(24,9000 %)
Italië	501 175 t	(32,0770 %)
Portugal	43 915 t	(2,8107 %)

— De consumptiesteun wordt afgeschaft.

— De steun voor kleine producenten wordt afgeschaft.

— Het stelsel van interventieaankopen wordt afgeschaft en vervangen door een regeling inzake particuliere opslag.

— Na 1 mei 1998 met olijfbomen aangeplant areaal komt niet meer voor steun in aanmerking, met uitzondering van areaal dat na deze datum in het kader van door de Commissie goedgekeurde moderniseringsprogramma's voor olijfgaarden is aangeplant.

1.1.1.2. Tweede fase:

— Ter invulling van de tweede fase moeten betrouwbare gegevens worden vergaard over areaalgrootte, aantal bomen en productie.

— Er moeten maatregelen worden getroffen op het gebied van kwaliteitsverbetering en promotie; deze worden niet nader uitgewerkt, terwijl ook een kostenraming ontbreekt.

— Een verbod op versneden olie wordt nog steeds niet overwogen.

— Met ingang van 1 november 2001 worden de bepalingen van Verordening nr. 136/66/EEG houdende totstandbrenging van een GMO in de sector oliën en vetten, die betrekking hebben op de steun en de marktordeningsmechanismen ingetrokken.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Een hervorming in twee fasen

2.1.1. De eerste fase betekent een echte hervorming, die echter niet noodzakelijkerwijs dezelfde strekking hoeft te hebben als de tweede fase. De belangrijkste

⁽¹⁾ PB C 136 van 1.5.1998, blz. 20.

reden voor deze keuze is het ontbreken van betrouwbare gegevens om vóór 1 november 2001 een echte hervorming te kunnen doorvoeren. Er wordt dus gekozen voor een snelle hervorming, terwijl niet bekend is welke gevolgen die zal hebben. Dit druist duidelijk in tegen conclusie 1 van het vorige advies van het Comité over dit onderwerp (CES 600/97) ⁽¹⁾ en tegen de resolutie van het Parlement.

2.1.2. De haast van de Commissie lijkt te zijn gemotiveerd door de angst voor het ontstaan van structurele overschotten. In het verkoopseizoen 1996/1997, toen de wereldproductie een recordhoogte bereikte, ontstonden er evenwel geen overschotten.

2.1.3. Voorts wordt er met het productiestabiliserende voorstel om na 1 mei 1998 met olijfbomen aangeplant areaal niet meer voor steun in aanmerking te laten komen, voor gezorgd dat het gevaar van overschotten beperkt blijft tot de productiecapaciteit van het thans bestaande areaal en de eventuele vernieuwing daarvan.

2.1.4. Een andere reden voor een overhaast doorvoeren van de hervorming zou kunnen zijn dat gepoogd wordt de quota van sommige producerende landen ten opzichte van die van andere veilig te stellen, i.v.m. het feit dat de betrokken lid-staten als gevolg van de dynamiek van de markt en van de GMO niet allemaal evenveel in de olijfoliesector geïnvesteerd en geïnnoveerd hebben.

2.1.5. Kortom, tenuitvoerlegging van de eerste fase van de hervorming — ten onrechte „overgangsfase” genoemd — is niet op haar plaats zolang er in het kader van het olijventeeltkadaster geen betrouwbare gegevens beschikbaar zijn. Dit laatste is trouwens door de Commissie zelf en door de Rekenkamer duidelijk te kennen gegeven.

2.1.6. Het zou kunnen dat er op grond van de gegevens van het olijventeeltkadaster voor de tweede fase van de hervorming andere criteria en mechanismen moeten worden vastgesteld. Dat zou de sector schaden en onzekerheid tot gevolg hebben.

2.2. *Een ontoereikende GMH en een onjuiste en discriminerende verdeling van de gegarandeerde nationale hoeveelheden (GNH's)*

2.2.1. De gegarandeerde maximumhoeveelheid (GMH) wordt verhoogd tot 1 562 400 ton; dit is minder dan de communautaire consumptie in 1996/1997 (die volgens het verslag van het Europees Parlement 1 657 000 t bedroeg) en dan de consumptie die voor de komende jaren (rekening houdend met de dalende marktprijzen) wordt geraamd.

2.2.2. De referentieperiode waarvan bij de vaststelling van de GMH en van de GNH's wordt uitgegaan, is onjuist en discriminerend.

2.2.3. Onjuist, gezien de in essentie tweejaarlijkse productiecycclus van de olijfboom. Daarom zou de referentieperiode zich moeten uitstrekken over een zodanig aantal jaren (minstens zes) dat er, nadat de jaren met de grootste en kleinste oogst buiten beschouwing zijn gelaten, ten minste vier jaren met gegevens overblijven

en wordt uitgegaan van het gemiddelde van twee tweejaarlijkse standaardcycli.

2.2.4. Discriminerend, omdat deze cijfers elk jaar in het licht van de onmiddellijk daaraan voorafgaande verkoopseizoenen herzien zouden moeten worden, en niet voor de gehele duur van de zgn. „overgangsfase” vast zouden moeten liggen op basis van de gegevens over de periode 1992/1993-1996/1997. In dat geval immers zouden de landen die in het kader van de huidige GMO het meest in vernieuwing van de aanplant en in technologische innovatie hebben geïnvesteerd, voor hun inspanningen op het gebied van kwaliteit, vernieuwing en innovatie gestraft worden.

2.3. *Een voorbarig en onvolledig voorstel*

2.3.1. Door bovengenoemd gebrek aan betrouwbare gegevens is de „overgangsfase” overijld uitgewerkt, zoals uit de talrijke onvolkomenheden blijkt.

2.3.2. De afschaffing van de regeling voor kleine producenten moet gecompenseerd worden door specifieke maatregelen die de levensvatbaarheid van kleine en middelgrote bedrijven garanderen. Deze zijn in sommige lid-staten immers goed voor 55 % van alle arbeidsplaatsen in de landbouw en zijn van essentieel belang om ontvolking van het platteland tegen te gaan en het milieu in stand te houden.

2.3.3. Ook wordt voorbijgegaan aan de opbrengstverschillen tussen de olijfboomgaarden. Er zijn structureel uiterst marginale boomgaarden (met een opbrengst van minder dan 1 000 kg/ha), maar er bestaan ook zeer productieve boomgaarden die louter op basis van de marktprijzen al winstgevend zijn. Dergelijke grote verschillen zijn van blijvende aard. Wanneer evenwel zou worden uitgegaan van het gekadastreerde areaal van ieder bedrijf en van de oogst die door ieder bedrijf aangeleverd en op de markt wordt gebracht, zou de basis gelegd kunnen worden voor een permanente differentiëring van de productiesteun, naar gelang van de opbrengst. Zo zouden ook marginale boomgaarden in productie kunnen worden gehouden en zou een redelijke, nooit overdreven prikkel kunnen worden gegeven voor vernieuwing en innovatie.

2.4. *Ongemotiveerde afschaffing van interventieaankopen*

2.4.1. Afschaffing van het stelsel van interventieaankopen kan tot speculatie leiden. Met particuliere opslag is er geen zekerheid dat de markten worden bevoorrad en dat het inkomen van de landbouwers op peil blijft. Indien na 1 mei jl. aangeplante olijfbomen niet meer voor steun in aanmerking komen, kan de afschaffing van interventies evenmin worden gerechtvaardigd door aan te voeren dat hiermee de productie wordt aangemoedigd.

2.4.2. Vergeten wordt dat interventies het mogelijk maken de prijzen en markten op noodzakelijke momenten te reguleren, wat in het verleden zeer nuttig is gebleken en nauwelijks kosten met zich heeft meegebracht. Zoals in de sector bekend is, kan de opbrengst naar gelang van het jaar met een derde van de gemiddelde

⁽¹⁾ PB C 287 van 22.9.1997.

jaarlijkse productie variëren. Daarom is het absoluut noodzakelijk om als schakel tussen de verkoopseizoenen voorraden aan te houden.

2.5. *Omzeiling van fraudecontrole*

2.5.1. Om de fraude terug te dringen, wordt voorgesteld de steun voor kleine producenten en de consumptiesteun af te schaffen en worden, als de GNH's eenmaal zijn vastgesteld, de controlemaatregelen, die volgens het Comité tekort schieten, aan de lid-staten overgelaten. Dit komt erop neer dat de Commissie zich aan haar verantwoordelijkheden onttrekt.

2.5.2. Eén van de manieren om fraude te voorkomen zou eruit kunnen bestaan, de geproduceerde olie in de oliëfabriek en in het handelsverkeer daadwerkelijk en efficiënt te controleren. Het Comité stelt in dit verband voor, de gegevens betreffende de hoeveelheid pulp die uit die oliëfabrieken komt te vergelijken met die betreffende de hoeveelheid pulp die binnenkomt in de extractiefabrieken waar residu-olie wordt gewonnen. Tegelijkertijd met deze fysieke controle op de daadwerkelijk geproduceerde en op de markt gebrachte oliëfolie zou het beheer van de steun moeten worden vereenvoudigd; dit is haalbaar en zou het bovendien mogelijk maken de productie en de markt te rationaliseren. Met betrekking tot fraudecontrole zou dit voorstel een compensatie betekenen voor de afschaffing van de steun voor kleine producenten en in de plaats komen van de dubbele controle die met de eveneens afgeschafte consumptiesteun mogelijk zou zijn geweest.

2.6. *Bevordering van de consumptie en verbetering van de kwaliteit van oliëfolie*

2.6.1. Oliëfolie is goed voor 3 % van de productie en 3,5 % van de consumptie van plantaardige oliën. Tot nu toe zijn er geen structurele overschotten ontstaan. In talrijke landen van de wereld, en ook in vele EU-lid-staten, wordt nauwelijks oliëfolie geconsumeerd.

2.6.2. In landen met een hoge levensstandaard is de oliëfolieconsumptie, dankzij de promotiecampagnes van de Internationale Oliëfolieraad (IOR), spectaculair toegenomen.

2.6.3. In zijn vorige advies over deze sector beval het ESC aan dat de EU deze campagnes zou moeten bekostigen. Ook werd erin gewezen op de ongewenstheid van vernijding; als daarvan toch sprake was, moest dat op het etiket worden vermeld, om te voorkomen dat er verwarring zou ontstaan.

2.6.4. Door bevordering van de consumptie van kwaliteitsoliëfolie via promotiecampagnes, die gefinancierd zouden kunnen worden met de middelen die vrijkomen als de consumptiesteun wordt afgeschaft, zou het mogelijk moeten kunnen worden de gemiddelde jaarlijkse productie die in het verslag van de IOR voor 2005 wordt geraamd (1 962 000 t) op de markt af te zetten, met name in de Noord-Europese landen en in bv. de VS, Japan, Canada en Australië.

2.7. *Milieubescherming*

2.7.1. Het in productie houden van de oliëboomgaard is in vele EU-regio's momenteel de enige mogelijkheid om verwildering en de daarmee gepaard gaande schadelijke

milieugevolgen, met name erosie, te voorkomen. Er zij op gewezen dat de oliëboomgaarden in de EU zich op de grens van vruchtbare en woestijnachtige gebieden bevinden.

2.7.2. Een groot deel van de oliëboomgaarden bevindt zich op kwetsbare grond. Gezien hun marginale karakter en kwetsbaarheid vergen zij specifieke maatregelen. Hier wordt echter geen aandacht aan besteed.

2.7.3. Door de steun te differentiëren naar de productie, zouden deze marginale boomgaarden een steunbedrag per eenheid (per kg geproduceerde en op de markt gebrachte olie) kunnen ontvangen dat veel hoger zou liggen dan de steun voor bevoelde boomgaarden, waarvan de productiekosten alleen al door de marktprijzen gecompenseerd kunnen worden.

3. *Tafelolijven*

3.1. De sector tafelolijven komt alleen in de toelichting ter sprake. Het is echter absoluut zaak dat nu reeds nagedacht wordt over steunmaatregelen voor deze sector, waarvan de levensvatbaarheid ernstig gevaar loopt. De sector vormt bovendien een belangrijke bron van werkgelegenheid en biedt mogelijkheden om de oliëventeel te diversifiëren.

4. *Conclusie*

4.1. *Europa's leidende positie en Agenda 2000*

4.1.1. Europa zou zijn positie als 's werelds grootste producent en consument van oliëfolie moeten behouden. Dat kan alleen als de voorgestelde hervorming op de steun van alle producerende landen kan rekenen.

4.1.2. Zo'n algemeen aanvaardbare hervorming is haalbaar als gevolg wordt gegeven aan de richtsnoeren van het verslag van het Europees Parlement, waar de oliëfoliesector in de EU in zijn geheel achter staat. Om de leidende positie te kunnen handhaven, is het van cruciaal belang dat er in de sector eensgezindheid heerst.

4.1.3. De richtsnoeren uit het EP-verslag kunnen financieel haalbaar zijn. Twee aanvullende mechanismen lijken passend: a) toename van de in het financieel memorandum betreffende de GMO voor olieën genoemde kredieten, in het licht van de toename die in Agenda 2000 ook voor andere sectoren is voorgesteld; b) differentiëring van de productiesteun naar gelang van de opbrengst, teneinde alle oliëventelers een gegarandeerd inkomen te bieden en de werkgelegenheid te behouden.

4.1.4. De EU dient zich serieuze inspanningen te getroosten om haar leidende positie op het gebied van productie, afzet en innovatie in deze sector veilig te stellen. Daartoe is het volgende noodzakelijk: a) een door de EU en de erkende producentenorganisaties te financieren campagne om oliëfolie te promoten, teneinde de consumptie te verhogen en op het niveau van de verwachte productie te brengen; b) kwaliteitsbescherming, door vernijding te verbieden en in rechte

te vervolgen en zo het imago van het product in stand te houden; c) een permanent en specifiek O&O-programma om de leidende positie op het technologische vlak te behouden.

4.1.5. Reeds in haar Mededeling beschouwde de Commissie olijfolie als een potentieel gevaar in plaats van als een reëel bestaand product dat enorme mogelijkheden heeft als er tenminste een adequate campagne gevoerd zou worden om de consumptie van olijfolie, waarvan de kwaliteiten alom worden erkend, te stimuleren. Gezien de herhaaldelijk benadrukte kenmerken van de olijventeelt (belangrijkste bron van werkgelegenheid in de Europese doelstelling 1-regio's, een houdbare landbouwmethode als de steun met de middelen van de GMO wordt gedifferentieerd naar de zeer uiteenlopende productiecapaciteit van de olijfboomgaarden, dynamiek van de productie- en verwerkende sector die de afgelopen jaren belangrijke technische innovaties heeft doorgevoerd, een specifieke leefwijze en cultuur die typisch is voor grote delen van Zuid-Europa, enz.) vormt de toekomst van de olijventeelt een wezenlijke uitdaging voor de EU.

4.1.6. Vergeleken met de Mededeling uit 1997 bevat het voorstel van de Commissie weliswaar wat meer positieve aspecten, maar de Commissie heeft nog steeds geen oren voor de sector. Waar de Commissie een probleem ziet, denkt de sector na over de mogelijkheid van groei via een adequate promotie van het product, waarvan de prijs als gevolg van de verwachte toename van het aanbod betaalbaarder zal worden. Het is thans zo dat de sector op velerlei gebieden (werkgelegenheid, sociaal en economisch gebied, milieu, technologisch leiderschap, enz.) een belangrijke rol speelt, en deze mag niet worden aangetast door een op krimp gerichte aanpak en door overhaaste maatregelen die, bij gebrek aan betrouwbare gegevens, ongerechtvaardigd zijn. Bovendien gaat het om een product waarvan geen structurele overschotten bestaan.

Brussel, 28 mei 1998.

5. Bijzondere opmerkingen

5.1. Artikel 4

Het Comité acht de in dit artikel voorgestelde wijziging niet wenselijk, daar het voor het voortbestaan van de olijfgaard absoluut noodzakelijk is dat de interventieregeling in haar huidige vorm wordt gehandhaafd.

5.2. Artikel 5

Het Comité stemt in met de in dit artikel voorgestelde GNH's (gegarandeerde nationale hoeveelheden), mits deze worden aangepast zodra de Commissie over feitelijke gegevens inzake productie, areaalgrootte en aantal bomen in de lid-staten beschikt. Deze aanpassingen dienen onmiddellijk te worden doorgevoerd, d.w.z. dat niet moet worden gewacht tot het einde van de overgangperiode.

5.2.1. Het Comité vindt dat de GMH (gegarandeerde maximumhoeveelheid) gelijk zou moeten zijn aan de som van de totale communautaire consumptie en het verschil tussen uit- en invoer, en bovendien een hoeveelheid zou moeten omvatten om de periode tussen twee opeenvolgende verkoopseizoenen te overbruggen. Deze GMH kan ongeveer overeenkomen met de hoeveelheid die ook door het Europees Parlement wordt aanbevolen.

5.3. Artikel 11

Het Comité acht het belangrijk dat in de in dit artikel genoemde promotiecampagnes wordt benadrukt dat olijfolie een prominente rol speelt bij de preventie van harten vaatziekten. Zij wijst erop dat consumptie van olijfolie tot besparingen in de EU-uitgaven voor volksgezondheid kan bijdragen.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie getiteld
‘Een actieplan voor het vrij verkeer van werknemers’“

(98/C 235/19)

De Commissie heeft op 2 december 1997 besloten het Economisch en Sociaal Comité, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor sociale aangelegenheden, gezinsvraagstukken onderwijs en cultuur, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 15 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Vinay.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 355e Zitting (vergadering van 28 mei 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 85 stemmen vóór en één stem tegen, bij één onthouding, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het recht van werknemers op vrij verkeer in de Europese Unie vormt een van de hoekstenen van de interne markt en het belang van de daadwerkelijke en volledige toepassing daarvan zal met de definitieve verwezenlijking van de Economische en Monetaire Unie steeds groter worden.

1.2. Uitgangspunt voor de onderhavige Mededeling van de Commissie over een mogelijk actieplan is het eindverslag van het door mevrouw S. Veil voorgezeten „Panel op hoog niveau inzake het vrije verkeer van personen” (hierna: het Panel). Dit in 1996 opgerichte Panel heeft zijn werkzaamheden op 18 maart 1997 afgesloten met dit verslag met opmerkingen en suggesties.

1.3. De regelgeving voor het vrije verkeer is, ondanks de inmiddels doorgevoerde aanpassingen, in wezen nog steeds die van 1968, omdat de Raad de door de Commissie in 1989 en 1990 ingediende wijzigingsvoorstellen niet heeft goedgekeurd.

1.4. Volgens het Panel is deze regelgeving niet langer toereikend en adequaat, en aan herziening en aanvulling toe. Die conclusie wordt gevoed door meerdere uitspraken van het Europese Hof van Justitie, dat de afgelopen decennia een uitgebreide jurisprudentie over deze problematiek heeft opgebouwd.

1.5. De vijf hoofdlijnen van de onderliggende strategie van het bedoelde actieplan zijn:

- de regelgeving verbeteren en aanpassen;
- de arbeidsmarkt doorzichtiger maken;
- de samenwerking vergroten en de verantwoordelijkheid versterken;
- de kennis over en de zichtbaarheid van het recht op vrij verkeer verbeteren;
- vernieuwende projecten opzetten.

1.6. Onder de uitvoeringsbepalingen die prioriteit moeten krijgen als het erom gaat het vrije verkeer

van werknemers te garanderen, horen met name de regelgeving inzake het verblijfsrecht, de rechten van het gezin en alle aangelegenheden i.v.m. gelijkheid van behandeling op dit gebied, vooral ook vanuit het oogpunt van belastingen en sociale voorzieningen.

1.7. De arbeidsmarkt kan alleen tot een echte interne markt in de EU uitgroeien als wordt gezorgd voor een brede verspreiding van informatie aan burgers en ondernemingen. Een andere voorwaarde is dat de samenwerking tussen de nationale openbare diensten voor de arbeidsvoorziening onderling, alsook de samenwerking met het Eures-netwerk worden versterkt.

1.7.1. De aandacht moet in het bijzonder uitgaan naar de grensgebieden, omdat arbeidsmobiliteit daar de meest intensieve ontwikkeling kent en de weerslag van problemen i.v.m. plaatsing van werknemers, sociale voorzieningen en belastingen in die gebieden het grootst is.

1.8. De samenwerking tussen de lid-staten, waardoor kan worden gegarandeerd dat de voorschriften overkort worden toegepast en dat het gemakkelijker wordt om problemen en conflicten i.v.m. het vrije verkeer van werknemers op te lossen, zou dus moeten worden uitgebreid en versterkt. Voor dat doel dienen speciale structuren te worden opgezet.

1.9. Verder stelt de Commissie speciale acties voor om de kennis over en de zichtbaarheid van het recht op vrij verkeer te verbeteren, zoals seminars en periodieke publicaties voor burgers, personen die betrokken zijn bij de toepassing van het recht en overheidsdiensten.

1.10. Ten slotte zouden er stimulansen moeten worden gegeven voor de indiening van vernieuwende projecten. De financiering daarvan zou kunnen worden geregeld via artikel 6 van de ESF-Verordening.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité stemt in met het door de Commissie bepleite actieplan en dringt erop aan dat met spoed specifieke maatregelen worden genomen die aansluiten bij de opmerkingen en conclusies van het Panel.

2.2. Nu de economie steeds internationaler wordt, de buitengrenzen van de EU uitdijen en haar binnengrenzen wegvallen, leidt de noodzaak om werk te vinden of om

carrière te maken er de facto steeds vaker toe dat mensen een — korte of lange — periode van hun beroepsbestaan voor werk of studie in het buitenland doorbrengen.

2.3. In sociaal opzicht (rechten, fiscaliteit, kansen op een baan, sociale zekerheid) mag niet te licht worden gedacht over alle mogelijke consequenties daarvan voor de migrerende werknemer, óók niet als het gaat om zijn/haar gezinsomstandigheden: deze mogen door dat verblijf in het buitenland niet dermate onder druk komen te staan dat de samenstelling van het gezin of de onderlinge verhoudingen veranderen.

2.4. Hierbij spelen dus problemen die met spoed om een oplossing vragen. Dat het om een complexe kwestie gaat, blijkt echter wel uit de achterstand die is opgelopen bij de aanpassing van de wettelijke regelingen die tot doel hebben de mobiliteit van de werknemers te vergroten door hun rechten te erkennen en hun bescherming te garanderen. Die situatie vergt enerzijds een gemeenschappelijke wilsinspanning en anderzijds de bereidheid om naar concrete en voor alle partijen bevredigende oplossingen te zoeken.

2.5. De meeste migrerende werknemers zijn hoog opgeleid of behoren tot specifieke beroeps categorieën (bv. de bouw of de horeca). Tegenwoordig zijn er echter ook nog andere redenen voor een verblijf in het buitenland, nl. de noodzaak om stage te lopen, de wens om vrijwilligerswerk te doen of om een baan te vinden.

2.6. Verder kan worden vastgesteld dat de intracommunautaire mobiliteit zich steeds meer in de grensregio's concentreert, waardoor deze rechtstreeks te maken krijgen met problematische situaties en een aantal belangrijke kwesties, zoals die van de sociale zekerheid en de fiscaliteit.

2.7. Daarnaast mag ook niet worden vergeten dat er in de EU miljoenen werknemers uit derde landen werkzaam zijn, voor wie zich het probleem van de rechten en waarborgen eveneens stelt.

2.8. Gezien het voorgaande is het opmerkelijk dat het Panel heeft onderzocht in hoeverre het grondbeginsel van het vrij verkeer van personen daadwerkelijk is toegepast. Daarom kunnen toepassingsgebied en doelstelling van het in de Mededeling van de Commissie besproken actieplan voor het vrij verkeer van werknemers te beperkt lijken. Dat actieplan is echter georiënteerd op een ruimere interpretatie van het begrip „werknemers” met het oog op de toepassing van het in het EG-Verdrag vastgelegde grondbeginsel van het vrij verkeer.

2.8.1. Het Comité is ingenomen met de door de Commissie gekozen benadering waarin op een pragmatische wijze wordt getracht om de EU-beleidsinstrumenten voor het vrije verkeer van werknemers gericht te gebruiken en verder uit te bouwen, maar vindt dat er tegelijkertijd ook een inspanning moet worden gedaan om dat initiatief te koppelen aan een grotere inzet voor

vrijheid van verkeer in de EU voor alle Europese burgers, waarbij de aandacht vooral ook moet uitgaan naar de problemen van gehandicapte medeburgers, en voor alle uit niet-EU-landen afkomstige personen die legaal in een EU-lid-staat verblijven⁽¹⁾. Er moet een brug worden geslagen tussen de rechten en verworvenheden van de werknemers en de rechten van de burgers, alsook tussen sociale en burgerrechten.

2.9. De slotsom is dat het wegwerken van alle belemmeringen van de vrijheid van verkeer of van verblijf van de Europese burgers (en dus niet alleen van de werknemers) een politieke, sociale en economische prioriteit is. Daarom dringt het Comité er bij de Raad op aan om op zo kort mogelijke termijn alle te dien einde noodzakelijk besluiten te nemen.

2.9.1. Daarnaast dringt het Comité erop aan dat in de Raad ook voor de coördinatie van de stelsels van sociale zekerheid — net als voor alle andere vraagstukken die verband houden met de interne markt — besluitvorming met een gekwalificeerde meerderheid wordt toegeestaan.

2.9.2. Het Comité hoopt dus dat met dit initiatief van de Commissie de meningsverschillen die de lid-staten in het verleden hadden, zullen verdwijnen.

2.10. In ieder geval moet steun worden gegeven aan de poging van de Commissie om het toepassingsgebied van artikel 48 van het EG-Verdrag inzake het vrije verkeer van werknemers uit te breiden, vooral als het erom gaat te komen tot een betere, maar ook ruimere regeling voor de erkenning van het verblijfsrecht van personen die in een andere EU-lid-staat werk zoeken en een versterking van het recht op gezinshereniging voor personen die zich in een andere EU-lid-staat vestigen. Tegelijk met die maatregelen zouden aanvullende burgerrechten en -plichten moeten worden gewaarborgd, waardoor belanghebbenden volwaardig deel kunnen hebben aan de samenleving/leefgemeenschap in hun gastland.

2.10.1. Het Comité beseft maar al te goed dat het voor een dergelijk vrij verkeer noodzakelijke rechtskader slechts een eerste stap is in de richting van de opheffing van de „hinderpalen” die mobiliteit in de weg staan. Ondanks de vooruitgang die op dat gebied door de jaren heen is gemaakt, is er in feite nog steeds sprake van bepaalde gevallen van protectionistisch gedrag dat overal in de EU het vrije verkeer aan banden legt. Er bestaan nog steeds nationale praktijken waardoor, zoals ook door het Panel is benadrukt, burgers uit een andere EU-lid-staat de toegang tot banen in de overheidssector wordt ontzegd, in weerwil van de op dat gebied in het EG-Verdrag vastgelegde en door de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie bekrachtigde rechten. Aan die nationale praktijken moet voorgoed een einde worden gemaakt.

2.10.2. Dikwijls wordt het vrije verkeer gehinderd door administratieve formaliteiten inzake registratie van

⁽¹⁾ Cf. het advies van het Comité over het recht van onderdanen van derde landen om binnen de Gemeenschap te reizen — PB C 153 van 28.5.1996.

de verblijfshouder, sociale zekerheid en belastingen. Over het algemeen kost het ongeveer vier jaar voordat klachten zijn afgehandeld en belemmeringen van het vrije verkeer zijn opgeheven en kunnen op problemen geen ad hoc-oplossingen worden toegepast. Hiervoor zouden regelingen moeten worden getroffen waardoor geschillen sneller kunnen worden beslecht.

2.10.3. De stelsels voor de wederzijdse erkenning van kwalificaties, opleidingen en beroepservaring vertonen hiaten en veroorzaken vertragingen, terwijl regelingen voor overdraagbare aanvullende pensioenen nog steeds een uitzondering vormen. Het besef van de mogelijkheden van een multicultureel en meertalig arbeidsaanbod, waaraan zowel op de interne als op de wereldmarkt een beduidend concurrentievoordeel is verbonden, is nog niet overal doorgedrongen. Daarbij moet echter worden onderkend dat de noodzaak om talen te kennen, in Europa een ernstige belemmering van het vrije verkeer vormt.

2.11. Zolang het vrije verkeer niet beter is gereguleerd en gestructureerd en nog onvoldoende in praktijk wordt gebracht, bestaat het risico van een mogelijk destabiliserende concurrentie op de interne markt. Zo zijn er voorbeelden geweest van „sociale dumping” waarbij, buiten de Richtlijn over detachering van werknemers om, via onderaanneming gebruik is gemaakt van uit een andere EU-lid-staat aangetrokken arbeidskrachten. Dergelijke gebruiken dreigen nationale maatregelen af te roepen die het recht van het individu op vrij verkeer kunnen aantasten.

2.12. Ten aanzien van de toekomstige uitbreiding van de EU wijst het Comité erop dat de werknemersbewegingen die zich tijdens de periode vóór toetreding en in de overgangsfase kunnen voordoen, moeten worden gereguleerd door hierover in de desbetreffende overeenkomsten en verdragen de nodige bepalingen op te nemen.

2.13. Verder stemt het Comité in met het voorstel van het Panel om één enkel lid van de Commissie met de coördinatie van alle vraagstukken m.b.t. het vrije verkeer te belasten.

2.14. Tot besluit dient er nog op te worden gewezen dat de opheffing van de belemmeringen van het vrije verkeer in de EU, door de verfijning en aanpassing van de communautaire beleidsinstrumenten en de totstandbrenging van een passende samenwerking tussen de lid-staten, niet alleen bevorderlijk is voor de solidariteit in Europa, maar vooral ook een doorslaggevende factor is voor de versterking van de grondslagen van het „sociale” Europa.

3. Bijzondere opmerkingen

a) *Aanpassing en verbetering van de regels*

3.1. Om te beginnen moeten de juridische hiaten worden opgevuld, waardoor EU-burgers die in een andere dan de EU-lid-staat waarin zij hun gebruikelijke

verblijfplaats hebben, werk willen gaan zoeken, in een toestand van administratieve onzekerheid terecht komen. Daarnaast is het echter ook belangrijk dat een einde wordt gemaakt aan de praktijk om verblijfsdocumenten van personen die al herhaaldelijk voor bepaalde perioden legaal in een EU-lid-staat hebben verbleven, steeds opnieuw voor korte tijd te verlengen, na een totale verblijfsduur van meer dan een jaar. Dat is noodzakelijk om te komen tot een meer transparante en beter samenhangende interpretatie van het recht op vrij verkeer, maar ook om de strijd aan te binden met „zwart” werk en schaduweconomie.

3.1.1. Het Comité stemt dus in met het — overigens door de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie van de afgelopen jaren gestimuleerde — voornemen van de Commissie om Richtlijn 68/360/EEG in die zin te wijzigen.

3.1.2. Meer in het algemeen benadrukt het Comité hoe belangrijk het is te voorkomen dat de regelgeving in de EU voortdurend achterloopt op de arresten van het Europese Hof van Justitie. De jurisprudentie die door dat Hof wordt opgebouwd, moet een extra stimulans zijn om alle noodzakelijke aanvullingen en aanpassingen onverwijld door te voeren. Daarom heeft de goedkeuring van deze Mededeling van de Commissie een politieke dimensie die de afzonderlijke vraagstukken die daarin ter sprake worden gebracht, te boven gaat.

3.2. Wat het recht op gezinshereniging betreft (met als uitloper daarvan natuurlijk ook het recht op een gelijke behandeling en sociale integratie van alle gezinsleden) is het Commissievoorstel in wezen de uitbreiding van de erkenning van het recht dat eigen is aan alle gezinnen, nl. om hun eenheid te bewaren. Dat laatste heeft niet alleen betrekking op gevoelsmatige banden, maar ook op eventuele bijstandsverplichtingen, die overigens moeten worden losgezien van de doelstelling van financiële onafhankelijkheid waarvan het Comité uiteraard een voorstander is.

3.2.1. Een groot aantal van de hierbovengenoemde vraagstukken valt onder het toepassingsgebied van Verordening (EEG) nr. 1612/68. De herziening van die verordening is dan ook van fundamenteel belang om het recht op vrij verkeer op een vollediger manier in praktijk te brengen. In afwachting van de Commissievoorstellen voor een nieuwe regelgeving, benadrukt het Comité het van groot belang te achten dat daarin bepalingen worden opgenomen om migrerende werknemers en hun gezinsleden een gelijke behandeling en volledige integratie in het EU-gastland te garanderen.

3.2.2. Het is volgens het Comité met name belangrijk dat de constante stroom jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie m.b.t. het recht van migrerende werknemers en hun gezinsleden op een gelijke behandeling op sociaal, economisch, fiscaal en cultureel gebied en op de volledige tenuitvoerlegging van hun burgerrechten, in wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 resulteert.

3.2.3. Het Comité wijst tevens op de maatschappelijke waarde van de suggestie van het Panel om de visumplicht af te schaffen voor onderdanen van niet-EU-landen die

familie zijn van een EU-werknemer en herinnert eraan dat het die mening al eerder naar voren heeft gebracht.

3.3. Werknemers in grensgebieden kennen specifieke problemen die verband houden met:

- de sociale zekerheid (omdat de criteria voor het toekennen van uitkeringen ingeval van arbeidsongeschiktheid, werkloosheid, ziekteverzekering — ook voor de gezinsleden — enz., van land tot land verschillen vertonen);
- de fiscale behandeling (omdat zowel het belastingstelsel van de lid-staat van verblijf als dat van het land waar de betrokken persoon werkt, van toepassing is).

3.3.1. De Commissie biedt in haar Mededeling geen duidelijkheid over de beleidsinstrumenten die moeten worden aangewend om de sociale-zekerheidsproblemen van werknemers in grensgebieden op te lossen, maar beperkt zich ertoe op te merken dat er „specifieke bepalingen over grensarbeiders (dienen) te worden aangenomen” en dat er in 1998 een voorstel aan de Raad zal worden voorgelegd om Verordening (EEG) nr. 1408/71 te wijzigen en te vereenvoudigen. Het Comité volgt die ontwikkelingen op de voet om volledig inzake te verkrijgen in inhoud en strekking van die voorstellen.

3.3.2. Zolang de EU geen nauw bepaalde bevoegdheid heeft op fiscaal gebied hangt de regelgeving op dat gebied af van bilaterale afspraken tussen de diverse lid-staten, met als enig aanknopingspunt de bepaling in artikel 220 van het EG-Verdrag dat dubbele belasting moet worden voorkomen. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan om een uitgebreid onderzoek te doen naar de werking van die fiscale afspraken, om op grond daarvan een soort standaardmodel voor dergelijke afspraken aan de lid-staten te kunnen voorleggen.

3.4. De redenen om tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1408/71 over te gaan, zijn legio. Meer in het algemeen speelt daarbij de noodzaak om te komen tot vereenvoudiging en een betere coördinatie van de stelsels van sociale zekerheid in de EU, rekening houdende met de gewijzigde omstandigheden op sociaal en economisch gebied en met de veranderingen van de gebruikelijke praktijken.

3.4.1. Het Comité adviseert in dit verband dat bij die vereenvoudiging de verworven rechten van iedere werknemer, alsook de specifieke kenmerken van sociaal-economische context en beroepscategorie, onverkort in aanmerking worden genomen. Dit houdt in dat werknemers het volle profijt moeten kunnen hebben van hun dienstjaren en van alle door hen tijdens hun beroepsleven verworven beroepskwalificaties. Samengevat moet het zo zijn dat die vereenvoudiging het vrije verkeer vergemakkelijkt en dat het voornaamste doel daarvan is, voor alle burgers gelijkheid van behandeling te garanderen.

3.4.2. Zonder voorbij te gaan aan het grote aantal bestaande gecoördineerde nationale systemen en de noodzaak om de diverse onderdelen van de Verordening aan de jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie aan te passen, moet het streven naar modernisering de

volgende maatregelen behelzen: de resterende moeilijkheden m.b.t. de eenheid van het toepasbare recht moeten worden overwonnen; sommige regelingen (bv. die voor werkloosheid) moeten worden bijgesteld; bepaalde hiaten in de EU-regelgeving moeten alsnog worden opgevuld (bv. met een regeling m.b.t. de begunstigden van de richtlijnen inzake verblijfsrecht en met maatregelen voor tot dusver uitgesloten groepen, zoals die van vervroegd uitgetreden werknemers of van werknemers in overheidssdienst waarvoor speciale voorschriften gelden).

3.4.3. Verder is het zaak dat er op zo kort mogelijke termijn overeenkomsten worden gesloten tussen de EU en de landen buiten de EU die met name belang hebben bij de mobiliteit van werknemers. Daarbij denke men in de eerste plaats aan Zwitserland, maar ook aan andere in dit opzicht minder in het oog vallende landen. Het doel van die overeenkomsten is, ook op dit gebied de resterende hiaten op te vullen.

3.4.4. Het Comité verwijst hiervoor naar zijn opmerking in het advies over de Mededeling van de Commissie betreffende modernisering en verbetering van de sociale bescherming in de Europese Unie ⁽¹⁾, nl. dat een verbeterde en doeltreffendere sociale bescherming tot de bevordering en consolidering van de resultaten van de economie kan bijdragen.

3.5. Het Comité stemt tevens in met het — formeel in november jl. tegelijkertijd met het voorstel voor een actieplan ⁽²⁾ ingediende — wijzigingsvoorstel van de Commissie op Verordening (EEG) nr. 1408/71 dat tot doel heeft de rechtspositie van legaal in de EU verblijvende niet-EU-werknemers te versterken en te verbeteren.

3.5.1. Het Comité heeft al eerder van deze instemming blijk gegeven ⁽³⁾, met dien verstande dat goedkeuring van deze verordening volgens hem niet alleen betekent dat de beginselen van non-discriminatie worden toegepast, maar dat daarmee ook een instrument wordt gecreëerd dat tegen illegaal en „zwart” werk kan worden ingezet.

3.6. De Commissie komt terug op haar richtlijnvoorstel inzake aanvullende pensioenen. Het Comité heeft zich over dat voorstel positief uitgesproken ⁽⁴⁾, maar ziet hierin niet meer dan een eerste stap op de weg naar het uiteindelijke doel van een volledig vrij verkeer op het gebied van de aanvullende pensioenen.

3.6.1. In dat verband moet namelijk in herinnering worden gebracht dat het voorstel voornamelijk gericht is op werknemers die tijdelijk worden gedetacheerd. Het biedt geen oplossing voor tal van belangrijke problemen m.b.t. de volledige overdraagbaarheid van aanvullende pensioenen, zoals die van het minimumaantal jaren van

⁽¹⁾ PB C 73 van 9.3.1998.

⁽²⁾ PB C 6 van 10.1.1998.

⁽³⁾ Cf. advies over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1408/97 wat de uitbreiding ervan betreft tot de onderdanen van derde landen” — PB C 157 van 25.5.1998.

⁽⁴⁾ Cf. advies over het „Voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de bescherming van de rechten op aanvullend pensioen van werknemers en zelfstandigen die zich binnen de Europese Unie verplaatsen” — PB C 157 van 25.5.1998.

premieafdracht, de moeilijkheid van de overdracht van verworven rechten en de fiscale behandeling van die pensioenen.

3.6.2. Het Comité is zich bewust van de grote verscheidenheid aan nationale regelingen op dit gebied, maar beschouwt aanvullende pensioenen als een in alle EU-lid-staten actueel vraagstuk, al was het maar omdat overal in de staatspensioenfondsen bezuinigingen worden doorgevoerd.

3.7. Het verkeer van werknemers kan tevens worden vergemakkelijkt en geïntensiveerd door een verbetering van onderwijs en opleiding. Het engagement van de Commissie op dit gebied heeft al een Groenboek⁽¹⁾ opgeleverd, waarin een opsomming wordt gegeven van alle belemmeringen voor transnationale mobiliteit (talenprobleem, gebrek aan informatie, gebrek aan bereidheid bij de ondernemingen om voor jongeren leerplaatsen open te stellen). Het Comité heeft hierover al advies uitgebracht⁽²⁾.

3.7.1. Er kan niet genoeg worden gehamerd op het belang van de verbetering van de talenkennis van de Europese burgers. Het Comité neemt deze gelegenheid dan ook te baat om te wijzen op de noodzaak om alle EU-programma's (met name de Socrates- en Leonardo-programma's) die op de bevordering van de veeltaligheid en van culturele uitwisselingen zijn gericht, te intensiveren.

3.7.2. Het Comité is voorstander van beleidsinstrumenten die de mobiliteit bevorderen van werknemers die ergens in Europa stage lopen en heeft zijn mening al gegeven over de bevordering van de zgn. „Europese opleidingstrajecten”.

3.7.3. Het advies van het Comité is derhalve dat Commissie en lid-staten zich ervoor inspannen om niet alleen voor studenten en leerlingen, maar ook voor al degenen die een dergelijk (de transnationale dimensie recht doend) „opleidingstraject” volgen, daadwerkelijk mobiliteit te verwezenlijken. Hun zouden dezelfde rechten moeten worden toegekend als aan werknemers die reeds alle krachtens artikel 48 van het EG-Verdrag toegekende rechten t.a.v. het vrije verkeer genieten.

3.7.4. Ter afsluiting van dit hoofdstuk ontkomt het Comité er niet aan nogmaals te wijzen op de dringende noodzaak van maatregelen die een einde maken aan de resterende obstakels en hiaten t.a.v. de erkenning van diploma's, beroepskwalificaties en beroepservaring. Verder dienen de nationale en communautaire ontwikkelingen daaromtrent voortdurend in het oog te worden gehouden, óók met de medewerking van de sociale partners.

b) *Arbeidsmarkt: beheer, samenwerking en voorlichting*

3.8. Het recht op vrij verkeer moet ook worden gezien in de context van een gemeenschappelijke werkgelegenheidsstrategie en een actief arbeidsmarktbeleid. Het in 1994 in werking getreden Eures-netwerk heeft van meet

af aan — mede onder invloed van de technologische en operationele ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan — een rol van grote betekenis gespeeld als stimulans en instrument voor de verbetering van de samenwerking tussen de openbare diensten voor de arbeidsvoorziening in de lid-staten, maar ook als middel om informatie te vergaren bij tal van zeer uiteenlopende bronnen en als verlener van adviesdiensten. Het Eures-netwerk zou echter moeten worden uitgebreid en versterkt door er meer bekendheid aan te geven, door de kwaliteit en de kwantiteit van de verstrekte informatie te verbeteren, bijvoorbeeld door de werknemers de informatie en middelen te verschaffen waardoor hun integratie in de werkomgeving wordt vergemakkelijkt of door hun, met inachtneming van specifieke procedures, de mogelijkheid te bieden om hun curriculum vitae op het netwerk in te voeren.

3.8.1. De functie van het Eures-netwerk mag niet beperkt blijven tot de uitwisseling van informatie over vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Daarnaast moet het een actieve rol spelen t.a.v. beroepsopleidingen (vooral voor werknemers in grensgebieden), de toegang tot de arbeidsmarkt en de problematiek van de sociale bijstand.

3.8.2. Het Comité wijst bovendien op de belangrijke rol die het Eures-netwerk kan spelen bij het opheffen van een aantal belemmeringen van het vrije verkeer van werknemers. Ook moet de rol van de sociale partners in het Eures-netwerk volgens het Comité worden gehervardeerd en versterkt, omdat deze onmisbaar zijn in de dialoog en het overleg over alle problemen inzake werkgelegenheid. Vooral in de grensgebieden kunnen de sociale partners bijdragen tot de oplossing van de problemen van werknemers die naar het buitenland vertrekken. De Commissie zou dan wel moeten tegemoetkomen aan het verzoek van tal van interregionale vakbondsraden om een rationeler en bestendiger gebruik te maken van de bestaande adviescomités. In een aanbeveling die het Comité in het verleden al over de rol van de sociale partners op dit en andere gebieden heeft doen uitgaan en die ter gelegenheid van dit advies in herinnering dient te worden geroepen, wordt erop aangedrongen dat de sociale partners een niet-incidentele taak krijgen toebedeeld t.a.v. de programma's en initiatieven van de Europese Unie⁽³⁾.

3.8.3. De Commissie is voornemens te stimuleren dat er ten behoeve van de burgers van Europa, de partijen op de arbeidsmarkt, de uitvoerders van het recht en de overheidsinstanties speciale maatregelen worden genomen die tot doel hebben om de bekendheid van het recht op vrij verkeer te vergroten. Ook hier weer komt het erop aan dat het Eures-netwerk wordt versterkt en speelt het vraagstuk van de aanwijzing en de rol van de Euroadviseurs.

3.8.4. T.a.v. de voorstellen voor maatregelen om de voorlichting over werkmogelijkheden in Europa te verbeteren, kan het Comité instemmen met het nut van versterking van de samenwerking tussen diensten voor de arbeidsvoorziening, óók via Internet.

3.8.4.1. Evenals het Panel, is het Comité van mening dat met de verbetering van de samenwerking tussen nationale diensten voor de arbeidsvoorziening al heel

⁽¹⁾ COM(96) 462 def.

⁽²⁾ Cf. advies van het Comité over het Groenboek „Onderwijs — opleiding — onderzoek: belemmeringen voor de grensoverschrijdende mobiliteit” — PB C 133 van 28.4.1997.

⁽³⁾ Cf. advies van het Comité over de „Rol van de sociaal-economische kringen in Interreg-programma's en in het Eures-netwerk” — PB C 355 van 21.11.1997.

wat problemen i.v.m. het vrije verkeer van werknemers kunnen worden opgelost. De Commissie wil de lid-staten ertoe aanmoedigen om „in hun administraties contactpunten op te zetten”, waarmee de Commissie rechtstreeks in gesprek kan gaan bij de meest dringende, specifieke problemen die het vrije verkeer belemmeren. Het Comité vindt dat een uitstekend plan, maar dan moet de eventuele oprichting van speciale contactpunten voor migrerende werknemers wel in het Eures-netwerk plaatsvinden, zodat er geen risico van overlappings ontstaat. Kwesties als de toegang tot banen bij de overheid, de uitbetaling van sociale uitkeringen of het overnemen van verworven pensioenrechten moeten via die contactpunten snel en doeltreffend kunnen worden opgelost.

3.8.4.2. De Commissie stelt voor om de twee huidige comités voor vrij verkeer en sociale zekerheid van migrerende werknemers in één enkele structuur onder te brengen. De bedoeling is om op die manier de doelmatig- en doeltreffendheid van hun werkzaamheden te vergroten. Het Comité kan daarmee instemmen, op voorwaarde dat die ontwikkeling vergezeld gaat van een versterkte operationele capaciteit en dat de betrekkingen tussen de sociale partners en de Commissie hierdoor op een concretere, i.e. doeltreffendere wijze gestalte krijgen.

3.8.5. Initiatieven om onder de burgers van Europa een preciezere en grondigere kennis over het recht op vrij verkeer te verspreiden, zijn uiteraard welkom, maar het zou ook nuttig zijn om te zorgen voor een kwalitatieve verbetering van de kennis over de manier waarop dat recht momenteel in praktijk wordt gebracht. Daarom zou de Commissie, aan de hand van de nodige analyses, een onderzoek moeten instellen naar de feitelijke omstandigheden waaronder het verkeer van werknemers plaatsvindt, met vooral aandacht voor het niveau van de kwalificaties, de loonshalen en de soorten activiteiten. Uiteindelijk heeft ook het Panel in zijn verslag stilgestaan bij dit belangrijke onderdeel van de evaluatie, door de nadruk te leggen op de noodzaak van een planning van de kwalificaties op grond van prognoses over de eisen die uit het verloop van de arbeidsmarkt naar voren zullen komen⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Verslag van het Panel op hoog niveau inzake het vrij verkeer van personen, onder voorzitterschap van S. Veil, blz. 42.

3.8.6. Om banengroei te verwezenlijken door middel van een vergroting van de mobiliteit van de werknemers is voor de financiering van het actieplan, artikel 6 van het ESF gekozen (steun voor innoverenden projecten, opleiding en omscholing en aan werkzoekende jongeren).

3.8.7. Het Comité hecht zijn goedkeuring aan dit op een tweeledige doelstelling gerichte initiatief (banengroei én opheffing van de belemmeringen van het vrije verkeer), maar voegt daaraan wel de aanbeveling toe dat projecten op dit gebied niet als op zich staande initiatieven moeten worden gezien, maar als onderdelen van één globale strategie. Alleen dan zal van dit initiatief een structurende werking uitgaan op de nationale systemen. Daarbij dient echter wel te worden opgemerkt dat er door de totstandbrenging van synergieën tussen het Eures-netwerk en Interreg al een stevige link tussen opleiding en arbeidsmarkt zou worden gelegd. Op dezelfde manier zouden aanzienlijke mogelijkheden kunnen worden gecreëerd door een versterking van de synergieën tussen het Eures-netwerk en de overige EU-programma's.

4. Gezien zijn diepe overtuigdheid van het belang van de consolidering van het recht op vrij verkeer, is het Comité van plan om actief mee te werken aan de voorbereiding van de nog voor dit jaar ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de Verordening van 1968 geplande Europese conferentie over het verkeer van werknemers.

4.1. Het dringt er bij Commissie en Raad op aan om vastberaden door te gaan met alle huidige en toekomstige initiatieven die ertoe bijdragen dat het recht op vrij verkeer op concrete wijze en onverkort gestalte wordt gegeven. Op die manier kan het recht op vrij verkeer voor alle burgers tot een realiteit worden gemaakt.

4.2. Tot besluit wijst het Comité erop dat het vrije verkeer van werknemers en van burgers (waarvoor de nodige maatregelen t.a.v. regelgeving en arbeidsmarkt moeten worden genomen) tot de doelstellingen behoren waarvan de verwezenlijking onontbeerlijk is voor een volwaardig functionerende interne markt.

Brussel, 28 mei 1998.

*De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

T. JENKINS